

2013 - Anul Nichita Stănescu

Nichita Stănescu

31 martie 1933 – 13 decembrie 1983

„... După buzdugan nu a apărut zmeul, ci Făt-Frumos. El era un lungan blond, care vorbea târăganat, dar învăluitor până la vrajă, și se numea Nichita Stănescu.

Fastuos a intrat în împărăția poeziei, o dată cu zorile. Calul lui alb, fără șea și fără scări, sălta pe „două potcoave”, iar o voce, cum nu se mai auzise de mult, striga: „Ave, marea-a luminilor, ave!” Prin această triumfală „călărire în zori”, redevenirăm contemporani cu Eminescu.”

„N-am să mi-l pot închipui totuși niciodată pe Nichita Stănescu decât sub chipul unui etern adolescent pentru care lumea din jur își pierdea subit, în prezența lui, ponderabilitatea și se organiza la porunca sa după legile zborului. Orbitoare penaje de îngeri, linii care fug amețitor către infinit, marmori devenite miraculos volatile populează universul lui poetic.”

„Semnul marelui har care-i e dăruit doar arareori unei literaturi, Nichita Stănescu îl avea și se numea, în cazul lui, grație. Datorită ei putea să treacă, fără a lăsa nici o clipă impresia efortului,

prin toate ipostazele lirismului, să fie solemn și sprintar, melancolic și nepăsător, ardent și glacial, jovial și oracular, abstract și senzual, savant și candid, rafinat și neîndemânatic, părând mereu că se joacă, și atunci chiar când miza jocului era însăși viața sa.”

„Coincidențe tulburătoare intervin în viața poetilor mari: versurile, care-i plăceau cel mai mult lui Nichita Stănescu din Eminescu și le recita fermecat întruna, erau:

Nu credeam să-nvăț a muri vreodată;
Pururi tânăr, înfășurat în manta-mi,
Ochii mei nălțam visători la steaua
Singurătății.

Și iată că a reușit să învețe.”

(Ov. S. Crohmălniceanu)

Colegiul editorial:

Acad. prof. dr. Dinu C. Giurescu
Acad. prof. dr. Gheorghe Buzatu
Acad. prof. univ. dr. Constantin Gh. Marinescu
Prof. univ. dr. Adrian Dinu Rachieru
Conf. univ. dr. Elena Tîrziman
Dr. Doru Bădără
Lector univ. dr. Cătălin Negoită

Editorial

Rezistența prin cultură.

De la Alecsandri la Nichita Stănescu

Un popor poate găsi oricând mijloace de supraviețuire de care are nevoie în desfășurarea sa istorică, în funcție de specificul său și de conjunctura temporală. Unul e războinic, altul e migrator, celălalt caută refugiu în cultul muncii, toate însă, oricare ar fi ele, nu pot rezista în veacuri fără cultură. Absența culturii este identică cu non-ființarea.

La noi, sintagma „tot românul este poet” ține loc nu numai de definirea sensibilității naționale, dar și de „strategia” de a rezista în istorie. În 1848, Vasile Alecsandri, publica poezia „Deșteptarea României”, un fel de Marseillieză a noastră. Undeva prin 1850-1852, Alecu Russo aducea în revista „Bucovina” balada „Miorița”, găsită de el prin munții Vrancei. Bardul de la Mîrcești o prelucrează în forma cunoscută azi și o include în culegerea sa „Poezii populare. Balade. Cântice bătrânești adevărate, de Vasile Alecsandri”, al cărei motto a fost chiar celebrul „Românul e născut poet”, apărută în 1852. „Miorița” va fi apreciată în Franța și în Occident, vorbind Europei despre poporul român mai mult decât oricare mare ambasador și exact într-un moment esențial pentru configurarea viitorului. După șapte ani, la 1859, se va înfăptui, cu acordul acelei Europe, Unirea. După alți 25, la 1877, va veni și independența noii României.

Contemporan cu aceste evenimente, Mihai Eminescu avea să fie întruchiparea cea mai desăvârșită a conștiinței de sine a poporului român, cartea sa de identitate ideatică. La începutul noului veac, în Regat, Ardeal, în Bucovina, în Basarabia, scriitorii, oamenii de cultură prefigurau, prin ideile promovate în epocă, Marea Unire. Și ea a venit, la 1918. În numai o jumătate de veac, se împlinea astfel temeinic visul temerar al lui Mihai Viteazul. În perioada interbelică, o pleiadă de scriitori valoroși a contribuit la ridicarea României printre cele mai importante națiuni ale continentului. Atât de puternică devenise România Mare, încât, la Paris, chelnerii se bucurau dacă li se achita nota de plată în lei românești. Este perioada în care istoricul Nicolae Iorga era unul dintre cei mai importanți, dacă nu chiar cea mai importantă personalitate a Europei.

Fractura culturală adusă de ocupația sovietică nu numai că a decuplat dramatic România de la această benefică evoluție istorică, dar a conectat-o artificial la una impusă și improprie, în care cultura era obligată să (re)pornească de la o „tabula rasa” umilitoare. De aici încolo, rezistența prin cultură devenea chiar unica strategie a supraviețuirii. După un deceniu de tranziție comunistă, plin de confuzie și orori culturale, au apărut, din structura intimă a ființării noastre, șazeciztii, scriitorii care au reînnotat firul curmat de paloșul de la Moscova. Nicolae Labiș, Nichita Stănescu, Zaharia Stancu, Marin Sorescu, Adrian Păunescu, Eugen Barbu, Marin Preda, D.R. Popescu, Eugen Simion, Nicolae Breban, Nicolae Manolescu,

Fănuș Neagu și mulți alții au asigurat, prin operele lor, o alternativă spirituală – singura posibilă – la agresiunea cenușie a ideologiei totalitare.

Mulți dintre marii intelectuali ai românilor acelor vremi au ales însă calea exilului. O altă Românie pulsa dincolo de granițe iar „cetățenii” ei erau Mircea Eliade, Eugen Ionescu, Emil Cioran, Paul Goma, Dumitru Țepeneag, Monica Lovinescu, Virgil Ierunca, Matei Călinescu, Nina Cassian, Petru Dumitriu, Vintilă Horia, Mircea Iorgulescu, Petru Popescu, Gabriela Melinescu, Matei Vișniec, Marian Popa, Virgil Tănase, Norman Manea, George Astaloș etc. O literatură paralelă cu cea din România, dar strict și organic legată de ea, vorbea întregii lumi, în condițiile în care granițele erau închise, iar în țară singurele traduceri literare în limbi de circulație erau cele agreeate de regimul comunist. Românul Eugen Ionescu revoluționa dramaturgia la Paris, iar Mircea Eliade explica lumii întregi esența miturilor religioase, de la New York, ca să nu-l mai amintim și pe Constantin Brâncuși ale cărui opere (de la Coloana Infinitului, Poarta Sărutului, Masa Tăcerii și până la Pasărea Măiastră, Domnișoara Pogany) sunt adevărate repere de referință în domeniu.

Pe de altă parte, literatura din țară, în tendința firească de a depăși limitele ideologice impuse de regim, devenea tot mai esopică, ascunzătoare de sensuri și simboluri protestatere, atât de mult așteptate de publicul cititor. În toată această perioadă, deși puține, singurele publicații care au păstrat cât de cât o independență editorială evidentă, au fost revistele literare, de la „România literară” la „Secolul XX”. În provincie, marginalizați de autorități, scriitorii încercau să supraviețuiască, în condițiile planurilor editoriale centrale strict controlate ideologic și ale puținătății publicațiilor literare județene. În toți anii aceștia, Galațiul, cu toată ponderea sa în economia națională, nu a avut o revistă literară, singurele spații de publicare fiind oferite ocazional de ziarul local și de suplimentele culturale apărute sporadic. Numai prin cenacluri și întruniri literare neoficiale se mai puteau petrece schimburi mai îndrăznețe de idei sau prezentarea unor opere mai curajoase.

Rezistența prin cultură s-a manifestat peste tot, energiile creatoare autentice s-au conservat, așa încât, după revoluția din decembrie 1989, literatura română și-a regăsit cursul firesc, dovedindu-și, în primul rând, unicitatea, organicitatea și vitalitatea, fiind gata oricând pentru o nouă confruntare cu istoria, cu valorile culturale de pretutindeni.

În acest sens, în semn de prețuire și recunoaștere a valorii operei lui Nichita Stănescu, întreaga suflare a condeierilor români a declarat Anul 2013 - ANUL NICHITA STĂNESCU - an în care poetul ar fi împlinit o frumoasă și meritată vârstă de 80 de ani.

Galați, martie 2013

Prof. dr. Zanfir Ilie,
Director

Biblioteca Județeană „V.A.Urechia” Galați

Cunoașterea locală și bibliotecile

Alexe Rău

Director general,
Biblioteca Națională a
Republicii Moldova

În perioada de până la proclamarea independenței Republicii Moldova, în bibliotecile publice de la noi, ca și în acelea din toate republicile unionale, era în vogă, era chiar obligatorie o direcție de activitate numită „*kraivedceskaia rabota*”, „*kraivedenie*”. În cadrul bibliotecilor mai mari, sau, în termeni actuali, în centrele biblioteconomice din partea

superioară a piramidei sistemului de biblioteci, funcționau secții numite „*kraivedceskii otdel*”. Din 1992, au fost căutate variante de redefinire a acestor subdiviziuni și a acestei activități. La BNRM s-a recurs la termenul „moldavistică”. În alte părți a început să fie utilizată cu tot mai mare frecvență sintagma „cunoaștere locală”. Dacă prima opțiune se circumscrie unei tradiții acreditate de compunere prin derivare morfologică substantivală sufixală (moldav+istică după românistică), cea de a doua este discutabilă. Or, în limba română (în limbajul științific) cuvântul (semnul) cunoaștere exprimă un concept care denotă (semnifică) un referent ce nu este determinat topografic (atât DEX-ul, cât și DULR sau DUILR îi atribuie acestui cuvânt două sensuri: 1. reflectare în conștiință a realității și 2. faptul de a poseda cunoștințe, informații. În primul sens, cunoașterea ține de psihicul omului, iar nu de vreun loc, în cel de al doilea - de intelectul, de memoria lui).

Schimbarea extensiunii semnului cunoaștere prin apariția conotației topografice a lui se datorează influenței sintagmei americane *local knowledge*. E cazul să remarcăm din capul locului dualitatea gnosemului *knowledge*, care poate fi tradus în limba română (și nu doar) și prin cunoaștere și prin cunoștințe. Să remarcăm aici că sensul 2 al lui cunoaștere din DEX este faptul de a poseda cunoștințe și nu cunoștințele ca atare, astfel încât cunoștințe (sensul) din *knowledge* nu e identic cu cel din cunoaștere. În lipsa unei interpretări

clarificatoare și regulatorii, confuziile sunt iminente iar regula contextului este dificil de respectat.

Studiile de caz asupra fenomenului și exegezele asupra intensiunii, extensiunii și conotațiilor lui *local knowledge* scot în evidență faptul că aria de întrebuintare a sintagmei se intersectează, alături se suprapune cu acelea ale termenilor *traditional knowledge* și *indigenous knowledge*. Sinonimia și în unele cazuri, complementaritatea acestor trei termeni le-a permis specialiștilor să-i atribuie lui *local knowledge* statutul de termen generic. Iar cercetătorii Hilary Warburton și Adrienne Martin de la Institutul de Resurse Naturale din cadrul Universității din Greenwich, doi dintre cei mai mari experți mondiali ai fenomenului, au introdus în uzul științific expresia *Local people's knowledge (LPK) in natural resources research*, care le încorporează pe toate cele trei sus-menționate. E drept că această definiție se referă, nu fără temei, cum vom vedea în continuare, la activitățile cognitive și pragmatice legate de strategiile de supraviețuire a populațiilor izolate, drept care, unii cercetători, atunci când abordează aceleași subiecte ca și cei doi savanți britanici, mai continuă să recurgă la termenul *local knowledge* care le include pe celelalte două. Totuși, LPK e mai indicat decât LK din considerentul că el satisface integral rigorile contextualității și exactității (nonambiguității și nonredundanței).

Ce este cunoașterea locală (LK sau LPK)? Predicabilul de sistem este, în opinia majorității cercetătorilor, cel mai cuprinzător și mai relevant. LK-LPK este, așadar, un sistem de cunoștințe, practici și reprezentări pe care o comunitate (o populație) le-a acumulat de-a lungul istoriei sale și continuă să le acumuleze în rezultatul interacțiunii cu mediul care o înconjoară și în care viețuiește și depune eforturi de a supraviețui. Acest sistem cognitiv include în structura sa de asemenea organisme cumulative, limbajul, observarea, măsurarea și clasificarea, modul de soluționare, validarea informației, transmiterea cunoștințelor. În termeni științifici vorbind, e un sistem ale cărui elemente sunt generarea, stocarea, aplicarea și comunicarea informației cognitive.

Ca tip de cunoaștere, LK-LPK este o cunoaștere *know-how* (a ști cum se face).

LK-LPK este apanajul unei comunități, în niciun caz al unei instituții (ceea ce exclude posibilitatea acoperirii unei astfel de misiuni de către o bibliotecă, de exemplu). Important e să remarcăm aici că ea nu se limitează la grupuri tribale sau la locuitorii originari ai unei zone, nici măcar la populația rurală. LK-LPK ține de toate comunitățile mai mult sau mai puțin izolate care posedă cunoștințe locale, fie ele rurale, urbane sau chiar nomade, ori migratoare.

În componenta de *traditional knowledge* a sa, LK-LPK presupune că subiectul cunoașterii sunt comunitățile izolate geografic de restul lumii și de sistemul cognitiv universal (predicabil care face puțin probabilă existența unor biblioteci în mediul lor), cunoștințele se însușesc (învață), fiind transmise de cele mai multe ori pe cale orală (din gură-n gură), se pune preț pe înțelepciune și pe înțelepți. Spre exemplu, Warburton și Martin operează în studiile lor cu exemple luate din unele comunități agricole din Etiopia, Uganda și din alte țări din lumea a treia. Desigur, ei nu au în palmaresul lor niciun exemplu din Europa.

Componenta *indigenous knowledge* a LK-LPK este asociată cel mai adesea cu niște persoane, lideri indigeni (cum ar fi, poate, șamanii) care au felul, maniera lor de a cunoaște și de a comunica ceea ce știu, greu sau imposibil de raportat la sistemul universal de concepte. De multe ori aceștia împiedică desfășurarea în mediul comunității lor a unor proiecte și programe oferite de organisme internaționale. În unele țări, conform relatărilor lui Warburton, cuvântul „indigen” are conotații negative, fiind perceput ca semnificativ al înapoierii sau al unor disensiuni legate de factorii etnic și politic.

Până la 1970, studiile consacrate cunoașterii locale erau rezervate mai mult antropologilor și etnografilor. În anii optzeci ai secolului trecut, în rezultatul mai multor expediții științifice în țările din lumea a treia, s-a conturat un cu totul alt tablou conținutal al LK în comunitățile izolate. S-a constatat că nucleul tare al sistemului de cunoaștere locală îl constituie subiectele și problemele legate de resursele necesare pentru supraviețuire. Un nucleu *know-how*. Fapt care legitimează opțiunea IRS britanic pentru LPK. Cunoștințele locale sunt o parte a vieții oamenilor. Mai ales a vieții celor săraci, a căror existență se ține, aproape în întregime,

pe abilități specifice și cunoștințe esențiale de dobândire a mijloacelor de subsistență.

Structura conținutală prioritară a LK-LPK descrisă de cercetători este următoarea:

- agricultură, cunoștințe legate de selectarea culturilor, culturi intercalate, calendarul agricol;
- zootehnie și medicină veterinară etnică, cunoașterea strategiilor de creștere a animalelor, a caracteristicilor și cerințelor șeptelului, a plantelor ce se utilizează pentru tratarea bolilor comune;
- utilizarea și gestionarea resurselor naturale, cunoștințe de gestionare a fertilității solurilor, gestionarea durabilă a speciilor sălbatice;
- sănătatea, cunoașterea proprietăților plantelor utilizate în scopuri medicinale;
- dezvoltarea comunitară, partajarea cunoașterii, transmiterea cunoștințelor comune între membrii comunității și de la o generație la alta;
- eradicarea sărăciei, cunoașterea strategiilor de supraviețuire bazate pe resurse locale.

În interiorul comunității se disting trei niveluri de cunoaștere (cunoștințe) locale:

1. cunoștințe comune, deținute de cei mai mulți membri ai comunității; de exemplu, aproape toată lumea știe cum să gătească orez (sau alimentele de bază locale);
2. cunoștințe distribuite (cunoștințe comune deținute doar de o parte din membrii comunității; de exemplu, cei care cresc animale vor ști mai multe despre creșterea animalelor de bază decât cei fără animale);
3. cunoștințe de specialitate deținute de câțiva oameni care ar fi putut avea o pregătire specială sau o perioadă de ucenicie; de exemplu, doar puțini membri ai comunității vor deveni vindecători, moașe sau fierari.

O concluzie unanimă: cunoștințele locale fac parte din cunoașterea globală, mai ales, și exclusiv prin datele particulare ce le adaugă la ilustrarea și disocierea conceptelor universale. În același timp, se impune și o a doua concluzie, care se bucură și ea de unanimitatea savanților, anume că sistemul de cunoaștere locală nu este exclusiv sau în mod necesar suficient pentru a face

față provocărilor actuale cu care se confruntă oamenii. O dovadă în acest sens este faptul că actorii locali caută informații și concepte de oriunde s-ar putea, în eforturile lor de a rezolva problemele și de a-și atinge scopurile. Pentru persoanele implicate în procesele de cercetare și dezvoltare legate de comunitățile locale, este important de a vedea cunoștințele locale ca o componentă în cadrul unui sistem de inovare mult mai complex.

Revenind la domeniul biblioteconomie, nu ne rămâne altceva de făcut decât să tragem concluzia ce stă la suprafață, anume că bibliotecile nu au cum să-și asume misiunea de organizare și desfășurare a cunoașterii locale, chiar din simplul motiv că aceasta este apanajul unei comunități, nicidecum al unei instituții, oricare ar fi ea. Plus la aceasta, bibliotecile noastre nu pot să practice cunoașterea locală în virtutea faptului că în Moldova (ca și în alte țări europene) o astfel de cunoaștere nici nu există, de vreme ce sunt lipsă subiectul și obiectul unei astfel de cunoașteri. Or, nu au fost atestate în republica noastră nici comunități izolate de restul lumii, nici practici și culturi agricole, plante ori animale de unicat, nu mai există instruire orală, nu există nici practici supranaturale tribale folosite în comunicarea cunoștințelor ș.a.m.d.

Noi nu suntem ruși de sistemul universal de concepte cognitive, nici de informația caracteristică unei societăți a cunoașterii. Așa stând lucrurile, să vedem ce echivalente al lui „*kraievedenie*” și al lui „*kraievedceskaia rabota*” au ales biblioteconomiștii din țările Europei (le enumăr la întâmplare): Franța - *histoire locale*, Italia - *storia locale*, Portugalia - *historia local*, Spania - *historia local*, Anglia - *Local History!* (nu *Local knowledge!*), Lituania - *vietos (locală) istorija*, Polonia - *lokalna historia*, Serbia - *lokalna historija*, Cehia - *místní historie*, Slovacia - *miestne historie*, Suedia - *local historia*, Bulgaria - *mestnité istoria*, Danemarca - *local historisk* ș.a.m.d. Desigur, slavii de răsărit scriu altfel: Rusia - *kraievedenie*, Ucraina - *kraeeznavstvo*, Belarus - *kraiaznavstva*. Să menționăm că *znavstva*, atât la ucraineni, cât și la bieloruși, înseamnă cunoaștere, nicidecum cunoaștere.

În concluzie, *kraievedenie* și *kraievedceskaia rabota* urmează să fie traduse la noi prin istorie locală. Este potrivit și termenul moldavistică, chiar e recomandabil pentru centrele biblioteconomice de nivel național, în special pentru bibliotecile naționale, pentru că el semnifică un nivel și un caracter deosebit al acestei activități. Ar putea recurge la el și bibliotecile din teritoriu. Unele din

ele ar putea compune termeni proprii pornind de la toponimele locale, în cazurile când acestea, fiind supuse derivării substantivale sufixale (cu -istica sau cu -ica: *orheistica*, *unghenica*), nu se transformă în cuvinte greu de pronunțat sau neplăcute la auz. În general, abuzurile de acest fel sunt indezirabile.

Bibliografie selectivă:

Bebbington, A. J., Carraosco, H., Peraolbo, R., Ramon, G., Trujillo, J., Torres, V. *Rural people's knowledge, farmer organizations and regional development: Implications for agricultural research and extension*. În: *Agricultural Administration (Research and Development) Network Paper*, No. 41., London: Overseas Development Institute, 1993.

Blaikie, P., Brown, K., Stocking, M., Tang, L., Dixon, P., Sillitoe, P. *Knowledge in action: local knowledge as a development resource and barriers to its incorporation in natural resources research and development*. În: *Agricultural Systems*, 55(2). Greenwich, 1997, p. 217-237.

Dimitriu, C. *Tratat de gramatică a limbii române*. Iași, 2002.

Grenier, L. *Working with Indigenous Knowledge: A Guide for Researces*. Ottawa: IDRC, 1998. 325 p.

Guinand, Y. & Lemessa, D. *Wild-food plants in southern Ethiopia: Reflections on the role of famine-foods' at a time of drought*. UN-Emergencies Unit for Ethiopia. New York: UNDP, 2000. 226 p.

Oduol, W. *Adaptive responses to modern technology: Kitui farmers in the semi-arid regions of eastern Kenya*. In: *Technology policy and practices in Africa*. Ottawa: International Development Research Centre, 1995. 276 p.

Warburton, H., Martin, A. *Local people's knowledge in natural resources research. Socio-economic Methodologies for Natural Resources Research*. Cathem, UK: Natural Resources Institute, 1999. 328 p.

Warburton, H. & Martin, A. M. *Local people's knowledge. Best practice guideline. Socio-Economic Methodologies Programme*. London: DFID, 1999. 286 p.

Resurse electronice:

1. FAO Web site for Gender, Agrobiodiversity and Local Knowledge: <http://www.fao.org/sd/links>

2. Traditional Knowledge Digital Library: <http://www.tkdil.res.in/tkdil/langdefault/common/>

O nouă problemă în biblioteci.

Evaluarea cărții bibliofile (I)

dr. Doru Bădără
bibliotecar, Biblioteca
Centrală Universitară
„Carol I” București

Evaluarea bunurilor culturale din categoria carte a provocat și provoacă multe discuții. Considerăm că aceste discuții sunt pe deplin justificate mai ales în cazul cărților aflate în biblioteci publice cu finanțare asigurată de stat, autoritățile locale sau departamentale ținând seamă de utilitatea practică imediată și de relativitatea teoretică a

acestui demers.

Problema nu agită în premieră lumea bibliotecilor românești, ea a fost pentru prima dată pusă în circulație în deceniul nouă al secolului trecut, atunci când Consiliul Culturii și Educației Socialiste dorind probabil să arate conducerii superioare de partid și de stat pe ce! „munte de bani”, reprezentați de valoarea materială a bunurilor incluse în patrimoniu cultural național, așa cum se contura el după aproape două decenii de clasare și inventariere, stă România socialistă. S-au elaborat metodologii, normative și s-au dat termene ultimative deținătorilor de colecții bibliofile și ..., după cunoștința noastră, acțiunea nu s-a finalizat sau rezultatele ei nu au fost făcute publice.

Problema a fost ridicată oficial pornind de la postulatul de sorginte contabilă că pentru fiecare bun aflat în păstrarea unei instituții trebuie să existe în inventare un preț asociat bunului respectiv.

Cum majoritatea documentelor bibliofile de mare valoare culturală aflate în fondurile bibliotecilor actuale constituie o moștenire a perioadei care a premers anul 1948, atunci când România cunoștea o altă dimensiune culturală, iar societatea era guvernată de principii etice și morale care făceau posibile marile donații de carte sau au intrat în fondurile bibliotecilor imediat după acest an, ca resturi ale bibliotecilor particulare care au scăpat distrugerilor ce s-au abătut în acea perioadă asupra lor, ele au fost înregistrate în inventarele bibliotecilor cu prețurile anilor 1948 – 1950, așa cum au fost ele propuse de noii reprezentanți ai culturii naționale. Este evident faptul că dincolo de fireștile

fluctuații financiare, prețurile trecute în inventarele bibliotecilor nu aveau nici măcar atunci legătură cu valoarea documentelor respective, ele exprimând gradul de incultură, lipsa de profesionalism, birocrăția, disprețul față de valorile culturale și dezinteresul celor chemați în epocă să hotărască soarta culturii în România.

Situația prețurilor înscrise în inventarele bibliotecilor în dreptul cărților vechi și al manuscriselor au stârnit mare agitație în rândul finanștilor, îngrijorați, cel puțin la nivel declarativ, că aceste prețuri derizorii ar induce în rândurile celor care administrează aceste bunuri o atitudine de iresponsabilitate și ar stimula furturile. În trecut fie spus, situația, cel puțin din acest punct de vedere, este exact invers, valoarea unui document bibliofil este cunoscută de oameni posedând un grad superior de educație și un mai îndelungat contact cu civilizația cărții, relativ puțini în societatea românească contemporană, pe când o valoare pecuniară este ușor accesibilă oricărui individ care poate percepe semnificația unui număr compus din mai mult de două cifre. Revelatoare din acest punct de vedere este agitația stârnită în opinia publică de maniera jurnalistic-dâmbovițeană în care a fost prezentată achiziția de carte veche din ultimii 5-6 ani desfășurată de către Biblioteca Municipală „Mihail Sadoveanu”. S-a vorbit pe larg despre sume enorme pentru lumea cărții din România, dar nu s-a pomenit nici măcar un titlu pentru care s-au plătit sume așa-zis fabuloase. Imaginația multor concetățeni s-a aprins atunci.

În consecință, în ultimul deceniu și jumătate un număr de 4 sau 5 reglementări legislative au încercat să rezolve această situație. Cărțile vechi sau cărțile de patrimoniu, atunci când legiuitorul a vrut să fie mai apropiat de obiectul asupra căruia a legiferat, au fost incluse în categoria bunurilor considerate „mijloace fixe” supuse periodic prin lege procesului de reevaluare sau scoase din această încadrare. Ultima reglementare, datând din vara anului 2012, prevede necesitatea reevaluării cărților clasate în patrimoniul cultural național considerate acum aparținând categoriei „mijloacelor fixe” și supunându-se regimului.

Trebuie spus de la bun început că în mod normal între preț și valoare există o mare deosebire.

Prețul exprimă, în accepția generală, suma cu care se comercializează un bun, și el se stabilește liber în relația ofertant-cumpărător, în stabilirea sa, dacă obiectul tranzacției este constituit de o carte, se regăsește și valoarea culturală a cărții, dar care este sever ponderată de contextul economic.

Este evident că atunci când se vorbește despre evaluarea cărților lucrurile se prezintă complex.

Pentru reușita unui astfel de demers trebuie, în primul rând, să admitem luarea în discuție a unor posibile criterii, să acceptăm gradul lor de relativitate și să admitem influența pe care spațiul cultural și socio-economic în care se produce evaluarea precum și personalitatea evaluatorului o au asupra acestui demers.

Mulți dintre cei chemați să rezolve această problemă au sesizat corect necesitatea unor criterii și, considerând că sunt la începutul unui drum și neavând modele, au fost tentați să apeleze în cazul acestei operațiuni de evaluare la criteriile stabilite prin *Hotărârea Guvernului României nr 886/2008 pentru aprobarea Normelor de clasare a bunurilor culturale mobile*.

Se impune însă să precizăm, încă de la început, că aceste criterii sunt generale și au fost gândite de legiuitor pentru a oferi un cadru larg în care să își găsească loc toate categoriile de bunuri susceptibile de clasare în categoriile juridice ale patrimoniului cultural național începând cu piese de arheologie, arme, opere de artă plastică, construcții industriale, civile, religioase, vase și până la timbre, monede, veșminte ș.a.m.d.

Apoi clasarea vizează în principal valoarea cultural-istorică și, **de reținut, semnificația națională a unui bun cultural**. Ea nu vizează, cel puțin în stadiul actual, o exprimare pecuniară a acestor valori conexe operațiunii de clasare.

În acest context credem că pentru cartea veche și bibliofila este mai proprie metoda aplicării unor criterii care definesc mai aplicat ceea ce numim valoarea unei cărți și care s-au constituit și acreditat ca valabile de-a lungul timpului în practica bibliofila și în activitatea de anticariat.

Odată stabilite aceste criterii, ele pot fi aplicate în proporții procentuale unei baze de calcul stabilite pentru fiecare categorie de bunuri bibliofile – carte, românească sau străină, manuscrise, periodice, hărți - împărțită la rândul său pe perioade de producere a acelor documente.

Împărțirea pe aceste perioade, pe care le considerăm a fi secolele, este necesară după opinia

noastră datorită evoluției tehnicii tiparului care, în cursul a mai puțin de patru secole de existență, se va transforma din artă a tiparului în industrie tipografică, evoluție care conduce în mod necesar la scăderea valorii cărții atât prin reducerea ponderii muncii manuale în realizarea sa, cât și datorită creșterii numărului de exemplare.

Criteriile care se utilizează în operațiunea de evaluare a cărților se grupează în două categorii. Criterii care vizează creșterea valorii de bază premiind attribute bibliofile intrinseci sau extrinseci ce se regăsesc la exemplarul supus evaluării și un criteriu penalizator care conduce la diminuarea valorii unui exemplar, acest din urmă criteriu se referă la starea de conservare a exemplarului care face obiectul evaluării.

Considerăm că este de domeniul evidenței faptul că operația de evaluare, ca și aceea de clasare se referă exclusiv la exemplare.

Vom observa că dintre criteriile generale de clasare se vor reîntâlni ca valabile și pentru evaluare **vechimea**, cu pondere mare în stabilirea valorii unei cărți, **frecvența**, desigur mai propriu definită în cazul cărților de sintagma **grad de raritate**, și, cu rezervă, **unicitatea**. Acest criteriu este intrinsec manuscriselor originale și foarte rar aplicabil unor alte documente bibliofile, motiv pentru care ne exprimăm rezerve privind acreditarea sa cu funcție de criteriu în evaluarea cărților. Considerăm că gradul de raritate acoperă satisfacător și acest aspect.

În privința **gradului de raritate** este necesar să insistăm asupra nivelului de relativitate și de risc în lucru cu acest criteriu de mare pondere în stabilirea valorii unei cărți bibliofile. În primul rând trebuie stabilit dacă este vorba despre un grad de raritate relativ, sintagma sub care se înțelege raritatea lucrării în mediul cultural românesc, sau raritate absolută sub care se înțelege faptul că respectiva lucrare este rară și în afara hotarelor, caz în care procentul de bonificație este substanțial mai ridicat.

Dificultatea majoră în gestionarea acestui criteriu este constituită de lipsa cataloagelor de carte veche românească sau străină complete, cel puțin la nivelul marilor deținători de carte din România, unde găsim cataloage având ca obiect o anumită parte din colecție. Spre exemplificare, menționăm că singura categorie de documente bibliofile pentru care avem o lucrare completă la nivel național sunt incunabulele și ne referim la **Catalogul colectiv al incunabulelor din România**, București, 2007, lucrare datorată doamnelor Maria Elena Schatz și Robertina Stoica.

(Va urma)

Din Colecțiile Bibliotecii

Giovenale Vegezzi-Ruscalla (1798-1885), patriarhul filoromânilor

Valentina Oneț
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Din grupul iluștrilor intelectuali filoromâni, care au susținut drepturile românilor în fața Europei și care au dat la lumină lucrări despre populația carpato-danubiano-pontică, alături de E. Quinet, J. Michelet, A. Ubicini, M.A. Canini, B. Amante, A. de Gubernatis, face parte și publicistul și omul politic piemontez, Giovenale

Vegezzi-Ruscalla, supranumit „adevăratul patriarh al filoromânilor” (1).

Născut la Torino, în 1798 (1799), secretar în Ministerul Afacerilor Externe (1818), deputat în colegiul Scandiano (1860), director la *Rivista Contemporanea* din Torino (1863), redactor al unei hărți etnografice a Italiei (1863), colaborator prolific la *Enciclopedia popolare* (1863, director L. Pomba), Ruscalla era un autodidact, pasionat de studiul limbilor străine, de filologia neo-latină, cunoștea toate limbile romanice, dar și engleza, germana, olandeza, poloneza, efectuând traduceri din portugheză, spaniolă, română, germană și engleză.

În *Dizionario degli scrittori contemporanei* din 1879, în care este foarte succint prezentat, se face următoarea precizare, ca fiind definitorie despre activitatea sa, „*scrisse assai in favore della nazionalità rumena*” (a scris mult în apărarea națiunii române) (2).

Un alt filoromân, B.E. Maineri, contemporan cu Ruscalla, îl caracteriza în 1883 astfel: „...*Ma la vita di questo publicista illustre può dirsi in ispecial modo consacrata alle sorti della Romania. È uno dei primi filo-romeni, che professarono simpatia e affetto a quella valorosa sentinella latina quale dal XVIII*

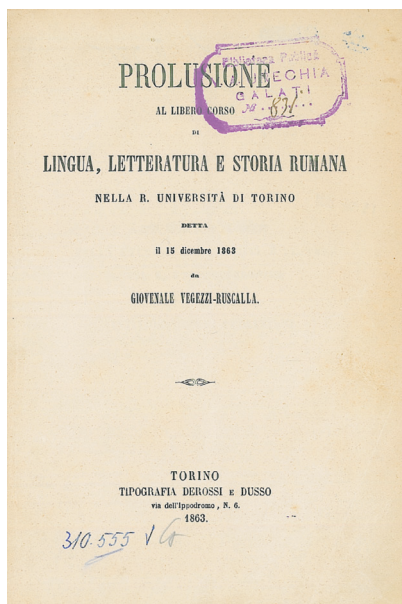
Secolo in poi, in mezzo a tante tempeste, mantenne integro il sul carattere e intento nazionale” (Dar viața acestui faimos publicist se poate spune că a fost consacrată în mod special destinului României. Este unul dintre primii filo-români, care au declarat public simpatia și dragostea pentru acea curajoasă santinelă latină, care, începând cu secolul al XVIII, în vârtejul atâtor furtuni, și-a păstrat integritatea [teritorială] și idealul național) (3).

Etnograf neobosit, Ruscalla călătorește mult, interesat fiind de diverse culturi europene. În 1830, a efectuat o călătorie de studii în Transilvania și Banat, care i-au stârnit un mare interes, determinându-l să învețe singur limba română și să scrie despre români: *Italia e Romania*, 1858, *Lettres sur les Principautes*, Geneva, 1858, *Cenni di storiografia rumena*, Napoli, 1865, să traducă din română: *Canto popolare moldavo in versi* de V. Alecsandri, Torino, 1858, *Indipendenza costituzionale della Transilvania* de Al. Papiu Ilarian, Torino, 1862.

Recunoscător pentru meritele sale deosebite, de apărător al drepturilor românilor, Parlamentul din Principate îi acordă titlul de **cetățean de onoare al României**, este numit Consul General al României la Torino, iar printr-o dispoziție emisă în data de 08.03.1863 îl însărcinează pe entuziastul filoromân să țină un curs de limbă, literatură și istorie română (4).

Giovenale Vegezzi-Ruscalla, este prin urmare, **inițiatorul primului curs de limbă română** predat la Facultatea de Litere a Universității din Torino, în anul universitar 1863-1864, limba română fiind „prima limbă străină introdusă la o universitate italiană” (5).

Dar ideea înființării unei catedre de literatură română la Torino, am regăsit-o într-o scrisoare a lui V. Alecsandri din 1859, către fratele său Iancu, căruia îi scria „*să ceară contelui Cavour învoirea de*

a se înființa o catedră de literatură română la Torino, de care se va ocupa Vegezzi-Ruscalla, și învoirea de a primi elevi români la școala militară din Piemont, pentru a strânge relațiile dintre români și italieni.”(6)

Biblioteca județeană din Galați deține, prin donația istoricului V.A. Urechia, prelegerea de deschidere a cursului de cultură română cu titlul original *Prolusione al libero corso di lingua, letteratura e storia rumana nella R[eale] Università di Torino detta il 15 dicembre 1863*, apărut și sub formă de broșură, (7) dedicată „studentilor perseverenți” ai Facultății de Filosofie și Litere torinense. Broșura de 20 de pagini, devenită rară, este înscrisă în Catalogul General Urechia, care înregistrează 33.852 de titluri, sub nr. 831, deci face parte din primele cărți din biblioteca marelui cărturar.

În lecția introductivă, Ruscalla dorește să facă cunoscut studenților „un popollo fratello”, un „frate pierdut și regăsit”, citându-l pe E. Quinet, să facă o demonstrație a „rădăcinilor italiene ale poporului român (l’italianità), pornind de la asemănarea de caracter, temperament, obiceiuri, capacitate de asimilare, de la confirmarea evidenței prin comparație fonologică, lexicologică și gramaticală a celor două limbi” (8).

Prelegerea inaugurală este o privire documentată de ansamblu asupra țărilor române, inserând și vechea lui convingere a „uniunii popoarelor de aceeași sorginte într-o confederație” (la federazione dei popoli di una stessa famiglia) (9).

Marele filoromân reamintește Occidentului de sacrificiile românilor în apărarea creștinătății, aportul lor la salvarea Europei de pericolul otoman, adevăr răsplătit de istoricii occidentali cu uitarea, cu excepția istoricul francez J. Michelet (10).

Introducerea la cursul liber de istorie și literatură română la Universitatea torineză, se încheie cu *Hora Unirii (La canzone dell’Unione)* de V. Alecsandri, pe care Ruscalla a citit-o studenților săi mai întâi în limba română, pentru a auzi „limba neolatină din Orient” (11) și apoi în italiană. Vom reproduce prima strofă din traducerea sa, ca un omagiu pentru efortul depus de profesorul, pe atunci, în vârstă de 65 de ani: „Su porgiamoci la mano/E con animo rumano/Volteggiam la lieta danza/Della patria fratellanza”.

Lecțiile de limba și de istoria românilor susținute de G. Vegezzi-Ruscalla, s-au desfășurat neîntrerupt

între anii 1863-1879, frecventate în primul an de 100 de studenți și mai târziu de 40-60 (12). Timp de șaisprezece ani, în Amfiteatrul Regal al Universității din Torino, entuziastul filoromân (de la vârsta 64/65 la 81/82 de ani), a făcut propagandă culturii române.

De la italianul G. Vegezzi-Ruscalla, îndrăgostit de România, secția Colecției Speciale a bibliotecii conservă un manuscris și o scrisoare adresată lui V.A. Urechia, ambele datate 1880.

În scrisoarea expedită de la Torino, din 23 ianuarie 1880, Ruscalla, amintește de propunerea pe care a susținut-o încă din 1847, a înființării unei ligi a popoarelor latine - „la necessità d’una lega fra le genti latini”-, pentru ca aceste popoare „să nu devină slave ale slavilor sau germanilor”. Mai scrie

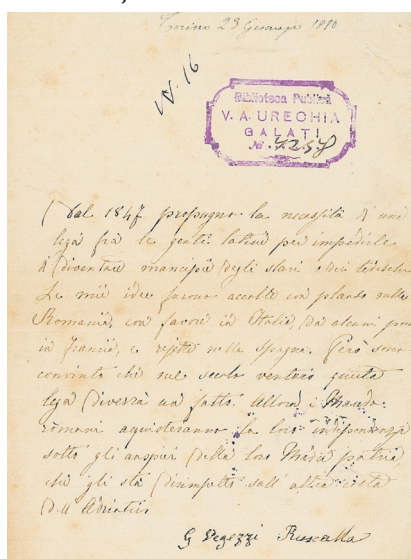
Ruscalla că ideile lui au fost primite în România cu „laude entuziaste”, iar în Italia „cu bunăvoință”, de puțini în Franța și respinse în Spania. Dar e convins „că în secolul următor această ligă se va înfăptui”, când și macedoromânii „își vor câștiga independența” (13).

Scrisoarea este redactată de o altă persoană și semnată olograf de Giovenale Vegezzi-Ruscalla, care în 1880 era în etate de 82 de ani și era aproape orb.

Anexat scrisorii este manuscrisul „Progetto” care schițează un plan de înființare la Bari, oraș aflat pe malul Adriaticii în dreptul Macedoniei, „a

cărei populație descinde din vechi coloniști latini de la care păstrează amprenta limbii” (14), a unui colegiu cu internat pentru tinerii macedo-români, iar de la București să fie adus un preot pentru a oficia slujbele în limba română. Colegiul ar trebui să devină „il focolare della civiltà italiana per la Macedonia” (vatra civilizației italiene pentru Macedonia). Italia trebuie să urmărească un scop înalt, „acela de a dobândi autoritatea intelectuală a unui popor de sorginte latină, salvându-l de la pericolul de a pierde odată cu propria limbă și identitatea națională” (15). Prin eforturile patrioților macedo-români și cu ajutorul daco-românilor se pot deschide în Macedonia școli elementare, școli secundare în limba română, idee pusă în practică de V.A. Urechia, devenit Președintele Societații de Cultură Macedo-Române, înființată prin Decret Regal la 15 aprilie 1880.

Vom reda în original și în traducere proprie, ultimul pasaj, emoționant, al proiectului bătrânului filoromân, pentru a nu se pierde nici o nuanță:

Scrisoare către V.A. Urechia.
Torino, 1880

„Possono queste poche righe far prova del costante affetto che cieco, affranto di forze e di un età avanzatissima, conservo tanto per Romeni dell'antica Dacia come della Macedonia” (*Aceste rânduri sunt mărturia iubirii constante, pe care orb fiind, istovit de puteri și la o vârstă foarte înaintată, o păstrez atât pentru românii din vechea Dacie, cât și pentru cei din Macedonia*) (16).

Scrisoarea și manuscrisul „Progetto” sunt răspuns la solicitarea istoricului V.A. Urechia, care a cerut sprijin personalităților culturale române și din întreaga lume latină europeană pentru a colabora la „Albumul Macedo-Român” (17), pentru susținerea înființării școlilor cu predare în limba română în Macedonia.

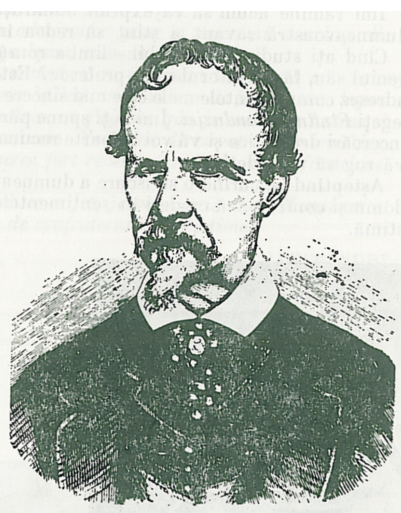
Pentru Giovenale Vegezzi-Ruscalla, limba și cultura română au constituit o mare pasiune, publicând în presă dări de seamă la istoriografia românilor, lucrări lexicografice, studii și articole referitoare la însemnătatea studierii limbii române, ajungând să fie considerat, la vremea sa, unul din cei mai mari experți ai culturii noastre.

A iubit România, dar și românii i-au răsplătit dragostea. Titlul de *cetățean român* i-a fost acordat în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza (18), iar în septembrie 1869, la propunerea lui Al. Papiu Ilarian și respectiv lui I. Heliade Rădulescu, publicistul și omul politic italian Giovenale Vegezzi-Ruscalla este ales *membru de onoare* al Societății Academice Române, fiind alături de istoricul Edgar Quinet (1803-1875), unul din cei doi primi membri de onoare din străinătate ai Societății Academice, viitoarea Academie Română (19).

G. Vegezzi-Ruscalla a iubit România, reprezentând etapa romantică a relațiilor româno-italiene, dominate de aspirații sincere. Într-un studiu mai recent, am găsit următorul pasaj despre fidelul prieten al românilor: „Pasiunea pentru acea țară [România] viza fanatismul. Se plimba prin oraș purtând la nodul de la cravată un ac pe care erau reproduse culorile tricolorului și la fiecare sărbătoare națională arbora pe acoperișul vilei sale din Torino steagul Principatelor alături de steagul Italiei. Ziarele vremii îl numeau <<il Romeno>>” (20).

Note:

1. Maineri, B.E. *Lettera a Severino Attilij* – în : Attilij, Severino *Alla Romania*, Roma, Banco di

Giovenale Vegezzi-Ruscalla
1798-1885

Annunzi della Gazzetta d'Italia, 1883, p. 55.

2. *Dizionario degli scrittori contemporanei diretto da Angelo da Gubernatis*, Firenze, Coi Tipi successori Le Monnier, 1879, p. 1029.

3. Maineri, B.E. op.citată, p. 55-56.

4. Lăzărescu, Gh. G. *Vegezzi Ruscalla, primul profesor de limba română în Italia* - în : *Analele Universității din București. Seria Științe Sociale. Filologie*, An XII, nr. 28, 1963, p. 203.

5. Ruffini, Mario *Învățământul limbii române la Universitatea din Torino* - în *Analele Științifice ale Universității „Al. I. Cuza” din Iași*; (Serie nouă), Secțiunea III (Științe sociale) c. *Limbă și literatură*, Tom. XII, 1966, Fasc. 1, p. 57.

6. Anineanu, M. *Catalogul corespondenței lui V. Alecsandri*, București, Editura Academiei, 1957, nr. 13, p. 4.

7. Vegezzi-Ruscalla, Giovenale *Prolusione al libero corso di lingua, letteratura e storia rumana nella R[eale] Università di Torino detta il 15 dicembre 1863*, Torino, Tipografia Derossi e Dusso, 1863, p. 20.

8. idem, p. 8.

9. idem, p. 6.

10. idem, p. 10.

11. idem, p. 19.

12. Ruffini, M. op. citată, p. 56.

13. Vegezzi-Ruscalla, G. [*Scrisoare adresată lui V.A. Urechia*], 1880 ianuarie 23, Torino, p. 1.

14. Vegezzi-Ruscalla, G. *Progetto* : [Manuscris], Torino, 1880, p. 1.

15. idem, p. 3.

16. idem, p. 4.

17. *Albumul Macedo - Român* : Sub direcția lui V.A. Urechia, București : Stabilimentul pentru Arte Grafice Socecu, Sander & Teclu, 1880; Scrisoarea și manuscrisul *Progetto* au fost transcrise și publicate în Album la p. 128.

18. Chindriș, I. *Scritori străini în arhivele românești* : G. Vegezzi Ruscalla, Manuscriptum nr. 2/1978, p. 169.

19. Rusu, Dorina, *Istoria Academiei Române în date (1866-1996)*, București, Editura Academiei Române, 1997, p. 36.

20. Fannini, V. *Convenzione di settembre. La testimonianza sofferta da G. Vegezzi Ruscalla in Rassegna storica del Risorgimento*, 1993.

RDA: Modalități de construcție (III)

Mark K. Ehlert
bibliotecar,
manager Minitex

FRBR și FRAD respectă RDA

Metodele de a învăța RDA-ul variază de la individ la individ. Unii încearcă o înțelegere inginerască a acestui cod nou revizuiind AACR2. Alții intră direct în miezul problemei. Și totuși câțiva vor să se acomodeze încet cu noul mediu. Am parcurs primul și ultimul traseu în propriile mele studii cu privire la RDA și am constatat că acesta este folositor, dar parcurs cu pași mici. Având în vedere obiectivele acestui articol, voi urma o cale similară și voi demara un studiu asupra noului cod de catalogare dintr-o perspectivă largă, descriind în mare structura RDA, fără a intra în profunzime.

RDA este împărțit în 10 secțiuni (ignorând pentru moment introducerea, anexele și glosarul), fiecare secțiune fiind compusă din unul sau mai multe capitole:

- Secțiunea 1: Înregistrarea atributelor manifestării și exemplarului
- Secțiunea 2: Înregistrarea atributelor lucrării și expresiei
- Secțiunea 3: Înregistrarea atributelor persoanei, familiei și colectivității
- Secțiunea 4: Înregistrarea atributelor conceptului, obiectului, evenimentului și locului
- Secțiunea 5: Înregistrarea relațiilor primare dintre lucrare, expresie, manifestare și exemplar
- Secțiunea 6: Înregistrarea relațiilor cu persoanele, familiile și colectivitățile asociate cu o resursă
- Secțiunea 7: Înregistrarea relațiilor subiectului
- Secțiunea 8: Înregistrarea relațiilor dintre lucrări, expresii, manifestări și exemplar
- Secțiunea 9: Înregistrarea relațiilor dintre persoane, familii și colectivități
- Secțiunea 10: Înregistrarea relațiilor dintre concepte, obiecte, evenimente și locuri.

Textul este împărțit în două părți dezvoltate. Primele patru secțiuni sunt dedicate creării entităților FRBR/FRAD pentru catalogul bibliotecii (de exemplu: date bibliografice și înregistrări de autoritate), restul secțiunilor descriind structura relațiilor de tip FRBR și FRAD între entități (de exemplu: intrări și referințe actualizate). Titlurile secțiunilor utilizează limbajul FRBR/FRAD, la fel ca și textul propriu-zis; de fapt, mulți dintre termenii care desemnează atribute ale entităților, prezenți în FRBR și FRAD, se regăsesc în normele specifice ale RDA. Cu toate acestea, deocamdată mă voi limita în acest studiu la o analiză la nivel de secțiune pentru a evidenția una din diferențele majore dintre AACR2 și noul manual de catalogare. (Avertisment: datele bibliografice și de autoritate nu sunt clar tratate în secțiunile distincte din RDA; ceea ce urmează este doar o prezentare generală a legăturilor.)

Instrucțiunile din capitolele care alcătuiesc Secțiunea 1 sunt dedicate elementelor descriptive ale

înregistrărilor bibliografice. De fapt, conținutul acestei secțiuni este similar cu structura Părții I din AACR2, îmbunătățită pe alocuri cu reguli noi sau revizuite. Secțiunile 2 și 3 și capitolul din Secțiunea 4 privind *local* direcționează persoana care efectuează catalogarea spre producerea de titluri și de date de înregistrări de autoritate; se pot compara aceste secțiuni cu capitolele 22-25 din Partea a II-a din/a AACR2. Restul Secțiunii 4 și întregul conținut al Secțiunilor 7 și 10 sunt în prezent subsecțiuni; continuarea lucrărilor cu privire la acestea este amânată până după lansarea și testarea RDA-ului.

Secțiunile 5, 6, 8 și 9 răspund preocupărilor referitoare la momentul și modalitatea de a utiliza intrări adăugate (cf. capitolul 21 din AACR2) și altor informații aferente din înregistrările bibliografice. Conținutul adițional este dedicat normelor privind crearea de referințe în cadrul înregistrărilor de autoritate (cf. capitolul 26 din AACR2).

Concluzie

Cea mai mare provocare concretă cu care se vor confrunta catalogatorii în privința noilor reguli este limbajul textului. Faptul că RDA nu este construit pe modelul ISBD cunoscut, ci pe noile structuri FRBR/FRAD ridică probleme legate de utilizare. Cu toate acestea, așa cum am sugerat mai sus, persoanele care efectuează catalogarea organizează de ceva timp noianul de informații în modelele FRBR și FRAD; diferențele constau în terminologie și – în ceea ce privește RDA – în instrucțiunile de redare a datelor. Adaptarea informațiilor cunoscute pentru a se potrivi noii perspective constituie un pas în înțelegerea profesională a RDA.

Informații suplimentare cu privire la FRBR și FRAD

Mai jos veți găsi o scurtă bibliografie adnotată a resurselor cu privire la FRBR și FRAD. Lista include lucrările la care am făcut trimitere în acest articol.

Bibliografie:

1. Dudley, Virginia. What's All This Fuss About FRBR? MINITEX/OCLC Mailing Mar. 2006: 5-7.
Disponibilă și online în format PDF:
<http://www.minitex.umn.edu/Communications/Oclc/2006/03March.pdf>
2. International Federation of Library Associations and Institutions Study Group on the Functional Requirements for Bibliographic Records, *Functional Requirements for Bibliographic Records: Final Report* (München: K.G. Saur, 1998). Disponibil și în format HTML și PDF: <http://archive.ifla.org/VII/s13/frbr>.
3. Le Boeuf, Patrick ed. *Functional Requirements for Bibliographic Records (FRBR): Hype or Cure-All?*. Binghamton, N.Y.: Haworth Information Press, 2005.
4. Maxwell, Robert L. *FRBR: A Guide for the Perplexed*. Chicago: American Library Association, 2008.
5. Patton, Glenn ed. *Functional Requirements for Authority Data: A Conceptual Model*. München: K.G. Saur, 2009.
6. Riley, Jenn. FRBR: *TechEssence.info* 8 May 2006. Disponibil: <http://techesence.info/frbr>.
7. Taylor, Arlene G. ed., *Understanding FRBR: What It Is and How It Will Affect Our Retrieval Tools*. Westport, Conn.: Libraries Unlimited, 2007.
8. Tillett, Barbara. What is FRBR?: A Conceptual Model for the Bibliographic Universe. Washington D.C.: Library of Congress Cataloging, 2004). Disponibilă și online în format PDF: <http://www.loc.gov/catdir/cpsd/whatfrbr.html>.

Traducere de Viorica Potârniche,
bibliotecar Biblioteca „V.A. Urechia”

Împrumutul interbibliotecar fără frontiere (II)

prof. Ionela Burz,
bibliotecar, Biblioteca
Universității Oradea

Împrumutul interbibliotecar cuprinde toate tipurile de documente, cu excepția celor prevăzute la art. 3 din Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, cu modificările și completările ulterioare.¹

Bunurile care alcătuiesc patrimoniul cultural național mobil sunt:

1. bunuri arheologice și istorico-documentare, precum:

a) descoperirile arheologice terestre și subacvatice, unelte, ceramică, inscripții, monede, sigilii, bijuterii, piese de vestimentație și harnașament, arme, însemne funerare, cu excepția eșantioanelor de materiale de construcție, materiale din situri, care constituie probe arheologice pentru analize de specialitate;

b) elemente provenite din dezmembrarea monumentelor istorice;

c) mărturii materiale și documentare privind istoria politică, economică, socială, militară, religioasă, științifică, artistică, sportivă sau din alte domenii;

d) manuscrise, incunabule, cărți rare și cărți vechi, cărți cu valoare bibliofilă;

e) documente și tipărituri de interes social: documente de arhivă, hărți și alte materiale cartografice;

f) obiecte cu valoare memorialistică;

g) obiecte și documente cu valoare numismatică, filatelică, heraldică: monede, ponduri, decorații, insigne, sigilii, brevete, mărci poștale, drapel și stindarde;

h) piese epigrafice;

i) fotografii, clișee fotografice, filme, înregistrări audio și video;

j) instrumente muzicale;

k) uniforme militare și accesorii ale acestora;

l) obiecte cu valoare tehnică;

2. bunuri cu semnificație artistică, precum:

a) opere de artă plastică: pictură, sculptură, grafică, desen, gravură, fotografie și altele;

b) opere de artă decorativă și aplicată din sticlă, ceramică, metal, lemn, textile și alte materiale, podoabe;

c) obiecte de cult: icoane, broderii, orfevrărie, mobilier și altele;

d) proiecte și prototipuri de design;

e) materiale primare ale filmelor artistice, documentare și de animație;

f) monumente de for public, componente artistice expuse în aer liber;

3. bunuri cu semnificație etnografică, precum:

a) unelte, obiecte de uz casnic și gospodăresc;

b) piese de mobilier;

c) ceramică;

d) textile, piese de port, pielărie;

e) alte obiecte din metal, lemn, os, piatră, sticlă;

f) obiecte de cult;

g) podoabe;

h) ansambluri de obiecte etnografice;

i) monumente din muzele etnografice în aer liber;

4. bunuri de importanță științifică, precum:

a) specimene rare și colecții de zoologie, botanică, mineralogie și anatomie;

b) trofee de vânat;

5. bunuri de importanță tehnică, precum:

a) creații tehnice unicate;

b) rarități, indiferent de marcă;

c) prototipurile aparatelor, dispozitivelor și mașinilor din creația curentă;

d) creații tehnice cu valoare memorială;

e) realizări ale tehnicii populare;

f) matrice de compact-discuri, de CD-ROM, de DVD și altele asemenea.

Obligațiile bibliotecilor care efectuează servicii de împrumut interbibliotecar intern și internațional:

Biblioteca furnizoare :

- decide dacă documentul solicitat poate fi împrumutat;

- decide ce tipuri de documente trimite la ILL (sunt biblioteci care trimit și documente într-un singur exemplar);

- poate transmite bibliotecii beneficiare copii de pe documentele exceptate de la împrumut (vezi art. 3 din Legea 182/2000), cu respectarea prevederilor legale în vigoare;

- perioada de împrumut a documentului este de minimum 20 de zile din momentul expedierii sau în funcție de termenul fixat de către biblioteca furnizoare;

- răspunde la cererea de împrumut în interval de 7 zile calendaristice de la înregistrarea acesteia;

- își poate lua măsurile de securitate prin asigurarea anumitor documente înainte de expedierea lor.

Biblioteca beneficiară:

- răspunde de orice pierdere sau deteriorare a documentului împrumutat, de la primirea până la restituirea acestuia;

- să aplice măsurile de protecție a documentelor primite, cu respectarea condițiilor de păstrare cerute de biblioteca furnizoare;

- consultarea documentelor împrumutate să se facă numai în sala de lectură;

- restituirea documentelor împrumutate să se facă la termenul stabilit de comun acord cu biblioteca furnizoare;

- cererile de prelungire a perioadei de împrumut a documentelor să se facă înainte de expirarea termenului stabilit; în cazul în care nu se primește niciun răspuns de la biblioteca furnizoare, cererea se consideră aprobată;

- notificarea primirii sau restituirii unui document nu este necesară decât la cererea bibliotecii furnizoare.

Bibliotecile care efectuează servicii de împrumut interbibliotecar intern și internațional sunt obligate să alcătuiască evidența împrumuturilor și să comunice organelor abilitate datele statistice respective.

Note:

1. *Legea nr. 182/2000 privind protejarea patrimoniului cultural național mobil, cu modificările și completările ulterioare.*

(*Va urma*)

O nouă modalitate de comunicare globală TED – idei ce merită răspândite

Mihaela Bărbulescu
bibliotecar, Biblioteca
Universității „Dunărea de
Jos” Galați

De multe ori, în căutarea unei inspirații, a unei surse de informare în ceea ce privește alegerea unui drum de urmat în viață, a unei meserii, am avea nevoie de o îndrumare, ceva care să ne ajute în această căutare. Așa ceva mi s-a părut a fi și genul de cuvântări adunate sub titulatura TED: „Technology, Entertainment and Design”, un set de conferințe la nivel global reunite sub motto-ul „idei ce merită împărtășite”.

TED a apărut pentru prima dată în 1984 și a fost gândită ca un singur eveniment de către arhitectul și designerul de grafică Richard Saul Wurman, care a observat o anume convergență a domeniilor tehnologice, de entertainment și de design. Prima conferință a găzduit, printre altele, prezentarea unui demo al compact discului creat de Sony și una dintre primele demonstrații ale computerului firmei Apple, Macintosh.

Evenimentul nu a fost un succes financiar și din acest motiv următorul a avut loc la o diferență de 6 ani, în 1990, în Monterey, California. În timp, s-a format o adevărată comunitate a celor care au început să ia parte la acest eveniment anual și unde participarea era pe baza invitației. Vorbitorii la conferință primesc maximum 18 minute în care să își prezinte ideea într-un mod cât mai interesant, mai atrăgător. Printre vorbitori, de-a lungul timpului, se numără: Bill Clinton, Jane Goodall, Malcolm Gladwell, Al Gore, Gordon Brown, Richard Dawkins, Bill Gates, fondatorii Google, Larry Page și Sergey Brin, precum și mulți câștigători ai premiului Nobel.

În 2009, conferința și-a mutat sediul în Long Beach, California. În noiembrie 2001, fundația non-profit „The Sapling Foundation” deținută de Chris Anderson, un mare admirator și fan al conferințelor TED, devine proprietarul TED.

În 2005, TED a primit și o soră, TEDGlobal, astfel putându-se organiza evenimente TED și în

afara SUA, prima fiind în 2005 la Oxford (Marea Britanie), în 2007 în Arusha, Tanzania (intitulată TEDAfrica), în 2009 și 2010 au avut loc tot la Oxford și în 2011 și 2012 au avut loc la Edinburgh, Scoția.

Site-ul evenimentului TED, într-o nouă formă de prezentare, a fost lansat în 2007, la adresa www.ted.com, și în următorii ani a luat numeroase premii printre care: 7 premii Webby Award, the OMMA Award for video sharing, the Web Visionary Award pentru merit tehnic, Peabody Award în 2012. Începând cu anul 2009, s-au dezvoltat aplicații gratuite pentru iOS (iPhone, iPad), Android, webOS și Windows Phone 7. În iulie 2012, un număr de 1300 de prezentări existau pe site-ul TED, în fiecare săptămână fiind postate câte 5-7 noi prezentări. Pe 13 noiembrie 2012, site-ul a atins cifra de 1 miliard de vizualizări.

În martie 2009, TED a lansat Open Translation Project în cadrul căreia s-au făcut traduceri ale prelegerilor de către voluntari, în decembrie 2012 existau mai mult de 32700 de traduceri ale prelegerilor realizate de către 8382 voluntari, traduceri făcute în 93 de limbi.

Începând cu anul 2009, TED a început să acorde licențe pentru organizarea de evenimente independente, în stilul TED, evenimente denumite TEDx. Aceste evenimente nu se organizează pentru profit, deși poate exista o taxă de participare în valoare de aproximativ 100 de dolari pentru a acoperi costurile necesare organizării evenimentului. Licența este gratuită, dar franciza este verificată și evaluată de către TED, conferințele prezintă unele detalii cum ar fi: vorbitorii nu sunt plătiți și trebuie să fie de acord să acorde TED dreptul de a edita și a distribui prezentarea lor.

În anul 2012, TEDx număra 16000 de prelegeri ținute în cadrul a 4254 TEDx evenimente organizate în 1200 orașe din 133 de țări.

În România au început să se organizeze evenimente TED din anul 2009, fiind acordate, se pare, 8 licențe. Pe 27 mai a avut loc prima ediție TEDx București, adică prima conferință independentă sub licență TED din țara noastră. Organizatorii primei ediții au avut parte de mulți voluntari, la noi existând o comunitate puternică de TED-iști, de oameni interesați, gata să afle ce

idei merită împărtășite. Licența TED nu a permis decât unui număr de 100 de invitați să participe la eveniment, printre fani numărându-se: studenți activi în diverse organizații sau ONG-uri, oameni din industriile creative, lideri de opinie, ziariști și persoane publice. Evenimentul a fost transmis live, prin acumlive.ro, fiind urmărit de aproximativ 3000 de vizitatori unici. TEDx a fost găzduit de Spazio Studio, un concept self-made „bucătărie-restaurant”, amplasat în centrul vechi al Bucureștiului, iar la sfârșitul conferinței fiecare participant a primit la pachet „aerul TEDxBucurești” sub forma unei cutii de conserve pe care o puteau păstra ca amintire.

În același an, au mai avut loc evenimente TEDx în orașele: Timișoara (1 august), București (16 august), Timișoara (17 octombrie), Timișoara (5 noiembrie).

În următorii ani, numărul orașelor și numărul evenimentelor ce au avut loc au crescut simțitor astfel, în 2012 desfășurându-se următoarele evenimente TEDx: 29 februarie, TEDxTimișoara, TEDxBucureștiLive, TEDxReghin, TEDxCluj; 5 aprilie: TEDxTimișoara, TEDxCluj; 6 aprilie: TEDxReghinChange; 1 mai: TEDxBlaj; 11 mai: TEDxYouth@Bucharest, TEDxEroilor(Cluj Napoca); 2 iunie: TEDxCluj, 16 iunie TEDxBucegi (Sinaia); 30 iunie: TEDxIași, TEDxPiațaSfatului (Brașov); 3 septembrie: TEDxCraiova; 23 septembrie TEDxReghin; 13 octombrie TEDxTimișoara; 21 octombrie: TEDxYouth@TirguMures; 3 noiembrie: TEDxUBB(Cluj Napoca), 16 noiembrie TEDxBucurești, 17 noiembrie TEDxYouth@Cluj, TEDxYouth@Reghin, 2 decembrie: TEDxTimișoara, 6 decembrie: TEDxClujWomen.

La evenimentul din 16 noiembrie 2012, TEDxBucuresti, al 4-lea eveniment din această serie, au luat parte peste 1000 de participanți, lideri din domenii, precum PR, marketing, design, IT, arhitectură, juridic. Printre vorbitori s-au numărat: Adrian Lobonțiu, Alexandrina Hristov, Andrei Pogonaru, Andrei Tudose, Benoit Montreuil, Chris Worman, Claudiu Teohari, Florin Păun, Horia Gălățanu, Nick Thorpe, Paul Dicu, Tudor Cosmatu, Irina Bogdan și Andrei Răducanu. Locul de desfășurare a fost Palatul Parlamentului, sala Alexandru Ioan Cuza.

Pentru anul 2013, momentan pe site-ul ted.com sunt trecute următoarele evenimente: 26 ianuarie:

TEDxEroilorSalon (Cluj Napoca); 31 ianuarie: TEDxCaleaVictorieiED (București), 27 februarie: TEDxCluj, 28 februarie: TEDxReghin, 5 martie: TEDxYouth@Lipsicani, 9 martie: TEDxClujSalon; 3 aprilie: TEDxReghinChange (Reghin), 20 aprilie: TEDxEroilor (Cluj-Napoca); 27 aprilie TEDxCluj; 31 mai: TEDxCraiova, TEDxOradea; 20 septembrie: TEDxReghin.

Pentru a putea participa la aceste evenimente se pot contacta organizatorii și solicita detalii privind înscrierea la eveniment pe site-ul fiecărui eveniment TEDx, la o adresă de genul <http://www.tedxcluj.com> sau <http://tedxreghin.com>

Cei care nu au posibilitatea să participe la un eveniment TEDx live pot accesa cu ușurință site-ul <http://www.ted.com>, un site cu o structură bine definită, informația dorită se regăsește foarte ușor și se pot viziona prelegerile ce au avut loc la diverse evenimente TED

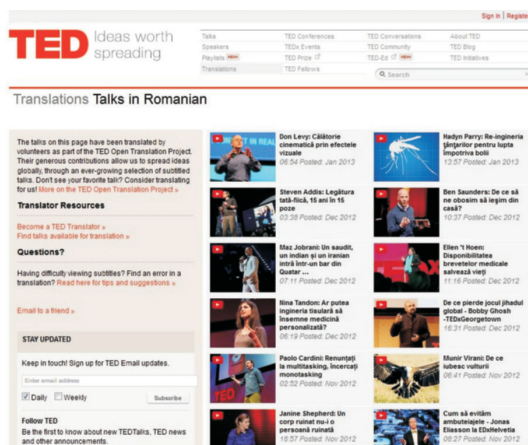
de-a lungul timpului atât în engleză, cât și în limba română, <http://www.ted.com/translate/languages/ro>. La această adresă pot fi vizionate aproximativ 1200 de prelegeri traduse de către voluntari români al căror nume figurează la adresa de site menționată anterior.

Noi prelegeri sunt adăugate aproape zilnic, prin bunăvoința acestor voluntari.

După cum se vede din ce am prezentat mai sus, existența unei conferințe, a unui eveniment care să scoată în evidență puterea ideilor a avut parte de o mare audiență la nivel global, nevoia de comunicare a oamenilor, de a împărtăși din experiența lor de viață și-a găsit astfel un loc ideal de manifestare, cu un impact puternic asupra viitorului fiecăruia din noi în parte și, mai ales, cu un impact puternic asupra comunității în care trăim. TED aduce la un loc oameni dornici să schimbe ceva, să facă ceva nou, să clădească un viitor mai bun și poate mai sigur pentru noi toți.

Webografie

1. http://en.wikipedia.org/wiki/TED_%28conference%29
2. <http://www.tedxbucuresti.ro/>
3. <http://www.tedxbucharest.ro/699/>
4. <http://www.ted.com/translate/languages/ro>
5. <http://www.tedxreghin.com/>

Salonul Literar „Axis Libri”

Silvia Matei
șef serviciu, Săli de lectură,
Biblioteca „V.A. Urechia”

E diția de joi, 15 **Noiembrie**, a avut ca invitați doi scriitori de marcă, cunoscuți pe plan literar, unul gălățean, iar celălalt bucureștean. Scriitoarea Katia Nanu a adus în atenția publicului gălățean romanul „*Registrul de gardă*”, apărut la editura *Național* din București, în 2012, iar scriitorul piteștean, cu „buletin de

București”, cum se caracterizează Adrian Georgescu, un „recidivist” al salonului literar Axis Libri de la Biblioteca „V.A. Urechia” din Galați, a adus în atenție romanul *Anul putorii*, apărut la Editura Sieben Publishing în 2009.

În formatul deja consacrat al salonului literar, după obișnuita prezentare biobibliografică a celor doi autori, făcută de Zanfir Ilie, directorul Bibliotecii, moderatorul Teodor Parapiru a dat cuvântul „cronicarilor” bibliotecii, Ioana Chicu și Catrina Căluian, care au realizat o succintă prezentare a celor două cărți. Și dacă scriitoarea Katia Nanu, în cuvântul său, a ținut să mulțumească jurnaliștilor a.g. seară și Dan Plăeșu pentru recenziile apărute în presa locală pe marginea romanului, caracterizându-și creația ca fiind: „*strigătul meu în fața neputinței, a bolii și a acestei societăți bolnave care trebuie dusă la spital*”, Adrian Georgescu recomandă publicului să nu-i citească romanul (apel denumit de moderatorul Teodor Parapiru ca fiind unul de-a dreptul sinucigaș).

Lansarea celor două romane a fost salutăată și de o parte din oamenii de cultură prezenți în sală, din care îi amintim pe Dan Plăeșu (care a făcut

recomandarea ca romanul *Registrul de gardă* să fie propus pentru premiul Uniunii Scriitorilor, Filiala Galați-Brăila), a.g. seară, Corneliu Antoniu, părintele Eugen Drăgoi sau dr. Vasile Popa, care a recunoscut că atmosfera din spitalele românești prezentată în roman este una dureros de adevărată. Scriitorul Gheorghe Gurău a gândit și prezentat auditoriului o adevărată „pledoarie lirică în alb”. Și ca un corolar al acestei serii, Valentin Ajder, directorul editurii Eikon din Cluj-Napoca, a făcut o prezentare a ultimelor noutăți editoriale.

E diția din **22 noiembrie** a fost declarată „seară de poezie ieșeană” având în vedere că au fost prezenți nu mai puțin de 4 autori din „dulcele târg al ieșilor”. Scriitorul Daniel Corbu a venit în fața publicului gălățean cu antologia de poezie *Documentele haosului* apărută în colecția „Ediții Critice”, la Editura Princeps Edit, în 2011. Cassian Maria Spiridon ne aduce în atenție volumul de versuri *Cumpăna* apărut la editura Tipomoldova, iar Emilian Marcu se prezintă cu volumul *Sfera de apă*, apărut în cadrul aceleiași colecții „Ediții critice” lansată de editura PrincepsEdit. Ca invitat special, mai tânărul scriitor Ioan Mateiciuc s-a prezentat cu volumul de versuri *Open de dor*.

Recenziile celor patru lucrări au fost prezentate de bibliotecarele Violeta

Opaț, Simona Haidu, Maricica Târălă-Sava și Dana Pruteanu. Dintre participanții la salon au avut intervenții pe marginea lucrărilor prezentate scriitorii Paul Sân-Petru, Ioan Toderiță, Ion Grosu și nu în ultimul rând Nicolae Bacalbașa, Președintele Consiliului Județului Galați, care ne-a onorat cu prezența. Autorii și-au ilustrat creația artistică într-un recital de poezie, dar și muzică (scriitorul Ioan Mateiciuc și-a încântat auditoriul cu câteva din versurile sale puse pe acorduri de chitară).

Seara de joi, **29 noiembrie**, a fost una încărcată de istorie, având în vedere că autoarea Ruxanda Beldiman a adus spre cunoașterea publicului de cultură gălățean un impresionant album dedicat Castelului Peleş, iar dr. Vasile

V. Popa ne-a împărtășit câteva dintre întâmplările trăite de-a lungul unei cariere de-o viață desfășurată în cadrul Spitalului Județean Galați. Evenimentul a fost deschis cu un recital de vioară susținut de *Adelina Chiciuc* și *Evelina Vicleanu*, eleve ale Liceului de Artă „Dimitrie Cuclin”, îndrumate de prof. *Mariana Sava*. Seara a debutat cu prezentarea celor două recenzii de către bibliotecarele *Camelia Toporaș* și *Gabriela Istrate*. După introducerea făcută de directorul Bibliotecii „V.A. Urechia”, *Zanfir Ilie* și a moderatorului *Teodor Parapiru*, cei doi autori au fost invitați să se prezinte. Din publicul prezent în sală, s-au înscris la cuvânt și și-au exprimat aprecierile pe marginea lucrărilor *Marius Mitrof*, consilier în cadrul Direcției de Cultură, Culte și Patrimoniu, *Cristi Căldăraru*, directorul Muzeului de Istorie din Galați, scriitorii *Radu Moțoc*, *Corneliu Antoniu*, *Vasile Lepădatu*. *Ion Grosu* a încântat, ca de fiecare dată, auditoriul cu câteva epigrame compuse pe loc, cu adresă către cei doi autori.

Cele două volume: *Castelul Peleş: Expresie a fenomenului istoric de influență germană și Spitalul Județean și alte întâmplări* au fost primite cu real interes de toți cei prezenți în sala „Mihai Eminescu” a Bibliotecii „V.A. Urechia”.

Ultima ediție din 2012 a salonului literar s-a desfășurat în ziua de **6 decembrie** și a avut ca protagoniști doi dintre reprezentanții de marcă ai culturii gălățene. Este vorba de interpretul de muzică ușoară *Alexandru Jula* și scriitorul *Gheorghe Gurău*. Manifestarea a debutat, așa cum se cuvine în deschiderea sărbătorilor de iarnă, cu un recital de colinde susținut de membri ai Corului Seminarului Teologic „Sf. Andrei” din Galați. Una dintre cărțile lansate la această ediție de salon este cartea biografică *Alexandru Jula*, apărută în 2012, la Editura Biblioteca Bucureștilor și o are ca autoare pe jurnalista *Oana Georgescu*. Cartea face parte din colecția de aur care poartă numele „*Patrimoniul Muzical Românesc*”, ce a prins viață la inițiativa directorului Bibliotecii

Metropolitane București, dr. *Florin Rotaru*, și surprinde povestea de viață a maestrului printr-o succesiune de date biografice, spectacole susținute de-a lungul timpului, lista pieselor muzicale interpretate, discografia, dar și opinii, impresii, gânduri emoționante dedicate maestrului *Alexandru Jula* de o serie de prieteni, colegi, artiști și colaboratori precum: *Alexandru Arșinel*, *Stela Popescu*, *Florin Piersic*, *Marina Voica*, *Cătălin Crișan*, *Natalia Guberna*, *Ileana Șipoteanu*, *Sofia Vicoveanca* și alții. Cea de-a doua carte lansată în această

ultimă ediție este volumul de versuri *Ninsori pe clape de pian*, apărută recent la Editura Axis Libri semnată *Georghe Gurău*. Aceasta este o colecție de „105 simfonii ri(t)mate”, prezentată într-o succintă recenzie de *Dorina Bălan*, bibliotecar în cadrul Bibliotecii V.A. Urechia. Seara s-a terminat cu un recital al celor mai cunoscute și îndrăgite șlagăre interpretate de maestrul *Alexandru Jula*. Maestrul a fost, așa cum era de așteptat, apreciat de public fiind îndelung aplaudat.

Ediția s-a încheiat într-o atmosferă plăcută și destinsă, cu invitația de a ne reîntâlni în luna ianuarie când Salonul literar „Axis libri” își va relua activitatea.

Naum, Geo. *Năzărirea lui Haralamb.*

București: Editura Eminescu, 2012, 243 p.

Violeta Moraru
șef serviciu, Dezvoltarea,
evidența și prelucrarea
colecțiilor,
Biblioteca „V.A. Urechia”

Scriitorul tulcean Geo Naum, pe numele său adevărat Gheorghe Naumof-Ionescu, a debutat editorial în anul 2009, cu romanul „Pedeapsa de sine”.

Volumul „Năzărirea lui Haralamb”, apărut la Editura Eminescu în anul 2012, lansat în cadrul festiv al Salonului Literar Axis Libri, cuprinde 3 lucrări deosebite - după cum afirmă autorul în *Cuvântul înainte* - atât ca teme ale narațiunilor, cât și ca stil, concepute în perioada 2003-2012.

Acțiunea fiecăreia se derulează în jurul unui erou principal, în preajma căruia gravitează personajele secundare, care îi influențează destinul, generând situații al căror dramatism este prezentat cu talent de autor într-un stil narator simplu și curgător, pe înțelesul tuturor.

Deși prozatorul declară că doar nuvela „Reginuța bălții” pornește de la un fapt real, se poate constata că întâmplările trăite de personajele celor 3 lucrări incluse în volum sunt inspirate din realitățile timpurilor, trecute prin filtrul ficțiunii scriitorului. Cititorul vizionează scenele derulate în filmul narațiunii și rămâne captivat și impresionat de dramatismul lor.

„Întoarcerea lui Alex”, prima dintre lucrări, ne introduce în atmosfera anilor de după Revoluția din 1989, văzută prin prisma cetățeanului român fugit din țară în perioada în care românii încă nu își câștigaseră libertatea, după ce comite un accident în care a crezut că a omorât un om. Remușcările care l-au măcinat de-a lungul timpului îl fac să se întoarcă pe meleagurile natale pentru a afla adevărul faptelor petrecute în acea vreme.

A doua lucrare, „Reginuța bălții”, „inspirată de întâmplările din viață ale unei rude”, după cum declară însuși autorul, prezintă destinul tragic al unei femei crescute și educate în spiritul cultului baptist, obligată să-și lege viața de un bărbat ales de părinți, în spiritul cutumelor care erau respectate cu sfințenie în comunitatea religioasă. Asemenea

„reginuței bălții”, peștișorul capturat și închis într-un borcan, eroina are libertatea îngrădită de conviețuirea cu un soț violent, care nu i-a permis să se miște decât „în cadrul vieții de familie”.

Cea de-a treia lucrare care dă și titlul volumului, „Năzărirea lui Haralamb”, un microroman a cărui acțiune se desfășoară pe parcursul a 18 capitole și un epilog, este o adevărată incursiune în istoria sec. XX a poporului român, în care elementele reale se împletesc cu cele fictive. Pe fondul unor evenimente importante din perioada interbelică, precum și din cea a instaurării comunismului în România, al cărui început a fost marcat de colectivizare, sărăcind oamenii gospodari de agoniseala lor de-o viață, sunt prezentate trăirile personajului principal, Haralamb, al cărui nume a fost ales de mama acestuia în speranța că fiul ei va deveni preot și va fi cu mare credință în Dumnezeu, asemenea Sfântului Haralambie. Eliberat în urma decretului de grațiere pentru deținuții politici din 1964, acesta constată cu durere și frustrare că idealurile pentru care a luptat și chiar și-a riscat viața nu s-au materializat în societatea pe care și-o închipuia, aceea descrisă de Marx și Engels în teoria lor, ci într-una mult diferită de aceasta.

Momentele semnificative ale existenței lui Haralamb sunt marcate de anotimpul de iarnă, cu zăpadă și viscol: iarna a văzut lumina zilei, pe data de 10 februarie, când se prăznuia Sfântul Mare Mucenic Haralambie; iarna și-a rupt piciorul, la săniuș, rămânând cu un defect fizic care i-a influențat destinul; iarna a fost împușcat, după ce a fost prins de Siguranță și jandarmi că împărțea manifeste pentru ca, în final, tot iarna și tot pe 10 februarie să plece dintre cei vii - ușor, singur, nevăzut de nimeni, necăutat de nimeni.

În încheiere, nu pot să nu remarc asemănarea izbitoare dintre cel care i-a fost model lui Haralamb, influențându-i decisiv modul de gândire - Gheorghe Cucernicul - și conducătorul de atunci al românilor - Gheorghe Gheorghiu-Dej: „Într-una din gări zări un portret mare în care recunosc trăsăturile vărului mamei sale, Gheorghe. [...] Portretul vărului mamei era afișat prin aproape toate gările, lozincile de proslăvire a partidului comunistilor și a republicii populare apăreau pe frontispiciile celor mai înalte clădiri din orașe, alături de urarea de prietenie cu Uniunea Sovietică.”

Gurău, Gheorghe. *Ninsori pe clape de pian.*

Galăți: Axis Libri, 2012, 217 p.

Dorina Bălan
șef birou, Catalogarea
Colecțiilor. Control de
Autoritate,
Biblioteca „V.A. Urechia”

Titlul extrem de inspirat al volumului de poezie ne duce cu gândul la versurile lucrării muzicale *Piece by Piece* a tinerei interprete și compozitoare britanice Katie Melua: *Clapele pianului sunt albe și negre, însă în mintea noastră răsună ca o mie de culori.*

Din momentul rostirii cuvântului *ninsori* imaginea auditivă este asociată cu cea vizuală care ne proiectează instantaneu culoarea albă,

combinația perfectă a culorilor spectrului. Deși influența lui Isaac Newton care a izolat cele șapte culori ale curcubeului a creat premisa faptului că albul este o nonculoare, pe terenul culturii, albul a fost întotdeauna culoarea specială, care reflectă respectul pentru frumusețe, inocență, lumină divină, castitate și aceste conotații sunt universale și neambigue.

Cred că de la teoria albului cultural a plecat scriitorul în realizarea actualului volum care cuprinde 105 simfonii ri(t)mate, fonemele rezultate prin punerea consoanei (t) între paranteze reliefând expresivitatea versurilor a căror rimă este îmbrățișată sau încrucișată, iar cuvântul *mate*, interpretat forțat ca o rădăcină a unui cuvânt compus, avertizează asupra formei fixe a poeziilor: toate au 18 versuri, repartizate în câte 4 catrene și un distih care se constituie, de cele mai multe ori, într-o concluzie sau o subliniere a sentimentului sau a ideii dominante. Această grupare a versurilor ne orientează către o combinație între **ronset** și **sonet**. Dacă Horia Bădescu a creat poemul cu formă fixă numit **ronset**, se pare că domnul Gheorghe Gurău le dă spre studiu specialiștilor în teorie literară un nou tip de poem cu formă fixă.

Fiecare poezie își are corespondența într-o grafică a pictorului Teodor Vișan care, prin intermediul unor simboluri muzicale, realizează reprezentarea motivelor sau temelor redade.

Prezent în componența tuturor titlurile de poezii care alcătuiesc acest volum, substantivul simfonie - ca formă figurativă - concură la îmbinarea armonioasă a elementelor producând un efect vizual și auditiv complet. Toate titlurile au pe lângă cuvântul simfonie un atribut substantival prepozițional (*Simfonie în zbor*), substantival genitival (*Simfonia apei*) sau pe ambele (*Simfonia bătailor de ceas*) care se constituie în câmpul lexical al creației: *Din prea plinul zilei și-a luat un ceas/ O măsură ce-i tradusă-n oră,/ Intră și minutele în horă,/ Timpul le-nsoțește tăcănind la pas...*

Realizarea epitetelor prin folosirea adjectivelor provenite din participii cu sens pasiv: *zăpadă luminoasă, vremea răcoroasă* sau activ: *zăpadă așternută, aer tremurat* îl ajută pe poet să exprime acțiunea ca terminată, cu efecte care persistă sau nu, în momentul vorbirii. Sintagmele *negru flământ, stau oftând, alină tremurând* exprimă acțiuni în desfășurare, fără referire precisă la momentul vorbirii, transformându-se în epitete de o reală valoare stilistică.

Dacă la acestea adăugăm folosirea pentru *îngheț* a epitetului care tinde să devină comparație metaforică *mare albă de mărgean*, personificările alături de epitetele estetice *plâng copacii singuri, reci și goi*, splendida hiperbolă *Soarele cu totul a-nghetat* sau repetiția cu valoare anaforică a unui verb *Plâng norii doar atunci când vor/ Plâng oameni ce mai au un singur dor* care în finalul poeziei este substantivizat pentru a obține întărirea ideii: *Atâta plâns e peste țară/ Un plâns de toamnă solitară* avem imaginea unui poet aparte în cadrul fenomenului literar gălățean.

Raportându-se adesea la versurile autorilor canonici *Ceru-și poartă norii peste sat* care ne trimite cu gândul la *Iarna pe uliță* a lui Coșbuc sau stihul *Plâng oameni ce mai au un singur dor* care ne amintește de testamentul literar al lui Eminescu, precum și folosirea anastrofei ca specie a inversiunii uzitată de autorii menționați *Își păstrează sub un voal brodat/ Corpul de orice uitătură...* ne pun în fața unui poet care a studiat titanii poeziei românești, preluând sintagme ce filtrate prin prisma muzei sale au o valoare stilistică memorabilă.

Georgescu, Oana. *Alexandru Jula*.

București: Biblioteca Bucureștilor, 2012, 220 p.

Mariana Pavel
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Cartea biografică „Alexandru Jula” face parte dintr-o **colecție de aur**, colecție ce poartă numele de **Patrimoniul Muzical Românesc**. Ea a prins viață la ideea directorului Bibliotecii Metropolitane dr. Florin Rotaru.

Apărută la Editura „Biblioteca Bucureștilor”, cartea-document a fost lansată la Biblioteca

Metropolitană din București la sfârșitul lunii octombrie.

Acest admirabil eveniment cultural a scos la iveală o carte specială, dedicată valorilor muzicii românești, dedicată unui om și unui artist special cu o carieră de succes de peste 58 ani.

Cartea cuprinde date biografice ale maestrului, o selecție de date despre spectacolele sale, un tabel cu titlurile selectate ale creațiilor pe care le-a interpretat, discografie-selecțiuni, filmografie. Mai sunt redată în acest volum opiniile unor personalități ale vieții culturale, imagini inedite, documente în fotocopie, eseuri și este însoțit de un CD cu 20 de melodii dintre cele mai îndrăgite. În seria *Maeștri ai muzicii*, volumul dedicat lui Alex. Jula este al 4-lea publicat, după cele ale lui Temistocle Popa, Cornel Fugaru și Paul Urmuzescu.

Scrisă minunat de către jurnalista Oana Georgescu, cartea biografică Alexandru Jula prezintă povestea de viață a interpretului, prietenului pe care îl vedem mereu zâmbind, un minunat om plin de viață, pe melodiile căruia am dansat sau am fredonat.

Povestea sa de viață abia a încăput în paginile acestei cărți, o viață de artist sensibil, cald, un model despre cum trebuie să fii, cum să iubești oamenii și cum să te dăruiești necondiționat lor.

În paginile acestui volum sunt redată gânduri emoționante dedicate lui Alex. Jula de prieteni, colegi, artiști, scriitori, colaboratori: Alexandru Arșinel, Stela

Popescu, Florin Piersic, **realizatorul** Titus Munteanu, **interpreții** Marina Voica, Gabriel Dorobanțu, Paul Surugiu-Fuego, Cătălin Crișan, Natalia Guberna, Ileana Șipoteanu, Sofia Vicoveanca, Elisabeta Turcu, Octavian Ursulescu, **fostul director** al Teatrului „Nae Leonard” Florin Melinte, **compozitorii** Horia Moculescu, Dumitru Lupu și mulți alții.

Cu toate că s-a născut în județul Sălaj (24 iulie 1934), Al. Jula este pentru noi toți un gălățean care se identifică cu istoria, scriind și legenda Teatrului de revistă din Galați. Este inițiatorul spectacolului **Alexandru Jula și prietenii Revistei**, unde sunt invitate mari vedete ale muzicii și umorului.

De neuitat sunt duetele sale cu regretatul Ionel Miron, care au fost reeditate pentru ultima dată la Gala Premiilor de Excelență, gală organizată la Sala Radio și transmisă de TVR1(2004). În cariera sa de peste 5 decenii, Alexandru Jula a lansat sute de cântece, din cele mai diverse genuri: muzică ușoară românească, internațională - mai ales grecească - muzică etno, muzică pentru copii, cântece de petrecere. Are chiar propriul spectacol pentru copii **Cântați cu bunicu** scris pentru el de compozitorul Dumitru Lupu cu care are o colaborare impresionantă (acesta din urmă compunând pentru maestrul Jula zeci de melodii), fiind unul dintre cei mai vechi și fideli colaboratori.

Cu ocazia împlinirii a 50 de ani de activitate, Alexandru Jula este numit „Cetățean de onoare” (2002).

A efectuat turnee în țară și străinătate, interpretând cântece atât românești, cât și din repertoriul internațional, melodia sa de mare succes rămânând tot „Soția prietenului meu” din repertoriul străin.

Apare la TV Galați săptămânal cu o emisiune de 2 ore, unde întâlnim diverși invitați foarte cunoscuți cât și talente tinere pe care Al. Jula le promovează.

Oana Georgescu, autoarea acestei cărți, a reușit să alcătuiască o carte frumoasă, importantă pentru istoria culturii, alcătuită cu măiestrie și sensibilitate, alegându-și artiștii care aduc „liniștea melodiilor frumoase”.

Georgescu, Adrian. *Anul putorii*. Ed. a 2-a. București: Sieben Publishing, 2012.

Catrina Căluian
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Romanul *Anul putorii* publicat pentru prima oară în 2009 la Sieben Publishing apare într-o ediție revizuită anul acesta la aceeași editură din București. Autorul Adrian Georgescu păstrează și în această lucrare caracteristicile estetice, stilistice și compoziționale experimentate în toate celelalte scrieri ale sale.

Stilul atipic abordat face lectura acestui volum mai puțin accesibilă publicului larg.

Narațiunea are structura unui jurnal, iar firul epic transmite trăirile și sentimentele autorului prin intermediul celor trei personaje ale cărții: eu-fiul, maica prea bătrână și Doamne-Doamne. Spațiul derulării acțiunii este apartamentul în care locuiesc cele două personaje: eu-fiul și maica prea bătrână, iar timpul este puțul 07, adică anul 2007.

Zicăușul de poveste, așa cum se numește autorul în text, relatează cititorului filonul romanului care generează o „lume plină de nuanțe evenimentiale aflate într-un permanent conflict factual și dialogal”: într-un apartament dintr-un oraș al anului 2007, eu-fiul este nevoit să-și îngrijească maica prea bătrână care este suferindă de o boală greu de suportat de către ea și cei din jur. Neputința mamei cauzează mirosul greu care complică existența fiului și pentru care autorul folosește cuvântul putoare în chiar titlul

cărții făcându-l elementul central care produce evenimentele.

Insuportabilitatea bolii femeii face ca relațiile dintre mamă și fiu să fie contradictorii și instabile creând premisele inconsistenței legăturilor dintre aceștia și Dumnezeu, cel care le guvernează spiritele. Astfel, legătura dintre eu-fiul și Dumnezeu se transformă în evlavioase rugăciuni de slavă când relațiile dintre mamă și fiu sunt normale sau se ruinează când aceste relații se deteriorează.

Personajul central al narațiunii, eu-fiul, trasează, prin trăirea sa dramatică alături de geneza – mama prea bătrână, limitele unei lumi care moare și se regenerează din cenușa propriilor ei contradicții. El nu poate fi altfel decât e lumea în care trăiește: iubește, suferă dezamăgiri, este ispășit de gândul sinuciderii, se ridică prin credință sau coboară prin deznădejde.

Romanul *Anul putorii* este o imagine a realității lumii în care autorul problematizează relațiile dintre eul existențial, existența originară și Dumnezeu, ancorate la timpul și spațiul real ale ființialității.

Păunescu, Coriolan. *Ne pleacă poveștile din aripi.*

Iași: Tipo Moldova, 2012, 492 p.

Simona Milica
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Volumul de versuri **Ne pleacă poveștile din aripi** de Coriolan Păunescu - a apărut anul acesta la editura ieșeană Tipo Moldova și reunește în paginile sale 12 dintre cele mai importante lucrări literare ale scriitorului, apărute în perioada 1982-2011.

Actuala culegere de versuri amintește faptul că ne aflăm în fața unui scriitor cu o vastă experiență literară, Coriolan Păunescu confirmând, și de această dată, că este un poet stăpân pe uneltele și mijloacele sale artistice care, de la un volum la altul, a parcurs un traseu mereu ascendent.

Deși meditațiile filozofice sunt o constantă predominantă a creațiilor acestui volum, nu putem pierde din vedere că poetul reușește să creioneze evocări autumnale de excepție: „Cad frunzele galbene, doamnă,/ și trenuri duc toamna pe șine./ Sub pleoape lumina cea moale/ descinde-n tablouri divine”.

O altă însoțire permanentă, în reveriile și meditațiile profunde ale autorului, este satul: „Măntorc și azi cu gândul la vetrele din sat/ unde în galben toamna și-a făcut cuibare”, aceeași temă multiplicându-și detaliile ca suport metaforic pentru idei ce domină nivelul nostalgiei: „însingurată mama-mi caută chipul pe-nserat/ eu nu mai sunt demult prin larga bătătură/ deși sunt tot cu gândul la oamenii din sat”.

Lecturând cartea scriitorului Coriolan Paunescu, am avut, chiar de la început, sentimentul că sunt invitată într-o lume bine cunoscută, cu „toamnă gri” și iarnă albă, cu „ochii mamei grei de-atâtea

gânduri”. Poeziile sunt inspirate din elemente fundamentale, însumate în sfera de viață spirituală și pământeană.

Urmărind versurile, apare evident faptul că ne aflăm în fața unei poezii moderne în care suntem încântați atât de forma de exprimare, cât și de fondul preocupărilor autorului; acesta se dovedește un fin observator al naturii, dar și al jocurilor în doi

În poezia „Nevroza autumnală” se conturează clar un manifest al melancoliei: „Alungați toamna/ cu pletele albe muiate în ceață/ cu brațele-i reci și suflul de gheață/ Alungați-o, nu vreau s-o mai știu printre noi!”

Prin parcurgerea volumului, ne dăm seama de zbulciumul sufletesc al poetului care ne cucerește prin acuratețe și nobile sugestii: „Mă-ntreb ce undă din trupul meu căzută/ mă trece-n anotimpul ce l-am dorit odată/ ori dacă în lumea asta rătăcind pierdută/ ființa mea-n oglindă se vede răsturnată”.

Antologia de față dezvăluie un autor ajuns la o maturitate deplină a scrisului, la care nostalgia, tradiția, inadaptarea și dramaticul se împletesc artistic în versuri de o sensibilitate cu totul aparte. Întâlnim aici un registru liric divers unde regăsim temele eterne ale poeziei. Așa cum spunea domnul Prof. Corneliu Stoica într-unul din articolele cu privire la poezia autorului nostru: „versurile curg asemenea unei ape din care bei și nu te mai saturi”.

Coriolan Paunescu, poet, publicist și ziarist confirmă și întregeste vitalitatea unui talent mereu proaspăt și surprinzător, deplin atras de „microbul” melancoliei. Autorul dăruiește publicului, prin opera sa literară, o fărâmă din marea sa iubire pentru natură și pentru oameni, crâmpie din satul natal și adevărate pasteluri vii regăsite în versuri echilibrate, menite să contureze universul său liric.

Spiridon, Cassian Maria. *Cumpăna*.

Iași: Tipo Moldova, 2011, 508 p.

**Maricica
Târâla-Sava**

șef birou, Împrumut la
Domiciliu pentru copii,
Biblioteca „V.A. Urechia”

Bună dimineța
Domnule CMS!
*Ai venit în lumină/palid
și fără însemne
căutând împăcat înțe-
legerea
de la cei pentru care/
darurile tale
au greutatea pietrei
tombale ....*

(Sensul vieții – din
volumul „Clipa zboară
c-un zâmbet ironic”, 1999)

Antologia intitulată
Cumpăna, alcătuită din

versuri scrise de poetul, eseistul și editorul **Cassian Maria Spiridon**, este tipărită în prestigioasa colecție **OPERA OMNIA – Poezie contemporană**, coordonată de poetul Valeriu Stancu și apărută la Editura Tipo Moldova, Iași, în anul 2011. Volumul se remarcă prin grafica elegantă specifică acestei colecții, formatul, oarecum atipic, aducând în fața cititorului un pătrat, simbol al lucrului bine proporționat. Întâmplător sau nu, titlul „Cumpăna”, care are conotații multiple, de echilibru, simbol al justiției reprezentat printr-o balanță, se armonizează cu acest format. Să nu uităm însă că termenul mai are și înțelesul de **încercare la care este supus cineva sau cumpăna gândului** (la care se referă însuși poetul), ceea ce l-ar putea avertiza pe cititorul aflat la prima lectură a poemelor lui Cassian Maria Spiridon, și nu numai, că parcurgerea volumului nu-i va fi chiar lejeră.

Antologia cuprinde poeme selectate din cărțile editate pe parcursul a peste un sfert de veac, de la placheta de debut, **Pornind de la zero**, Iași, 1985, urmată de: **Zodia nopții**, 1994; **Piatra de încercare**, 1995; **De dragoste și moarte**, 1996; **Arta nostalgiei** (Poeme cuantice) 1997; **Întotdeauna ploaia spală eșafodul**, 1997; **Clipa zboară c-un zâmbet ironic**, 1999; **Dintr-o haltă părăsită**, 2000; **Nimic nu tulbură ca viața**, 2004; **O săgeată îmbrăcată în roșu**, 2008 și **Inedite**.

Orice antologie de autor are, în primul rând, menirea de a oferi cititorului, într-un spațiu relativ redus, particularitățile esențiale ale unui univers poetic. Iată că și **Cassian Maria Spiridon** ne prezintă o selecție din ce a scris până acum, ceea ce ne oferă o imagine de ansamblu asupra creației sale lirice distincte care îl situează într-un spațiu inconfundabil în peisajul poeziei românești. Încă de la o primă lectură în diagonală, remarcăm faptul că își începe volumele de poeme cu versete biblice: „*Și veți cunoaște adevărul și adevărul vă va elibera pe voi*” sau fragmente din marii scriitori naționali și internaționali, de exemplu, Dostoievski: „*Taina existenței umane nu constă în a trăi, ci în a ști pentru ce trăiești*” sau din Eminescu: „*Nu e păcat/Ca să se lepede/Clipa cea repede/Ce ni s-a dat?*” Totodată, poemele lui Cassian Maria Spiridon par uneori niște versete din Biblie, iar altele sunt ca niște psalmi, dezvăluind predilecția către meditația mistico-filosofică a autorului, ceea ce ne determină să recomandăm volumul mai ales cititorului avizat.

O particularitate a stilului poetic este lungimea denumirilor volumelor anterioare în contrast cu absența titlurilor unor poeme. Aceasta, precum și raritatea verbelor la diateza activă din lucrările mai sus menționate, ne sugerează, pe de o parte, situarea eului liric într-o ipostază de observator pasiv, perfect compatibilă cu spiritul său meditativ, iar, pe de altă parte, la nivelul expresivității poetice, ne relevă un imaginar ordonat în secvențe și compoziții picturale.

Antologia se încheie cu o serie de versuri sub titlul **Inedite** în care poetul rămâne același reflexiv. Sunt poeme care susțin demersul spiritual început cu primul volum, **Pornind de la zero**, amplificat pe tot parcursul creației. Universul său liric creează o sinteză între elementele descriptive ale naturii și cele interioare ale credinței și afirmării: „*la vremea când stelele încep să palpitate/în blânda răcoare a toamnei școlare/ smochinul ce roditor/cu frunze rare și mari/ își caută loc/se mută și se strămută...*” (din poezia *Plimbarea de seară a copacului*).

Castelul Peleş: expresie a fenomenului istorist de influență germană

Ruxanda Beldiman
cercetător științific,
Institutul de Istoria Artei
Academia Română

Acest studiu care depășește granițele unei monografii clasice situează în centrul lui problema definirii stilistice a Castelului Peleş, a calității acestuia de monument relevant pentru fenomenul istorismului european. Am urmărit integrarea cazului Peleş în fenomenul arhitecturii rezidențiale din spațiul de limbă germană al secolului al XIX-lea, prin analize stilistice și prin interpretări ale contextului arhitectural și istoric.

Se impunea o cercetare monografică imaginată din perspectiva istoriei artei și a arhitecturii care să acopere un spectru mai larg de probleme privind arhitectura rezidențială de secol XIX, care să fructifice bibliografia ultimelor decenii dedicată istorismului și eclecticismului.

În cercetarea aspectelor prezentate anterior, am valorificat documente inedite identificate în România, Austria și Germania, în fonduri precum: Arhivele Naționale Centrale Istorice; Arhiva Muzeului Național Peleş; Arhiva Bernhard Ludwig, Viena; Arhiva Hohenzollern-Sigmaringen, Sigmaringen.

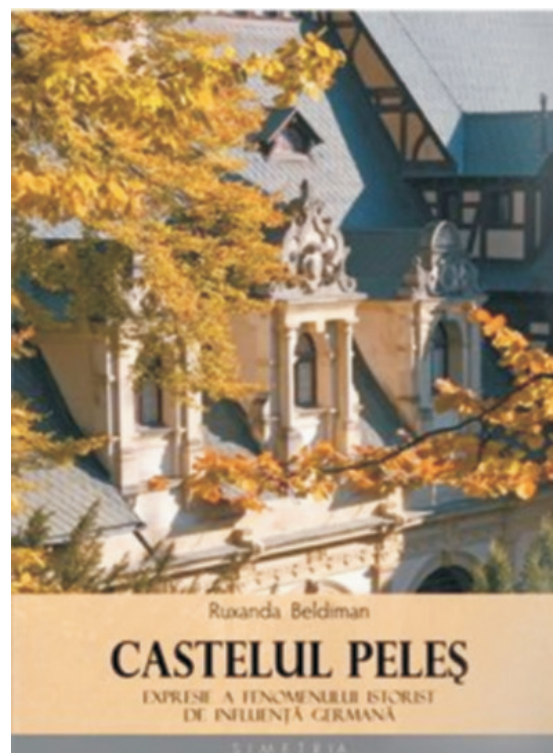
Principele Carol I considera lumea germană un factor civilizator. Alegerea de către ctitor a stilului neorenașterii germane pentru Castelul Peleş (apreciat ca stil național în epoca proclamării Imperiului german) capătă, dincolo de aspectul de gust artistic, semnificația unui program politic. Un model stilistic cu valoare recunoscută la nivel european este astfel oferit de Carol I, societății românești.

Se impunea, de asemenea, un portret al colecționarului regal - Carol I - deținător al unui ansamblu de colecții variate în castelul-muzeu (pictură, arte decorative, arme, numismatică). Problematika reproducerii a fost analizată în

vederea definirii gustului estetic al regelui. Operată de rege însuși, selecția operelor ce urmau a fi copiate reflecta, în mod evident, preferințele tematice ale regelui, reperle sale stilistice din istoria picturii, conservate în câteva dintre cele mai importante muzee ale Europei.

În cadrul problematicii de arhitectură, un aspect pe care l-am studiat a fost determinarea contribuției comanditarului și delimitarea ei de cea a arhitecților, identificarea mecanismelor comenzii regale adresate profesioniștilor în domeniu, specifice secolului al XIX-lea. Un important capitol este dedicat arhitecților Wilhelm von Doderer (1825-1900), Johannes Schulz von Straßnitzky (1844-1923) și Carol Liman (1845-1929).

Dincolo de aspectul educativ, în concepția lui Carol I, edificiul și colecțiile adăpostite în interior trebuiau să devină implicit instrumente politice, expresia imaginii României în Europa. Colecțiile contribuiau la creșterea auri reședinței regale, suveranul apreciind acest ansamblu - clădirea și colecțiile - drept operă de artă totală.

Castelul Peleş: expresie a fenomenului istorist de influență germană - o lucrare completă

Marius Mitrof
consilier, D.J.C.P.N.
Galați

La circa 60 km nord-vest de Ploiești și la 50 km la sud de Brașov, amplasată într-o zonă muntoasă, pe valea râului Prahova, în județul cu același nume, la o altitudine ce variază între 767 m și 1.055 m, se află stațiunea turistică și balneo-climaterică Sinaia.

Zona împădurită de pe valea Prahovei în care

se află azi orașul Sinaia, în secolul al XVII-lea, era nelocuită, primii locuitori care s-au stabilit în pădurea virgină de aici, aflată la poalele Bucegilor, fiind călugării Mănăstirii Sinaia, fondată pe la 1690 de spătarul Mihail Cantacuzino, precum și câțiva scutelnici care se ocupau cu paza mănăstirii și cultivarea moșiilor acesteia.

La începutul secolului al XIX-lea, întreaga vale a Prahovei era organizată ca o singură comună, denumită Podul Neagului, cuprinzând întreaga vale, de la Predeal la Posada. În anul 1864, cătunele Posada și Podul Neagului au fost alipite comunei Comarnic.

La 5 august 1866, principele Carol I al României a vizitat Mănăstirea Sinaia, situată pe atunci în comuna Podul Neagului. Frumusețea locurilor, dar și potențialul acestora, l-a determinat pe acesta să se implice în organizarea regiunii și, în 1874, cătunele rămase în afara comunei Comarnic au primit numele de Sinaia, o comună cu reședința la Bușteni. Un proces-verbal datat 1 decembrie 1874, atestă că reședința comunei Podul Neagului a fost mutată la Sinaia care și-a primit astfel numele în acel an (de la cel al Mănăstirii Sinaia al cărei nume provine la rândul său de la cel al Muntelui Sinai).

Sinaia, Peleş, Pelișor au devenit nume cu rezonanță puternică în memoria colectivă recentă, fiind sinonime prin simbioza aproape indisolubilă între monumentalitatea priveliștilor oferite de natură și existența Castelului Peleş, o reședință

monarhică reprezentativă pentru istoria și devenirea noastră.

Despre Castelul Peleş s-a scris mult, lucrările îmbrăcând diferite forme, cu o adresabilitate de la general la particular, de la limbajul ușor accesibil la limbajul de specialitate, astfel încât, reacțiile cititorului, cunoscător al stațiunii Sinaia și implicit al reședinței regale de aici, cu privire la o lucrare nouă despre acest edificiu monarhic, monument istoric și punct de atracție turistică, sunt la fel de diferite precum lucrările apărute.

Un observator ar delimita cu ușurință cel puțin două reacții la cititori: o atitudine activă, determinată de gradul de cultură, de statutul de turist avid de informații și de cimentare a unor cunoștințe deja căpătate, transpuse prin dorința de posedare și parcurgere cu atenție a noii lucrări și o atitudine pasivă, a unui cititor blazat care consideră că o lucrare nouă nu mai poate aduce nicio informație suplimentară, respingând-o în mod aprioric.

Aceste reacții nu sunt altceva decât rezultatul datorat prea multei literaturi de vulgarizare apărute pe tema ctitoriei regale, reprezentată aici de Castelul Peleş.

Lucrarea de față, „Castelul Peleş, expresie a fenomenului istorist de influență germană”, cercetare a doctorului în istoria artei, domnișoara Ruxanda Beldiman, atrage prin înseși cuvintele „fenomen istorist”, stabilind deja o relație cu cititorul, determinându-l pe acesta să pătrundă, să deslușească și să privească, într-un mod cu totul diferit, ceea ce se știa deja despre Castelul Peleş, istorismul presupunând recursul la vocabularele istorice care lasă o mare libertate de alegere comanditarilor și arhitecților, în scopul realizării unei creații personale ce revalorizează trecutul.

Însuși termenul de „istorism”, din germanul *Historismus*, este un cuvânt nou, mai puțin uzitat chiar și de către specialiștii români, așa cum recunoaște, de altfel, autoarea Ruxanda Beldiman în lucrare. Autoarea precizează în capitolul 2 al lucrării, intitulat „Romantism, istorism, eclecticism” că „în bibliografia românească, Grigore Ionescu

plasează Castelul Peleş în zona Romantismului de școală germană”, Paul Constantin atribuie edificiului regal Eclectismului, la fel și Călin Demetrescu, iar Marian Constantin încadrează Castelul Peleş în „fenomenul mai larg de civilizație (nu doar stilistic) cunoscut ca *Grunderzeit* (timpul întemeierii)”. Este clar că acest neologism, istorism, este un termen pe care românii îl privesc prudent, preferând să acceseze termeni mai comuni, mai pe înțelesul nostru.

Un lucru este cert, Ruxanda Beldiman abordează descrierea Castelului Peleş într-o manieră pe care foarte puțini specialiști, chiar istorici de artă, reușesc să o facă: aceea de a vedea un edificiu, un monument prin prisma originii comanditarului, prin prisma conceptuală a provenienței arhitectului. Cu alte cuvinte, orice edificiu, orice monument trebuie privit, înțeles și descris în conceptele limbajului matern al comanditarului, dacă acesta este cunoscut. Castelul Peleş trebuie privit din punct de vedere al stilului german, așa cum Versailles trebuie privit din punct de vedere al stilului caracteristic limbajului francez, iar Ermitajul potrivit limbajului rusesc.

De altfel, ceea ce ne relevă Ruxanda Beldiman în cartea sa este documentat cu acribie și cunoscut în cele mai mici detalii. Autoarea a studiat arhivele, a avut în față documente inedite, identificate chiar de ea în România, Germania și Austria, a cercetat arhiva princiară a familiei, corespondența și jurnalele regelui Carol I, a citit întreaga literatură anterioară pe această temă, în mai multe limbi, a studiat relațiile dintre rege și arhitecți - pentru că au fost mai mulți - decoratori și și-a propus o viziune pluridisciplinară asupra arhitecturii și caracterelor stilistice ale castelului.

Caracterul predominant al lucrării este cel de studiu monografic, volumul, structurat în șapte capitole, bine determinate, situând în centrul lui problema definirii stilistice a Castelului Peleş, a calității acestuia de monument relevant pentru fenomenul istorismului european.

Autoarea urmărește, în același timp, integrarea cazului Peleş în fenomenul arhitecturii rezidențiale de tip germanic din secolul al XIX-lea, prin precizări de terminologie aplicată edificiului (conceptele de romantism-istorism-eclectism cu subdiviziunile aferente), prin analize stilistice și prin interpretări ale contextului arhitectural și istoric.

Identificarea unor similitudini de concepție între demersurile de ctitor ale regelui și cele ale omologilor și contemporanilor săi, principii

germani, comanditari de castele, nu a fost uitată, autoarea comparând Castelul Peleş cu alte castele și reședințe princiare din Germania, cu deosebire ale familiei Hohenzollern - Stozenfels, Hohenzollern Burg, Babelsberg, Sigmaringen, dar și cu alte castele celebre, inclusiv cazul particular al istorismului german, Neuschwanstein.

Un spațiu amplu este destinat celor trei arhitecți: Wilhelm von Doderer (1825-1900), Johannes Schulz von Straßnitzky (1844-1923) și Carol Liman (1845-1929).

Profilul de colecționar și connaisseur al regelui Carol I este scos în evidență și prin accentul pus pe colecțiile regale - de vechi maștri, de copii, de artă decorativă, de arme, de numismatică - de pinacotecă și amplasamentul acestora în reședință, tratând, în mod evident, personalitatea protagonistului din acest unghi de vedere, văzută în complementaritate cu cea a comanditarului de arhitectură.

Ultima secvență tratează subiectul din perspectivă istorico-sociologică și se referă la funcțiile simbolice ale castelului, strâns legate de opțiunile stilistice ale comanditarului. Aportul reginei Elisabeta (Carmen Sylva) și valoarea simbolică a importantului edificiu nu puteau fi trecute cu vederea prin comuniunea determinantă dintre legendele locului și edificarea castelului regal. Însuși comanditarul său, regele Carol I, a urmărit ca reședința sa să devină un simbol dinastic, un simbol al țării de adopție, și prin aceasta, România să își capete un loc în elita europeană.

Pe întreg parcursul argumentațiilor și cu deosebire în partea finală, Castelul Peleş apare în fotografii de arhivă, unele pentru prima oară văzute de publicul larg. Sunt amănunte atât de uimitoare despre istoria acestui castel, încât orice iubitor de artă și de istorie va fi încântat. Un singur exemplu - paragrafele despre contribuția lui Gustav Klimt, Ernst Klimt și Franz March la decorarea castelului.

Rezultatul este că volumul *Castelul Peleş, expresie a fenomenului istoric de influență germană* reprezintă, fără exagerare, cea mai bună carte de până acum despre această reședință regală, în care găsești absolut orice și încă ceva pe deasupra, un instrument util pentru orice specialist în istoria artei ori în monumente istorice, o carte care poate fi parcursă cu plăcere de către cititorul pasionat de arhitectură, istorie și chiar de către turistul care, pe lângă faptul că va privi cu alți ochi orice monument istoric, va reveni la Castelul Peleş, de această dată, pentru a vedea și simți nemțește această reședință regală.

„Surpriza” din Palatul Episcopal - Galați

O descoperire după 111 ani

Eugen Drăgoi
preot

În aripa de nord a Palatului Episcopal¹ construit în Galați între anii 1897 și 1900, sub păstorirea episcopului Partenie Clinceni (1886-1902), acest ierarh al Episcopiei Dunării de Jos a destinat un spațiu special amenajat pentru paraclisul cu hramul *Întâmpinarea Domnului*, paraclis pe care l-a sfințit în ziua de 8 septembrie 1901, cu un fast

local deosebit².

După rânduiala Bisericii Ortodoxe, în piciorul Sfintei Mese, episcopul Partenie a așezat părțile din sfinte moaște³, precum și *Actul comemorativ* alcătuit cu acest prilej.

Dacă despre *Actul comemorativ* al cărui conținut a fost publicat⁴ cunoaștem că „s-a așezat într-o cutie de alamă într-adins făcută și s-a pus în piciorul de piatră al Sfintei Mese cu inscripția gravată pe ea”⁵, despre sfintele moaște nu se oferă detalii. De-abia peste 11 decenii vom afla amănunte legate de aceste odoare sfinte fără de care nu se poate sfinți o biserică.

Paraclisul episcopal a funcționat până în anul 1965, după care clădirea Palatului Eparhial a fost preluată abuziv de organele locale comuniste ale orașului Galați și transformată în Muzeu de Artă Vizuală⁶. Acum se desființează și paraclisul ale cărui obiecte sacre sunt preluate de Centrul Eparhial al Episcopiei Dunării de Jos și așezate în depozitul Catedralei Episcopale: placa de marmură a Sfintei Mese - gravată ca un antimis - icoanele, candelerele, stranele, veșmintele, cărțile, celelalte obiecte de slujbă. Iconostasul (catapetasma) paraclisului, piesă de mare valoare artistică și istorică, realizată pentru biserica Sf. Dimitrie din Galați, ctitorită pe malul Dunării de domnitorul Vasile Lupu, în prima jumătate a secolului al XVII-lea, a fost transferat și montat în biserica Sf. Mare Mucenic Gheorghe din orașul Isaccea, județul Tulcea. Tot acum sunt preluate de către ecleziarhia catedralei gălățene și Sfintele moaște, și cutia cu *Actul comemorativ* ale

paraclisului episcopal. În lipsa unei inventarieri riguroase a unor astfel de bunuri sacre și a transmiterii succesive a lor în sarcina mai multor gestionari, odată cu trecerea timpului, nu s-a mai știut cu exactitate de unde provin.

Așa se face că în luna octombrie a anului 1991, când s-a sfințit Capela *Înălțarea Domnului* din cartierul gălățean Țiglina II, unde s-a înființat o nouă parohie, numită „Înălțarea Domnului”, părintele ecleziarh al Catedralei Episcopale, preotul Tudorel Popa (acum aproape nonagenar), a oferit acestui locaș, pentru ceremonia sfințirii, moaște ale Sfântului Mucenic Conon, încorporate într-un calup de ceară curată care lăsa să se întrevadă contururile a două cutiuțe metalice. ÎPS Casian, pe atunci arhiepiscop-vicar al Episcopiei Dunării de Jos, care a târnosit capela, ridicată din inițiativa și coordonarea semnatarului acestui material, a adus însă alte sfinte moaște de mucenici pe care le-a așezat în piciorul Sfintei Mese. La rugămintea mea, a lăsat capelei și moaștele primite în ajunul sfințirii, așa cum am spus, de la ecleziarhia Catedralei din Galați. Bănuiam că aceste sfinte moaște au fost inițial așezate în piciorul Sfintei Mese la una din bisericile eparhiei, dar nu știam la care anume.

Cinci luni mai târziu se va consemna în scris, pentru prima dată, prezența moaștelor Sf. Mucenic Conon în capela parohială „Înălțarea Domnului”: *La ceas de „Lumină lină”, din nou în biserica „Înălțarea Domnului” din mun(icipiul) Sf(ântului) Andrei – Galați spre a ne înălța sufletește împreună cu vrednicul păstor duhovnicesc Eugen Drăgoi și prea bunii și milostivii credincioși. Am săvârșit, pentru întâia oară ca arhiepiscop, Sfânta Liturghie a Darurilor mai înainte sfințite, seara, așa cum s-a născut ea în vechime. Nădăjduim să câștigăm sufletește ceea ce dobândeau sfinții trăitori și creștinii acelor vremuri de autentică pocăință. Ajută-ne, Doamne!*

† Casian Gălățeanul, Vineri, 5 martie [1992], Sf. Mc. Conon ale cărui părțile din Sf(intele) sale moaște le-am așezat cu părintele paroh la închinarea credincioșilor⁷.

Cu ocazia unui pelerinaj făcut în Grecia, în anul 2002, am cumpărat de la mănăstirile din complexul

monahal Meteora și am donat capelei o mică raclă din metal argintat în care am așezat calupul de ceară cu părțile din sfintele moaște, raclă aflată tot timpul pe Sfânta Masă a capelei⁸.

Când în martie 2004 am început slujirea în noua biserică cu hramurile „Înălțarea Domnului și Sf. Ierarh Alexandru“, raclă cu sfintele moaște a fost transferată în noul locaș. În fiecare an aceasta a fost scoasă la închinarea credincioșilor numai în ziua de 5 martie, când Biserica face pomenirea Sf. Mucenic Conon.

În anul 2012 inventarul parohiei Înălțarea Domnului s-a îmbogățit cu un frumos proschinitar din lemn de stejar sculptat, având în partea superioară o casetă din același material, pregătită spre a așeza în ea sfintele moaște cu intenția de a fi permanent la închinarea credincioșilor. Întreaga sumă pentru realizarea acestui proschinitar a fost donată de Societatea Comercială „Condor“ S. A. din comuna Matca, la inițiativa soților Vasile și Marcela Condrache. Așa s-a ajuns la scoaterea din ceara în care se aflau a două cutiuțe: una de dimensiuni reduse, din metal comun, iar alta ceva mai mare, din argint. Mare mi-a fost surpriza când am descoperit pe capacul recipientului de argint în care se aflau Sfintele moaște, o inscripție care dovedea că acestea au fost cele pe care episcopul Partenie Clinceni le-a așezat în piciorul Sfintei Mese din Paraclisul *Întâmpinarea Domnului* al Palatului Episcopal, în urmă cu 111 ani! Astfel, pe capacul cutiei a fost incizat următorul text: *Cutia cu Sf. moaște așezate în piciorul Sf(intei) Mese a Paraclisului Orthodox din Palat(ul) Episcopal Galați, sept(embrie) 8, 1901.*

Am înștiințat îndată pe ÎPS Casian, Arhiepiscopul Dunării de Jos care, bucurându-se de această descoperire, a venit la serbarea celui de-al doilea hram al Bisericii parohiale Înălțarea Domnului - prăznuirea Sf. Ierarh Alexandru - în ziua de 30 august 2012 și, deschizând cutia cu Sfintele Moaște, s-au aflat în aceasta trei părțile. Pe una din ele a oferit-o bisericii parohiale care-și serba hramul, așezând-o într-o cutiuță special pregătită și apoi împreună cu racla achiziționată din Grecia, în caseta proschinitarului peste care s-a turnat ceară curată. În aceeași casetă a lăsat și cealaltă cutiuță din metal comun în care era o hârtie împăturită, îmbibată cu

ceară care n-a putut fi desfăcută spre a se citi textul care bănuim că era scris pe ea. Cutia din argint, cu celelalte două părțile de sfinte moaște, aparținând Paraclisului din Palatul acum arhiepiscopal, a fost luată de ÎPS Sa. Tot acum a fost sfințită de ierarhul locului marea icoană a Sfântului Mucenic Conon, realizată în atelierul „Panselinos“ din Iași, care a fost donată de credinciosul și consilierul parohiei, Sebastian-Augustin Ciortan din Galați, precum și o icoană mai mică reprezentând pe același sfânt mucenic.

Despre acest eveniment, arhiepiscopul Dunării de Jos a însemnat pe Sfânta Evanghelie a parohiei Înălțarea Domnului următoarele:

În ziua celui de-al doilea hram al bisericii „Înălțarea Domnului“, Sfântul Ierarh Alexandru al Constantinopolului s-au sfințit racla, iconostasul și icoana Sfântului Conon ale cărui părțile din Sfintele moaște le-am oferit și aferosit pentru totdeauna acestei biserici...⁹.

Tot cu acest prilej, în Sinodicul bisericii ÎPS Sa a notat următoarea însemnare:

În ziua praznicului Sfântului Alexandru al Constantinopolului, al doilea hram la bis(erică) „Înălțarea Domnului“, am sfințit racla și icoana Sf. Conon cu părțile din Sfintele sale moaște, aferosite pentru totdeauna de noi acestei parohii. De asemenea, s-a hotărât în mijlocul preoților și credincioșilor găzduirea în locașul capelă al acestei parohii a noii parohii închinată Sfântului Mitropolit Varlaam al Moldovei și Sfintei Sofia cu fiicele ei. Ajută-ne, Mântuitorule, să urmăm și noi, după putere, credinței și lucrării sfinților Tăi!

30 VIII 2012, † Casian al Dunării de Jos.

Prin pronia divină Sf. Mucenic Conon a creat o punte duhovnicească între Paraclisul din Palatul Arhiepiscopal de la Dunărea de Jos, cu hramul „Întâmpinarea Domnului“ și tânăra parohie așezată sub patronajul praznicului „Înălțarea Domnului“. Am consemnat acestea spre a fi cunoscute și a nu se da uitării odată cu trecerea timpului.

Note:

1 Oferim aici reperele bibliografice despre Palatul Episcopal al Dunării de Jos: Diac. Anghel Constantinescu, *Monografia Sfintei Episcopii a Dunărei de Jos*, București, 1906, p. 271-277, 286-287; diacon Lucian Petroaia, *Palatul Episcopal al Dunării de Jos, istorie și actualitate*, în „Călăuză ortodoxă“, an. X, februarie 1999, nr. 124, p. 12; L.P. (Lucian Petroaia), *Avatarurile istoriei: Palatul Episcopal al Dunării de Jos*, în „Călăuză ortodoxă“, nr. 135-136, ianuarie-februarie 2000, p. 24; arhid. Lucian Petroaia, *Palatul Episcopal al Dunării de Jos - o perpetuă întâlnire cu vlădicii de altă dată*, în „Călăuză ortodoxă“, nr. 158-159, ianuarie-februarie 2002, p. 28; Redacția (Violeta Ionescu), *102 ani de la prăznuirea primului hram al capelei Palatului Episcopal al Dunării de Jos*, în „Călăuză ortodoxă“, nr. 170-171, ianuarie-februarie 2003, p. 20-21; Violeta Ionescu, *Palatul Episcopal al Dunării de Jos*, în „Călăuză ortodoxă“, nr. 172, martie 2003, p. 14; Idem, *Palatul episcopal al Dunării de Jos*, în „Călăuză ortodoxă“, nr. 206, ianuarie 2006, p. 25-26; Violeta Ionescu, *O capelă care merită restaurată*, în „Călăuză ortodoxă“, nr. 219-220, februarie-martie 2007, p. 22-23; pr. Florin Chiosa, *Hramul capelei Palatului Episcopal*, în „Călăuză ortodoxă“, nr. 231-232, februarie-martie 2008, p. 9-10; Ciprian Nazare, *Capela Palatului Episcopal „bijuterie“ a rugăciunii și a valorilor culturale din zona Dunării de Jos*, în „Călăuză ortodoxă“, nr. 243-244, februarie-martie 2009, p. 16-17; Pr. Lucian Petroaia, *Capela „Întâmpinarea Domnului“*, *Palatul Episcopal din Galați*, în vol. „Domnitorii și ierarhii Țării Românești. Ctitoriile și mormintele lor“, Editura Cuvântul Vieții, București, 2009, p. 999-1000; Adrian Portase, *Cinstirea ierarhilor Dunării de Jos la hramul Palatului Episcopal din Galați*, în „Călăuză ortodoxă“, nr. 255-256, februarie-martie 2010, p. 14-15; prof. Valentin Bodea, *Palatul arhiepiscopal din Galați*, în „Studii danubiene“, an. 2, nr. 2, Galați, 2010, p. 12-21; Participant, *„Întâmpinarea Domnului“ sărbătorită la Capela*

Palatului Episcopal, în „Călăuză ortodoxă“, februarie-martie, 2011, p. 10.

2 *Sfințirea Paraclisului Palatului Episcopal din Galați*, în „BOR“, an. XXV, 1901-1902, București, 1902, p. 562-565; Diac. Anghel Constantinescu, *op. cit.*, p. 277-286; ; Pr. Lucian Petroaia, *Capela „Întâmpinarea Domnului“*, *Palatul Episcopal din Galați*, în vol. „Domnitorii și ierarhii Țării Românești. Ctitoriile și mormintele lor“, Editura Cuvântul Vieții, București, 2009, p. 999. Este eronată afirmația pr. Florin Chiosa (*Hramul capelei Palatului Episcopal*, în „Călăuză ortodoxă“, nr. 231-232, februarie-martie 2008, p. 9) că la sfințirea paraclisului „au participat mitropoliți, episcopi și arhierii titulari“, preluată și de Ciprian Nazare (*Capela Palatului Episcopal „bijuterie“ a rugăciunii și a valorilor culturale din zona Dunării de Jos*, în „Călăuză ortodoxă“, februarie-martie 2009, nr. 243-244, p. 16, nota). Singurul arhieriu prezent, în afară de ierarhul gazdă a fost episcopul Dionisie al II-lea Climescu al Episcopiei Buzăului.

3 Diac. Anghel Constantinescu, *op. cit.*, p. 284.

4 *Ibidem*, p. 284-285; L. P. (Lucian Petroaia), *Avatarurile istoriei: Palatul Episcopal al Dunării de Jos*, în „Călăuză ortodoxă“, nr. 135-136, ianuarie-februarie 2000, p. 24; Idem, *Capela „Întâmpinarea Domnului“*, *Palatul Episcopal din Galați*, în vol. „Domnitorii și ierarhii Țării Românești. Ctitoriile și mormintele lor“, Editura Cuvântul Vieții, București, 2009, p. 999 (text reproduc fragmentar).

5 Diac. Anghel Constantinescu, *op. cit.*, p. 285.

6 Acesta este primul muzeu de artă contemporană românească din țară, inaugurat în anul 1967.

7 Parohia Înălțarea Domnului, Galați, *Sinodic*, f. 3.

8 În primul Sinodic al parohiei am consemnat acest eveniment astfel: *În zilele 14-24 mai 2002 preotul Eugen Drăgoi, împreună cu prezvitera Stana a făcut un pelerinaj în Grecia, închinându-se la moaștele Sf. Spiridon (Corfu), Haralambie (Meteore), Andrei (Patra), Ioan Rus (Evia), Grigorie Palama și Sf. Dumitru (Tesalonic). De la poalele mănăstirilor din Meteore a cumpărat, cu ajutorul unor enoriași ai parohiei „Înălțarea Domnului“ o casetă (raclă) argintată, în filigran, pentru moaștele Sf. Conon din biserica noastră, înlocuind vechea raclă din aramă, care se stricase. Sfinte Mucenice Conon mijlocește pentru noi. 26 mai 2002, pr. Eugen Drăgoi. Cf. Parohia Înălțarea Domnului, Galați, *Sinodic*, f. 23.*

9 Însemnare autografă pe *Evanghelie*, București, 2001, p. 7.

Biserica „Sf. Spiridon” crotitorită de „breasla cismarilor”

Maria Stanciu
jurnalistă,
„Viața Liberă” Galați

La propunerea Bibliotecii „V.A. Urechia” vom porni într-un pelerinaj prin vechile centre de cultură și credință din județul Galați, parte a Arhiepiscopiei Dunării de Jos. Vom poposi în așezări mănăstirești, locuri în care au vegheat înaintașii noștri la păstrarea unui tezaur material și spiritual care se identifică cu sufletul

românesc. Biserica «Sfântul Spiridon» din Galați este un loc de sfințenie care adună o istorie de peste un veac. Expresie arhitecturală a începutului de veac XIX, locașul prezintă elemente caracteristice stilului bizantin moldovenesc. Moise N. Pacu, în „Cartea județului Covurlui”, ne relatează că ridicarea Bisericii „Sfântul Spiridon” din municipiul Galați a început la 15 martie 1815. Locașul a fost finalizat în doi ani, slujba de sfințire fiind la 29 noiembrie 1817. Astăzi, aici slujește părintele paroh Vasile Mogoș împreună cu alți slujitori.

La 1815, actualul altar a fost așezat pe locul unei vetre bisericești mai vechi ce avea același ocrotitor. Istoricul și patriotul Eudoxiu Hurmuzachi ne relatează că locașul a fost ridicat de „breasla cismarilor” și între aceștia îl menționează, în mod expres, pe „Stan Tudoran cu fiul său Gheorghe și nepotul său Enache”. O mențiune despre Biserica „Sfântul Spiridon” se regăsește într-o corespondență (pe o hartă a târgului Galați) din 26 decembrie 1793 a lui Eudoxiu Hurmuzachi, corespondență pe care istoricul, politicianul și patriotul o purta cu reprezentantul comercial austriac în Moldova, Merkelius. Cu siguranță era vorba despre fosta bisericuță de lemn care exista înainte de 1815, „mai la deal de actuală”. Despre o biserică de lemn cu hramul „Sfântul Spiridon” din Galați amintește și istoricul Nicolae Stoicescu în „Repertoriul bibliografic al monumentelor medievale din Moldova”.

Biserica „Sf. Spiridon” din Galați nu a scăpat de „potopul” provocat de confruntările dintre otomani și eteriști din 1821, când târgul Galați a fost teatru al luptelor între cei doi „combatanți”. Biserica a ars, iar „oamini, prindend (prinzând) de veste, au scăpat de flăcări, ardend (arzând) numai construcția de lemn a bisericei”, relatează Moise N. Pacu. Sfântul locaș este așezat pe o fundație din bolovani de râu; are zidul gros de peste un metru și este în plan triconic. Biserica este compartimentată după regulile unei biserici ortodoxe, cu pridvor, pronaos și naos. Are trei turlle, potrivit tradiției, turla mare redând icoana Pantocratorului care binecuvântează toată creația. La exterior, zidul este „încins” cu un brâu median din cărămizi și același motiv ornamental se găsește și la baza turlilor

Ca orice zid făcut de mână omenească și acesta a trecut prin multe vicisitudini ale vremurilor. După refacerea din 1821, a mai fost reparată și în 1838, după cutremur. În 1845 s-au refăcut turllele, iar în 1866 a fost reparată la interior, cu deosebire „pictura și decorul”, reținem din „Cartea județului Covurlui” a lui Moise N. Pacu, apărută în 1891. S-au făcut reparații și în 1913 și în 1924, an când a fost introdusă energie electrică; o restaurare s-a realizat și în 1962. Între anii 1993 și 1994, în vremea actualului paroh, s-au efectuat importante lucrări de consolidare, între altele, adăugându-se o rețea de stâlpi și centuri din beton, pentru o mai bună susținere. În veacul al XIX-lea, Parohia deținea două case în împrejurimi «cari produceau un venit anual de 1200 lei; asemenea un loc viran ce produce 200 lei pe an, precum și două locuri cu bezman cu produs foarte minim (doi galbeni austrieci amîndouă)». Astăzi, parohia are pe lângă biserică un așezământ social pentru 35 de copii săraci, un cabinet de fizioterapie, o capelă mortuară și mulți creștini care aleargă la Sfântul Spiridon și cer iertare de păcate și grabnică vindecare. Pictura Bisericii «Sfântul Spiridon» este una aparte și este în stil bizantin. A fost realizată în 1871 de zugravul Constantin și repictată la mijlocul veacului

al XX-lea de Vasile Pascu din Focșani. De asemenea, catapetasma este cea realizată la 1871, fiind restaurată după anii 2000, când s-au efectuat lucrări importante de restaurare la exterior și la interior. «Fiindcă cutremurele și războiul și-au spus cuvântul, au fost necesare și intervenții privind programul iconografic. Actuala pictură a fost realizată între anii 1962 și 1963. Atunci au fost refăcute „cu deosebire pictura și decorul», ne spune părintele paroh Vasile Mogoș. Între anii 2006 și 2007, întreaga pictură de la «Sfântul Spiridon» a fost restaurată de pictorul C. Condurache, cel care a restaurat și pictura la Catedrala Galaților.

Astăzi, Biserica are o frumusețe și o bogăție aparte, constând în multe suflete credincioase, în nenumărații pelerini care aleargă la Icoana Făcătoare de Minuni a Sfântului Spiridon care, în taină, vindecă, ridică din morți, dă nădejde și dragoste. Sfântul Odor transformă biserica într-un loc de pelerinaj nu numai la sărbătoarea de praznic din 12 decembrie, când este prăznuit Sfântul Spiridon al Trinitudei, ci și peste an. Sfinții lui Dumnezeu adună multă rugăciune de mulțumire și cerere de vindecare trupească și sufletească de la creștinii bogați sau săraci, dar cu credință multă.

Icoana «Sfântul Spiridon» - Făcătoare de minuni «a fost pictată în 1834», ne explică părintele Vasile Mogoș. Nu sunt date despre artistul care a executat sfințitoarea icoană, dar cu siguranță ea este făcută și de mâna nevăzută a Duhului Sfânt. Cererile aduse de creștini la această icoană a Sfântului Spiridon sunt aducătoare de vindecare și de pace. Și doar harul lui Dumnezeu dă vindecare celor necăjiți care ajung aici și care au nevoie de tămăduire. În plus, în ultimii ani, au devenit tradiționale pelerinajele care se fac la hramul din 12 decembrie, când îl prăznuim pe Sfântul Spiridon, Ocrotitorul acestei biserici. În această zi, creștinii fac un șir imens, precum un fluviu, așteptând să se închine la Icoana Sfântului Ierarh Spiridon.

De la sfârșitul anului 2008 în Parohia „Sfântul Spiridon” din Galați ființează un Centru de zi pentru 35 de copii care provin din familii sărace. În toți acești ani am întâlnit și am relatat despre mulți elevi care provin din familii cu zece, opt, șase copii; alții depind doar de atenția unui părinte, de regulă a mamelor. Este un beneficiu, ne spunea unul dintre voluntari, fiindcă aici biserica i-a ajutat pe mulți copii să învețe buchea cărții, unii dintre aceștia fiind foarte buni la învățătură... „Așezământul acesta este o continuare a fostei școli care exista în grija bisericii noastre pe la 1852 și care asigura educația unor copii din parohie”, precizează părintele Vasile Mogoș.

Încă de la înființare, printr-un parteneriat cu

Primăria municipiului Galați și cu Școala nr. 16 din Galați, copiii de la centrul de zi au beneficiat de dragostea și altruismul a 45-46 de voluntari. Între aceștia mulți profesori pensionari care, alături de preoții de aici, sunt și mamă, și tată, și dascăli pentru elevi. Micii beneficiari au asigurată

o masă caldă pe zi, sunt sprijiniți și la pregătirea temelor, centrul având regim de „after school”. Elevii beneficiază și de alte servicii: de consiliere duhovnicească, de ajutor material la început de an școlar și peste an și la marile sărbători creștine. În ultimul an, Centrul de zi și-a extins aripile ocrotitoare oferind hrană pentru trup și suflet și pentru alți 35 de copii de vârstă

preșcolară de la Școala nr. 16 din Galați.

De câțiva ani aici ființează și un Cabinet de fizioterapie unde voluntariatul este baza. Doctorul Anghel Teodor și o asistentă asigură consultațiile și tratamentul de specialitate. Beneficiarii, în număr de 350 în anul acesta, sunt creștinii din Galați, care cer de la Sfântul Spiridon tămăduire pentru trup și suflet.

Pictura Janei Andreescu - o simfonie în alb, cu picuri de *rhapsody in blue*

Năstase Marin
scriitor

În luna decembrie 2012, plasticiana Jana Andreescu a deschis o expoziție personală la Muzeul de Artă Vizuală Galați cu lucrări realizate în tehnică mixtă (acuarelă, tușuri și uleiuri).

Impresia la prima vedere a tablourilor expuse este inundația de lumină cu vibrații diafane, în care obiectele și alte detalii compoziționale par că plutesc în această reverie luminoasă.

Dar, mai întâi, să vedem o microfișă de autor a distinsei pictorițe:

-Absolventă a Academiei de Arte „Nicolae Grigorescu”, București, 1980;

-Membra UAP din România începând cu anul 1991;

-Profesor la Liceul de Artă „D. Cuclin” din Galați; profesor la Facultatea „Studium” 1994-2004;

-Numeroase prezențe în expoziții personale și de grup, în țară și străinătate;

-Lucrări în colecții de stat din țară (Muzeul de artă Vizuală-Galați, Muzeul de Artă din Tulcea, Muzeul de Artă din Călărași, Palatul Parlamentului) și în colecții particulare din Franța, Germania, S.U.A., Grecia, Israel, Italia;

-Participări la diferite tabere de creație din țară și străinătate;

-Multe premii și distincții naționale și internaționale, precum și multe referințe în revistele de specialitate.

În cele peste 30 de lucrări expuse, curge lumina albă, serafică, în vibrații invizibile, revărsându-se în valuri de adiere spre privitori, ca un flux cald de iubire, armonie și un calm senin. Acest laitmotiv vibrant, ce străbate prin tablouri, pare că picură cu acorduri jucăușe dintr-o simfonie mozartiană. Pentru că, în spațiile compoziționale, sunt așezate obiecte din materiale transparente și metalice cu suprafețe lucioase, prilej pentru zburdalnicele unde luminoase să se joace de-a v-ați ascunselea, în chiote de veselie, scurgându-se în sclipiri pe luciul săbiilor și instrumentelor muzicale de suflat, așezate-n calea lor, chiuind de bucurie când alunecă în căderea de străluciri. Sau alergând nebunatic, când străbat obiectele transparente din sticlă (vaze, căni, ceainice, pahare, boluri), frângând tijele florale din vase ori clarinetul, văzut printr-un recipient de sticlă.

Inteligent orchestrate, toate tablourile expuse „cântă” complexa simfonie albă a luminii, cu acorduri de visări,

însă ansamblul melodic al imaginilor are partituri distincte, cu împletiri de melodii albe și albastre, de jazz, în funcție de aranjamentele compoziționale ale elementelor imagistice.

Diferențierea partiturilor din această simfonie mai depinde și de încărcătura simbolică a elementelor compoziționale și dispunerea lor în spațiul compozițional. Ținând cont de aceste criterii, lucrările incluse în orchestrația expoziției „cântă” în patru teme melodice: Clipa, Jazz, Jurnal și Marină. Mai sunt unele lucrări cu partituri aparte, cum ar fi combinata Marină-Jazz, dar și altele cu partituri singulare (deosebit de fermecătoare), cum ar fi tabloul „Danubiană”.

Altele, denumite de autoare „Obiect” sau „Compoziție”, se includ în linia melodică generală a expoziției.

Fiecare lucrare din expoziție, analizată separat, poate fi considerată un poem liric realizat cu mult rafinament artistic în care trăirile autoarei transpar în curgeri de sentimente, voalate în cețuri nostalgice de amintiri. Ori tocmai aceste voaluri ale sentimentelor creează subtile ambiguități, pline de farmec și mister, oferind privitorului infinite înțelesuri și sensuri, creatoare de stări emoționale. De aici valoarea acestor tablouri care induc privitorului sensibil o multitudine de emoții și stări artistice.

Dar să vedem cum a reușit Jana Andreescu să realizeze această surprinzătoare sinteză din partiturile lui Mozart și Gershwin și să creeze această tulburătoare și mirifică simfonie în alb.

Să vorbesc despre precizia impecabilă a desenului elementelor compoziționale ale imaginilor sau despre vigoarea liniilor care dovedesc înalta măiestrie a autoarei?

Să relev reușita imagistică a obiectelor transparente și a celor cu suprafețe lucioase supuse unui spot sau inundații de lumină? Se știe cât de dificilă este realizarea lor picturală, mai ales în tehnica acuarelei.

Să admir pensulația fină, ca o atingere a unei aripi de înger? Să mă extaziez în fața armoniei de vis a nuanțelor din fiecare tablou, care creează o senzație de curgere sau plutire diafană în invizibile vibrații?

Să mă las încântat de uluitoarea „așezare” a obiectelor în spațiul compozițional, unde jocul de lumini și umbre creează profunzimea spațiului, iar lumina pare că alintă obiectele și sărută umbrele?.. N-o fac!

Mai întâi, că nu mă pricep. Trebuie să fii un bun specialist în analiza realizării tablourilor. Și la ce mi-ar folosi? Deși... am pus și eu mâna cândva pe o pensulă și am trăit acea suferință de aplicare a unei tușe pe o pânză. De aceea admir arta picturii.

Însă acum mă interesează doar descifrarea sentimentelor artistei, exprimate în superbe imagini. Vreau să pătrund și să înțeleg modul de redare a acelei „carpe diem” a trăirilor sale, transpusă atât de misterios în tăcutele acorduri. Să-mi fugăresc privirea din tablou în tablou, alergând prin tainicele trăiri ale artistei, încărcate cu nostalgice sentimente. Cât este de generoasă autoarea cu privitorii! Cum le dăruiește fășii de suflet, trecute prin vămile vieții!

În tablourile cu tematica trecătoarei „Clipe” vedem tije florale frânte, cu florile scurse undeva...în falduri unduite, cu învolburări de valuri biciuite de vântul Destinului, ce se pierd în ultramarinul întunecat al Timpului abisal. Este scurgerea Tinereții spre acel enigmatic întuneric al vieții, cu nevăzutul punct terminus. Regrete?... Resentimente și neîmpliniri?... Nostalgii cu trecute tristeți sau bucurii?... Ori, doar dezamăgiri sau deziluzii, împletite cu luminoase clipe de bucurii și fericire?... Poate... doar unele dintre acestea sau toate la un loc au curs prin trăirile artistei. Misterul lor încântă privirea și dezlănțuie avalanșe de emoții cu multiple reverberații în sufletele privitorilor.

Aceeași (s)curgere de clipe și în tablourile din ciclul „Marină”, în care tijele florale ale tinereții (s)curg din și spre întunericul abisal al Timpului, redată de fundalul și prim-planul imaginilor. Dar aici, între cele două planuri de întuneric, sunt învolburate în valurile timpului și cochiliile trăirilor în care, (încă) se mai aud ecurile clipelor demult ucise. Oo! Cât mister, câtă nostalgie, câtă tristețe împletită-n trecute bucurii sau iluzii care răsună din tăcutele melodii ascunse în adâncul acestor cochilii! Ecuri de trăiri, agățate-n amintiri! Și câte tresăriri de emoții, revărsate din imagini!

Există în expoziție un tablou intitulat „Marină-Jazz”, cu un saxofon, valuri marine și cochilii plutind pe o pânză sângerie, spre un prim-plan cu umbre de ultramarin întunecat. Saxofonul este proiectat pe o fantă întunecată din fundal. Să fie o romanță tristă a unor clipe de iubire, ucise de valurile destinului? Să fie clipe de iubire, moarte înainte de a fi trăite? Poate nimic din toate astea sau mai mult decât ele. Doar plângerile țipate ale saxofonului, ce se (s)curg în luciri albastre, nuanțe ce vibrează și în ecurile din cochilii. Și este atâta alb în fundalul cerului! Atâta lumină care plânge, mângâind vaietele saxofonului!... Sau... doar surâsuri enigmatice? Așa a vrut pictorul să fie.

Motivele melodice albastre sunt reluate în întreg ciclul de tablouri intitulate „Jazz”, în care sunt redată o multitudine de sentimente, ale căror „partituri” sunt reluate de mai multe instrumente de suflat (clarinet, trompetă, saxofon, fagot, chiar valdcorn) specifice jazzului.

Câtă bogăție de sentimente din atâta curgere de trăiri care este redată de multitudinea nuanțelor ale partiturilor de jazz, reluate de respectivele instrumente! Mai ales când se împletesc în jocul sprintar al notelor mozartiene, ce izbucnesc din strălucirile scurgerilor de lumină pe respectivele instrumente. Într-un tablou, tijele luminoase ale florilor izbucnesc din clapele saxofonului și fagotului pe care le înlănțuie într-un dans nebunesc. Câtă veselie exuberantă!

În tabloul „Jazz-2”, clarinetul culcat visează o tânguitoare melodie de iubire, exprimată de roșul vasei, în care florile plutesc într-un dans extatic. Și melodia se (s)curge alene din clarinet, în șuvițe albastre... În fundal, abisul Timpului, amenințător...

În alt tablou în care cântă trompeta, florile au sărit la dans, părăsind „vaza” în care au fost ținute. (De fapt, drept vază este un burduhănos ceainic de sticlă). Melodia este veselă, iureșul ei dezlănțuind tijele florale într-un vârtej amețitor. Până și o piuliță de alamă s-a prins în joc, cu strălucirile ei.

Jana Andreescu
artist plastic

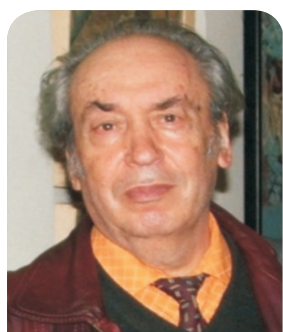
În tablourile din ciclul „Jurnal”, artista ne introduce în adâncul sufletului său. Aici găsim o revărsare de sentimente gingașe de iubire, curgând prin falduri de nuanțe, albastre, roșii, albe și violet, un adevărat curcubeu de trecute (și prezente?) clipe de fericire. Și cum mai vibrează aceste nuanțe misterioase, în tremur de sentimente, vibrante pe un măr și încă două jumătăți de măr! Dar izvorul acestor curgeri de fericire sunt trandafirii albi din planul superior al imaginii. Poate am ghicit misterul trăirilor fericite ale artistei, din împlinirile vieții sale, dar... să le lăsăm în enigmaticele file ale „jurnalului” său!

În „Jurnal-2” apar și siluetele unor săbii foarte... oțîrești, dintre care, una este așezată pe niște falduri de iubire. Să fie doar simple obiecte de decor, fără semnificații sentimentale sau?.. Mai bine, să privim tabloul „Danubiana”, cu un clarinet din care picură acorduri albastre. Alături, falduri învolburate într-un vălmășag de sentimente, antrenând în curgerea lor tumultoasă, flori, cochilii și picuri de lumină, prin planurile de întuneric ultramarin.

Vă las pe dumneavoastră, stimați cititori, să descifrați aceste curgeri de trăiri cu șăgalnice sentimente. Căci, la urma urmelor, ce sunt aceste picturi, dacă nu vibrații sentimentale, cântate de sufletul pictorului?

Iar Jana Andreescu a reușit cu gingașul său talent și cu înalta sa măestrie să rupă din suflet tumultul de sentimente pe care le-a orchestrat într-o sclipitoare simfonie de visări albe cu albastre trăiri, menite să tulbure sufletele privitorilor/ascultători de înalte vibrații picturale.

Ștefan Buțurcă: *Vraja Bucovinei*

Corneliu Stoica
scriitor, critic de artă

După ampla retrospectivă de la București, când a expus 175 de lucrări la Galeria Artelor a Cercului Militar Național, Ștefan Buțurcă (n. 9 aprilie 1951, membru al U.A.P.R. din 1996) a revenit cu o nouă expoziție personală, intitulată „Vraja Bucovinei”, găzduită de Galeriile de Artă „Gheorghe Petrașcu” din

Tecuci, orașul în care trăiește, muncește și creează. Tablourile prezentate, majoritatea datând din ultimii zece ani, demonstrează că pictorul a ajuns la cota unui parcurs artistic plin de izbânzi care-l plasează în rândul valorilor reprezentative ale artei noastre contemporane. Deși trăiește la Tecuci, el a ținut ca de-a lungul anilor să se confrunte periodic cu publicul, organizându-și în acest sens 32 de expoziții personale nu numai în orașul în care trăiește, ci și la București, Iași, Suceava, Piatra Neamț, Chișinău, participând în același timp la numeroase manifestări colective cu caracter național. Aceste prezențe publice au prilejuit iubitorilor de frumos să vină în contact direct cu opera sa, iar specialiștii să se pronunțe asupra demersului său artistic, evidențiindu-i originalitatea, legătura cu tradiția, dar și individualitatea stilistică.

Despre creația sa au scris favorabil personalități notorii ale criticii de artă: Radu Negru, Aurel Leon, Marin Mihalache, Cristina Angelescu, Dan Grigorescu, Valentin Ciucă, Cornel Radu Cosntantinescu, Octavian Barbosa, Virgil Mocanu, Vasile Florea, Veronica Marinescu, Tudor Octavian, Maria-Magdalena Crișan, Corneliu Ostahie etc. Numele său este întâlnit în volumul I al „Enciclopediei Artiștilor Români Contemporani” (autori, Alexandru Cebuc, Vasile Florea și Negoită Lăptoiu, Editura ARC 2000, București, 1996);

Valentin Ciucă l-a inclus în monumentalele sale albume de artă „Un secol de arte frumoase în Moldova”, vol. II (Editura Art XXI, Iași, 2009) și „Dicționarul ilustrat al artelor frumoase din Moldova 1800-2010” (Editura Art XXI, Iași, 2011). Tot el i-a consacrat un album monografic, intitulat „Ștefan Buțurcă, viața ca un portret” (Editura Alma, Galați, 2004). Are peste 400 de lucrări în colecții de stat și particulare din România, Canada, China, Franța, Italia, Israel, Republica Moldova și Statele Unite ale Americii.

Lucrările din expoziția „Vraja Bucovinei” reprezintă peisaje, portrete, naturi statice și flori, genuri pe care Ștefan Buțurcă le-a cultivat cu consecvență în cei 40 de ani de activitate creatoare și cărora le-a adăugat contribuția rodului său artistic, care-l individualizează și în același timp îl deosebește de confrății săi de generație. Format în

Ștefan Buțurcă
artist plastic

spiritul lirismului școlii ieșene de pictură (a studiat cu profesorii Francisc Bartok, Dan Hatmanu, Corneliu Ionescu, Vladimir Florea), artistul s-a afirmat, a evoluat și s-a impus printr-o creație de factură realistă, cu trimiteri directe la datele concretului și care s-a situat întotdeauna, așa cum sublinia în 1996 criticul de artă Vasile Florea, „pe coordonatele tradiției”, făcând impresia „unei depline sincerități în

transpunerea motivului”. Atras în mod obsesiv de natură, Ștefan Buțurcă a găsit în peisajul comunelor Brodina și Văcovu de Jos, din nordul județului Suceava, frumuseți pe care le-a immortalizat în tablouri în fața cărora ochiul se încarcă de culoare, iar sufletul vibrează la un înalt diapazon. Peisajele sale se desfășoară pe întinderi spațiale mari, sunt concepute după scheme compoziționale variate, care înlătură orice urmă de monotonie. Case, arbori, dealuri, drumuri, fântâni, gospodării țărănești etc.

alcătuiesc un univers în care se simt ritmurile vieții, unde domnește liniștea și tihna, în ciuda tușelor largi și a petelor de culoare, trasate cu pensula sau cu cuțitul de paletă, care indică o dinamică și o agitație a materiei picturale în configurarea imaginii ansamblurilor. Natura în peisajele lui Ștefan Buțurcă este tonică, spectacolul ei este încântător, nu în sensul surprinderii pitorescului, neurmărit, de fapt, niciodată de artist, ci în măsura în care reprezintă o stare de suflet, un pretext pentru pictor pentru a-și exterioriza propriile sentimente, emoții, trăiri și stări sufletești. Iată titlurile câtorva tablouri: „Lumină de toamnă”, „Răspântie la Brodina”, „Cromatică explozivă”, „Efecte pe cerul Brodinei”, „Peisaj din Văcovu de Jos”, „Dealuri la Brodina”, „Albastrul înserării”, „Cărare pe marginea satului”, „Colț fermecător la Brodina”, „Case în curbă”, „Cernemărginit la Văcov”. Ele sunt, de fapt, niște poeme cromatice,

în care vibrează aerul Moldovei, locurile își etalează frumusețea, atmosfera lor îmbietoare și calmul oamenilor care nu sunt prezenți în cadru decât indirect, prin elementele rodului muncii lor. Arhitectura tablourilor nu este complicată, acordurile cromatice sunt obținute prin juxtapuneri sau prin subtile suprapuneri de pastă, prin pensulații care variază de la tușele viguroase până la cele care transpun transparențe echivalente cu rafinamentul. Pictorul utilizează mult albastrul și verdele cu nuanțele lor, griurile colorate cărora le alătură în combinații mai mici uneori, alteori mai mari, roșul, ocru, violaceul, galbenul, albul.

Pasiunea și plăcerea cu care pictează Ștefan Buțurcă peisajul, le întâlnim și în naturile statice, multe dintre ele cu flori („Ulcică cu flori de câmp”, „Petunii în acord de verde”, „Flori de ochiul bouului”, „Petunii în cană albastră”, „Armonie cu crini portocalii”, „Petunii pe fond ocru”, „Bună dimineața”). Aceeași feroare cromatică, aceeași energie a tușelor, aceeași spontaneitate, aceeași măiestrie în asigurarea echilibrului compozițional. Artistul stăruie asupra redării materialității obiectelor de recuzită, a carnalității lujerelor, a fragilității corolelor și petalelor. Culorile sunt calde și dobândesc adesea sonorități de smalt. Florile lui Ștefan Buțurcă sunt vii, surzătoare, răspândesc în

jur lumină și poezie. Lirismul lor este învăluitor.

Când abordează portretul, artistul știe că mai mult decât reușita redării asemănării cu modelele valorează accesul la dimensiunea psihologică a acestora. El are harul de a scoate la lumină, prin expresia fizionomiei, a adâncului lăuntric al personajelor, a acelor trăsături în măsură să le definească personalitatea („Femeie citind în fotoliu”, „Expresie de bătrân”). Lumea copilăriei l-a fascinat, de asemenea, și a surprins-o în câteva portrete admirabile, expresii ale inocenței, gingășiei și purității infantile („Copil cu eșarfă”, „Davidel”, „Copil dormind”). „Autoportretele” sale, datând din diferite perioade ale vieții, sunt în același timp remarcabile pentru arta sa portretistică. Pictorul s-a înfățișat când visător, animat de elanuri tinerești, când melancolic și gânditor, frământat și privind interogativ în jur, când aspru și colțuros, conferind chipului accente expresioniste.

Ajuns la vârsta de 61 de ani, Ștefan Buțurcă, pictor nu expansiv, ci interiorizat și profund, care a știut să îmbine în creația sa tradiționalul cu modernul, este o prezență și o personalitate complexă, cu o voce inconfundabilă în plastica contemporană românească, a cărui operă de până acum este mărturia cea mai grăitoare că și provincia poate produce valori atunci când cel în cauză știe să-și aleagă drumul de urmat și să găsească cele mai bune soluții pentru obiectivarea în materie sensibilă a crezului său artistic și pentru a fi în consonanță cu ceea ce se realizează pe plan național și internațional. Expoziția „Vraja Bucovinei” este manifestarea unui artist pe deplin matur, care și-a format și consolidat un stil personal de exprimare, și-a constituit un univers propriu al operei sale și care poate să ne ofere și de acum încolo încă multe surprize și bucurii estetice.

Accente în dominantă de verde

Davidel

Maria Dunavățu

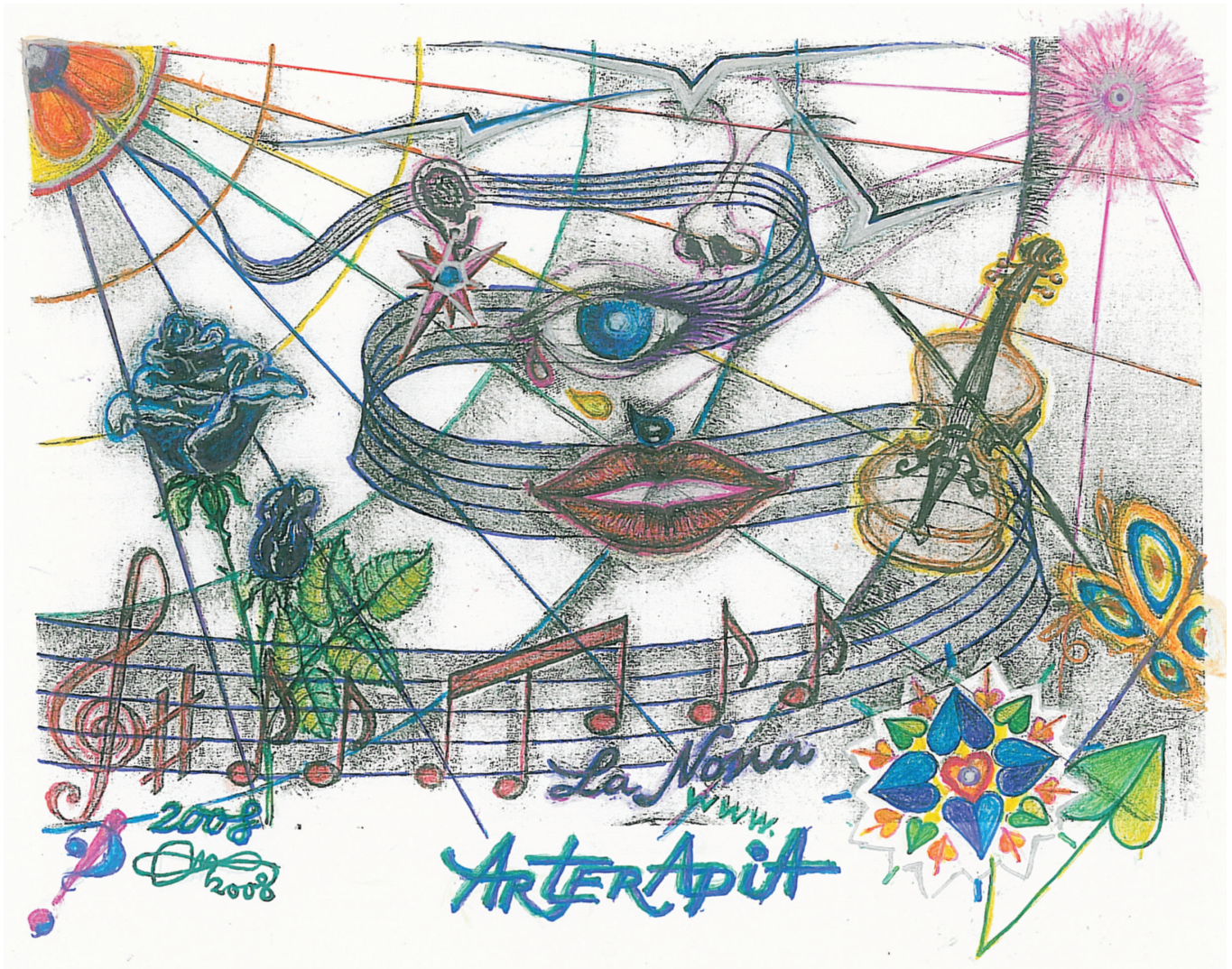
Floare albastră (M. Eminescu),
acuarelă, 29x21 cm, 2012

Teodor Vișan

Strada Universității Galați,
ulei pe pânză, 50x40 cm, 2000

Marcel Coblaș

Arterapia

Maria Grapini, o luptătoare

**Adrian Dinu
Rachieru**

critic literar, prof.
univ. dr., Universitatea
„Tibiscus” Timișoara

Cu ani în urmă, cmai exact în 1978, descindea, în orașul de pe Bega, ca inginer stagiar la I.T. Garofița, o moldoveancă „strașnică”, de mare ispravă. Trecută prin boema studenție ieșeană (unde fusese „sufletul grupei”), doamna Maria Grapini, căsătorită deja cu un bănațean (urmând Conservatorul în „dulcele târg”), se va aclimatiza iute cu mediul banatic. Venea din Berești (județul Galați), un orașel care azi, constată

fosta gălățeană, „nu mai are aproape nimic”. Maria, sânguincioasă, muncitoare, mereu prima în toate, urmase sfatul părintesc; a mers la școală pentru a nu se chinui în viață, la coada sapei. Sociabilă, harnică, spirit întreprinzător (ca moștenire de la mama, aflăm), perfecționistă, n-a fugit de muncă, fie că prășea porumbul sau își va breveta, peste ani, cercetările. Dorind să conducă și să creze, a urcat merituos, credincioasă unui cod etic. O fire veselă, altruistă, curajoasă, stabilind cu sine „o relație clară și bună”, doamna deputat Maria Grapini figurează, de ani buni, în topul personalităților feminine. O femeie de succes, indiscutabil. Invidiată și admirată. Și care, iată, se împărtășește cu sinceritate, divulgând cititorilor rețeta succesului.

Recenta sa carte (*Viața, între scrieri și tran-scrieri*, Editura Eurostampa, 2012) dovedește că avem de-a face cu o luptătoare. Împăcată cu sinele, mereu în priză, și-a oferit o carieră curată. Vizibilă ca femeie de afaceri, prezentă în media, ofensivă, luptând cu legile demobilizatoare, dobândind o recunoaștere internațională (întâi), ea vrea să înfrângă un șir de prejudecăți. „Scorpion” fiind, are o impresionantă carte de vizită. A călătorit mult, are „nas de Samantha” și iubește lucrul în echipă; dar și stilul super-clasic. La *Pasmatex*, apoi în lumea modei (capricioasă, schimbătoare, devoratoare, avidă de nou), a impus o linie: *Mary’s Style*. Și a întâmpinat, previzibil, numeroase obstrucții. Depășind bariere, s-a ciocnit de eterna rezervă masculină: „Da, e bună, se pricepe, e deșteaptă, dar... e Femeie”. Și a învins. Călăuzită de o povață a părintelui Arsenie Boca, cel care ne îndemna „să lungim vederea înțelegerii”, să trecem dincolo de zarea acestei vieți, pierzându-ne în gâlcevi inutile.

Maria, un veritabil globetrotter, a citit enorm. Și-a făcut timp pentru a crește, pentru a se îmbogăți și spiritual. Și acum, urmând o veche dorință, s-a pus pe scris. Fiindcă volumul amintit nu este doar o colecție de interviuri. Doldora de amintiri, trecând prin atâtea întâmplări, purtând în suflet o carte „dorită din adolescență”, doamna Grapini ne înfățișează, cu har epic, în ritm alert, *povestea Oanei*; categoric, un proiect vechi, „tras” într-o nuvelă care promite alte isprăvi textuale. Fiindcă, mărturisește autoarea, „aș putea să scriu roman”. Și, admirându-i reușitele, jalonând o viață de mari succese și imens travaliu, suntem încredințați că le va scrie. Marin Preda, zice viitoarea romancieră, ar fi scriitorul preferat. Opțiunea (declarată!) pentru *Moromeții* s-ar explica, poate, și prin copilăria la țară, împăcând muncile câmpului (chinuitoare) cu popasurile în natură, contemplând caruselul cromatic al anotimpurilor, spectacolul renașterii, pulsionile viului, ritmate de un calendar ancestral.

E de la sine înțeles că o femeie atât de activă are puțin timp pentru familie. Energică, impulsivă, gătind delicioase sarmale sau jucând table (doar cu bărbați), ea se simte, mărturisește, o femeie normală doar acasă. „Șocul” bănațean s-a consumat demult. „Adoptată” rapid, ea e mândră acum de *cei trei Grapini*. Troica e completată de un soț înțelegător (altminteri, artist visător) și de fiul Cosmin, un iscusit manager. Încât Maria, degrevată de alte obligații, se consacră *agendei*: foarte încărcată, lesne de bănuț. Conduce asociații, fundații, organizații. Este dependentă de muncă, aleargă, e în delegații, ședințe, recepții, hoteluri, avioane etc. Este rezistentă la stress fiindcă afacerile presupun, se știe, duritate, nervi întinși, zâmbete diplomatice. Iar viața e, de fapt, o negociere, ne avertizează doamna Grapini. N-ar fi reușit, recunoaște, dacă n-ar fi „foarte organizată”. Și dacă nu s-ar bucura de sprijinul total al familiei, sprijin fondat pe *compatibilitate*. Ambițioasă, profesionistă, dreaptă (cum citim în *Preambulul* cărții, un posibil auto-interviu), protagonista este, negreșit, o femeie puternică. Ca dovadă, s-a lansat în politică. Vrea „alți oameni”, dorește primenirea clasei politice, schimbarea unor mentalități, lepădarea unor vechi și blamabile năravuri și moravuri. Vrea ca lupta (inevitabilă!) să nu aibă drept combustibil ura, eterna hărțuială, măcinând, inutil, atâtea energii. Vrea, de pildă, ca șahul să fie introdus în școli, disciplinând gândirea strategică. Și câte nu ar vrea. Bătăioasa Maria Grapini, acum om politic, se va lupta pentru a concretiza un proiect ambițios, de anvergură. Fiindcă biografia acestei Doamne încă se scrie...

Interviul speranțelor încă neîmplinite cu actorul și regizorul George Motoi

Ghiță Nazare
profesor, publicist

Ghiță Nazare:
Domnule George Motoi, aveți o relație privilegiată cu Galațiul, cu Biblioteca „V.A. Urechia”?

George Motoi: Galațiul și Brăila sunt primele orașe pe care le-am cunoscut în viața mea, cum se putea să le uit vreodată? Ele rămân, ca să zică așa, vatra mea strămoșească. Mă întorc aici cu drag de fiecare dată... Iar celebra Bibliotecă „V.A. Urechia” este recunoscută ca un focar

al culturii și identității noastre naționale. M-au onorat întotdeauna contactele cu prestigioasa bibliotecă, pe care o consider cea mai importantă instituție culturală a orașului. Iar de inimosul ei director, profesorul Zanfir Ilie, mă leagă o veche și frumoasă prietenie și colaborare profesională, proiectele sale bucurându-se întotdeauna de succese remarcabile, ce depășesc cu mult granițele județului. Mă mai simt legat și de unii actori ai teatrului din Galați, cu care după Revoluție am realizat câteva succese iubite de publicul din localitate: „Pușlamaua” de Pierre Chesnot, „Steaua fără nume” și „Afacerea Protar” de Mihai Sebastian. Dacă se va schimba vreodată viziunea de conducere a acestui teatru, sper să reușesc să-mi închei și eu proiectul pe care l-am început aici cu „Integrala Sebastian”, realizând și cea de a treia montare cu comedia celebrului autor, „Jocul de-a vacanța”. Îmi face plăcere, de aceea, să-l amintesc aici mai întâi pe regretatul Mihai Mihail, sub directoratul căruia am început această Integrală și cu care am realizat și premiera pe țară a celebrei comedii franțuzești „Pușlamaua” de Pierre Chesnot, dispariția prematură a acestui strălucit actor întrerupând șirul de reprezentații al unui mare succes. Mă bucur, de asemenea, că pe această scenă încă mai pot fi văzute personalități remarcabile ale teatrului gălățean, precum Gheorghe V. Gheorghe, Citta Baci, Grig Dristaru, Liliana Lupan sau mai tinerii excepționali Oana și Cristi Gheorghe sau Lucian Pânzaru, ei fiind, de fapt, și-acum nucleul valoric de bază al trupei, cu care mi-ar face oricând plăcere să mă mai întâlnesc cu prilejul unor colaborări. Pe Lucian Pânzaru l-am distribuit și la București într-un spectacol de-al meu privat, cu celebra piesă „Act venețian” de Camil Petrescu și cu care, desigur, intenționăm să venim și la Galați.

G.N.: Vă rog să prezentați cititorilor revistei „Axis Libri” reperele semnificative ale carierei dumneavoastră.

G.M.: Vai, dar pentru aceasta vă stă oricând la dispoziție internetul...

G.N.: Spuneți-ne atunci, actoria se învață la școală, de la profesori, este mai degrabă talent sau muncă asiduă?

G.M.: Actoria se învață mai puțin în școală. „Se fură” cel mai mult din viață și se șlefuește o carieră întreagă! Munca fără talent e o povară grea, iar talentul fără muncă este un moft. Fără cultură, fără instruire continuă, talentul rămâne un instinct primar și mai ales rebel.

G.N.: Știu că ați început cariera artistică la Piatra-Neamț, ați continuat-o la Bacău și la Cluj, iar apoi pe prima scenă a teatrului românesc, la Naționalul bucureștean. Vorbiți-ne, vă rog, despre câteva experiențe profesionale demne de reținut de cei mulți care-l iubesc pe actorul George Motoi!

G.M.: Cele mai interesante experimente mi le-a oferit norocul, șansa unor întâlniri celebre cu mari regizori de teatru și film, precum Vlad Mugur în teatru sau Malviana Urșianu și Mircea Veroiu la film, ca să dau doar câteva exemple. Fiecare rol, fiecare film sau spectacol de teatru, realizate în compania acestor celebri creatori, au constituit punțile lansării și consacării mele profesionale. Am fost crescut și modelat de mari pedagogi cu mare dragoste cu grijă și exigență morală și profesională. A detalia toate acestea ne-ar trebui pagini întregi...

G.N.: Ați făcut aproape 50 de roluri în film, alte zeci de roluri în teatru și televiziune, ați făcut regie. De unde atâta putere de muncă, disponibilitate, diversitate și creativitate?

G.M.: De la Dumnezeu! Șansa și norocul mi le-a dăruit numai Dumnezeu. În rest, cred că de la educație. De la educația din familie și din școală. Desigur și dintr-o pasiune și căutare mai grea de explicat, neliniștite mereu și greu de stăpânit...

G.N.: O mare parte a carierei dumneavoastră s-a derulat înainte de 1989. Cum era viața actorului atunci, în comunism? Erau necesare compromisuri pentru a te afirma? Era cenzura o reală piedică în evoluția artistică?

G.M.: Eu nu-mi amintesc să fi făcut vreun compromis. Iar cu cenzura ne-am confruntat adesea, dar uneori tocmai asta ne și stimula, poate, creativitatea. Din fericire, eu cred că am avut norocul să nu prea fiu obligat să țin cont de cenzură decât atunci când o putem confunda ușor cu exigența rigorii estetice... Astăzi, în schimb, nu mai există cenzură, dar, parcă, din cauza asta, nu prea mai avem nici măcar rigoare. Nu vi se pare? Dumneavoastră nu vi se pare că democrația miroase uneori a haos?... Și libertatea a... libertinaj? De-aici și până la prostituție și degradare să știți că nu mai e nici măcar un pas. Suntem uneori chiar pe marginea prăpastiei! Ar mai trebui doar, ori să ne facă cineva un brânci, ori să ne salveze, trăgându-ne înapoi... adică înapoi la tot ce a acumulat mai bun de-a lungul vremurilor istoria și cultura

neamului nostru. Cu alte cuvinte, nu prea mai cultivă nimeni astăzi discernământul! Nici măcar în școală... Învîng în viață doar autodidacții fanatici. Recunoașteți și dumneavoastră că a cam venit vremea unor schimbări fundamentale de optică, de viziune asupra destinului nostru, al României în general.

G.N.: *Am citit undeva despre un extraordinar succes pe care l-ați avut cu „Caligula” la Florența, în Italia. Cum a fost? Ce vă mai amintiți? Dar alte mari succese?*

G.M.: V-aș ruga să rămâneți numai cu ceea ce ați citit până acum despre aceste succese extraordinare. N-aș vrea să transformăm interviul chiar într-o carte a vieții mele. Ar fi prea mult. Nu mă complac în a fi chiar cronicarul propriei cariere.

G.N.: *Este teatrul un bun ambasador al țării noastre în străinătate? Oferiți-ne temeuri.*

G.M.: Arta, cultura în general pot fi ambasadorii cei mai de prestigiu ai unei țări, pentru că în ele sunt sintetizate până la urmă evoluțiile, acumulările unui întreg popor. Depinde însă de ce cotă valorică ating ele la un moment dat. Îmi pare rău că trebuie să o spun, dar înainte de Revoluție teatrul românesc, de pildă, circula mai des în străinătate decât o face azi, schimburile culturale dintre țări fiind prea puțin susținute de oficialitățile actuale, subapreciindu-se tocmai fenomenul apropierei și cunoașterii valorice dintre țările lumii. Or, tocmai acestea ar impulsiona dezvoltările mondiale. Identitățile naționale par a fi azi chiar intimidat de tăvălugul globalizării. Trăim, în privința aceasta, o foarte mare eroare. Sperăm să conștientizăm mai bine acest handicap al politicilor externe, să normalizăm relațiile noastre cu lumea după cu totul alte criterii de egalitate și reciprocitate, în construcția unei Europe unite.

G.N.: *Ce este pentru dumneavoastră patriotismul? Atunci, la Florența, ați fost mândru că sunteți român sau a fost doar un succes profesional?*

G.M.: Am fost mândru că am avut succes ca român și într-o altă țară. Patriotismul nu poate fi o noțiune în sine sugerată doar de identitate. Fără acoperire valorică, patriotismul riscă să rămână doar un slogan al demagogiei patriotarde. Noile generații și pedagogii lor trebuie, cred să înțeleagă bine felul acesta de a ne iubi patria. Patriotismul nu-i doar mândria că m-am născut și sunt român, ci în primul rând e un simțământ puternic al datoriei și răspunderii individuale.

G.N.: *Vorbiți-ne ceva despre relația dumneavoastră cu publicul spectator. Cum v-a perceput, cum l-ați simțit de pe scenă?*

G.M.: Am fost bine perceput de publicul meu, tocmai pentru că n-am neglijat niciodată nevoia satisfacerii și dezvoltării disponibilităților sale intelectuale și afectiv-emoționale. Ca artist chiar am chemarea să contribu

procesul complex și uneori atât de delicat al educației și evoluției, iar în privința aceasta am ajuns să am testările mele, strict personale. De fapt, n-am făcut nimic în profesia mea de actor sau de regizor fără să nu mă gândesc întotdeauna și în primul rând la publicul căruia mă adresez. Teatrul se face pentru public și pentru nimeni altcineva. Teatrul fără public este o întreprindere moartă! Numai gândind astfel am simțit că publicul va fi întotdeauna de partea mea, răsplătindu-mă cu aplauzele și simpatia lui. Între artiști și public trebuie să existe o bună și firească comunicare, întreținută și de o parte și de cealaltă, ca într-o frumoasă poveste de dragoste. Vorba regretatului Marin Preda: „Unde nu-i dragoste, nimic nu e!”

G.N.: *Dar cu oamenii de teatru – actori, regizori, critici – cum ați relaționat? Are teatrul lumea lui?*

G.M.: Teatrul mare nu are lumea lui, ci el trebuie să fie al lumii! Aceasta a fost dintotdeauna felul meu de a relaționa cu colegii actori și regizori. Când criticii nu înțeleg să relaționeze astfel îi evit pur și simplu. Rigoarea și exigențele actului artistic nimeni în fond nu le poate cunoaște și stăpâni mai bine ca prea-încercații profesioniști ai genului.

G.N.: *Care v-au fost partenerii cei mai agreați, cu care v-ați înțeles cel mai bine pe scenă sau pe ecran și cu care ați avut succes deosebit?*

G.M.: Îmi apreciez mult partenerii, fără ei plutesc în gol. De aceea, vă rog să nu vă supărați, nu prea s-ar cuveni să facem astfel de clasamente. Eu am un deosebit respect și pentru tehnicienii de scenă, cu toții suntem părtașii unei construcții comune. Ce pot să vă spun este că disprețuiesc vedetismul, aroganța, snobismul unora, care, oricum, nu sunt proprii marilor artiști. Când îi întâlnesc bufnesc în răs, și-atunci ei mă evită. Drăguț, nu?

G.N.: *Ce rol ați vrut să jucați și nu l-ați „prins” încă? Îl mai așteptați?*

G.M.: N-am avut o vacanță întreagă de când mă știu în această profesie. Așa că n-am prea avut răgazul să tânjesc după vreun rol anume. Am avut șansa să joc cele mai diverse roluri, de dramă și comedie. Am și refuzat multe roluri, pe cele care „nu-mi spuneau nimic”.

G.N.: *Ce trăsături de caracter vă definesc? V-au influențat ele viața, respectiv profesia?*

G.M.: A mă caracteriza singur mi se pare puțin indecent. Lăsați pe alții s-o facă. Întrebați publicul.

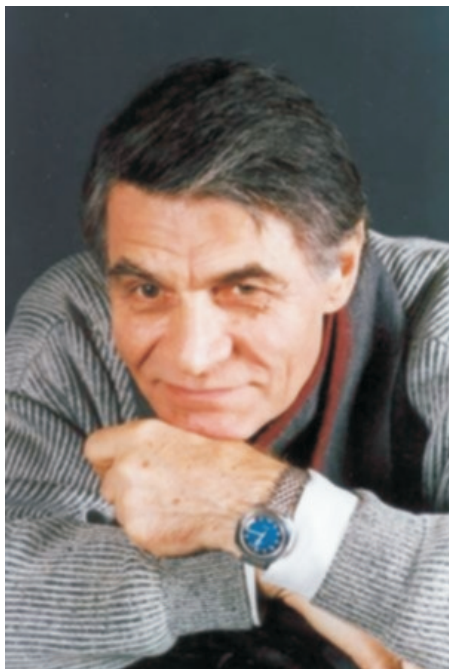
G.N.: *Ați avut o viață bogată, uneori tumultuoasă. După atâta experiență, care-i morala?*

G.M.: Echilibrul și bunul simț.

G.N.: *Faceți parte din galeria marilor actori români. Ați primit răsplata?*

G.M.: Chiar și interviul acesta cu domnia voastră este o răsplată.

G.N.: *Vă mulțumesc.*

George Motoi

Nicolae Manolescu

Despre condiția criticii, ori a literaturii, despre mine însumi

George Arion
scriitor

George Arion: În definitiv, ce e cu „anistorismul” criticului Nicolae Manolescu? Mă uit la dumneavoastră cu îngrijorare. Chiar nu trăiți în istorie?

Nicolae Manolescu: Este o întrebare pe care ți-ai pus-o citindu-mă, sau te faci, în mod perfid, avocatul diavolului?

G.A.: Să zicem că vorbind despre „anistorismul” criticului literar Nicolae Manolescu mă fac ecoul unor opinii care circulă pe seama dumneavoastră. Opinii care, între noi fie vorba,

nu au apărut fără să se bazeze pe ceva. Vă reamintesc zicala cu focul și fumul.

N.M.: Uite așa se nasc și circulă ideile greșite despre cineva - când oamenii se fac prea ușor ecoul opiniilor altora. Anistorismul meu, George Arion, este o prejudecată la care, din comoditate intelectuală sau din prostie agresivă, mulți nu pot sau nu vor să renunțe. Cum să trăiești, să gândești, să scrii în afara istoriei? Cărțile mele sunt pline de istorie. Maiorescu, Sadoveanu... Nu am scris întâmplător despre ei și scopul meu n-a fost simpla exegeză. Experiența literară (și istorică) mi i-a scos în cale ca pe niște martori semnificativi. Și i-am folosit ca să vorbesc despre condiția criticii, ori a literaturii, despre mine însumi, cel de aici și de acum, într-o măsură poate mai mare decât despre ei înșiși, cei de altădată.

G.A.: În Contradicția lui Maiorescu îl prezentați pe marele critic obsedat de dorința de a „inaugura” în cât mai multe domenii: în critică, în oratorie, în ortografie, în polemică... în cartea dumneavoastră, Maiorescu oscilează între vocația sa de „constructor” și activitatea de „demolare” a unor valori care nu mai corespund timpului său. De ce ați prezentat o astfel de teză?

N.M.: Cartea s-a născut dintr-un anumit sentiment care a devenit tema ei interioară. Eu fac o distincție între tema propriu-zisă (care e critica lui Maiorescu, proza lui Sadoveanu) și tema interioară pe care, în cazul cărții despre Maiorescu, o găsești formulată din motto-ul ei, un text al lui E. Lovinescu: „în materie de cultură, evoluțiile nu sunt nici perpetui, nici lineare...”. Și așa mai departe. Aș zice că am scris o carte despre aprehensiune. Pentru a construi solid în cultură este nevoie de stabilitate. Nimeni nu scrie pentru câteva luni, pentru câțiva ani. Nimic nu mi se pare mai străin de creație decât spiritul de campanie: când ne echipăm pentru un scurt interval de timp, știind perfect că ne vom dezecupa ca să ne echipăm din nou. În literatură, singura planificare posibilă este aceea pe termen lung.

G.A.: De ce ați scris despre Sadoveanu ca despre un autor care, pe măsură ce înaintează în vârstă, se retrage

din fața vieții și devine stăpânul unui univers imaginar, de natură livrescă?

N.M.: Ca să polemizez ai o anume mentalitate, cu un anumit fel de a citi și de a scrie, cu o idee de literatură.

G.A.: Prea clar. Nu vreți să fiți mai nebulos?

N.M.: Am polemizat cu șabloanele, hiperbolele, lozincile, prejudecățile, manualele și, la urma urmei, cu mine însumi. Dar observă, te rog, că am polemizat, ai deferență și nu am jignit pe nimeni. Am citat tot ce am găsit interesant și am omis părerile pe care eram silit să le resping. Nu înțeleg unde au văzut unii dintre recenzenții cărții lipsă de respect, iconoclastie etc.... Mă și miră la critici frica aceasta față de o părere deschisă. L-am coborât pe Sadoveanu? În realitate, am vrut să-l instalez pe un alt soclu decât acela de pe care rutina noastră cea de toate zilele nu l-ar vrea niciodată dat jos. Cât de solid e acest soclu nu știu, te las să apreciezi singur. Dar de coborât, nu critica îl coboară pe Sadoveanu (sau pe oricare alt scriitor), ci politețea mortificantă a celor care și-l amintesc doar la aniversări.

G.A.: Eu am înțeles altfel Sadoveanu, cartea cea mai plină de istorie pe care ați scris-o... Dar nu foarte plină, totuși. Am înțeles-o ca pe o examinare a răspunsurilor pe care le-a dat marele prozator istoriei atât de frământate din prima jumătate a secolului nostru. Mi-a plăcut creionarea discretă a ecranului epocii în care a creat Sadoveanu. Mi-au plăcut fraze ca acestea: „Ce straniu și tragic lucru: marele Sadoveanu visa la o utopie a cărții tocmai într-un timp când cărțile lui - și ale lui Th. Mann, și ale altora, la care l-am raportat - erau arse în piața publică, ori despicate simbolic cu toporul de către cei cărora, auzind cuvântul cultură, le venea să scoată pistolul!”.

N.M.: Și ce nu ți-a plăcut?

G.A.: Iată o întrebare care îmi convine! Mulțumesc! Nu mi-au plăcut paginile în care se teoretizează prea mult (nu mă refer la valoarea lor), ca de pildă, toată discuția despre roman din capitolul „De ce nu avem roman”. Aceste pagini „sparg” unitatea eseului.

N.M.: Crezi? Eu sunt un teoretician care se folosește de analize. Un om care nu poate niciodată decide între „plăcerea” literaturii și „ideile” pe care literatura i le pune la dispoziție ca să teoretizeze.

G.A.: Teoretizați atunci! Cum au trăit istoria marii noștri prozatori?

N.M.: Romanul nostru interbelic e adesea un roman istoric: *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război*, *Pădurea spânzuraților*, *Răscoala*. Fără însă o mare problematizare istorică. Să pornim de la un exemplu: *Zauberberg* (*Muntele vrăjtit*, n.n.) al lui Thomas Marin nu conține, decît în final, imaginea istoriei concrete (Primul Război Mondial), fiind totuși cartea cea mai tulburătoare care s-a scris despre sfârșitul Europei burghezo-umaniste. În disputa dintre două personaje ale romanului, Settembrini și Naphta, se decide „soarta” moștenirii europene a trei secole de umanism. Regăsim ideea peste

tot la Th. Mann, în conferința despre Goethe sau în proză. Dar *Pădurea* lui Rebreanu? Imaginea războiului e a Ardealului sub Habsburgi, a conflictului ce se dă în sufletul unui român silit să lupte contra românilor, toate acestea se văd, sunt directe și puternice; dar romanul nu trece dincolo de experiența imediată a lui Bologa și nivelul problematic e departe de a fi impresionant. Cum nu e, vai, nici la Camil Petrescu, spirit mai speculativ decât Rebreanu. Ceea ce lipsește romanului românesc interbelic este teoria: cu alte cuvinte, nu istoria, ca temă, ci istoricitatea, ca idee.

G.A.: Spuneți-mi, cum vi s-a dezvăluit dumneavoastră istoria?

N.M.: Mi s-a dezvăluit ca o, cum să zic, duplicitate. Iată: în 1953, când am fost primit în U.T.M., am așteptat o după-amiază întreagă la comitetul orașenesc pentru ca să fiu confirmat. Singura întrebare de care mă temeam era: „de ce port alt nume decât tatăl meu” (fusesem înfiat). Intrând la 2 noaptea într-un birou unde se găseau 5-6 persoane, o voce care mi-a sunat arogant (n-am reușit să văd a cui era, puteai să tai fumul cu cuțitul, aerul era cenușiu și opac) m-a interpellat: „Ascultă, mă... Am o singură întrebare să-ți pun. Dar mie să-mi răspunzi cinstit. Să nu încerci să mă duci că nu ține”. O singură întrebare? Desigur, întrebarea de care mă temeam! Dar vocea a vrut altfel. Și am auzit cu stupeoare următoarele cuvinte - pe care mi le-am explicat mai târziu, când am aflat că activistul în cauză lucrase până nu demult într-un județ renumit prin livezile lui de pruni: „Are tac-tu cazan de țuică?” Tata nu avusese niciodată cazan de țuică, cu atât mai puțin putea să aibă atunci, în locul unde se afla. „Nu”, am răspuns eu, după mai multe clipe de tăcere, care mi-au fost necesare ca să-mi treacă uimirea. Am înțeles după aceea că nu întotdeauna criteriile noastre și criteriile cu care suntem confrunțați sunt aceleași. Așa s-a născut duplicitatea mea, care a durat ani de zile și care s-a datorat neconcordanței dintre cele două serii de criterii. Puteam răspunde liniștit la întrebările ce mi se puneau, știind totodată cu neliniște că există mereu o întrebare nepusă care m-ar putea înfunda. Aveam 14 ani și trăiam pentru prima oară sentimentul istoriei.

G.A.: A luat sfârșit acest sentiment de duplicitate?

N.M.: E un sentiment de adolescență, care a luat sfârșit când am început să mă manifest cum gândeam, când am început să mă situez în istorie, cu alte cuvinte, când am început să scriu. Fiecare om se situează în felul lui în istorie: eu m-am situat scriind. În acest moment a încetat duplicitatea, care era consecința unei neparticipări: scriind, am încetat să mai fiu trăit de un anume timp, am devenit conștient că-mi trăiesc timpul.

G.A.: Când s-a întâmplat asta, mai exact?

N.M.: După 1965.

G.A.: Ce a concurat la formarea sentimentului istoriei la dumneavoastră?

N.M.: Faptul că scriind și găsindu-mi în scris manifestarea cea mai deplină și adecvată a personalității,

eram obligat să-mi asum o răspundere. Cultura, lecturile, conștiința unei comunități (care îmi interzicea naivitatea de a mă crede cel dintâi, singurul; așadar, raportarea la ceilalți, la un timp și la o societate în care trăiesc și față de care toate acestea îmi ofereau o perspectivă foarte largă) au consolidat acest sentiment pe care l-am dobândit scriind.

G.A.: Fără îndoială, ce se petrece într-o bibliotecă poate fi extrem de interesant, uneori hotărâtor, pentru mersul istoriei. Esențial este ca lumea cărților să nu te îndepărteze de lumea reală, ci să te facă s-o înțelegi și mai bine. La dumneavoastră însă, istoria pare mai curând o experiență cărturărească.

N.M.: Nu e o experiență cărturărească, pentru că scrisul e modul meu de a exista. Prin el am acces la istorie. Scrisul m-a socializat, m-a făcut coerent. Esența specific umană fiind una istorică, eu pretind a fi dobândit prin scris (așa cum alții o dobândesc prin acțiune). Revista „Flacăra” are o rubrică, *Faptele și vorbele*, a lui Ov. S. Crohmălniceanu. Titlul (complementaritatea, opoziția) mă face să cred că autorul nu se referă în special la scriitori, ci la oamenii care uzează în chip întâmplător de cuvinte și se află de aceea câteodată în conflict cu faptele lor (e chiar definiția demagogiei). Dar scriitorul uzează în chip necesar de cuvinte, și nu doar uneori, ci tot timpul. La el conflictul acesta nu există, căci el e omul cuvintelor: sincer sau demagog exclusiv în cuvinte, criteriul e interior.

G.A.: Ați scris un eseu frumos despre Procopius din Cesareea, autorul unei „istorii secrete”, în care prezintă faptele altfel decât în istoria dată la iveală. Deci Procopius a mințit. De ce nu-l absolviți? Împrejurările în care a scris l-au silit să adopte o mască. În definitiv, e de admirat pentru că, până la urmă, nu a acceptat să scrie numai o versiune mincinoasă (care o fi aceea?) și s-a simțit dator să spună și adevărul.

N.M.: Istoria mincinoasă a lui Procopius este un panegiric comandat de (și închinat lui) Iustinian, același care devine erou negativ în istoria secretă. M-a deranjat la Procopius faptul că are două fețe. Un scriitor nu trebuie să aibă decât o față.

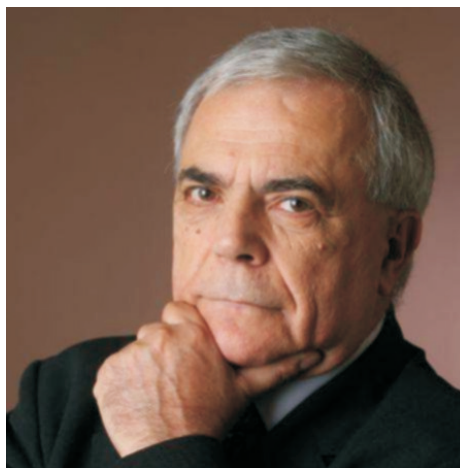
G.A.: Dumneavoastră aveți una singură?

N.M.: Da.

G.A.: Surprinzător răspuns. Nu mă așteptam la el. Să trecem la altă întrebare. Ce iubiți dumneavoastră cel mai mult în istoria românilor?

N.M.: Revoluțiile. Cu alte cuvinte, aerul proaspăt, vigoarea națiunii noastre, capacitatea ei de a se schimba, de a-și crea instituțiile și ideile necesare, apariția oamenilor de care a fost nevoie, ori de câte ori a fost nevoie, pentru a se asigura continuitatea, viața. Detest pe conservatori, reacționarismul, istoria devenită muzeu, idolatria. Un personaj istoric este cu atât mai viu cu cât își simte mai devreme și mai radical timpul, cu cât anticipează, cu cât revoluționează. Câtă revoluție, atâta istorie.

N.R.: Extras din volumul *Cele mai frumoase 100 de interviuri*. București: Flacăra, 2011.

Nicolae Manolescu

Medicul cardiolog și consilierul local, Mihai Bucatanschi, pune stetoscopul pe România

Povești de viață (II)

Dana Vlad
jurnalist

Dana Vlad: *Cât de solicitantă este profesia dvs, cât timp alocați studiului, pentru că se știe că un medic studiază toată viața mai ales în condițiile în care medicina evoluează aproape cu viteza luminii, uneori, și cât timp vă rămâne pentru sufletul dvs., pentru familie, pentru relaxare?*

Mihai Bucatanschi:

Este foarte solicitantă! E solicitantă ca volum de muncă și aici este chiar o problemă în sensul că trebuie să-ți mai rupi din timpul tău alocat muncii ca să mai și citești și chiar asta și facem, poate nu facem suficient de mult, dar asta e o chestiune care creează un echilibru între puterea de muncă, solicitările care există și dorința de a fi performant! E o problemă mai complicată și intrăm într-un domeniu filozofic în sensul că dacă medicii ar fi foarte bine plătiți atunci probabil că nu și-ar mai lua al doilea serviciu și ar studia mai mult timp. Însă noi suntem obligați să ne luăm două servicii alocând timp și studiului, nu așa de mult cum s-ar fi întâmplat dacă am fi avut doar un serviciu. Eu cunosc medici în alte țări care nu lucrează decât trei zile pe săptămână și nu de dimineața până seara și alocă timp familiei în primul rând și au timp să citească și cărți de medicină.

D.V.: *În medicină cercetările fac ca de cele mai multe ori lucrurile să se schimbe de la o clipă la alta, de aceea este nevoie ca medicii să fie bine informați pentru a face performanță. Asta presupune participarea la conferințe, congrese, grupuri de lucru. Care este cea mai recentă manifestare științifică la care ați participat?*

M.B.: Eu aștept acum să merg la Conferința Grupurilor de Lucru din aprilie. Ultima manifestare științifică la care am participat a fost Congresul Mondial de Cardiologie de la Beijing și asta a fost în primăvara-vara anului 2010. În fiecare an merg la cel puțin două manifestări științifice. Acum trebuie să înțelegi că aceste conferințe se desfășoară în câte 20 de săli paralele și nu poți fi în toate sălile deodată, dar este un loc în care socializezi, te informezi, relaționezi

cu colegii, pentru că este mare nevoie de așa ceva, iar treaba asta cu socializarea la noi în țară este minimalizată dacă nu chiar, pur și simplu, absentă! Povestea asta în mod normal ar fi trebuit să fie preluată de către angajatori și dezvoltată nu exagerat, dar măcar o dată, de două ori pe an să existe întâlniri internaționale și naționale și în România, însă vreau să vă spun că la noi angajatorii nu fac absolut nimic în acest sens și e foarte rău, pentru că nu reușesc să creeze colective sudate și care să muncească cu drag, neapărat că nu mai pot de dragul „firmei” respective, dar dacă te porți așa, astfel reușești să crești productivitatea muncii și dacă vrei profit, performanță sau ce vrei tu ca angajator, începi să le obții, dar dacă le dai medicilor salarii de mizerie, nu faci socializare, nu le dai bonuri de masă, un telefon, o mașină, pleacă din „firma” ta. În domeniul spitalelor de stat lucrurile sunt dramatice, nu numai că nu socializează, nu numai că nu-ți dau nimic, dar îți mai dau și-n cap!

D.V.: *V-a venit vreodată să spuneți cine m-a pus să mă fac medic, m-am săturat, mai bine mă făceam zidar, de exemplu, sau contabil, sau artist, sau șofer, sau barman etc., azi chiar nu am chef de boală și bolnavi, sau nu s-a întâmplat niciodată să aveți astfel de gânduri? Este greu să fii „doctor de inimă”? Ce implică asta? Ce înseamnă o gardă grea la cardiologie? Ați pierdut bolnavi? Ați salvat cazuri extrem de grave?*

M.B.: S-a întâmplat pe vremea comuniștilor pentru că pe acea vreme lucram în Policlinica Combinatului Siderurgic Galați unde mă cam uitam pe pereți pentru că acolo nu se făcea oțel cu cardiaci, ci cu oameni sănătoși și unde eu primeam o mie cinci sute, două mii de lei salariu și turnător-formatorii de acolo aveau șapte mii și mă gândeam că eu de ce sunt atât de minimalizat și ăștia...?! parcă erau locuri de muncă și mai grele și mai mult, când treceam eu spre policlinică găseam muncitori care mai băteau mingea pe aleile alea din combinat.

Legat de întrebarea dacă se întâmplă să mai pierzi bolnavi, se întâmplă; nu se întâmplă zilnic, dar nu pot să spun că în treizeci de ani de cardiologie nu mi s-a întâmplat. Problema gravă este cea a stresului pe care îl avem noi în gârzi și riscul cel mai mare în gârzi este să nu greșești! Nu din neglijență, din oboseală și stres!

Acest stres se dublează, se triplează pentru că este vorba de viața omului și mai e o problemă foarte gravă pe care nimeni nu vrea să o rezolve din varii motive, și anume suntem obligați prin natura meseriei și a unor înțelegeri greșite a codului muncii, să muncim fără oprire 30 de ore, ceea ce este foarte obositor! Chestia asta o poți face când și când, dar dacă o faci în fiecare săptămână eventual o faci și de două ori pe săptămână cum o fac unii, atunci este imposibil! Că nu are nimeni milă de medici, asta e, că nu le pasă, că ăștia-s oamenii, chiar nu le pasă! Problema este că ăla de nu-i pasă vine la ăstălalt de-i obosit mort și s-ar putea ca acest obosit mort să mai și greșească, ei aici este problema! Țasta este stresul nostru: să nu greșim! Dar, pentru că noi nu prea știm să negociem, noi oamenii din țara asta nu am fost obișnuiți, crescuți, educați în acest sens, în momentul în care angajatul spune că are o problemă, prima reacție a angajatorului este să spună „du-te măi și lasă-mă în pace!”, sau se uită așa ca „curca-n lemne”, e o vorbă, și tu spui „măi șefule, mergi în locul meu și vezi!” și celălalt spune: „lasă măi, că știu eu că ai vreun interes!” Cu o astfel de atitudine s-a încheiat negocierea, spre deosebire de o societate zic eu, mai normală unde, în momentul în care mergi la șef, el spune „da, domnule, stai să-mi notez, hai să rezolvăm”!! Lucrurile în mintea mea merg și mai departe, sunt tot felul de situații conflictuale în care, dacă ar exista negocierea, s-ar găsi o cale de mijloc, dar suntem extrem de orgolioși. Cred că nu suntem educați în sensul ăsta.

Dar se întâmplă de altfel adesea să ai cazuri grave, în care te aștepți chiar să moară pacientul, și te trezești chiar a doua zi să vezi că lucrurile încep să o ia pe un drum mai bun. Ei, dacă ceva ne ține în picioare și în viață și ne mai face să muncim câte 30 de ore în fiecare săptămână în gărzi, sunt aceste cazuri care îți creează o satisfacție extraordinară! Nu există o satisfacție mai mare pentru un medic decât mulțumirile acordate cu sinceritate de bolnavi: „Domnule doctor, vă mulțumesc, dacă nu erați dvs., poate nu mai discutăm acuma!”

Dar să nu credeți că noi suntem Dumnezeu!

Dumnezeu e cu ale Lui și noi cu ale noastre! Suntem niște profesioniști, noi nu ne facem decât meseria, că o facem mai bine sau mai puțin bine, suntem profesioniști și atât! Nu suntem Dumnezeu! Alta dintre marile satisfacții este în cazul în care un pacient a colindat pe la mulți doctori și prin multe spitale din țară și nimeni nu a reușit să-i găsească metoda de tratament și vine la tine și tu îi spui „hai să încerc” și apoi vine la tine cu toată familia lui și spune „domnule doctor, ați fost extraordinar!”, atunci te poți

compara și cu alți colegi!

D.V.: *Medicina este o profesie vocațională, chiar nu cred că poți face medicină la comandă, că așa vor părinții, sau că e o meserie bănoasă, sau că e o meserie care te scoate „în față”, având privilegii; ce părere aveți, cum e cu medicina, e vocațională sau o poți face fără vocație, chiar din obligație și să se mai poată să ajungi și un medic extraordinar? Știu că aveți un fiu; ați intervenit în alegerea drumului său în viață, dvs. și soția dvs., care e tot medic, sau l-ați lăsat să aleagă ce și-a dorit și l-ați susținut în orice situație?*

M.B.: Aveți dreptate. Nu am făcut față de copilul meu nici o opțiune vreodată, și-a ales ce a vrut, și, ca dovadă că nu s-a făcut medic, s-a făcut informatician. Am văzut copii de medici care au făcut medicina din obligație față de părinți și care au spus: am făcut ce ați vrut voi, acum fac eu facultatea pe care o vreau, sau alții care au făcut medicina și nu au practicat și apoi au făcut cu totul altceva.

Eu am avut experiența cu părinții mei, soția a avut și ea o experiență și nu a fost canalizată într-o direcție anume, ci și-a ales meseria pe care și-a dorit-o. L-am întrebat pe fiul meu în final de ce nu s-a făcut medic, pentru că totuși nu era așa rău, iar el a spus că nu s-a făcut pentru că ne-a văzut pe noi, părinții, cât de mult muncim și nu a vrut să facă și el așa. Cu totul întâmplător, în perioada în care și la noi începuseră să se confecționeze primele calculatoare, am fost la Iași la niște prieteni de facultate și prietenul nostru lucra la „Tehnoton”, fabrica unde se confecționau primele așa zise calculatoare. Și de atunci fiul meu s-a îndrăgostit de domeniul acesta al informaticii. Avea doar cinci ani.

D.V.: *Avem la Galați, iată, de ceva vreme, Facultate de Medicină; ce părere aveți despre asta, cum se pregătesc studenții aici, sunteți cadru universitar în cadrul facultății, aveți menire de dascăl? Cum vi se pare școala de medicină acum față de cea din timpul studiilor dvs.? Se învață mai mult și mai bine afară sau nu?*

M.B.: E complicat de făcut aprecieri, dar am să vă răspund așa: că se face Facultatea de Medicină la Galați e un lucru bun, că e la început și fiecare început e greu și mai are și tot felul de nerealizări, să zic așa, este cât se poate de cunoscut, nu poți să faci totul din prima, încât acceptând toate greutățile, neajunsurile, una peste alta merge, e bine că s-a făcut, și poate că era și necesar, că în toată zona asta nu era decât la Iași Facultate de Medicină și nu cred că era suficient pentru toată populația. În ceea ce privește dascălii și studenții e o temă foarte complicată.

Mihail Bucatanschi

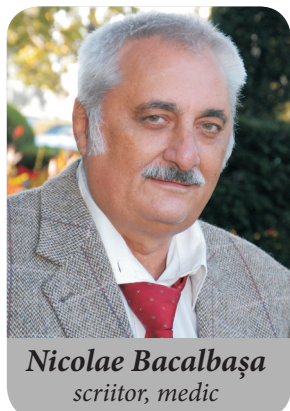
Principalele pericole care pot exista pentru orice facultate, indiferent de profil, este nepotismul, nepotismul în promovarea cadrelor, nepotismul în promovarea studenților. Acum lucrurile la Galați sunt la început, oamenii sunt entuziasmați și fac treaba bine, iar „nepoții” nu s-au adunat foarte mulți, din același motiv probabil că și primele generații de studenți care au ieșit, s-au lăudat cei de la Galați, au luat rezidențiatul într-o proporție mai mare decât pe țară. Țasta e un lucru bun. Nu aș vrea să cred că s-a întâmplat lucrul ăsta, că în sud-estul țării s-au adunat oameni cu inteligența mai deosebită decât în restul țării, că aici sunt cadre didactice mai grozave decât în altă parte, dar entuziasmul de la început și absența unui anumit nepotism fac ca lucrurile să stea mai bine decât în alte părți. Rămâne de văzut în perspectivă ce performanță va păstra acest centru universitar. Nu am o experiență foarte clară în ceea ce privește Facultatea de Medicină de la Iași, unde am făcut și eu studiile, dar nu am semnale foarte bune, se pare că nivelul a mai scăzut, mai știu că în vremea în care eram eu student acolo, promovarea în învățământ s-a făcut pe criterii de dosar și de apartenență politică și lucrul ăsta îl știu pentru că părinții mei au făcut facultatea acolo și colegii părinților mei au ajuns cadre didactice, profesori și cunoscându-i, aveam și alte relatări despre performanțele acelor persoane. În afară de problema care a fost și, să spunem, că a trecut, treburile nu s-au schimbat prea mult, metoda de a promova pe dosar și pe alte criterii care nu erau și nu sunt tocmai criterii de concurență și profesionalism, metode de promovare obscure cumva s-au păstrat. Noi nu avem sisteme de promovare corecte, asta face ca universitățile noastre să aibă în diverse sectoare, segmente, mari probleme. Ceea ce nu se înțelege și e grav e că aceste instituții nu sunt privite, ca de altfel nici instituțiile sanitare, ca niște unități comerciale, de aia și merg așa de prost. Când spun lucrul acesta mă refer la faptul că, de exemplu, în urmă cu un timp, la București s-a desfășurat târgul facultăților din lume care și-au etalat oferta, studenții trebuind să plătească studiile acolo, costurile și oferta care de fapt, ce reprezintă: o diplomă care este mai mult sau mai puțin bine văzută în lume și cu care studentul își poate obține sau nu un loc de muncă în țara de origine a facultății sau în țara românească. Unde este locul acestor universități românești vis-a-vis de acest fenomen? Extrapolând lucrurile și la spitale, spitalele sunt orice altceva în afară de a fi societăți care să funcționeze pe anumite criterii de rentabilitate în care să existe inputuri și outputuri și când lucrurile nu funcționează corect, să se ia măsuri! De fapt, ce face spitalul? Vinde servicii pe niște costuri, dar la noi, dacă lucrurile nu sunt impuse din spate, influențate politic, nu merg! Mai mult, ați văzut un manager de spital care a fost tras vreodată la răspundere când ceva

nu a mers? Noi nu avem un management normal, dar sincer nici aceste unități nu funcționează după niște criterii normale! Păi cum să meargă normal astfel de unitate, când ea vinde produsul care se cheamă serviciul medical pentru care trebuie să cheltuiască o sumă: salariile, căldura, gaze, lumina, medicamente, seringi, pansamente, aparatura medicală etc. În realitate vorbim de serviciile unei case de sănătate care pune preț fix, nu se poate negocia nimic și, nu ar fi nicio problemă, diferența o iei dintr-o coplată, dar nu se acceptă lucrul acesta! Mai mult, aparatura medicală vine ca o plească de la Ministerul Sănătății în care spitalul nu investește nici un leu! Ar putea s-o facă, dar nu-i dă mâna, pentru că nu are din ce, pentru că are prețurile pe servicii foarte limpede, are sursa de venit, alta nu mai există și nu are marja de lucru! Abia reușește să dea salariile, dar nici asta nu reușește, iarăși toate utilitățile spitalului le plătește Consiliul Local sau Județean și ești la mâna politicianului! De ce să fii la mâna politicianului?

Sunt o sumedenie de legi pe care nu le putem schimba. Lucrurile s-au ancrasat așa tare încât nu știu cine ar putea să le desfacă și să le facă bine!? Nu poți să faci și să desfaci un spital fără avizul Ministerului Sănătății, dar spitalul este în administrația Consiliului Local, nu poți să schimbi o legislație de funcționare a spitalelor decât cu avizul Ministerului Sănătății, dar legislația este de pe altă planetă! Ministerul Sănătății nu poate să ia mâna de pe dotarea cu aparatură, probabil că sunt comisioane foarte mari! Lista de medicamente compensate este a Ministerului Sănătății, noi nu avem niciun cuvânt, aici este un joc de interese! Dar una peste alta, toată situația este datorată amestecului extraordinar, întrepătrunderii pe foarte multe planuri a administrativului cu politicul și practic a lipsei de separare a acestor două entități! Nu are cum să fie condusă o unitate economică de politic! Nu are nicio treabă! Politicul să facă legi dacă are chef, iar administrativul să facă administrație și să răspundă pentru ce face! Nu se întâmplă lucrul acesta! Lucrurile nu sunt numai pe plan local așa! Lipsa de separare a puterilor în stat pleacă de la cel mai mare în guvern, prim ministru, de la președinte, parlament etc.! De ce trebuie ca Parlamentul să își aleagă singur Consiliul Suprem al Magistraturii? De ce politicul trebuie să aleagă forul suprem al magistraților? Să se aleagă ei între ei! Vedeți că treptat seamănă cu vremea de dinainte? Cu excepția faptului că avem patru sau cinci sau câte partide avem, în rest sistemul funcționează la fel de ciudat ca pe vremuri? Dacă nu se separă politicul de administrativ, politicul trebuie să facă regulile după care trebuie să joace administrativul, după care administrația trebuie să aibă reguli clare și să răspundă pentru ce face!

(Va urma)

My dog, too

Nicolae Bacalbașa
scriitor, medic

După vâltoarea-zvârcoleală din 1989 iată-mă plecat, prin speze și mijloace proprii, în primul serviciu străin de anestezie în care voi adăsta două săptămâni. Plec în nord-estul Italiei, la Gorizia (de cealaltă parte a frontierei, în Iugoslavia slovenă se află jumătatea slavă a orașului, Goritza) Voi sta la șeful serviciului,

Dr. Buzatto. Este un catolic practicant, misionar în Africa, riguros, țepăn și elastic totodată. Lipit de Buzatto ca marca de scrisoare, îl însoțesc peste tot, inclusiv la cumpărături, la Mall.

Mai fusesem, chiar des, în Occident, dar umblasem prin muzee, nu prin magazine cu alimente.

Mă pomenesc în fața unui munte de cărnuri. Tot ce vrei. Ochi de elefant vrei, ochi de elefant găsești. La fel sute de brânzeturi. Vin dintr-o țară cu raționalizare alimentară, când intram zgribulit de jenă la Alimentara prin spate să iau două chile de carne blătuită pentru „dom' doctor”.

Îmi place ce văd și în același timp sunt jenat de ce cred (de altfel și azi) a fi un exces, un lux al asasinatului (sacrificatului în termenii eufemistic fariseici) de animale. Spun gânduros, deloc admirativ:

- Dacă ar vedea românii mei asta...

Mijindu-și ochii nu cu înțelepciunea credinciosului, ci cu neînduplecarea fanaticului care convertește flacăra în ironie, Buzatto adaugă:

- My dog, too. Câinele meu, și el...

Buzatto e catolic, iar păcatul lăcomiei este păcat fundamental. Totuși românii se află în bună companie.

În 1957, în SUA, s-a produs un fenomen crucial, trecut neobservat: obezii au depășit subnutriții. Ajuns în SUA, ce m-a șocat cu adevărat nu au fost zgârie-norii și autostrăzile, ci obezii.

Fete de 18 ani arătând ca o pară, rostogolite în ovalurile preaplinurilor. Una, prostituată, mă abordează, zâmbind:

- Nu vrei?

Îi zâmbesc larg și desfac larg mâinile a neputință:
- How? Cum anume?

Astăzi omenirea este înecată în grăsime. Unii mor de foame, alții mor de grași. Să aibă disprețul Dr. Buzatto o bază socială? Uite că greșește!

Lume bună, tată. Regii englezi vă convin? Regele Henric al VIII-lea. A trăit 56 de ani (1491-1547). În acest timp a făcut destule. A devenit șeful bisericii naționale, a pus bazele puterii navale a Angliei. În rest, un obez cu o plagă remanentă a membrului inferior. Consuma cantități enorme de alimente. Suferea de constipație și hemoroizi. Obezitatea sa și boala erau secret de stat. A avut șase neveste, prima dintre ele a fost văduva fratelui său mai mare. Și-a executat două dintre neveste. Există o armură executată pe când avea 49 de ani, cu ocazia căsătoriei cu ultima sa nevastă care avea 16 ani. Dimensiunile armurii sunt enorme. A trișat cât a putut. L-a pus pe marele Hans Holbain să-1 facă suplu, să-1 picteze în fals. Este suplu și cu un sex enorm, ca în urarea „și la sulă gros”.

Carol al II-lea al Angliei a trăit cam cât predecesorul său, 55 de ani (1630-1685). Fiu de rege executat, nevoit de două ori să se exileze, a căutat să se bucure cât mai mult de viață. A introdus în Anglia șampania, yahtingul și cricketul. A preluat puterea după autoritarul Cromwell (cel ce a interzis Crăciunul). Obez și afemeiat. Bolnav de rinichi, căci femeii peste femeii însemna sifilis, sifilis însemna mercur, mercur însemna boală de rinichi. A fost tratat de peste zece doctori cu peste 50 de remedii. Între alte remedii faină de craniu a unui bărbat ce a murit de moarte violentă.

George al IV-lea, regele a cărui domnie s-a suprapus abdicării lui Napoleon Bonaparte, a trăit 68 de ani. Dar cum i-a trăit... A avut 156 de kilograme, gută acută, ciroză. Mânca enorm. Guta este boala regilor: carne roșie, fructe de mare, alcool... Era și opiomani. Lua laudanum, tinctură de opiu (foarte răspândită pe atunci și mai ieftină ca alcoolul), 12 picături pe zi cu lichior de migdale ca să-i modifice gustul. Era imens, aproape imobilizat în pat, murdar, neglijent. God Save the Kings!

Gorizia

Bântuirea

Grid Modorcea
scriitor, regizor

Indiscutabil, Mircea Ciobanu (1950-1991), un artist român care a cucerit vestul, a fost bântuit de ghinioane. A vrut să scape de comuniști și a fugit în Occident ca să-și împlinească destinul, să picteze ce vrea și să vândă cui vrea, dar a dat peste un sistem perfid, cu escroci mai abili decât și-a închipuit, care l-au deposedat, tablou

cu tablou, de toată opera. Mai exact, i s-au furat 2000 (două mii) de tablouri, prin varii metode, unele de o perversitate cum greu se mai pot găsi în istoria picturii.

Un adevărat jaf care nu poate fi comparat, păstrând proporțiile, decât cu ceea ce i s-a întâmplat lui Rembrandt după ce a realizat „Rondel de noapte”, în care, conform unui pictor-cineast ca Peter Greenaway, a pictat o conspirație a plutocrației Amsterdamului Epocii de Aur, plutocrație care nu l-a iertat, care l-a urmărit pas cu pas ca să împlinească o răzbunare satanică. Dovadă că, după 20 de ani de la acest eveniment, Rembrandt, care a fost unul dintre cei mai prosperi oameni ai epocii, avea să fie deposedat de opera sa, să-i fie sfărțecată, împărțită, divizată, furată și el, artistul, să sfârșească în mizerie!

Mircea Ciobanu este cazul unui artist aflat între ciocan și nicovală. Între ciocanul comunist și nicovala burghez-occidentală. Libertatea lui este o gridofanie care s-a desfășurat doar în spațiul subțire dintre aceste două extreme. Numai Miloš Forman a putut să mai exprime un asemenea jaf în filmul său închinat lui Goya, când nu numai oamenii inchiziției, dar și regele la curtea căruia lucra, aveau să-i însceneze o rețea de intrigi ce au condus la boala fără întoarcere a artistului, la moartea sa.

Nu știu dacă Mircea Ciobanu a avut parte de răzbunarea subtilă a vreunui Inchizitor, dar așa-zișii colecționari au suplinat bine acest rol. Cu negustoria

de opere de artă să nu te pui! Cei care o fac, sunt la fel de perfizi ca și panterele sau șacalii în junglă.

Am cunoscut astfel de colecționari, la început o fac pe „filantropii”, dar apoi, dacă văd că ai o nuanță de opinie diferită de a lor, îți dau cu ceva în cap. Darămite să mai ai și tablouri, să faci „afaceri” cu ei!? Colecționarii nu au granițe și nici măsură. Sunt otova peste tot. Acel Mecena al Renașterii e o utopie în zilele noastre.

Și într-un sistem și altul, în orice societate, de fapt, sunt categorii de oameni care nu urmăresc decât să dea lovitura, să spargă o bancă, să câștige bani nemunciți, să fie magnați peste noapte. Unele dintre aceste atacuri s-au numit „jaful secolului” și numeroase cazuri s-au întâlnit și în comunism, dar și în lumea liberă. La noi, un „jaf al secolului” a avut loc în iunie 1959 la București, când șase foști membri ai nomenclaturii comuniste și colaboratori ai securității au furat o mașină a Băncii Naționale în care se aflau 1,6 milioane de lei. O avere pe vremea aceea. După arestarea lor, li s-a cerut să reconstituie furtul în fața aparatului de filmat. Apoi au fost condamnați la moarte și împușcați.

Evenimentul mai e cunoscut și ca jaful fraților Ioanid (născuți Leibovici). A fost un jaf produs de foști ilegaliști de origine evreiască, în cârdășie cu Securitatea! La mai puțin de un an, a fost difuzată pelicula reconstituirii numai pentru uzul intern al nomenclaturii comuniste. Filmul s-a numit Reconstituirea (1960), în regia lui Virgil Calotescu, fiind perceput ca o amenințare la adresa regimului, întrucât stârnește suspiciuni și multe întrebări. După 40 de ani de la acest ciudat eveniment, un tânăr cineast, Alexandru Solomon, a fost interesat să revină asupra lui. Senzaționalul, însă, nu dezvăluie, ci învăluie. Nu avem, cum ne-am fi așteptat, un proces al comunismului.

Adevăratul mare jaf comunist se petrece abia azi, sub ochii noștri, ca efect al săpătorilor fostului regim, ascunși sub diferite măști, în PSD și alte partide de guvernământ, totul culminând cu episodul „Suspendatul amânat”, un jaf care bate ficțiunea. O listă a jafurilor care s-au petrecut în

acești 22 de ani postdecembriști ar fi neîncăpătoare, cât „marea Banatului”. Consecințele acestor jafuri sunt devastatoare ca și războiul, ca și conflictele etnice provocate de profitorii lor.

Nu mai dau exemple din Occident sau America, unde bandiții au creat o istorie sui-generis, bazată pe întreceri criminale, pe lovituri care de care mai senzațională, să bată recordurile unor jafuri anterioare, începute cu Bonnie și Clyde sau Jesse James și terminând cu Al Capone et co. Sute de filme s-au inspirat din aceste povești cu jafuri, mi-aduc aminte de un film din Hong Kong, numit chiar Jaful secolului, în care un grup de hoți atacă o mașină blindată și fură câteva miliarde de dolari, dar niciodată nu s-a făcut un film despre cum a fost jefuit un Michelangelo, cum jaful i-a omorât pe Rembrandt sau Goya, fiindcă nu e bine să te pui cu lucrurile sacre, pictura fiind o artă cerească, dată de la Dumnezeu, pusă în mâna îngerilor săi.

Dar hoții nu au scrupule. Ei își fac cruce și fură. Așa cum s-a întâmplat cu jaful Monei Lisa, opera lui Leonardo de la Luvru. Jaf care a inspirat un film. Și ce capodoperă nu a constituit obiectul unor jafuri și subiectul unor cărți sau filme?! Vezi numai **Codul lui Da Vinci**.

Dar ceea ce s-a întâmplat cu opera lui Mircea Ciobanu întrece închipuirea. Realitatea bate ficțiunea. Sper ca și subiectul pe care îl dezvolt în această carte să genereze un film! De aici încolo începe povestea celui mai senzațional jaf al secolului, care este cu atât mai senzațional cu cât vom afla mai întâi cât de prețioasă este opera acestui artist român, plecat să cucerească vestul sălbatic și neavând drept armă decât penelul și paleta sa de culori!

Mai trebuie să precizez că m-am decis să public această carte pe cheltuială proprie, după ce am constatat că planul de a colabora cu moștenitorii e tot mai îndepărtat și vag, cum ar fi invitația fermă (inițial) de a vedea tablourile salvate la Lausanne, riscând o denaturare totală a faptelor, dar mai ales a trăirilor mele sincere, adevărate. Nu mai vorbesc de virtualele imixtiuni și surprize posesive.

Țin să-i mulțumesc profund văduvei artistului, fără de care nu aș fi ajuns niciodată la cunoașterea unor dedesubturi ale afacerii. Ea este, de altfel, citată mereu și aplicat, inclusiv cu mesaje de pe internet sau din jurnalul ei, care, unele, sunt documente de preț (publicate cu acordul său).

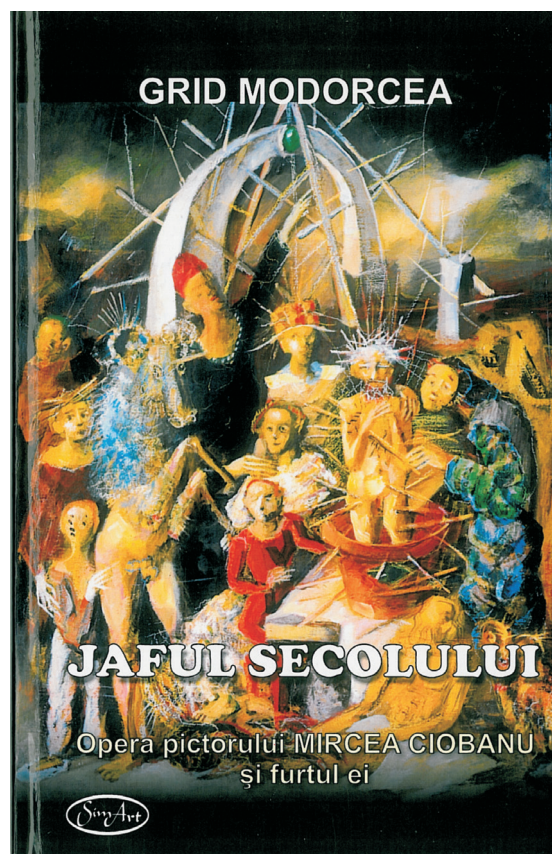
Restituirea acestor trăiri - percepții estetice, dar și cercetări ale jafului, erau o datorie soră cu viața. Altfel, Mircea Ciobanu risca să fie omorât din nou,

de data aceasta o moarte mult mai dureroasă, fiindcă este vorba de moștenirea sa spirituală.

În acest sens, cartea avea și **Partea a treia**, în care prevăzusem publicarea unor pagini regăsite din opera lui Mircea Ciobanu, cum ar fi o piesă de teatru, unele pamflete și foi de corespondență, după cum trebuia să aibă și o coliță de reproducere numită **Colecția de tablouri Michaela Ciobanu**, dar, din motive lesne de înțeles, am renunțat. Evident, regret că nu există aici, din aceleași motive, și capitoul elvețian.

E posibil, ar fi de dorit, ca toate acestea, inclusiv bătălia postumă, de apărare și salvare a operei, implicit a memoriei artistului, să apară în cartea de **Memorii** pe care Michaela Ciobanu o are contractată la Ed. Humanitas. Dar băntuirea ei, esențială, aceea de a se substitui artistului, va genera multă maculatură (să nu fie și mascaradă!).

De aceea, m-am gândit că e imperios necesar să existe în cultura română - și nu numai - și cartea mea, convins fiind că Mircea Ciobanu are nevoie și de un studiu critic, primul de această amplitudine, dar și de un alt punct de vedere, total dezinteresat, în privința jafului.

N.R.: fragment din romanul *Jaful secolului* apărut la Editura Sim Art, Craiova, 2012.

Culiță (II)

Ioan Gh. Tofan
scriitor

Tot de la un cules de struguri mai are Ionel o amintire. Via familiei Mândru, așezată pe costișă, sus de lunca pârâului Covurlui și aproape de satul Zârnești, avea chiar în mijloc un nuc. La umbra lui mâncau sau făceau amiaza. Deși Mitrița își primise partea de treizeci de ari din circa

un hectar și jumătate cât avea via, o munceau tot împreună, potrivit obiceiului. Iată-i, șase de toți, la poalele nucului, așezați roată în jurul unui ștergar pe care mam' Catrina a pregătit masa. Sunt acolo: maică-sa cu Ionel, mai mare acum, învoit de la școală pentru o zi (este sâmbătă, dar au venit de vineri la Balintești cu un tren de după-amiază și apoi pe jos, șase kilometri), Costache, încă neînsurat, Culiță, proaspăt lăsat la vatră, Gicu mezinul, un flăcăiandru cu gâtul lung, de șaptesprezece ani, care seamănă tot mai mult cu cea care i-a dat viață, mai ales la felul de a privi mohorât în jur și de a munci supărat și, bineînțeles, mam' Catrina pe care toți o urmăresc cum toarnă, dintr-o ulcea, borșul de fasole într-o strachină mare de lut smălțuit. Stau în fund, numai Culiță care urmărește cu atenție mișcările bătrânești ale mamei sale s-a întins pe burtă, sprijinindu-și bărbia în palme. El e cel veșnic flămând și toți știu că urmărește să înhațe lingura de lemn, care i se va părea mai mare. Costache rupe tăcerea, știind că ritualul pregătirii prânzului va mai dura:

- Auzi fa, sor-meo, și mă-ntrebă nepotu' asarî, șicî, *măi nea Costachi, câți pomi fructiferi și câți nefructiferi is la noi în sat.* Auzi și întrebări la el...m-o lăsat paf.

- Și ce i-ai răspuns?

- C-om merji sâ-i numărăm cum s-o crăcăna di zâuă... ha-ha-ha!

Bătrâna mai scoase dintr-o traistă de lână o mămăligă mare, făcută decuseară, învelită într-un

prosop alb, un dărab mărișor de brânză de vaci proaspătă, câteva cepe aurii pe care Costache le zdrobi cu pumnul, sare mare, vânăță și zgrunțuroasă dintr-un colț înnodat al ștergarului și șase linguri de lemn pe care Culiță le răscoli degeaba, toate fiind aidoma.

Se apucară să mănânce cu poftă cu mișcări încete, să nu verse borșul pe ștergar. Numai Culiță hăpăia câte două linguri, cât ceilalți abia reușeau să ia o înghițitură. Ionel, simțind în gură mai mult gust de lemn decât de fasole, se trezi vorbind:

- Bunică, io-te la nea Culiță, mânâncă ceapa cu coajă cu tot!

- Da', păi bunicî, nu știi că ista-i nisătul? Culiți mamî, sî bat turșii la gura ta, nu hi așa lacom că mai am borș în ulșicî. Nu știu, pacatili mei, undi s-o aruncat sâmânța, cî nu sâmânî cu nimerea din neamuri. Tac-su, Vangheli, fie-i țărâna ușoară, șugulea ca o fatî mari, dăde și buruenili din borș deoparti, cum fași Jicu acușica.

După ce terminară de mâncat se așezară cu toții pentru puțină odihnă, vorba aia, *fie boieru' cât de mic, după masă doarme-un pic.* Numai frații mai mari se rezemară cu spatele de trunchiul gros al nucului. Culiță, privind-o stingherit pe bătrână care își așezase traista sub cap, îndrăzni să-i șoptească lui Costache:

- Bădie, și spui? Traiim o țăgarii?

- Ai tiutiun la tini?

- Am șeva...

- Foiți sî găsaști?

- Numa' ziar.

- Bun și ăla. Dă sî-mi fac și io una.

- Da' mama nu m-o șerta, bădie?

- Tari mai ești copchil, doar ești flăcău liberat di armatî, și Dumnezău...

Își răsuciră țigările, lipind hârtia de ziar cu limba umedă. Le tăiară la un capăt cu cosorul, aprinzându-le apoi la celălalt cu un chibrit soios pe care Culiță îl scoase din buzunarul de la piept al ilicului purtat peste cămașă. Țigările arseră la început cu flacăra, care se stinse când aceasta ajunse la tutun. Abia atunci traseră cu nesaț fumul în piept.

Cutia de rezonanță • Cutia de rezonanță • Cutia de rezonanță

- Mamî, io-ti la Culiță cum traji din țăgarî, se pomeni spunând la un moment dat Prâslea, mutălăul de Gicu!

Bătrâna, care moțăia, deschise ochii, răspunzând:

- Păi și crezi cî nu l-am văzut maică? Și sâ-i fac io dacă fumează, o fi vinit din armatî c-o căruță di bani di-i întoarși cu furca, dacă-i aruncî doar ca sî scoată fum pi nări ca Sarsailî. Dijababa crediți că-i zâși iarba dracului? Acu, acu-l văz cî scoati și flăcări pi nas. După și-o crăpat tot borșu', tre' sî be' și otrava aia, ba... io-ti la el și filotim, i-o dat și lu' Costachi lulea.

Izbucniră cu toții în răs. Poate era cam ursuză mama Catrina, dar nu puteai să zici că-i lipsește simțul umorului.

Mitrița, care tăcuse până atunci, spuse, uitându-se înduioșată la maică-sa:

- Mamă, mai ții minte? Eram într-o vară la seceră tocmai pe la Rădu lui Carpân. Parcă-l văd pe tata, fi-ei țărâna ușoară, cum mergea cu rându' înaintea noastră: *Hai, puturoșilor, că ne-apucă noaptea!* Aprig mai era la muncă. La prânz mâncasem ca acu', tot fasole. Era de-acu' soarele pe la chindie și ne cam intrase os prin os. Ar cam fi fost timpu' să plecăm acasă, gândeam noi, dar tata ne-a zis să-i dăm bătaie mai departe, că într-o oră aveam să terminăm treaba. N-o terminam, dar știi, mamă, cum era el! Nu puteai să-i ieși din cuvânt. Atunci Culiță, să tot fi fost de-o seamă cu Gicu de-acum, a-nceput să se vaite de foame. Tata nici nu l-a băgat în seamă. I-ai zis tu atunci mamă: *Vezi mafoameo ce-a mai rămas prin oală!* N-a așteptat de două ori

să-i spui, că s-a și repezit la car să scoată de sub bulendre oala de lut. Am mers și eu atunci la căruță să beau puțină apă din ulcior. Frățiorul meu, după ce-a luat vreo două-trei linguri din fasole, s-a oprit să răsufle adânc, zicând: *Cam înăcrită fasolea.* Am înghițit vreo două guri de apă, făcându-mă că nu-l aud. Dar, înainte de a mă întoarce la secerat, am apucat să-l mai văd cum își băgase cu totul nasul în oală. V-am zis și vouă iar tata doar a clătinat din cap cum făcea el când se supăra în timp ce voi râdeți. Culiță, rezemat de nuc, rânji. Spuse, protestând cu lene în glas:

- Io nu țin minți și spui tu acolo.

- Stai, că asta nu-i tot, se întoarce Mitrița spre el.

- După ce-ai scurs oala și te-ai întors cu burta umflată la muncă, ai gârâit de vreo două ori ca porcu' după agude și te-a pus naiba să deschizi gura: *Măi tată, ai început să te văicărești, să știi că n-a fost deloc bună fasolea aia.* Numai ce l-am văzut pe tata că se îndreaptă odată din șale, cu ochii numai fulgere: *Cum așa, flăcăneață, după ce-ai mâncat-o toată, spui acuși că n-a fost bună? Tu-ți vangheaua și cristelnița mă-tii, tu-i așa și pe dincolo, îl descânta tata, și dă-i dupaci pe spinare lui Culiță. A fost stricată fasolea, hai, țipa tata la el, păi atuncea de ce-ai băgat-o-n tine flămângiosule? Te-a silit cineva? Degeaba țipa și se zbătea Culiță, până nu obosi tata nici că-i dădu drumul din mâini.*

Râseră cu toții de pățaniile lui Culiță ca și de alte întâmplări povestite de unul sau de altul. Se citea pe fețele lor cât de mult îi bucura să fie cu toții împreună și culesul la vie fusese întotdeauna unul din momentele când puteau retrăi împreună trecutul.

N.R.: fragment din romanul cu același titlu în curs de apariție.

Vampirul de zăpadă

Gina Dănescu
scriitoare

A fost odată ca niciodată un palat din gheață singuratic, înconjurat de ape de argint și drumuri de cleștar în care se oglindeau norii violeți, iar luna colora cu pensula ei, după bunul său plac, diminețile și apusurile... Aici trăia Vampirul Zăpezilor, un prinț tânăr și chipeș: înalt, bine făcut, ochii mari, întunecați și misterioși, părul negru, lucios

pieptănat pe spate, ce scotea în evidență tenul alb-palid. Straietele împărătești moștenite de la strămoșii lui erau strălucitoare, brodate cu aur și diamante. Purta o pelerină din mătase neagră sub care avea mereu o sticluță cu sânge din butoaiele păstrate în crama palatului.

El a poruncit supușilor săi, vampirii-de-zăpadă, să construiască o scară de gheață. Începură lucrul și se înălțară până ajunseră la primul nor. Aici sute de spiriduși lucrau ca albinele în stup pentru a face fulgii de nea.

Prințul merse la ei și le ceru să facă din zăpadă o prințesă care să-i fie alături, să-l ajute să conducă țara. În scurt timp, spiridușii au făcut o fată frumoasă din gheață, cu rochia albă și pufoasă, asemeni unui crin uriaș de zăpadă. Dar prințul nu era mulțumit, el o privea îndelung și nu simțea nimic pentru ea, pentru că avea inima de gheață. El porunci slujitorilor săi să construiască mai departe și urcă mai sus pe scară, și urcă și urcă până ajunse la un palat de cristal. Stele de culori uimitoare își împleteau razele ca niște flori plutitoare de lumini ce se întrepătrund ogлиндindu-se în zidurile transparente ale palatului. Vampirul Zăpezii intră înăuntru și văzu multe camere ce păreau nesfârșite, dormitoare cu paturi uriașe acoperite cu pânze strălucitoare, țesute cu fire toarse din aurul stelelor, covoare pufoase făcute din lâna norilor și draperii pictate de lună. Totul era atât de frumos, dar nu văzu pe nimeni să locuiască acolo. După ce vizită toate încăperile, merse mai departe și în fața lui se întindea grădina Eteria, unde la tot pasul se vedeau

cascade aburinde de toate culorile, flori strălucitoare cățărându-se pe stâncile sticloase, păsări cu aripi uriașe cu pene colorate asemeni unor veșminte împărătești care se întreceau în triluri uimitoare... toate acestea îl amețeau pe prinț, imaginile păreau că dispar și reapar încețoșate. Iată că văzu un râu ce se revărsa cristalin, atât de strălucitor că părea a fi locul în care se formau stelele, Izvorul Stelelor care mărginea lumea văzută de lumea nevăzută. Deodată zări o fată care își spăla părul lung, blond în apă de diamante. Vampirul Zăpezilor o privi cu atenție... Era înveșmântată în voaluri transparente și avea clopoței legați de picioare, mâinile subțiri și albe, iar ochii erau plini de lumină albastră și tristețe.

- Fată frumoasă, eu sunt Prințul Zăpezilor, mă bucur să te întâlnesc, dar cum te cheamă?

- Sunt Nimfa Paradisului, sunt nemuritoare în Grădina Eteria... Aici totul e minunat, dar de mii de ani sunt tot singură... Nu știi de cât amar de timp te aștept...

- Și eu te caut de secole... În sfârșit, simt că mi-am găsit jumătatea...

Fata îi întinse mâna ca să o ajute să iasă din Izvorul Stelelor, dar deodată prințul se simți cuprins de un vârtej puternic și văzu că era înconjurat de Fantomele Focului... Semănau cu oamenii, dar ardeau răspândind flăcări.

- Cum ai îndrăznit să calci în Împărăția noastră? Vei fi pedepsit, vei rămâne pentru totdeauna închis într-un glob de cristal... au spus fantele, apoi au început să se joace cu balonul de sticlă, aruncându-l de la unul la altul, îndepărtându-se.

Nimfa văzu totul, dar nu putea să se împotrivească, simți atâta durere și neputință, trebuia să facă ceva căci prințul dispăruse pentru totdeauna... Timpul trecea și întâlnirea lor părea o imagine îndepărtată încremenită undeva între real și ireal, o închipuire, o amintire sau poate o dorință... Fata simți pentru prima dată ceva atât de ciudat, îi era atât de dor de el, acea faptură neștiută cu ochi de neuitat, încât se hotărî să plece să-l caute...

Merse cât merse, ieși din Grădina Eteria și văzu în fața ei o întindere albastră limpede și nesfârșit ca un ocean încremenit... doar lună strălucea din

adâncuri și o privea întrebător. Atunci fata, cu lacrimi în ochi, spuse:

- Stăpâna mea, Luna, te rog, ajută-mă să-l gășesc pe prințul rătăcitor... El mi-a mărturisit iubirea lui, dar acum este închis într-un glob de cristal!

- Draga mea, văd bine că te-ai îndrăgostit, dar tu știi că nu poți avea și iubire și nemurire în același timp, trebuie să alegi... Îți promit că îl voi căuta pe prinț și îl voi elibera, dar tu întoarce-te la palatul tău și gândește-te...!

Și așa făcu, Nimfa Paradisului era încrezătoare și aștepta vești cu speranță, doar că acum timpul trecea mult mai greu, iar gândurile erau spirale nesfârșite...

În acest timp, Luna porni căutările, văzu Fantomele Focului și le întrebă unde este prințul. Acestea i-au răspuns :

- Înălțimea ta, Lună, dacă tu poruncești, noi îl aducem imediat, dar trebuie să-ți spunem că el a fost închis pentru totdeauna în globul de cristal și noi nu mai putem face nimic pentru a-l elibera...

- Nu-i nimic, duceți-l în Poiana Frumoaselor, știți unde este...

- Da, știm, dar ne este teamă, căci dacă le vom privi pe Frumoase în timp ce dansează ne vom pierde nemurirea și vom pieri arzând...

- Voi mergeți și lăsați-l acolo fără să ridicați ochii spre ele...

- Bine, așa vom face...

După ce fu aruncat de la unul la altul de acei oameni în flăcări într-o goană nebună, deodată prințul se trezi printre copaci înfloriți scânteietori într-o poiană minunată în care totul era perfect și frumos, florile și fluturii se întreceau în culori, iar potecile păreau curcubeie strălucitoare. Deodată,

se văzu înconjurat de niște umbre care se roteau în jurul lui și prindeau încet contur devenind niște fete tinere, îmbujorate cu părul despletit care dansau în horă din ce în ce mai repede. Ele se numeau Frumoasele și, zburdalnice până la delir, dansau în jurul globului de cristal învârtindu-l atât de repede încât acesta se sparse... În întunericul amețitor el văzu chipul nimfei, ochii ei erau atât de pătrunzători și triști, iar buzele șopteau cuvinte neînțelese... Deodată deschise ochii și văzu luna strălucitoare aproape de el... își feri privirea, dar aceasta spuse:

- Erai o făptură nemuritoare, dar acum ești un biet muritor...

- De ce spui asta ?

- Cel ce le privește pe Frumoase dansând își pierde nemurirea sau viața... Întoarce-te în împărăția ta și ai grijă ca timpul rămas să-ți fie de folos...

Dar prințul îi răspunse hotărât:

- Chiar și o clipă alături de Nimfa-Tristeții înseamnă mai mult decât secole de singurătate... Ajută-mă să mă întorc la ea, știu că mă așteaptă...

- Bine, am să mă țin de cuvânt, vom vedea dacă ea are aceleași sentimente pentru tine... Urcă-te pe această stea-cu-coadă și te va duce la palatul ei...

Zbura pe deasupra unor tărâmurii ciudate: păsări de foc, caracatițe de lumini, dantelării din gheață și spirale de cristal, flori uriașe plutitoare și multe altele... În cele din urmă intră în grădina Eterii și o văzu pe Nimfa Paradisului întinsă pe un pat făcut din petale de trandafir, iar fluturi-de-aur îi împleteau părul. Era atât de frumoasă... doar ochii, oglinzi ale gândurilor, aveau blândețea și deznădejdea atâtor secole de singurătate... El o prinse de mână, apoi îi sărută pleoapele grele. Ea tresări și un zâmbet cald îi lumină fața...

- Îmi doresc nespun să te căsătorești cu mine și să ne creștem fiii și nepoții cu multă dragoste...

- M-am hotărât să renunț la nemurire, te voi urma în împărăția ta dacă tu vrei asta!

Și așa cei doi au coborât scara până în țara zăpezilor. Prințul și Nimfa au devenit oameni. Iar urmașii urmașilor lor trăiesc și în zilele noastre. Vampirii-de-zăpadă au dispărut de pe fața pământului, doar o dată la 100 de ani se mai naște câte un vampir...

Vara în care a înviat Lori (II)

Ilie Tănăsache
scriitor

- Sigur că așa e. Acum spune-mi și mie: voiajul ăla, al tău, după fluturii migratori se petrecea parcă în urmă cu vreo patruzeci și cinci de ani, nu?

- Și?

- Și nu erai cătuși de puțin babă atunci? Dimpotrivă. Știi că aveai ceva... Mă rog, mult vino-ncoace, cum se spune?

- Știi că nu eu am fost aleasă „Miss Grefieră”.

- Las-o baltă. Să ne întoarcem la „Ochelarist”.

-Walter.

Chiar, că de la el a deviat conversația noastră. Presupun că nu era chiar un hodorog, dacă cutreiera coclaurile după fluturi.

- Nu te mai strădui cu presupunerile. Află tu că Walter era ceva mai mic decât mine.

- De statură?

- Știi foarte bine că despre vârstă vorbesc. Era custode, ca și mine, la o secție de specialitate într-un muzeu din țara lui. La Manila. Studiase ca și taică-su prin universități străine. Pasionat de fluturi și, deopotrivă, de... înot.

- Înotul dezvoltă armonios trupul.

- Vrei detalii?! Na, detalii: un metru optzeci și cinci înălțime. Mușchi de atlet. Ten ușor bronzat. Ochi verzi. Maniere desăvârșite. „Hodorogul” ăsta era o minune de bărbat. Mulțumită, Lori?

- Mama mia! se însufleți aceasta.

- Deci, mulțumită!

- Mai întrebă?!
Lori coborî iarăși pătura spre șoldurile vămuite de ani. Parcă o încercau niște furnicături neverosimile.

- Presupun că abia așteptați să campați prin păduri, prin alte coclauri.

Știa foarte bine ce voia să audă Lori. Dar ia să afle aceasta ce *voia* și Deșteapta să știe, să audă:

- Ia zi-mi și tu cum a fost cu trompetistul tău, Dumnezeu să-l odihnească?

- Ascultă aici, Deșteapto! se zburli Lori din patul ei.

- Ba n-ascult nimic.

- În primul rând... Să-ți intre pentru totdeauna

în capul tău secătuit de atâtea doctorate... În primul rând, Toni nu era un oarecare *trompetist!*

- Dar le avea cu trompetele, știi!?

- Știi pe naiba. Află că Toni al meu a fost un virtuoz – auzi bine: un virtuoz! - în repararea instrumentelor de alamă.

- Deci, n-am greșit când am zis?..

- Ba, ai dat în gropi cu vârf și îndesat. Că una e să suflă, acolo, într-o trompetă, și cu totul alta-i să o repari.

Lori se ambală:

- Știi tu ce înseamnă să *repari sunete?! Să le pui din nou, la locul lor, curate, limpezi? Nemutilate de cine știe ce fisură, ce defect ascuns sau la vedere? Doar o mână de artist este în stare să aducă la locul lor firesc - într-o tubă, corn englezesc, trombon, trompetă etc. - sunetele curate, limpezi. Care să ne încante cu armoniile lor fascinante atunci când avem bucuria să le auzim la radio, într-o sală de concerte.*

- Mă rog, eu nu am vrut să zic...

- Ba, ai zis. Trebuie să fii doctor în sunete și alămuri ca să atingi asemenea performanțe.

- Nu mă plimba prin... alămuri, că habar n-am, Lori.

- Atunci nu-ți mai da cu presupusul.

- Poate că ai dreptate, recunosc Deșteapta. Eu, ar fi mult mai bine, să-mi văd de...

- Fluturii tăi.

Lori se răsuci spre fotoliul unde se afla Deșteapta:

- Acum, că tot te-ai legat de Toni. Stai, stai, așteaptă. Află, așa, în treacăt, ca să nu mai lungim vorba: când venea cazul, mă înțelegeți, nu?

- Nu.

- Hai că ai să pricepi: deci, când venea cazul – în bucătărie, în baie, pe stradă sau în pat- ce crezi că-mi șoptea la ureche?

- De unde să știi?

- Păi, îmi zicea cu o voce caldă, ademenitoare: „Lori, nu ți s-au răcit călcâiele?”

- Ce glumă!

- Ba nu era deloc o glumă. Eu? Eu îi răspundeam, după împrejurare. Că puteam să fiu și indisponibilă. Ca orice femeie, nu?

- Ce-i răspundeai?

- Doar atât: „Ba am călcâiele sloi, Toni!”

Cutia de rezonanță • Cutia de rezonanță • Cutia de rezonanță

- Și?
- Și, simplu intram urgent în așternut. Și nu ne opream decât atunci când se înfierbântau și picioarele patului. Te-am luminat? Te-am luminat. Acum ți-a venit ție rândul, Deșteapto. Ia zi-mi tu mie, cum erau campările voastre prin păduri, după fluturi!

- Păi, nu campam doar prin păduri.

Nu relieful celor 2500 de kilometri alergați după fluturii-monarhi o interesau, acum, pe Lori:

- Deșteapto, n-o face pe proasta cu mine...

Era limpede că Deșteapto nu mai avea spațiu de manevră, ca să spunem așa. În primul și în primul rând, că Lori era în avantaj în conversație. Fie și numai că o obligase – stupidă inspirație! - să-i povestească cum li se înfierbântau călcăiele. Ei, și lui Toni Trompetistul. Că repara sunetele și la trompetele betege. Deci, nu greșea atât de mult încât s-o înfurie în asemenea hal pe Lori. În al doilea rând, nu o cunoștea de azi, de ieri pe Lori. În atâția amar de ani, avusese destule prilejuri să se convingă de faptul că aceasta este dată naibii. Că nu înghite palavre, vorbele în doi peri. Și, mai ales, că te prinde până la urmă în plasa pe care ți-o întinde. Logică de grefieră de tribunal. Hârșăită de toate întâmplările - uneori greu de imaginat! - prin care trec oamenii. De toate vârstele și categoriile. De la bețivi și prostituate până la coconet cu pretenții și seniori cu papioane. Cu toții nevoiți să-și lepede masca în sala de judecată. Să arate ceea ce sunt de fapt, nu ce par și doresc să fie. În acest fascinant iarmaroc uman - i-a povestit Lori - l-a cunoscut pe Toni. Se afla într-un lung proces cu o cotoroașă de la Filarmonică. Aceasta - nemulțumită că nu i-a reparat cum trebuie nu știi ce instrument de suflat. Toni, sigur pe el, s-a apărat fără avocat. Știa el ce știa. Mai exact: avea probe beton. Care, confirmate de martori, spuneau unul și același lucru: după un concert de mare succes, în care alămurile au reușit armonii divine - instrumentiștii, în frunte cu dirijorul, au sărbătorit performanța la proxima cârciumă care le-a ieșit în cale. Cotoroașă a silit amarnic cu țările, s-a făcut mangă și, în drum spre casă, s-a împiedicat. Trupul a strivit, normal! instrumentul delicat, fragil, de alamă. Iar toate astea se petreceau după ce Toni reușise să înlătore un oarece defect și să așeze cu micală sunetele limpezi la locul lor.

- Te ascult, Deșteapto.

- Mă rog, n-ar fi multe de spus. În sfârșit, recunosc într-un târziu ceva, ceva s-a întâmplat cu dragul de Walter.

- Hai, mai departe. Că ești pe drumul cel bun.

- Ce te face să crezi treaba asta, Lori?

Era curioasă de-adevăratale sau se juca cu nervii bunicii?

- Dar e foarte clar: parcă ai zis „dragul de Walter”. Ori n-am auzit eu bine?

Logica parșivă a fostei grefiere!

- Deci, ajunsese la ultimul popas. O pădure de oyamel, din Mexic.

- Unde ierneză monarhii. Ai mai zis asta.

- Da, am zis. Ăsta-i punctul terminus al valului migrator. Plouase toată ziua. Și toată noaptea. Spre dimineață, în zori, am simțit că mă cuprind brusc niște frisoane. Știi, dormeam în cort, fiecare în sacul lui de dormit.

- O fi cum zici... Deci?

- Deci l-am trezit pe Walter. Care s-a lipit de mine, să mă încălzească.

- S-a înroșit de fierbințeală și sacul de dormit?

- Lori!

- Hai, că totul până aici e în firea lucrurilor. În logica normalului.

- Îmi făcea bine îmbrățișarea lui Walter.

- Firesc. Mai mult decât firesc...

- Ai dreptate, Lori. Într-un fel, lucrurile o luaseră razna.

Deșteapto își înnodă la gât eșarfa portocalie cu care ademenise mai adineauri fluturele intrat pe fereastă.

- Razna și nu prea, Lori...

- Cum adică : „nu prea?”

- Nu știi dacă mă pot face înțeleasă. Dacă pot explica limpede starea aceea.

- Dă-i drumul. Nu te mai împotmoli atâta în detalii.

- Direct: nu m-am simțit răvășită. Devastată. Cum povestesc unele femei, *după!*

- Stai, stai. Deșteapto: *a fost sau n-a fost?*

- Păi asta e: că nu sunt sigură. Mai mult chiar - *nu știu!*

- Cum să nu știi, femeie?! Auzi - nu știi? Trebuie să știi măcar *atâta* lucru! Pentru că, în acele clipe tot universul se prăbușește peste tine.

- N-am constatat această prăbușire.

- Pierzi și noțiunea timpului.

- Nu pierdusem nimic. Doar frisoanele parcă se mai domoliseră.

- Poate erai tu prea tulburată de nu-ți sunt limpezi momentele trăite.

- Știi ce, Lori? Ia nu mai vorbi tu în numele meu!

Lori încercă să se replieze:

- Totuși, o explicație trebuie să existe.

O privi lung. Insistent, întrebător:

- Doar nu oi fi o frigidă incurabilă? Sau mai știi eu ce?...

- Acum chiar bați de tot câmpii.

Strâmbălemne în legea lui

Gheorghe Gurău
scriitor

Mitică Strâmbălemne, așa îl chema pe cel pe care l-am cunoscut din întâmplare. Întâmplare pe care vă voi spune-o și dumneavoastră în cele ce urmează.

Eram într-o pădure seculară; adică așa cum de secole nu ați mai văzut. La marginea pădurii închipuite, cu resturi de copaci, stăteam ghemuit la umbra unei ramuri îmbătrânite și uscate înainte de vreme. Adia un vânt ușor și totuși nicio frunză nu mișca; normal, că nu aveau de unde. Ramura uscată și îmbătrânită stătea cuminte la locul ei. Pădurea era seculară, după cum v-am spus. Frunzele dispăruseră de secole bune. Doar o plăcuță indicatoare ne indica faptul că ne aflăm într-o ceva ce se chema pădure. Ce bine era în acel loc! Ce bine era odată, desigur. Prin apropierea mea trecea din când în când câte o umbră. Numai bună de a mă adăposti de soarele dogoritor. Doar că umbra nu stătea locului. Umbra trecea răutăcioasă peste nisipul fierbinte. În sus și în jos și de la stânga la dreapta. Cuprins de furie, încerc să intru în discuție, să socializez vezi bine, cu umbra ce îmi tulbura mințile. Primul pas l-am făcut eu:

- Cine ești și ce vrei de la mine, umbră a pădurii seculare, ca să zic așa? Stai locului, că mă topesc de căldură. De când ai apărut te tot fâțâi de colo-colo. Ajunsesem să vorbesc cu o umbră, soarele era de vină. Contrar așteptărilor, umbra mi-a răspuns.

- Eu sunt Mitică Strâmbălemne, dacă nu știai, așa m-au botezat sătenii cu mult timp în urmă. Trăiesc în amintirea salcânilor de altădată.

- Măi să fie, o umbră vorbitoare, mi-am zis eu fără a-mi putea controla glasul.

- Da, o umbră o vorbitoare, se aude parcă un ecou al umbrei în continuă mișcare.

- Și... unde sunt copacii de altădată întreb, încercând eu să-i fac jocul? Explică-mi și mie ce-i aia o pădure, dacă ești în stare?

- Ei, se vede treaba că nu ai trăit acele vremuri, amice; ce timpuri erau... Copaci umbroși, cu iarbă bogată și animale printre ei; cu vânt și multă răcoare, pe cuvânt dacă te mint...

- Adică vrei să spui că în deșertul acesta au fost cândva toate acestea ce îmi spui?

- Ba bine că nu; locul pe care stai tu, omule, era o oază de verdeață; susurul unei ape curgătoare, ciripitul păsărilor era de neconfundat; foșnetul frunzelor așijderea, ce știi tu. străine...

- Știi ceva, tu să nu mă faci pe mine străine, că

nu știi cu cine ai de-a face; eu sunt omul pădurilor, atâtea câte au mai rămas, vezi bine. Încerc să deslușesc tainele acestui mister. Al disparițiilor de altădată. Mai bine spune-mi cum de ai ajuns tu o umbră măi... Mitică Strâmbălemne, sau cum Dumnezeu te cheamă, deși după câte mi-ai spus, înclinam a crede că ești... Muma pădurii...

- Cum am ajuns eu o umbră? Ei bine, află de la mine că, la vremea mea și eu mă ocupam tot cu pădurile. Eram ocrotitorul lor. Da, ai auzit bine, mă ocupam tot cu pădurile. Până în ziua când a apărut nenorocitul de topor, evoluat mai apoi în drujbă. De atunci totul s-a schimbat. Omenirea o luase razna; parcă înnebunise.

- Și, totuși nu ai încercat să faci ceva pentru a îndrepta lucrurile în acea perioadă, îl chestionez eu pe... Strâmbălemne, pe umbra care pretinde că așa se numește.

- Ei, ce știi tu, m-am împotrivit cât am putut. De aceea poate localnicii mi-au zis că-s un... un încurcă lume... Ce știau ei pe atunci? M-au blestemat să nu am liniște, eu cu împotrivirea mea, cât va dăinui Pământul acesta.

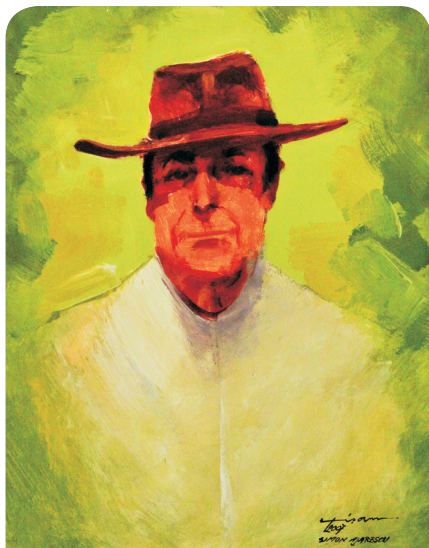
- Probabil că ai fost un ecologist de frunte pe atunci, văd că te dai apărător al naturii.

Amice, cam multe lămuriri vrei de la mine. Erau și pe vremea aceea, ca și acum, ecologiști de suflet, dar și hapsâni ce nu știau ce îi așteaptă. Aveau doar gânduri de înavuțire și nimic mai mult. Tăiau în neștire, urmau inundații și calamități, naturale, le ziceau ei, dar era cu totul altceva. Natura nu mai suporta, era în continuă transformare. Ce știau ei pe vremea aceea... Dacă ar fi știut ce urmează... Sărmanii de ei. Și iată-mă acum, după secole bune, transformat în umbră, hoinărind prin locurile atât de dragi mie. Ai grijă deci, omule, să nu te pui rău cu semenii tăi că... umbră ai să devii; Sfarmăpiatră au să te blesteme să rămâi; că atât le-a mai rămas, piatră nu mai mult... Și-i vai și-amar de tine. Acum că-mi știi istoria mea, te las și amintește-ți de tot ce ți-am vorbit. Ai grijă, ai grijă, ai grijă se auzea un ecou pierdut în aerul dogoritor!...

M-am ridicat cu greu și am urmat un drum nisipos spre casă; aveam de gând să îndrept într-un fel lucrurile pentru a salva câte ceva din ce mai rămăsese. La intrarea în sat un grup de țărani se căzneau cu un bolovan pe care încercau să-l spargă; era o piatră dură pe care ar fi vrut să o transforme în mii de bucăți; în mărunțiș aducător de bani. Din teama de a nu ajunge o umbră blestemată cu numele de Sfarmăpiatră, așa cum mă învățase Strâmbălemne, mi-am văzut de drum. Probabil că peste secole nici piatră și nici chiar Pământul nu va mai exista. Dar cui îi pasă? Vom fi cu toții câte o umbră călătoare într-un ocean de întuneric!...

Poeme

Simón Ajarescu*
poet

Luare-aminte

Tu suferi asemenea unei învăpăiate închipuiri
 Profilată pe fețe de suflet, numai de suflet
 Supusă cu unelte neșlefuite întruchipării
 Materia te-mpresoară dinspre tot cerul
 Micșorându-ți avântul de pe amploarea albastră
 Și răcindu-ți vetrele, una câte una nenumărate,
 Ale focului care leagă o văpaie de altă văpaie.

Tu suferi, dar sub pașii tăi fără popasuri
 Se depune marmoră. Auzul tău sare
 De pe timpan și aleargă, aleargă, aleargă
 După sunetul viitoare tale statui.

Naștere în mit

Din Dunăre m-am născut. Un val viu
 M-a adus la mal, pe locul omului.

Gol ca apa intrată în vidincolor,
 Gol ca lumina – întunericul se curbează
 În atingerile cu mine – gol ca focul,
 (El nu îmbracă pe nimeni) am apărut
 În fața retinei cosmice, lângă pești
 Umbriți de năluca genezei, am apărut.
 Sălciile, valurile știu totul.

Ah, semenii mei de pe lume, cei
 Nenăscuți din Dunăre, n-au reușit
 Până acum, să-mi acopere goliciunea!
 Mai pot să mă numesc încă nud, mai pot
 Să mă simt în mijlocul firii proprii,
 Centru sufletesc, miez cordial!

Poem circumstanțial de mod

Inimă sub averse de ceață. Pulsul
 Abia mai răzbate prin groase precipitații.
 Lărgeste-te-n piept! Soarbe-n tine absolutul
 Întregul meu sânge – roșu adesea degeaba
 Și reține-l acolo de câte ori sunt împins
 Incolor să rămân printre folositorii unui
 Anume fel de-omenie. Nu vor să afle nimic
 Despre semenu-acela, încetoșat, oh,
 Chiar și după meteorul din toamnă!

De asemenea

Lumină; sunet; vânt
 Fiecare poartă matrița mea într-un fel
 Ca s-o întâlnesc iar, s-o recunosc și să pot
 Intră-n lăuntru ei, întreg,
 Simțind lin cum alura siluetei și boiul
 Profilul ce-mi seamănă, se-alipesc
 De-ale mele, cele rămase – adesea fără
 Cuprinsul meu deplin.

Să nu stagneze văzduhul acum, să nu
 Se confunde încă-ntunericul dintre
 Supernove, cu noaptea, de aici și să nu
 Amuțească audiția de acolo
 De unde mă propag eu.

* *Teodor Vișan, Poetul Simón Ajarescu*, acrilic pe carton cașerat, 50x40 cm

Coriolan Păunescu
poet

Poeme

Noaptea ce mă respinge

Cu trena ei lungă, noaptea de catifea

m-alungă din cuprinsul său, vișiniu,
cu foșnetul zăpezilor ei de mătase
și-mi spune extrem, extrem de târziu

că vom trece ca doi străini prin edenul
incompatibil ființelor noastre.

Voi ruga copacii pădurilor ninse
să-și dezvăluie coroanele lor desfrunzite
ca niște degete lungi, lungi și slăbite
ce drumul mi-arată în tavanele stinse.

O, noaptea aceasta ce mă respinge
și mă trimite atât de departe,
să te chem în scuarul în care răzbate,
negrul de fum al nopții rebele

ce m-atinge precum pescărușul visând
înspre stele în zboru-i rotund către astre!
Tu însă nu vii în noaptea pustie și-adâncă,
în noaptea aceasta cumplit de săracă...

Și iată-mă gata să sar de pe-o stâncă
fiindcă nu pot suferi întunericul, nici dacă
în oraș s-ar aprinde felinarele toate,

și umbra ni s-ar stinge în miezul de noapte.

Întuneric și teamă

Mă treceți printre fotonii stelari ai luminii,
nu mai vreau să fiu singur în casa mea
din beton armat și de provizorie sticlă.

Și dați-mi și-un câine s-alerge bezmetic
prin otava poienilor ce nu mai există!
Vietatea canină va fi porția mea de tăcere
și patria ca o blondă chemare de lună,

când trec prin pădurea voastră nebună.

Știu, inima mea rătăcită învață să tacă,
iar eu plutesc sub norii de fum și mătase
unde m-așteaptă irezistibila-mi noapte
unde marele timp tot uită să treacă.

Iată, cineva mă prinde tainic de mână
și-mi spune vorbe vii și-atât de frumoase
iar lacul cu glasul lui mă-ngână
și deapănă poveștile vremii ciudate.

O, noaptea aceasta-i împușcată-n aripă

și nu se mai aude bătrânul meu câine,
mă uit pe fereastră cu îngrijorare și frică -
hoții vor fi în casa mea până mâine.

Semizeul

Iată, pe creasta alb-cenușie
a zidului meu geto-dac
trece cu pași măsurați omul global,

un fel de divinitate neagră
ori poate un semizeu al timpului

declarat triumfal, indiferent și posac
sau un fel de paznic discreționar
și arogant al saivanelor noastre
unde el, îngâmfatul total,

adună oile grase ale neamurilor
lăturalnice, pe care le consideră
doar bătrâne și inițiatice.

Deși-i încălțat cu cizme mari, coloniale,
suntem siliți, pe sub sprâncene,
să-l vedem în pantofi de tenis albi,
inofensivi, chiar de are spatele
atât de lat și masiv. Atât de masiv.

Semizeul merge pe ziduri străvechi,
numără totul și tace, pe când în pământ
cineva scrâșnind se întoarce.

Poeme

Eugen Tudorache
poet

Memento...

La stânga mea
 Umbra neagră și luminoasă
 A mamei.
 Mâna ei dreaptă cu mâna mea stângă
 Împreunate degete între degete.
 Într-o desăvârșită armonie
 Am pornit a urca dealul.
 La o treime de bază
 Gardul din lemn al arhaicei mănăstiri
 Ne-a barat drumul.
 Ah, poarta ei!
 Deocamdată închisă...

Focul alb

Pe scaunul tapițat din odaia mea
 Umbra întunecată a mamei
 Sub cuierul de lemn
 O mică oală
 Fierbe la o flacără albă
 „Foc!” am țipat gâtuindu-mă îngrozit
 Și m-am trezit
 Pe Everest...

La nuntă nu se poate muri

La nuntă nu se poate muri
 Viața e atunci mai presus de orice
 Începutul în veac va trăi
 Nimeni să nu-și pună-ntrebarea de ce!

Se poate adormi chiar de Paște
 Și în zi de orgoliu măreț
 Însă nîcîcînd cel ce naște
 Vînat nu va fi de mistreț

Așa că atunci când te-apasă
 Dureri, voind a pieri,
 Gîndești sub brațul cu coasă
 „Pe alături tu vei nimeri
 Prieteni am și nu-mi pasă
 La nuntă nu se poate muri”.

De dragoste

Iubita mea cu chip frumos
 Iubita mea cu suflet bun
 În anotimpul cel ploios
 Eu disperat la tine sun

Transmite-mi tandra mîngâiere
 Pe undele de telefon
 Alină-mi aspra mea durere
 Cu-al tău noptatec, dulce ton

Iar eu a mea inimă rece
 Prin Poșta strînsă în colet
 Ți-o dăruiesc cu nota zece
 De blînd elev, nebun complet

Tu iartă-mă pentru iubirea
 Unui nedemn bărbat proscris
 Înnobilându-mi, te rog, firea
 Cu clarul cel în stele scris

Astfel clădi-vom noi viața
 Pe luciul mării cel întins
 La cer urmîndu-ne cu fața
 Spre infinit cu părul nins

Amorul meu cu suflet blînd
 Amorul meu cu chip frumos
 Sărutul păci-ți dau în gînd
 Amorul meu cu chip duios!

Poeme

Ilie Matei
poet

Murmur de dincolo de obscuritate

Sunt lucruri pe care tu musai le ai în vedere
Pe el însuși salvatorul se salvează mereu
Ego-ul tău nu se mai sperie de nicio cădere
În suflet păstrezi multe amintiri de minereu.

Ești gata să surprinzi prin capacitățile tale
Te înspăimântă chiar propria-ți îndrăzneală
Arbori candidați la veșnicie îți stau în cale
Privești acest spectacol uman, fără îndoială.

Un produs al hazardului evolutiv și tu ești
Și a ta originalitate se cheamă singurătate
Tu îți consumi prezentul fiindcă acum trăiești
Un simplu murmur de dincolo de obscuritate.

Doar din disperare te mai ții și tu pe picioare
Vezi trupul ei în cele mai frumoase veșminte
Tu fiind subiectul din proba asta de alergare
Ție linia de sosire sclipindu-ți acolo, în minte.

Prada

Precum artificiile relațiile interumane ard
Tu fiind angajat într-o vastă escaladare
Într-o dezordine ordonată de purul hazard
După arhetipuri căutându-te prin buzunare.

O resurecție se produce între tâmplele tale
De mai multe extaze tu astăzi nevoie ai
Tu îți construiești asiduu propria-ți cale
Sedus fiind mereu de pitorescul ei grai.

Ochiul tău mai are candoarea de visător
Tu fiind ades consacrat în contemplare
De paradoxuri tu folosindu-te foarte ușor
Deja tu știind să întreții o fastă așteptare.

Iubirea nu poate fi niciodată unilaterală
Tu, omul ca o pradă apari pentru om, mereu
Cu empatie și cu vastă plăcere intelectuală
Un izvor însutit este numai bunul Dumnezeu.

Amor frugal

În gimnastica supraviețuirii ești antrenat
Trecutul e obscur și prezentul e tumultos
Dintr-un merit tu ți-ai făcut un falnic dat
Drumul spre afirmare fiind tare anevoios.

Tu ești îmbâcsit de acele informații inutile
Deja ai devenit o sugativă informațională
Timpul trece, trece în mare grabă pe șenile
Și, tu fiind bolnav de insomnie mondială.

Toate ororile lumii ție și se par acum banale
O ratare o găsești aproape în fiecare pas
O grămadă de plăceri lumești îți ies în cale
Numai tu, ca un învins, cu poezia ai rămas.

În viața privată ai și tu aici, rolul tău social
Pe țeastă și s-a cuibărit o bruma de nea
În taină gândești degeaba la un amor frugal
De teroarea realității să scapi, musai ai vrea.

Poeme

Denisa Lepădatu
elevă

Miez de viață

Miez de viață
 în fruct necopt
 ținut în mână de zei
 îngândurați
 priviri sprijinite
 pe nesfârșite rânduri
 aprinse de oameni
 cu teamă atinse
 soartă nescrisă
 nicăieri ursitoare
 hapsâne
 răsucesc firul
 de bine de rău
 urmează să știi
 cum va fi
 singur să fii

Vis în șoaptă

Cioburi de stele
 veghează
 somnul genelor mele
 înotând
 prin cascada de vise
 mângâieri de fluturi
 în culori deschise
 dansând

pe umărul tău
 cu atingeri curate
 regina sunt eu
 de necuprins
 șoapte pictate
 din vârful de viață atins

Grija de mâine

Dacă-ntunecata noapte
 Ar citi sufletul meu
 Ar găsi acolo șoapte
 Ce i-ar spune că mi-e greu.

Să văd luna cum privește,
 Mângâindu-mă cu drag
 Stele mici și jucăușe,
 Pășind al camerei prag.

Dar eu mică, sperioasă,
 Nu prea știu cum aș putea
 Toate darurile astea
 Să le pot mereu păstra...

Cum să pot eu lua aste
 Minunății de pe cer
 Ce-apartin întregii lumii
 Și niciodată nu pier?

Tu, fetiță-mi, spuse tata,
 N-ai avea ce pune-n loc,
 Dar atunci când vei fi gata
 Te voi învăța un joc,

Cum să îngrijești planeta
 Să nu-i faci nicicând vreun rău,
 Așa să-ți înveți copiii
 Când fi-vei în locul meu!

Am să-ncerc să ascult sfatul
 Și grijă să am mereu
 De tot ce mă înconjoară,
 Țst exemplul voi dau eu.

Poeme

Ion Grosu
inginer, scriitor și epigramist

Un cartier liniștit

Eroii,
Chiar n-ați înțeles
Că au lăsat o viață
Să fie luată de alții
De-a gata?!...
Poate le-au plăcut prea mult florile,
Și atunci au dorit
Să le crească din palme.

Eroii,
Puteți să vă întrebați
De ce-au murit atunci?
Și vă veți da un răspuns stupefiant,..
Trebuia să facă cineva
Și acest gest nebunesc,..
Au dorit mai devreme
Să scape de chinuri.

Eroii,
Pe lângă mormintele lor
Aruncați doar o privire
Cu multe înțelesuri
Din ochi,..
Ei se odihnesc ca îngerii
Într-un cartier liniștit
În care cei mai mulți
Se topesc după flori...

Eroii,
Să vă întrebați totuși
Dacă pentru ce au murit

Deodat sau în chinuri
A meritat,..
Fiindcă ei ne privesc
Supărați din ceruri
Văzând că noi ducem
La nesfârșit aceeași viață...

Pasărea cu suflet de sfânt

Dacă tot nu ai
Ce să-mi dai,
De ce îmi ceri permanent
Să fiu atent
Cu viața ta,...?!

Dacă nu zbori ca o rândunică
Săgeata neagră și mică
O pasăre cu suflet de sfânt,..
De ce îmi ceri să văd lumea de sus...?
Sunt atâtea cuvinte de spus
Aici pe pământ,..

Dacă nu cânti ca privighetoarea
Dimineața când adoarme marea
De ce îmi ceri să-ți dau tonul
În singurătate,
La cântece uitate,..

Dacă te tulbură soarele
Când ți-s reci picioarele
Obosind,
De ce nu mergi pe nisipul fierbinte
Ca dragostea încet să te alinte
Până va ninge din nou,..

Dacă nu vrei să vorbești
Despre cine iubești
De rău sau de bine,..
De ce-mi ceri inima să mi-o scot
Din piept cu suflet cu tot
Pentru tine,..

Dacă nu înțelegi
După zile întregi
Că ai să plătești,..
Ce rost mai are cuvântul
Ce cald este iarna mormântul
În care trăiești...

Epigrame

Vasile Manole
epigramist

POȘTAȘUL

PE LÂNGĂ PLOPII FĂRĂ SOȚ
De câte ori te-am așteptat
Cu soața stând la sfadă
Cu pensia să vii odat'
O țuică să mai radă.

OPTIMIȘTII

DINTRE SUTE DE CATARGE
Dintre sute de popoare
Primii merităm noi stima
Că la noi speranța moare
Chiar din prima.

O, LĂMÂI

O, RĂMÂI -
O, lămâi, lămâi, ce bine
Vă doresc atât de mult
Ale voastre vitamine
Pentru mine sunt un cult.

INSISTENTUL

PE LÂNGĂ PLOPII FĂRĂ SOȚ
La geamul tău de termopan
Am tot bătut atât de des
Și-am să mai bat, chiar și un an
Să-l sparg odată și să ies.

VECINII ÎN LIPSA SOȚILOR

PE LÂNGĂ PLOPII FĂRĂ SOȚ
O oră să fim singuri noi
Să ne cinstim de zor
Să fim călare pe butoi
Și ochii pe vizor.

PĂSĂRI DE NOAPTE

SOMNOROASE PĂSĂRELE
Cu sau fără silicoane
Pe centură se adună
Iar când strâng și milioane
Noaptea-i bună.

VIZĂTORUL (sic)

ȘI DACĂ... -
Și dacă bani acuma n-am
Că n-am ieșit din criză,
Speranțe însă tot mai am
C-aștept din State viză

„Lira lui Orfeu“ „La lyre d’Orphée“ „Orpheus’ lyre“

Theodor Parapiru
profesor, scriitor

Fiul muzei Calliope (a poeziei epice) și al regelui Traciei, Eagru, Orfeu devine artist neîntrecut în frumusețea cântecului pe care îl dăruie lumii cu lira primită de la Apollo. Prin harul său, (ca și Esculap, în medicină) este egalul pașnic al marilor eroi, precum

Heracles, Tezeu, Perseu, Iason și alții, slăvit, iubit și admirat de oameni. Prin vraja muzicii, el săvârșește adevărate miracole: fiarele sălbatice devin blânde, pietrele se mișcă din loc, iar inimile cele mai crunte ascultă tulburate.

Succesul expediției argonauților se datorează, în parte, lui Orfeu: a domolit valurile furioase ale mării, a întrecut în măiestrie cântecul Sirenelor, a potolit patima devoratoare a monștrilor Scylla și Charybda etc.

Povestea lui de dragoste este sfâșietoare. Soția sa, Eurydice, moare mușcată de un șarpe. Din iubire pentru ea, Orfeu coboară în Infern, depășind toate piedicile cu cântecul lirei (de reținut că neînduplecatul luntraș Caron cedează numai în fața forței lui Heracles și a artei lui Orfeu, ca și Cerber, de altfel, paznicul fioros al Infernului). El obține de la Hades încuviințarea pentru revenirea iubitei pe pământ, cu condiția să nu-i privească umbra până vor ieși la suprafață. Dar nu rezistă să nu se uite înapoi, îngrijorat că ea s-ar rătăci în învâlmășeala

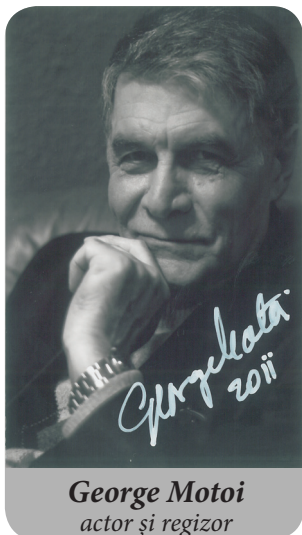
cumplită din jur, pierzând-o, astfel, pentru totdeauna pe Eurydice: „...de teamă/ Iar să n-o piardă și dornic s-o vadă și-abate privirea/ Îndrăgostitul ei soț și-ndată-napoi este trasă;/ Brațele-ntinde spre el căutându-i strânsoarea, să-l strângă/ Iarăși în brațele ei: nefericire, apucă doar boarea./ Chiar dacă se vede murind ea din nou, de-al ei soț nu se plânge;/ (Oare de ce altceva s-ar fi plâns decât c-o iubise?)/ Cel de pe urmă adio-i trimite; cu greutate/ Lui îi ajunge-n urechi și-n genunea din care ieșise,/ Ea se prăvale...” (Ovidiu, *Metamorfozele*). Deprimat, își va suspina în cântec jalea, pană va fi sfâșiat de femeile trace și aruncat în râul Hebrus, fiindcă le refuzase propunerile de dragoste. Lira este salvată și transformată în constelație.

„Lira lui Orfeu” semnifică instrumentul unei arte minunate, capabile de performanțe incredibile, egale în frumusețea și efectele lor cu eroismul cel mai vestit.

Criza teatrului de actualitate

George Motoi
actor și regizor

Mă tot întreb ce ne-am fi făcut după revoluție, mai ales noi cei din teatrele naționale, dacă nu aveam măcar rezerva de aur a dramaturgiei noastre interbelice, extrem de actuală și azi?

După '89 am tot sperat că ne vom întoarce la acea perioadă, poate cea mai prosperă din istoria României. Eliberându-ne, după 50 de ani de comunism păgubos, am tot sperat că nimic nu ne mai poate împiedica

să ne reluăm drumul ascendent de dezvoltare și prosperitate al națiunii noastre, europene prin tradiție și moștenire. Speram ca în sfârșit Bucureștiul cenușiu, Micul Paris de altădată, abandonat atunci, se va confunda și contopi din nou, prin apropiere și asemănări, cu Marele Paris. Ce vis minunat!

Un vis realizabil, numai că pete negre, ca buruienile greu de stârpit, s-au ivit ca din senin în câmpul neplivit al moralității dâmbovițene, împotrivindu-se cu o agresivitate de neînchipuit. Abia așa am înțeles că terenul prea tasat al „moralei” comuniste se va desțeleni cu greu, oferindu-ne în schimb o impresionantă diversitate de teme și subiecte, de situații și cazuri, de conflicte și personaje, toate conținând o teatralitate izbitoare, dar care, iată, trece acum pe lângă noi parcă neobservată de cunoscuții scriitori de azi, chemați și datori - cred că domniile lor în primul rând! - să o immortalizeze într-o solidă literatură a prezentului, înțeleg prin aceasta și în mari piese de teatru, drame și comedii, așa cum marii scriitori interbelici au făcut-o la rândul lor și din care ne înfruptăm azi, spectatori și artiști, cu atâta nesaț. Căci este știut, doar marea literatură mai rămâne după noi ca o mărturie a unor epoci parcurse pe aceste meleaguri, aflate mereu la răscruci turbulente de drumuri.

La noi parcă nici nu ar mai exista instituții de stat cu asemenea meniri și răspunderi, precum Ministerul Culturii și Uniunea Scriitorilor, cu celebra ei secție de Dramaturgie.

Până și în anii comunismului, scrisul dramatic a cunoscut perioade strălucite și autori de reală prestanță intelectuală, bucurându-se de mari succese teatrale în fața publicului românesc, ca Horia Lovinescu sau Aurel Baranga, Marin Sorescu

sau D.R. Popescu, Eugen Barbu, Ecaterina Oproiu, Mazilu, Dumitru Solomon, Băieșu ș.a.

De ce tocmai azi acest abandon, când ne-am recâștigat, slavă Domnului, toate libertățile democratice de creație literară și artistică? Sau tocmai din această cauză ne-au dispărut aspirațiile, programele, răspunerile, chiar și controlul profesional asupra culturii și artei, propriu dintotdeauna și pretutindeni în lume, doar instituțiilor centrale de resort? Atunci de ce am mai avea aceste instituții? Doar pentru administrare și evidentă centralizată? Care mai e menirea lor culturală? Nimeni din aceste instituții naționale nu a mai vorbit în ultimele decenii despre idealurile culturii în România, despre scopurile ei într-o societate ca a noastră cu atâtea transformări dramatice și care năzuiește totuși la progres și onoare, la prosperitate. Mai au cultura și artele vreun rost în această năzuință unanimă, atât de îndreptățită? Sau libertatea creației nu mai presupune nicio rigoare, nicio responsabilitate? Derapajele spre libertinaj și-așa și-au făcut de mult apariția nestingherite de nimeni. A confunda rigoarea cu cenzura nu este oare o mare eroare, o greșală uneori extrem de costisitoare? Sunt întrebări, iată, la care nimeni în societatea noastră nu vrea să răspundă. De ce?

Pe de altă parte, mă întreb dacă nu cumva, în goana lor, nemăsurată uneori, după piese străine, teatrele n-au ignorat și ele însele scrisul dramatic românesc, contactele reale de crez și suflet cu cei mai valoroși scriitori pe care îi mai avem și cu secția de Dramaturgie a Uniunii Scriitorilor? În unele cazuri, ignoranța a atins culmile disprețului unor regizori și manageri, pe care cine nu i-a auzit lamentându-se cu diverse ocazii, că „vai, noi românii nu avem o dramaturgie valoroasă”, unul dintre ei, director la un teatru național important, afirmând nici mai mult nici mai puțin, că „dacă îmi arată cineva o piesă românească bună, o mănânc!”. Îmi închipui ce o fi fost în sufletul scriitorilor noștri când le-a fost dat să audă o asemenea batjocură chiar din gura unui cunoscut om de teatru!

Din fericire, cred că mai avem încă în viață doi dramaturgi extrem de valoroși, pe D.R. Popescu și Ecaterina Oproiu. În anii de după revoluție, i-a mai întrebat oare cineva ce mai fac, ce mai au pe masa lor de scris? Sau pentru că unul a condus o vreme în regimul trecut Uniunea Scriitorilor și celălalt celebra revistă „Cinema” vor rămâne stigmatizați pe vecie? Nu e exclus ca și după 23 de ani să mai persiste în mințile unora ineptia asta. Dacă ar fi să judecăm așa și Radu Beligan și mereu activul Dinu Săraru au fost

Confluente culturale • Confluente culturale • Confluente culturale

și ei mari directori de teatre, iar recent dispărutul, regretatul Mihnea Gheorghiu a condus de o viață, cu meritorie discreție, Uniunea Cineaștilor. Pe ei cum de nu i-a mai marginalizat nimeni ca pe, la fel de celebrii, D.R. Popescu și Ecaterina Oproiu!?

Toți la un loc și alături de alții au fost, sunt și rămân mari reperi ale culturii și artei românești. De ce să-i nedreptăm într-atât? Măcar acum, după atâția ani, ar trebui poate ca cineva să-i reconsidere pe toți, aducând astfel lucrurile la normalitatea lor firească, ca în orice parte a lumii civilizate.

Dar în acești 23 de ani, n-a fost consacrat nici vreun alt nou dramaturg autentic. S-au aventurat, apucându-se să scrie teatru, nu scriitori de profesie, ci câțiva amatori, pasionați ai condeiului, din diferite domenii. Din cel al medicinei, de pildă, Ana Maria Bamberger, care, împreună cu colectivele private de interpreți și regizori, și-a îmbunătățit și definitivat câteva texte de debut închinată actriței Olga Tudorache. Tot așa, multe colective de artiști tineri construiesc scenarii teatrale, pornind de la subiectele unor romane, obținând dramatizări doar pe chipul și asemănarea lor, înflăcăându-se astfel într-un soi de climat creator aducător de orgolioase satisfacții personale. Regizoarea Chris Simion, de pildă, experimentând acest procedeu, a cunoscut în cadrul teatrului independent realizări nu lipsite de interes, aducându-i bucuria a sute de reprezentații (vezi „Dragostea durează 3 ani”).

Scrierea și regia colective s-au născut de fapt tocmai din lipsa unei solide și bogate dramaturgii, dar care a devenit treptat o practică, un experiment, dacă nu chiar o modă, comasând ambiții de „autori totali” ale unor grupări non-conformiste de artiști ai scenei. Acestea nu sunt de fapt decât un exercițiu laudabil, rămânând însă puține speranțe că doar așa să se și poată construi o mare dramaturgie națională care, orice s-ar spune, a avut și va trebui să aibă întotdeauna la bază girul, autoritatea literară ale unor scriitori vizionari, profesioniști cunoscuți, cu solide concepte umaniste generalizatoare, inspirate de evenimentele majore ale vieții și lumii, ale unor maeștri ai condeiului și dialogului teatral, cu talent înăscut și cultivat, dar și cu disponibilitatea de a colabora cu profesioniști experimentați ai scenei, în vederea găsirii unor expresivități inedite, interesante, captivante pentru marele public. Modestia, respectul reciproc, prietenia și țelul comun rămân. În această privință, indispensabile și hotărâtoare în dobândirea succesului colectiv.

Altfel, și câteva actrițe și regizoare respectabile cochetează azi cu dramaturgia, Olga Delia Mateescu primind pentru rezultatele ei chiar un Premiu UNITER. Lia Bugnar a cunoscut două succese remarcabile cu „Șapte dintr-o lovitură”, pe scena Teatrului Național din București și „Felii”, pe scena Teatrului Național „Radu Stanca”

din Sibiu, (având-o însă aici ca interpretă unică pe inconfundabila Ofelia Popii, poate cea mai interesantă actriță a ultimilor ani din peisajul teatral românesc), iar cunoscuta actriță Rodica Popescu-Bitănescu după o lungă experiență teatrală, apucându-se și domnia sa de scris și de regizat, a dobândit un surprinzător succes de public cu „Cinci femei de tranziție” și „Încă-i bine”, două comedii de stringentă actualitate, pe scenele Teatrului Național din București și în multe turnee prin țară.

Aceste încercări, poate și altele care vor mai fi, rămân totuși puține și insuficient de semnificative, pe lângă nevoia acută de noutăți dramaturgice de care are nevoie o cultură teatrală cu tradiția și prestigiul celei din România.

Așa stând lucrurile, se vede treaba că scriitorii profesioniști au cam întors spatele instituțiilor de spectacole, ori tocmai contribuțiile domniilor lor ar aduce plusul de valoare și de autoritate literară, atât de necesar, într-o mișcare națională și internațională de teatru.

Numai că instituțiile de spectacole par azi prea puțin preocupate de soarta scrisului dramatic autohton, pe managerii acestora auzindu-i mai degrabă vaitându-se „vai, ce ne facem cu plata atâtor drepturi de autor!”, în timp ce regizorilor și scenografilor tot domniile lor, „negociind”, le oferă cu dezinvoltură sume de euro uriașe, în comparație cu remunerațiile, în lei, ale actorilor și mai cu seamă cu viața pe scenă extrem de scurtă a unor premiere ale prea scumpilor noștri realizatori de spectacole - ca și când dramaturgul ar trebui să fie plătit mult mai puțin decât regizorul sau, dacă s-ar putea, deloc! Au fost chiar litigii în această privință, unele teatre tot „uitând” să plătească drepturile legale ale unor autori celebri ani mulți la rând, cum s-a întâmplat să facă de pildă și Teatrul „Fani Tardini” din Galați (sub directoratul actorului Vlad Vasiliu), cu autorul piesei „Steaua fără nume”, Mihail Sebastian, după care, îmi pare rău că trebuie să o spun, a beneficiat, slavă Domnului, de frumoase încasări mai bine de șase-șapte ani! - asemenea mojiicii depășind desigur, orice limită a bunului simț, confruntându-se cu riscurile penale ale unor penibile și degradante piraterii.

Și iată așadar, cum se instaurează un climat absolut neproductiv între instituțiile de spectacole și scriitorii consacrați, aceștia din urmă, simțindu-se astfel trișați, umiliți, disprețuiți, hotărându-se probabil, să scrie orice altceva, numai teatru nu!

Reglarea acestor raporturi creatoare, indispensabile dintre scriitorii profesioniști și teatre este însă absolut vitală pentru viitorul scrisului dramatic românesc, iar Ministerul Culturii - dacă va avea vreodată, totuși, și un ministru de origine română - ca și Uniunea Scriitorilor n-ar mai trebui să manifeste la nesfârșit atâta „nebagare de seamă” față de o atât de nefirească stare de lucruri.

Tristan (I)

Ștefan Borbely
prof. univ. dr. Universitatea
„Babes-Bolyai” Cluj

Mecanismul imaginărilor și simbolic al insularizării prin boală se poate vedea cel mai bine la Thomas Mann în capitolul introductiv al romanului *Muntele vrăjit*. Tânăr inginer constructor de nave, descendent al unei înstărite familii din Hamburg, Hans Castorp traversează obstacul spațiului germanic pentru a-i face o vizită la Davos,

într-un faimos sanatoriu pentru cei cu boli de plămâni, vărului său Joachim Ziemssen, „prizonier” acolo de mai multă vreme. Traseul psihopomp, elizean e sugerat de către Thomas Mann încă din primele rânduri: „De pe platoul înalt al Germaniei meridionale, treci mai întâi prin diferite ținuturi, urcând și coborând pînă la țărnul suab al lacului, iar de aici plutești cu vaporul peste valurile săltărețe, dincolo de prăpăstii socotite odinioară ca fiind genuni fără fund.”(1) (1:5) În spațiul cantonal elvețian, obstacole neașteptate fragmentează un drum care se dovedise a fi pînă atunci, totuși, liniar: „intervenții întârzieri și greutăți” (1:5); apoi pantele încep să urce „pe un drum stîncos, sălbatic și anevoios” (1:6), mica locomotivă a trenului în care călătorește inginerul părădind că biruie cu dificultate un „suiș abrupt și greu, care parcă nu mai ia sfârșit”. (1:6)

În joacă parcă, așa cum obișnuiește, Thomas Mann inserează în interstițiile descrierii unei călătorii în aparență banale, simboluri străvechi, care par să anunțe altceva decât o simplă vilegiatură. Roata lumii, pe care o învârtește micuțul tren de munte, declanșează în capitolul introductiv al *Muntelui vrăjit* marea roată regresivă a timpului, spațiul curgând aici în timp într-un mod firesc, de parcă ele n-ar fi categorii diferite: „Două zile îndepărtează omul, și cu atât mai mult pe un tânăr care încă nu și-a înfipt destul de puternic rădăcinile în viață - meditează șagalnic Thomas Mann -, îl înstrăinează de universul său cotidian, de tot ceea ce

numea el datorii, interese, griji, speranțe, îl poartă tot mai departe cu fiecare învârtitură de roată a trăsorii ce-l duce la gară, infinit mai mult decât și-ar fi putut închipui. Spațiul care, rotindu-se și gonind, se interpune între el și locul său de baștină, desfășoară forțe pe care, de obicei, le credem rezervate duratei: din oră în oră acesta determină prefaceri interioare, foarte asemănătoare celor provocate de durată, dar care, într-un anumit chip le întrece.” (1:6)

Datorită acestei ambivalențe, vacanța inginerului de nave Hans Castorp se transformă, într-un moment în care ea părea că nici nu începuse bine, într-o renaștere, într-o regresie spre origini, înstrăinarea de sine fiind mijlocită prin trecerea, obligatorie aproape, prin pânza de apă eterică a râului uitării: „Tot așa, el - [e vorba de spațiul care se interpune între identitatea burgheză, stabilă a omului și cea dezrădăcinat-călătoare - n.n. Șt.B.] - zămislește uitarea, ca și timpul; dar o realizează desprinzând făptura omenească din cercul contingențelor ei, pentru a o transpune într-o stare de libertate inițială; astfel, cât ai bate din palme, face un vagabond chiar dintr-un pedant și un burtăverde. Se spune că timpul este o Lethe; însă aerul îndepărtărilor este, și el, un fel de elixir, iar dacă efectul său este mai puțin desăvârșit, în schimb e cu atât mai rapid.” (1:6-7)

Prin regresia în timp provocată de călătorie, omul stabil, egal cu sine, conștient de responsabilitățile care îi apasă umerii, devine un „vagabond”: acesta e, pentru moment, singurul indiciu tipologic al regresiei pe care îl avem. „Vagabondul” aparține, în sintaxa lui Thomas Mann, existenței ludice, histrionice; urmând descrierea traseului obstaculat parcurs de către Hans Castorp, înțelegem că „vagabondul” (ca și histrionul, de altfel) se află undeva la începutul segmentului de viață al cuiva: el reprezintă o stare, o vârstă, un fel de a fi, pe care le „uiți” în procesul devenirii burgheze, morale, pentru a întâlni apoi, în cursul vieții, în momente dintre cele mai neașteptate, un detaliu, o persoană sau un sentiment care ți le reamintește. Traducând totul în termeni nietzscheeni, din care, desigur, derivă structura, „vagabondul” histrionic

Confluente culturale • Confluente culturale • Confluente culturale
 e dionisiacul, pe care omul socratic, „împovărat” îl uită, fiind din când în când întors din drum pentru a-l redobândi. De aceea - cum sugerează de altfel și textul introductiv al romanului - , nu există deplasări în spațiu fără dizlocări complementare în timp; de altfel, ceea ce se modifică e componența tipologică, freatică a cuiva, a persoanei „compuse” din straturi dionisiace și socratice, din „joc” și „împovărare”.

„Hans Castorp - scrie Thomas Mann - avea să resimtă el însuși aceste fenomene chiar pe pielea lui.” (1:7) El pleacă oarecum îngândurat la drum, cu intenția pragmatică de a trece rapid peste un ritual impus de către conveniențele de familie: „Nu era dispus să ia prea în serios călătoria aceasta și să se angajeze sufletește. Intenția sa fusese, mai curând, să se achite cât mai iute de o obligație, pentru că trebuia să se achite, apoi să se întoarcă acasă la fel cum plecase, și să-și reia traiul exact de acolo de unde, pentru scurtă vreme, fusese silit să-l părăsească.” (1:7) Curând, în chiar compartimentul care îl purta spre piscuri, el își va da seama că prejudecata unei excursii neparticipative e pur și simplu o iluzie, fiindcă „insula” montană de aer rarefiat spre care urcă are alte „legi” decât cele ale șesului meridional dinspre care sosește: „Patrie și orânduire socială erau noțiuni care nu numai că rămăseseră foarte departe în urma lui, dar, mai ales, rămăseseră cu mulți stânjeni sub el, iar ascensiunea continua mereu, mereu încă.” (1:7)

„Patria” și „orânduirea socială” sunt, în sintaxa lui Thomas Mann, etichete care *separă* oamenii, în loc să-i apropie. Germanul e separat de elvețian, așa cum polonezul e separat de francez: între ei sunt granițe, așa cum limite ferme se găsesc și la nivelul palierelor sociale, unde comerțiantul trebuie să-și știe bine locul, așa cum și-l știe servitorul sau principele. Există, însă, dincolo de aceste etichete, forțe „vagaboande”, histrionice, refractare la ierarhizări sociale artificiale; există preocupări, planuri, stări care se încăpățânează să nu țină seama de convenții, transgresând vesel, inconștient aproape, bariere sacrosante. Din categoria acestor planuri fac parte boala, muzica, jocul, vrăjitoria, artisticul ca atare; altfel spus, întreaga recuzită șăgalnică a existenței histrionice, din care Thomas Mann se împărtășește nu o dată, și în spiritul căreia își scrie cărțile.

Urcând mereu, cu micul tren care biruie triumfător genunile, pedantul inginer Hans Castorp are, la un moment dat, impresia intrării într-un ținut *de dincolo de viață*: „Hans Castorp își spune că, fără îndoială, lăsase în urmă zona foioaselor și,

de asemenea, dacă nu se înșală, pe aceea a păsărilor cântătoare, iar gândul acesta al încetării totale a vieții, al despuierii, îl făcu să fie cuprins de un fel de amețelă și o ușoară greață, încât vreme de două minute își acoperi ochii cu mâna.” (1:8) Când și-o dădu la o parte, văzu figura „marțială”, „sănătoasă” a vărului său Ziemssen, primul lucru pe care Joachim i-l comunică fiind acela că timpul, în categoriile căruia „cei de jos” obișnuiesc să gândească viața, are aici, sus, alte dimensiuni: „Fără îndoială, trei săptămâni nu înseamnă aproape nimic pentru noi, cei de aici, însă pentru tine, care ai venit în vizită și care nu trebuie să stai cu totul decât trei săptămâni, pentru tine, totuși, reprezintă o bună bucată de vreme.” (1:11) O altă meditație, făcută parcă numai pentru sine, îl determină pe Joachim să sugereze că la sanatoriu *spațiul* s-a resorbit integral în *timp*: „Da, timpul, zise Joachim și, fără să dea atenție indignării sincere a vărului său, clătină capul de mai multe ori, privind drept înainte. Nici nu-ți închipui cum dispunăștia de aici de timpul oamenilor. Pentru ei, trei săptămâni sunt cât o zi. [...] Aici îți schimbi concepțiile.” (1:12)

Înainte chiar de a ajunge la poarta sanatoriului, Hans Castorp simte forța insidioasă a acestei schimbări. Reacționând la formulele reductiv-cazone ale vărului său, preocupat să îmbrace descrierea peisajului în detalii topografice precise, specifice militarului mereu pregătit să-și așeze trupele în dispozitiv, el va corecta o exprimare a acestuia, afirmând că zăpada de pe pante nu „ține tot anul”, ci este „veșnică” (1:14); la amănuntul macabru că în toiul iernii, locatarii unui alt sanatoriu, mai îndepărtat, se văd obligați, din cauza drumurilor impracticabile, să-și coboare morții pe versanți cu sâniuța, el izbucnește ca din senin într-un râs de neoprit. Râsul e, tot în sintaxa lui Thomas Mann, un atribut al segmentului dionisiac, histrionic al existenței. Printr-un schopenhauerianism corectat în sens nietzschean (cu prelungiri demonstrative în *Nașterea tragediei din spiritul muzicii*), râsul aparține forței „poietice”, voinței plâsmuitoare, originare, arhaice a lumii, care creează forme, dar nu se poate închide la nesfârșit în ele; prin urmare, râsul - ca și histrionismul, de altfel - aparțin momentului în care forța plâsmuitoare, condusă de propria-i putere și energie internă, *distruge* forma pentru a se elibera. Altfel spus: râsul se naște din *moartea* formei: nu întâmplător, râsul lui Hans Castorp e declanșat de prima menționare a cuvântului „moarte” în text: „- Cadavrele? Asta-i bună! Haidade! exclamă Hans

Castorp. Și, deodată, simți că-l cuprinde nevoia de a râde, un râs puternic și nestăpânit, ce-i zguduia pieptul, schimonosindu-i fața uscată de vântul rece, cu o grimasă puțin cam dureroasă.” (1:15)

Din nou, trebuie să menționăm că, la fel ca întotdeauna, Thomas Mann se joacă, strecurând în text atribute histrionice, de genul *schimonoselii* sau al *grimasei*. *Muntele vrăjit* e, substanțial, o comedie; scurtul drum care leagă sanatoriul de gară e suficient de lung pentru ca Hans Castorp să simtă întreaga forță a transfigurării în care a pătruns. Menționarea de către Joachim a numelui psihanalistului Krokowski, medicul asistent al sanatoriului, cel care „disecă suflete”, îl face pe inginer să nu mai fie „deloc stăpân pe sine” (1:16): „...disecția sufletelor îl dăduse gata, încât acum râdea atât de tare, că-i curgeau lacrimile de sub mâna cu care, aplecat înainte, își acoperise ochii. Joachim râse și el din toată inima...” (1:16), stare de veselie nefirească, explozivă, care-l determină să primească placid toate detaliile privind cazarea sa, inclusiv informația că, numai cu o zi mai devreme, în camera grijului dereticată între timp își dăduse obștescul sfârșit o americană. „Vreau să spun - îi precizează Joachim, văzând toate acestea - că aici nu există nici timp, nici viață - nu, aici nu există nimic.” (1:23)

*

Îi vom lăsa, acum, pe protagoniștii noștri pradă infinitului morții în care au intrat, și vom încerca să înțelegem ce se întâmplă *înăuntru*. Vom apela, pentru aceasta, nu la cele trei volume ale *Muntelui vrăjit*, ci la o schiță premonitorie a acestora, nuvela *Tristan* (1902). Acțiunea ei se petrece tot la un sanatoriu. Sanatoriul Einfried, condus de către venerabilul doctor Leander, „nu poate fi decât călduros recomandat bolnavilor de plămâni. Dar sanatoriul nu este frecventat numai de tuberculoși, ci aici se mai află tot felul de alți pacienți; bărbați, femei și chiar copii, căci doctorul Leander putea dovedi succese obținute de el și pe alte tărâmurii.” (2)

„La începutul lunii ianuarie, marele comerciant Klöterjahn - din firma A.C. Klöterjahn & Comp. - își aduse soția la Einfried” (87) cu suspiciunea unei banale boli de traheită. Gabriela Klöterjahn atrage printr-o frumusețe „nepământească”, cum strecoară cu abilitate autorul (p.89); tot potrivit sintaxei predilecte a lui Thomas Mann, femeia este însemnată

cu semnul inconfundabil al unei premoniții întunecate (aceiași semn pe care îl găsim și la protagoniștii *Casei Buddenbrook*): „Părul ei castaniu-deschis, strâns într-un coc lăsat adânc pe ceafă, era pieptănat lins, și numai în apropierea tâmpiei drepte cădea liber pe frunte o buclă creată, nu departe de locul unde, peste sprânceana bine desenată, se vedea cum o vinișoară micuță, ciudată, de un albastru palid și bolnăvicios se ramifică pe fruntea limpede, curată și aproape transparentă. Vinișoara aceasta albastră de deasupra ochiului domina îngrijorător întregul oval delicat al feței, și apăsarea mai vizibilă de îndată ce tânăra femeie începea să vorbească sau chiar numai să zâmbească. Atunci obrazul ei căpăta o expresie de încordare, de apăsare chiar, *fapt care dădea loc la temeri nelămurite.*” (89)

Gabriela Klöterjahn nu fusese dintotdeauna bolnavă; starea ei precară s-a declanșat o dată cu nașterea copilului rotofei, plesnind de sănătate, „minunat de vioi și de reușit” (91) pe care l-a adus pe lume, oferind firmei Klöterjahn liniștea succesorală atât de mult dorită. Ca toți copiii din opera lui Thomas Mann, și acesta ucide, moare, sau este ucis prematur: „de atunci [*din momentul nașterii - n.n. Șt.B.*], din acele zile îngrozitoare, [mama] nu mai putea prinde puteri, dacă se poate spune că ar fi fost vreodată în putere. De-abia se sculase din lăuzie, cu totul epuizată, cu totul lipsită de vlagă, când, tușind, scuipă puțin sânge, nu mult, o nimica toată...” (91) Grijuliul doctor Hinzpeter, chemat la căpătâiul ei, îi prescrie odihnă multă, dar starea ei refuză să se amelioreze: „...în timp ce copilul, Anton Klöterjahn-junior, o podoabă de *baby*, își cucerea și își menținea cu deosebită energie și lipsă de considerație locul său în viață, tânăra mamă părea că se topește încet și liniștit.” (91)

Note:

1. Citatele sunt reproduse după ediția Thomas Mann: *Muntele vrăjit*. Roman. Vol. 1-2-3. Traducere de Petru Manoliu. Prefață de Ion Ianoși. Editura pentru literatură, București, 1969 (col. BPT). Pentru a ușura lectura, vom menționa la sfârșitul fiecărui citat doar numărul volumului și pagina.

2. Citatele sunt reproduse după ediția Thomas Mann: *Moartea la Veneția*. Nuvele. Traducere de Lazăr Iliescu și Al. Philippide. Prefață de Eugen Schileru. Editura pentru literatură (col. BPT), București, 1965. Transpunerea în românește a nuvelei *Tristan* i se datorează lui Lazăr Iliescu. Primul citat, de care este atașată prezenta notă, este la pag. 86; în rest, vom respecta uzanța trimiterilor bibliografice din nota precedentă, menționând în paranteză doar numărul paginii.

(Va urma)

Amintiri de pe „Tărâmul uitării”

Virgil Nistru Țigănuș
prof. univ, dr.,
scriitor

Într-o epocă de boicot al valorilor, scrisul poate constitui o disciplină a vieții. O demonstrează domnul Constantin Vremuleț, distins prozator cu mare disponibilitate sufletească, în recentul roman „Evadări ratate”¹, o amplă pledoarie pentru libertatea spiritului. Scriitorul se instalează într-o „aetas ovidiană”

(o vârstă a sensibilității, surprinsă și de Vasile Alecsandri în aproape uitata sa dramă). Cum cele mai multe dintre preceptele clasice par răvășite de „mișcarea browniană” a „instanțelor critice” răsărite cu densitate de criptogame, autorul își spațializează ideile pe „câmpuri” mai sigure. Astfel a procedat Vintilă Horia (1915 – 1992) autorul unei trilogii a exilului: „Dumnezeu s-a născut în exil” (1960), „Cavalerul resemnării” (1961), „Salvarea de ostrogoți” (1983). Poetul Publius Ovidiu Naso (43 î.H. – 17 d.H.) surghiunit în ultimii opt ani ai vieții la Pontul Euxin îi este dat să convertească tortura solitudinii într-un (altădată inexistent) dor metafizic. Domnul Constantin Vremuleț, cu o remarcabilă bancă de date, își înscrie noul demers epic în perimetrul unei teme de prestigiu: transfigurarea artistică a existenței creatorului. Un asemenea demers impune un anume regim al scriiturii (reamintim „rezerva” lui C. Călinescu referitoare la tentativele de metaforizare ale biografiei Geniului). Aceste „intersecții” subliniază efortul autorului de a surprinde confruntarea (atemporală) dintre constrângerile „lumii” și respirațiile artelor. Ovidiu, poetul „Artei iubirii”, condamnat la exil pentru lejeritățile de limbaj și pentru nonconformismul față de rigorile clasice, debutase cu caligrafiile erotice din „Amores”. În cele cinci „cărți”, numele mărturisit al muzei era Corinna. „Remedia amores” completa un scenariu al acestor stări de grație. Anticipând parcă tehnicile

postmoderniste, Ovidiu a reluat, în 250 de episoade, scene din operele modelelor sale: Homer, Hesiod, Vergilius (în „Metamorphoseon Libri”). Când a fost trimis la Tomis, nu-și încheiase „povestea” despre festinurile romanilor. „Nu e suferință, spunea Blaga, să nu se schimbe în cântare”. La Pontul Euxin, Ovidiu, aproape strivit de jumătate din clepsidra saturată de timp, va descoperi meditația asupra „tristelor” lumii și asupra tristeților ființei. Dl. Constantin Vremuleț reconstruiește cu migala unui modelator în metale rare acest teritoriu (administrat de tot mai rarii cunoscători ai universului antichității). Romancierul se arată mai interesat de arhitectura lumii interioare a artistului.

Pe „tărâmul ostil” al Medeei ajunge, odată cu „Minerva”, nobilul bard aplaudat excesiv în Forumul Romei pentru felul cum tălmăcea, în verbele erosului, generosul îndemn al lui Horațiu, „Carpe diem”. Aici, între „barbarii” care aveau să urce pe coloana împăratului Traian, poetul român e întâmpinat de tempeste, de „pâcla groasă, arămie, răscolită de vânturi” dar și de aerul mirosind a „iarbă înflorită”, sporind tainele unor fapte misterioase. Slujit cu credință de Sarbalos și de scribul frigan Eziș, eternul serv, de către traca Aptasa (doică și inițiatore în „ars amandi”), înconjurat de pitagoreicul Nicolas, de însinguratul Maximus, de medicul Alistarch, de arhonte Philatos, Ovidiu va afla chiar de la unul dintre „supraveghetorii” săi adevărata cauză a exilului. Marcus Silvius observa: „Pe tine talentul tău te-a condamnat...” (După cum se vede, propoziția rămâne valabilă și pentru anii de față). Toți aceștia personifică timpul istoric. „Dialogul” vag matrimonial cu Fabia reamintește grația antică, după cum iubirea senectă pentru fosta prințesă egipteană Stateira schimbă culorile de bază ale vieții în „nuanțe vii și calde”. În aceste „nuanțe” se scrie, pe gama de la răsfaț – la durere, portretul unui iluminat numit Ovidiu. Uitată de prieteni, „trimis în trecut” nu numai de obsesiile Cezarului apăsător de intrarea în deriziune a moravurilor, ci și de silnicia și superficialitatea (valabilă încă) a detractorilor de tipul lui Cassius Severus, poetul exilat preia

mnemonic soarta tuturor scriitorilor agresați de indiferență, de ură (deghizată în iubire), înconjurați de „laureații” unor idealuri uscate. Și atunci, dobândind curajul acelora ce salvează biblioteci din ruguri ale nepăsării, Ovidiu depășește hotarul imaginar modulat între claustrare și libertate. Aici se află meritul prim al cărții dlui Constantin Vremuleț: evadările (imaginare) din Pontul Euxin nu sunt ratate; ele sunt tot atâtea căi de eliberare spirituală. Cu mare talent, romancierul explorează o anume stare de basm proprie fapturilor greu încercate. Însă acele voaluri ale visului reîntoarcerii poetului în vremuri juvenile nu se risipesc. Adevăratul artist rămâne cu toată „flota” sa de speranțe, un călător în Absolut: „ochii poetului erau complet transfigurați, rătăceau prin alte spații, era plecat într-o lume interzisă multora...” Aceste „evadări” nu au a recupera un ideal pierdut, el există și se va proiecta în osmoza (nelipsită de poezie) a unui nou popor, în izbânda singurei credințe întemeiată pe adevărata iubire.

Exilul lui Ovidiu, decantat de accidente biografice, echivalează cu o despovărare de tensiuni și refuzuri. Un poem scris în limba geților, astăzi pierdut, a surprins desigur această „trecere”. Dl Constantin Vremuleț are înțelepciunea de a sugera permutările existențiale din „dialogurile” poetului cu imperatorul ajuns pe ultimele volve ale vieții (în care biblicul număr 70 figurează ca rezultat într-o ecuația a echilibrului clasic). Firește, se pot admite „măsurători diferite ale timpului”, dar vectorul de sens rămâne același. Înainte ca ultima solie imaginară a poetului să ajungă la Roma, pedepsitorul său fascinat doar de coliviile cu păsări cântătoare, a trecut cu onoruri păgâne în infernul secund.

Cine spune că poeții nu pot să aibă mormânt? Ovidiu nu se găsește în sarcofagele tomitane. Autorul ultimei cărți ce i-a fost închinată, distinsul prozator Constantin Vremuleț, îl înalță peste tristele valuri pe aripi enorme ale poeziei îmbrățișând milenii.

Cu un titlu brodat pe un enunț al lui Mihail Sebastian, partea a doua a romanului „Evadări ratate” imaginează, în ultimele două sute de pagini, drama unui nou Ovidiu, poet postdecembrist, întruchipare neașteptată a seducătorului autor al „Ponticelor”. Natură rebelă, incomodă (Horațiu, se pare, numise poeții „genus irritabile”), eroul dlui Constantin Vremuleț intră în conflict „spiralic” cu vechile și cu noile „democrații”. Discursul abandonează tonul sobru și intră în rezonanță – atât cât a considerat autorul – cu mediul „comunicării”

lelere, proprie lumii de astăzi. Poetul contemporan (nu ne gândim la cei abonați la premii și recompense) este martor (și, fără să vrea, părtaș) la o aiuritoare răvășire a valorilor. Fenomenul este urmat de efecte secundare, inclusiv la nivelul limbajului (Eroii din „Galeria...” lui Constantin Țoiu, din „Cel mai iubit...” al lui Preda sau din „Ultima vară a lui Antim”, romanul poetului Florin Mugur, nu cunoscuseră toate formele prăbușirii în derizoriul rătăcirilor curente). Ajuns într-una din temnițele „verticale”, noul Ovidiu observă că deținuții poartă piese vestimentare din garderobele unor personalități sau din recuzita teatrelor. Noua „colonie penitenciară” este de fapt o scenă pentru „paradă” tragi-comică, din care nu absentează individul-călău. Eroul nu i se prezintă un rechizitoriu; reflectă la alegoria fluturului „vinovat de încălzirea globală”. De o vreme auzim că inocența lepidopteră ar putea stârni un uragan. Poetul evadează (păstrându-și emblema de „urmărit general”), cară pietriș de marmură, se îndrăgostește de o Maria-Stateira, recită din stanțele celui născut acum două milenii la Sulmona, călăuzit de o stare de spirit din alte vremuri. Doar această *anamnesis* poate însenina lumea, alminteri, totul rămâne o endemică „țiganiadă” cu pretenții de civilitate. Iată de ce „evadările” despre care scrie dl Constantin Vremuleț cu ochii adânciți în prezent duc – fie spre dedublarea de spirit, fie la însingurare și la moarte.

Întoarcerea literaturii spre sinele profund nu este o speculație utopică, ci un necesar proces de conștiință. Din păcate, criza spirituală (pe care o definesc cu felurite grații purtătorii de cuvânt ai moralității) este pe punctul de a risipi rezervele de toleranță și de sensibilitate. Între conturile acestor adevăruri, distinsul romancier Constantin Vremuleț ne cheamă să călătorim (adică să evadăm) spre interioritatea spirituală salvatoare de toate formele urâtului. Vom intra astfel în armonie cu artele, ne vom întâlni (în „atingeri fluturate”) cu „ochii măriți ai celuilalt”, cu făptura „cu chip fluid și imprecis”, cu viscocele iernilor, dar și cu livezile cu mere domnești, cu amfora pentru „fructe uscate”, cu depărtările slobode”, din „hăurile mării” și poate cu „umbrele de pe țarm...” Umbrele suntem! Rămânem astfel în frumoasa carte a dlui Constantin Vremuleț cu șirul de versuri care încă nu au atins „tărâmul uitării”...

Note:

1. Vremuleț, Constantin. *Evadări ratate: roman*, Galați: Axis Libri, 2012

Între spaimă, noapte și hiene – I.P. Culianu

Mirela Savin
profesor, publicist

Acest scurt eseu trebuie interpretat drept un pseudo-omagiu, pe care o ființă, de o cultură modestă, de proză culiană, aduce unuia dintre cei mai importanți scriitori contemporani. Acesta poate apărea insuficient sau defectuos din perspectiva organizării și a prezentării ideilor, dar este totuși, măcar parțial, un „instrument esențial

de cunoaștere”¹ al operei celui care realizează prin actul de scriere un instrument de cultură, un instrument de acumulare de informații referitoare la istorie, limbă, știință de tip cantemirian plecând de la funcția de selecție imaginară a schemei jakobseniene pentru a rescrie problema receptării „produselor”² literare prin intermediul așteptărilor, al gusturilor și al valorilor care corespund noțiunii de scriitură.

O melancolie livrescă, exprimată în fraze elegante și încheiate întotdeauna la timp, înainte de a crea impresia de discurs, caracterizează proza lui Ioan Petru Culianu. Procedeele predilecte, constantele tematice, nu mai puțin importante pentru conturarea identității narative, se înscriu ele însele într-o ordine a unității interioare a cărei cea mai sintetică expresie rămâne tonul: „Aș vrea să scriu despre spaimă: despre simțurile care percep o prezență în întuneric; despre urmăriri, despre coșmarurile care ivesc zori galbeni. Ce va fi asta? Numerele? Poate.” Totul stă sub un anume semn, o anumită rostire, un anumit mod al vorbirii care implică o atitudine în raport cu lumea, cu solicitările existenței și, desigur, înainte de toate, cu felurile de a înțelege viața însăși: „Cum să ajungi pînă la un tată fugit, pe care nu l-ai cunoscut. Apare dimineața un individ neras, slab. îi explică: va fi poate urmărit; îl lasă singur. Iese din casă și i se pare că e urmărit, noaptea aude

zgomote în fața ferestrei; iar prietenul său nu vine. Iese pe străzile întunecate.”

Putem spune, la un nivel pragma-semantic, că proza lui Ioan Petru Culianu, cunoaște puține și, în realitate, banale, neînsemnate, chiar inobservabile, schimbări de la un text la altul, completând tabloul prozei românești contemporane cu ceea ce pare a fi un loc *al sau* în tabloul individualizării scriiturii sale narative. De fapt, Culianu este un fin regizor care se folosește de niște actori imobili, cuvintele, pentru a descrie decorurile, situațiile și atitudinile care constituie adevăratul lui mijloc de comunicare: „O femeie se agață de el. O duce acasă. O umbră dispăre printre copaci.” Textul „Aș vrea să scriu despre spaimă” are ca temă dorința utopică de evaziune, declanșată de lumea haotică în care este nevoit să trăiască Simon, alter-ego-ul naratorului. Astfel, caracterul haotic al lumii sau, mai degrabă, monotonia cotidianului („Dimineața dispăre. Apare din nou omul parcă de pe altă lume. îi vorbește despre numere.”) determină ieșirea eroului din real - „De atunci nu mai iese din casă, iubindu-și coșmarul” - și refugiul într-o lume nealterată, în care timpul însuși capătă noi dimensiuni: „De altfel niciodată nu i se întâmplase nimic, deși în fața geamului se ghemuiau fiori stranii; noapte și liniște, corbi neclintiți, luminarea unei ferestre aprinsă în colțul universului.” („Cum presimți o hienă...”).

În analiza unei poezii, oricare ar fi ea, Croce pleacă de la premisa determinării conținutului, respectiv al motivului fundamental, referindu-se strict la o clasă sau la un tip(ar) psihologic care să explice și să demonstreze finețea și delicatețea scrisului prin recitirea și/sau rescrierea „produsului”. La Culianu, aplicând schemele lui Croce, proza nu poate delinea o istorie pentru că orice scriitură este o realitate intrinsecă, deci nici măcar nu este o istorie. Aceasta ar fi de fapt, o structură de suprafață a prozei lui Ioan Petru Culianu – tonul, conturarea identității personajului, rostirea poetico-narativă care implică o atitudine în raport cu lumea, cu solicitările existenței: „Așa cum presimți adeseori o hienă dincolo de forma unui nor, în zgomotele

venind din grădină - poate numai scîrțîitul copacilor sau fișîitul bulgărilor de țărînă destrămați de propria lor greutate - se vestește o prezență în întuneric. I se întîmplase deseori să se convingă că neliniștea unui simț necunoscut este reală; într-un parc, la marginia mării, pe cînd ținea o fată blondă adormită în brațe, dincolo de starea primejdiei se arătaseră umbre gonind mute îndărătul copacilor.”

Lecturând cele trei texte supuse prezentei analize „Aș vrea să scriu despre spaimă”, „Cum presimți o hienă...”, „Noaptea sufletul meu...”, vom constata faptul că estetica lui Culianu, ca a oricărui scriitor din al doilea val, este de tip onnitestuale³, în structura de adâncime totul reducându-se la o simplă „poetică” a unui limbaj comun, echivoc, dar cu toate acestea contextul este semideschis, existînd permanent posibilitatea transformării într-un discurs semifilosofic: „*Pretutindeni aceeași nesiguranță*” /vs./ „ah, despre felul cum se-ncheagă sîngele/ pe buze la un semn făcut la morții / ar fi găsit exemple în istorie.” în poemul *sub stele reci* de Virgil Mazilescu.

Limbajul poetic-narativ dezvoltă o evoluție complicată, cunoaște oscilații: „*Noaptea sufletul meu a zburat pe deasupra unor străni locuri, prăpăstii din care urcă un fum încet, lacuri galbene, focuri - pînă cînd ajunge la niște întinderi putrede, mirosind pervers de urît, unde lumina e nesigură, are deja culoarea zilelor trecute.*” Dacă Mazilescu, prin intermediul instanței lirice, își asumă un rol al non-zisului, al implicațiilor, al presupuzițiilor pentru că acea totalitate de elemente informative care nu sunt direct exprimate de către locutor, în acest caz autorul de text, sunt re-integrate de lector în procesul final de interogare a textului datorită tonului pamfletar-declamativ-dinescian cu final aparent pozitiv ca în pastelul autumnal *Soarele strigă și cade în frunze*: „*Soarele strigă și cade în frunze/ în singurul parc al orașului/ copiii orașului se fac încet mari/ fără teamă la umbra doicilor / (...)/ și eu pe aici --- / după o oră inventez acel cuvînt verde/ cu ochiul verde în trei mări deodată.*” Culianu speculează abil analogiile dintre regnul natural, subînțeles /+viață/ și universul facerii, al artificiei, /+moarte/: „*Ochiul zburînd deasupra unui pămînt în culori bizare, mlăștinos și cuprins de o lumină cenușie, cu animale fantastice, schelete de cavaleri, un cavaler negru dispărînd într-un abur galben pe vîrfurile unei coline, fantasticul pur și glacial pentru că omul nu ia parte, totul sfîrșind într-o pădure la sabatul vrăjitoarelor.*”

Spiritul artificiei duplicitar dinescian gen „*Dans*” („*ba Europă, ba Occident*”) se transformă la

Ioan Petru Culianu

Mazilescu într-un receptacol al tuturor ipostazelor de cunoaștere: „*pentru că de frig de foame și chiar de glonț/ nu se mai poate muri*” (*Administratorul explică în ce constă de fapt viața lui*), în timp ce la Culianu este vorba de reluare, prefacere și amintire a materialului poetic-narativ, de contrafacere a eului: „*M-am trezit cu bucuria visului, navigînd încă prin terenurile concave, în așteptarea soarelui cioplit într-o materie portocalie, un soare sferic spart ca un ou de șocolată, mirosul mixturilor drăcești astupîndu-mi nările, cu timpanele sparte de bubuitul unor tam-tamuri superflue. Dacă s-ar putea, aș dormi toată ziua, oricum nu fac nimic. Dezavantajul somnului e că nu întotdeauna visezi și atunci te trezești cu tristul sentiment al eclipsei, al dezertării.*” Astfel, Culianu se detașează de reprezentanții celui de-al doilea val prin chiar obsesia morții textuale, accentuării sensibilului intuitiv, a disponibilității psihologice deoarece eul se complăce în ceea ce pare a fi o stare de apatie învăluitoare, densă, materială, totul se subscrive nonspusului.

Note:

1. Ion Biberi, *Eseuri literare, filosofice și artistice*, Editura Cartea Românească, București, 1982, p. 43.
2. Pentru mai multe detalii, a se vedea Croce, *Poezii*, Editura Univers, orice ediție, fie rezumativă, fie completă.
3. Ne referim la înțelesurile onnitestualității din perspectiva lui Angelo Marchese.

Jocul dintre simțire-gândire în poezia onirică mazilesciană

Nastasia Savin
profesor, publicist

Virgil Mazilescu scrie, conform lui Șerban Foarță, „niște «mici crime perfecte»: după înfăptuirea crimei, mai mult din pudoare decât din teamă, eul poetic se retrage din scenă, dorind să îndepărteze urmele cumplitului asasinat...”¹

Din analiza poeziilor lui Virgil Mazilescu se identifică mai multe etape: prima, în care limbajul poetic dezvoltă o evoluție complicată, oscilantă (e.g. „Soarele strigă și cade în frunze/ în singurul parc

al orașului (...)/ și eu pe aici---/ după o oră inventez acel cuvânt verde/ cu ochiul verde în trei mări deodată.”, „Soarele strigă și cade în frunze”), a doua, reprezentată de perioada „legendelor” morții textuale, a mecanicității: „trece în goană un pâlc de călăreți copitele cailor lor/ fumurii/ povestesc despre tine și despre mine zice guillaume dus/ pe gânduri...”, a treia, etapa poemelor cu și despre comunicare: „nu mai sunt trist arcul se leagănă-n tindă șaua e pusă/ unul după altul cetățenii strigă trăiască (și perifriza și/ războiul și artele)...”.

Însă, toate aceste etape se caracterizează prin stranietatea viziunilor care uneori se degradează transformându-se în incoerență, într-o arbitrară asociere a cuvintelor. În fond, Virgil Mazilescu era adeptul „unei arte concise, de sorgintă brâncușiană, fiind de părere că adevărul, pentru a putea fi perceput, trebuie redus la esență. Demonstrațiile sale de elocință erau deseori ilustrate cu versuri din George Bacovia, pentru care Virgil Mazilescu avea un adevărat cult, și Mihai Eminescu. Nu erau trecuți, desigur, cu vederea nici poeții contemporani. Orice grupaj care apărea în *Luceafărul* sau în *România Literară* era disecat silabă cu silabă, punct cu punct și virgulă cu virgulă, fiind întors pe toate părțile, la sfârșitul festinului se dădea verdictul: aici avem de-a face cu poezie, iar aici e vorba de simplă făcătură.”²

Perspicacitatea psihologică a scriitorului se poate identifica și în următoarele versuri: „mi-am uitat casa și numele e obositor/ să-ți știi mereu numele pe de rost/ o grigore dimitru iulian ușa de la intrare/ se deschidea înăuntru? și câinele negru al vecinului/ spuneți că mușcă? Și n-ar trebui să umblu când e ger/ cu capul descoperit prin pădurea de aluni? am uitat/ am avut vreme destulă să uit din creier până în degete” (mi-am uitat casa și numele), aspect care ne arată faptul că această fină determinare în analiza diferitelor situații

nu privește forma poeziei onirice, o formă invizibilă, dar comună scriitorilor onirici, ci atrage atenția asupra particularităților de limbaj. Este un poem străbătut de o puternică tensiune fluctuantă între vis și realitate, între timpul Istoriei și Marele Timp, între temporal și atemporal. În maniera unui descântec, textul este transformat din câmpul esteticului în cel al abstractului lingvistic: „demult (alaltăieri) cu ce pași am pornit/ și calc iarba și dreptatea greirilor și ajung tocmai/ acolo unde se războiește luna cu pruncii/ (...)/ cineva totuși luminează/ poate cu nouă șerpi sub limba abia născută/ și hai să credem că mai are importanță doar faptul/ că cineva luminează totuși în largul nopții” [demult (alaltăieri) cu ce pași am pornit].

Jocul este unul subtil. Chiar și lectorul este angrenat în acest joc al descifrării sensurilor. Accesul în spațiul interior reprezintă un adevărat ritual de inițiere dat de „mimarea ororii de exhibiționismul afectiv, devenită spectacol în sine, fiindcă actul cenzurii intelectuale vizează nu o etică de uz personal, având ca finalitate mutații psihice, ci propria sa exhibare”³.

Poezia este trecută prin filtrul legilor visului. Pentru o secundă avem impresia că textele mazilesciene încep cu sfârșitul, că se termină chiar înainte de a începe. Se vorbește chiar despre o „expresivitate amânată.”⁴. Un loc special în această radiogramă îl au jocul de scenarii și discursul subversiv: „ce-i spune un perete altui perete când se-ntâlnesc la colț»/ ce-i spune tristețea mea broaștei care se leagănă se leagănă/ ce faci dragostea mea dacă refuz și acum să vorbesc/ ce frumoasă toamnă ce despărțire ce înviere” (***, ce-i spune un perete altui perete...).

În loc de concluzie, putem afirma faptul că în textul mazilescian este introdusă realitatea nemodificată, dar supusă unor altor coordonate, mai precis legilor visului.

Note:

1. Virgil Mazilescu, *Opere complete (versuri și proză)*, ediție alcătuită de Alexandru Condeescu, București, Editura Muzeul Literaturii Române, 2003, p. 5.

2. Nichita Danilov, *Despre o întâlnire cu Guillaume*, <http://www.revistavatra.ro/>, revista *Vatra*, nr. 4-5/ 2007, p. 151.

3. Marin Bucur (coord.), *Literatura română contemporană, I, Poezia*, București, Editura R. A., 1980, p. 703.

4. „Dacă poezia lui Daniel Turcea conține un tip de expresivitate retrasă (mai cu seamă în *Epifania*), cea a lui Virgil Mazilescu s-ar putea numi poezie de expresivitate amânată. Încă din primul volum de *Versuri* această poezie nedumerea și în același timp intriga curiozitatea cititorului printr-un soi de cinetică a discursului poetic care nu finaliza fondul comunicării, ci lăsa doar impresia unor repetate amânări.” în Dinu Flămând, *Intimitatea textului*, București, Editura Eminescu, 1985, p. 162.

Kazuo Ishiguro

„Rămășițele zilei” / *The Remains of the Day*¹

Doina Marcu Matei
profesor

Asaltul literaturii asiatice sau sud-americane s-a făcut simțit de ceva timp în spațiul literaturii europene, producând emoție unui public cititor cu un nivel de așteptare difuz, debusolat de marile transformări socio-culturale ale noului mileniu, de căderea comunismului urmat de vidul unei crize ce nu-și arătase decât târziu vârful de iceberg. Este oarecum la modă să vorbești de Paolo Coehlo sau de Garcia Marquez pentru a demonstra că ești adeptul globalizării.

Nipon prin naștere (1954), naturalizat în Marea Britanie (1960), Kazuo Ishiguro a devenit scriitor de expresie engleză în 1982 și scriitura sa împrumutat cu precizie rafinamentul marilor romane englezești încât cu greu poți să asociezi numele japonez al autorului cu perfecțiunea exprimării britanice. Stilul exact, descrierile amănunțite, ușoara detașare de realul imediat, ironia fină a observațiilor referitoare la natura umană, aluziile neinovate la eternul feminin, limbajul elevat, demn de solemnitate caselor nobile, cenzurarea emoțiilor, decriptarea gesturilor în jocuri de luminiși umbre, toate acestea formează un amalgam în care cititorul se simte atras și din care nu mai poate ieși, devenind prizonierul paginii de carte. Plus că autorul se simte confortabil să *rememoreze* parcă *un timp pe care nu l-a trăit*. În 1988, Ishiguro se mulțumește să ridice o perdea prăfuită de pe momente importante ale istoriei și să te invite să observi cu ochii tăi detalii ascunse ale unui secol zbuciumat care se pregătește să moară. Conștiința cu surprindere că acțiunea se petrece în anul 1956, dar amintirile personajului principal se întorc obsesiv în anii interbelici, cu liniștea aparentă dinaintea marilor dezastre, cu nevinovata tinerețe furată de automulțumirea unei meserii executată cu precizie de robot, unde *demnitatea* înseamnă mai mult decât viața însăși, iar sentimentele sunt crunt reprimite de cerbicia convențiilor asumate.

Mândru de statutul său de majordom la castelul Darlington Hall, Stevens (fără prenume) este sluga desăvârșită a *înălțimii sale*, lordul Darlington. Se identifică atât de mult cu munca sa, încât își reprimă orice sentiment omenesc, devine parte statică din peisaj, ascuns în penumbra arcașelor, gata să-și servească stăpânul, fără să-și dea seama că momente cheie ale istoriei se petrec sub ochii săi: vizita lui Ribbentrop, omul lui Herr Hitler, trimis în Anglia pentru a lua legătura cu Majestatea – Sa, regele, bineînțeles în cea mai mare discreție, deghizatele conferințe ale unor *amatori politici* care-și închipuiau că pot schimba soarta lumii în timp ce-și fumează trabucuri fine, vizita primului ministru în pragul războiului. Absorbit de rolul său de *primă slugă*, bietul Stevens nu înțelege nici că este îndrăgostit de domnișoara Kenton (tot fără prenume), intendenta castelului. Singura excepție în decursul multor ani este ca cei doi să bea seara o ciocolată caldă, la fel de protocolar, cu același obsedant limbaj englezesc. Stevens nu renunță la demnitatea rigidă a

statutului de majordom de mare clasă nici când domnișoara Kenton îl anunță că se va căsători, își va da demisia, va pleca, iar el va rămâne definitiv *singur*.

Banalul se transformă în perlă narativă când, peste 20 de ani, mult după moartea lordului Darlington, majordomul perfect Stevens (fără prenume) primește o scrisoare de la fosta domnișoară Kenton (fără prenume), devenită doamna Benn (fără prenume), nefericită în căsnicie.

Și, ca la o nouă facere a lumii, Stevens pleacă în căutarea iubirii pierdute, timp de șase zile. Este de fapt o călătorie prin viața sa anostă. Primește pentru călătorie Fordul noului stăpân (americanul Farraday cumpărase castelul cu tot cu majordomul din dotare, care intrase *în preț*). Este bucuros să constate că primise destule costume de călătorie de la mulți *gentlemen* care fuseseră mulțumiți de prestațiile sale de-a lungul timpului și pornește la drum printr-o Anglie pe care nu o cunoaște, cu oameni simpli ce se străduiau să uite ororile războiului. Are timp să deruleze în minte amintiri și pasaje din scrisoarea domnișoarei Kenton. Observă frumusețea peisajelor din natură cu bucurie copilărească. Își amintește de tatăl său, tot majordom de prim rang, și nu pare să regrete că nu a fost lângă el când murit pentru că *datoria* lui supremă în *ceasul acela* era să-și servească stăpânul cu...*demnitate*. Stevens *își dădea silința* să nu observe oaspeții emoția provocată de moartea bietului său tată. Nu a înțeles mersul istoriei și dramele lumii, dar nici lumea nu l-a înțeles pe el. Își amintește de rarele dialoguri cu domnișoara Kenton, când nu reușea să se dezbrace de haina rigidă de majordom și nu poate nici acum, în iarna vieții, să definească sentimentele umane absolut firești care l-au trimis în căutarea timpului trecut.

Călătoria se apropie de final și Stevens se vede în situația de a fi confundat cu un lord de către locuitorii impresionati de luxoasa mașină și manierele sale impecabile. Și în a șasea zi, pe seară, se întâlnește cu fosta domnișoară Kenton, acum mai lentă ca odinioară, dar la fel de dreaptă. Timp de două ore, fix, deapănă împreună amintiri și doar într-o stație de autobuz, unde se refugiază de lacrimile ploii, doamna Benn (fără prenume) recunoaște că a fost îndrăgostită *toată viața* de domnul Stevens (fără prenume), că și-a părăsit soțul de trei ori în numele iubirii și tot de trei ori s-a întors la soțul său. Abia acum a simțit și Stevens *că i se rupea inima* și realizează că ar fi putut duce o altfel de viață, *mai bună. Dar e prea târziu pentru tot*. Rămășița de viață sau, mai bine zis, *rămășițele zilei* care îi mai rămân și le va petrece la Darlington Hall și, ca un bun majordom, va învăța să răspundă la tachinările stăpânului american cu tachinări englezești. Nici nu i se pare atât de greu să exerseze arta tachinării. Aceasta este cheia căldurii omeniești, iar Stevens trebuie să exerseze, chiar dacă a descoperit atât de târziu căldura relațiilor omeniești. Asta pentru fi mulțumit noul stăpân și pentru că este de la sine înțeles că primul majordom al castelului trebuie să facă totul ca să se facă util, necesar ca nimeni altul, ca să-și păstreze demnitatea funcției până la căderea nopții peste zi, peste singurătatea lui, adică până la moarte.

Facerea lumii s-a desăvârșit, iată, în șase zile, spre seară...

Note:

1. Traducere din limba engleză de Radu Paraschivescu, ediția a 2-a, Iași, Polirom, 2012.

Voltaire și „ocara” sa periculoasă

Violeta Ionescu
scriitoare

La 21 noiembrie 2012 s-au împlinit 318 ani de la nașterea uneia din cele mai ascuțite minți pe care le-a avut omenirea. „Înțeleptul din Ferney”, cum i se mai spunea, François-Marie Arouet, mai bine cunoscut sub pseudonimul Voltaire, s-a născut și a murit la Paris (1694-1778). Porecla i se trage de la faptul că ultimii ani (1760-1778) și i-a petrecut la Ferney, în

Elveția, o localitate liniștită de lângă Geneva, unde „înțeleptul” și-a cumpărat un castel care există și astăzi. În cei 84 de ani ai existenței sale, plină de sușuri și povârnișuri amețitoare, Voltaire a scris enorm de mult. A fost scriitor, istoric și filosof de factură iluministă, renumit în epoca sa, precum și de-a lungul vremii până astăzi, cunoscut ca liber cugetător, spirit cercetător și analitic (doar a absolvit un institut iezuit!), ironic, neîncredător și curajos, un om care a riscat totul, inclusiv propria libertate și viață, pentru a critica in justiția și a susține adevărurile în care credea. După aproape 200 de ani, Anatole France, care și el a învățat la iezuiți, remarcă: „înăuntrul templului se fabrică armele care vor dărâma templul”.

S-a dovedit de multe ori că a avut dreptate: marii adversari ai Bisericii au avut în copilărie de o educație clericală!

La 8 ani i-a murit mama. La 28 ani, tatăl (1722), nu înainte însă de a-și vedea fiul închis 11 luni la Bastilia (1717-1718), pentru niște versuri ireverențioase la adresa lui Filip de Orleans. Dar a asistat desigur și la premiera tragediei „Oedip”, în 1719, ocazie cu care fiul nărăvaș al său și-a atras simpatia sus-pușilor vremii, printre care ducele de Richelieu (nepotul cardinalului) și lordul literat Bolingbroke, Sir Henry St John, al IV-lea Baronet (1652-1742). Pentru tânărul Voltaire începe acum o perioadă mondenă, în care încep să i se deschidă ușile saloanelor, să fie curtat și adulat de elita pariziană.

Nu mult pentru multă vreme, însă. În 1775, ajunge din nou la Bastilia, pentru o lună, fiindcă a schimbat replici malițioase, destul de inofensive, cu

cavalerul de Rohan-Chabot, pe care l-a și provocat la duel. După eliberare, pleacă în Anglia pentru trei ani, timp în care scrie studii, scrisori, dialoguri, asistă la înmormântarea lui Newton, la Westminster Abbey, merge la spectacolele shakespeariene și, cel mai important, scrie și publică „Scrisorile engleze” sau „Scrisorile filosofice” - în care compară absolutismul francez cu instituțiile democratice engleze. Cartea este considerată de criticii ulteriori ca prima cu adevărat volteriană. A fost interzisă în Franța, ba chiar arsă de călău, din porunca parlamentului.

La doi ani de la întoarcerea sa la Paris publică din nou o carte interzisă, „Histoire de Charles XII” - vândută de librari pe ascuns. În 1734, după o retipărire a cărții, Voltaire a fost din nou în primejdie de a fi arestat, moment când soarta i-a întins o mână salvatoare: Marchiza de Chatelet i-a oferit protecție, invitându-l să locuiască împreună cu ea la castelul ei de la Cirey. Voltaire a acceptat, a locuit și a creat aici în cea mai deplină liniște timp de 15 ani, până la moartea ei. „Înțeleapta Emilia - așa cum o numește Silvan Iosifescu în monografia sa despre Voltaire - era matematiciană, un spirit liber și îndrăzneț și nu a încercat să dilueze tăria gândirii lui Voltaire, dar s-a străduit să-l ferească de imprudențe și să-i asigure un fel de glorie oficială, o poziție la curte.”

În tot acest timp, a scris „Secolul lui Ludovic al XIV-lea” și „Eseu asupra moravurilor și spiritului națiunilor”. În 1745 este numit „istoriograf al Regelui (Ludovic al XV-lea „cel Mult Iubit”, cum i s-a mai spus, 1715-1774; același titlu l-a purtat și Racine la curtea lui Ludovic al XIV-lea) și semnează un timp *gentilhomme ordinaire de Roi*. Un an mai târziu, în 1746, intră în Academia franceză.

Dar soarta, mereu schimbătoare, îi joacă feste din nou. Marchiza de Chatelet moare și toate speranțele lui sunt spulberate în vânt. Urmează o perioadă de reflux, de dezorientare, când se simte din nou vulnerabil și piesele sale nu mai sunt primite cu aceeași bunăvoință.

În 1750, e din nou pe val. La invitația stăruitoare a lui Friederich al II-lea, cel Mare (1712-1786), pleacă la Postdam (va reveni la Paris după 30 de ani!). După trei ani de ședere la reședința regilor Prusiei, Voltaire intră în conflict deschis cu monarhul-poet, care mai era și flautist și compozitor amator, care admira artele și îl primise cu admirație pe Bach (1685-1750). Friedrich cel Mare scria poezii în

franceză pe care i le corecta Voltaire. Însă spiritul critic și polemic al filosofului nu accepta să-și încalce principiile. Tot așa a intrat în conflict cu membrii Academiei berlineze, în special cu matematicianul francez Maupertuis (1698-1759; primul președinte al Academiei de științe prusace, la invitația lui Friederich cel Mare).

Voltaire a fost un scriitor care și-a cunoscut valoarea și a reușit să și-o impună. A devenit bogat, dejucând manevrele librarilor care câștigau enorm pe seama și în detrimentul autorilor, devenind astfel independent financiar, ceea ce l-a ajutat să nu mai apeleze la un mecenariat umilitor. S-a folosit și de influența pe care o dobândise la curtea Franței, cerându-i doamnei Pompadour să intervină pentru ca interdicția de tipărire a „Enciclopediei” sale să fie anulată.

Ultima lui ședere a fost în Elveția, la Ferney, unde și-a cumpărat un castel și a trăit liniștit timp de 18 ani. Era trecut de 60 de ani, „mereu muribund, cu un picior în groapă, țopăind cu celălalt”, cum se autodescrie. Dar nu contenea să scrie și să poarte o corespondență zilnică extrem de prodigioasă, devenind, ca Goethe, unul din „bătrâni teribili” mai prolifici în anii senectuții decât la tinerețe.

La Paris s-a întors pentru a muri. Avea 84 de ani și oficial venea la premiera „Irene”. Mulțimea îi înconjura caleașca pe străzi, spectacolul a avut succes... Cu toate acestea, din cauza criticilor sale la adresa Bisericii catolice, mai bine zis a intoleranței și exceselor dogmatice și ale unui cler corupt, Biserica l-a excomunicat. În zadar au fost insistențele nepoatei sale, doamna Denis, de a-l face să semneze o retractare pentru a „reveni în sânul Bisericii” și a putea fi înhumat creștinește. Voltaire a refuzat să retracteze, refuzând astfel și împărțășania. Era în 1778 când, într-o zi de primăvară, la 30 mai, François-Marie Arouet, zis Voltaire, a trecut în eternitate.

S-a născut toamna și a murit primăvara. A fost un spirit mereu rebel, mereu în dispută cu mai marii lumii pe care i-a cunoscut îndeaproape și i-a înfruntat când era cazul, exprimându-și liber părerile și încercând să-i determine să miște roțile unui angrenaj social înțepenit. A fost un iluminist luminat, am putea zice, pe care guvernul revoluționar al Primei Republici franceze l-a recunoscut când, în 1792, i-a așezat rămășițele pământești la Pantheon.

Ca scriitor, Voltaire a excelat prin cantitatea și diversitatea scrierilor sale. A publicat nu mai puțin de 70 de cărți, peste 18.000 de scrisori (adunate în 60 de volume sub îngrijirea americanului Th. Besterman, directorul Institutului „Voltaire” de la Geneva). A scris sute de titluri, din aproape toate formele literare (piese de teatru, poezii, romane, eseuri, lucrări istorice și științifice). S-a spus că dacă

ar fi murit la 50 de ani, Voltaire ar fi rămas un fel de Fontenelle: inteligent, interesant, dar fără legătură cu literatura. Din corespondență, de asemenea, excelează epistolele scrise după 60 de ani.

S-a mai spus că Voltaire „a făcut gazetărie în afara gazetelor”. În 1737, el scria în „Sfaturi către un gazetar”: „Fiți imparțial. Aveți cultură și gust, dacă pe lângă acestea veți fi și drept, vă prezic un succes durabil”.

Pamfletele lui sunt dialoguri imaginare. În „Harababură dramatică” (cu un text de o pagină), în fața unui chinez se confesează: un iezuit, un jansenist, un quaker, un anglican, un luteran, un puritan, un musulman, un evreu. Fiecare laudă propria sa religie, criticând-o pe a celuilalt. La sfârșit, chinezul conchide: „Domnule paznic al balamucului Chinei, du-te și închide-i pe acești sârmani nebuni, pe fiecare în camera lui”...

În „Biblia în sfârșit explicată”, spiritul critic al lui Voltaire nu se abține de a polemiza pagini întregi, încercând să aducă exclusiv pe calea înțelegerii raționale ceea ce scriitorii Sfintei Scripturi au obținut prin revelație.

Unele titluri sunt scurte, altele excesiv de lungi: „Relatare despre boala, spovedania, moartea și învierea iezuitului Berthier, împreună cu relatarea despre călătoria fratelui Garaisse, cu ceea ce urmează în așteptarea a ceea ce va urma”.

A scos în evidență diferențele de gândire, de credință, de manifestare în tradiții și obiceiuri, compunând dialoguri între: Marcus Aurelius și un călugăr (filosofia și creștinismul față în față); un iezuit și un brahman (diferența între credințe diferite asupra aceluiași Dumnezeu); Lucretius și Posidonius (în antiteză, poezia latină și cea greacă, lumea apuseană și cea orientală).

Are povestiri scurte, extrem de concise, cu caracter sarcastico-filosofic, toate sfârșind printr-o morală tipic volteriană, așa cum La Fontaine (1621-1695) își încheia fabulele lui din mediul faunistic.

Eleganța exprimării voltairiene este un apanaj al minții sale luminate și al stilului care își respectă cititorul.

Finalurile lui sunt neașteptate și remarcabile. În „Le blanc et le noir” (1761), Topaze se oferă să-i aducă lui Rustan un papagal „născut înainte de potop”, care „a călătorit cu Arca” (lui Noe, evident). „Fu adus papagalul, care vorbi astfel”.

Aici se încheie, brusc, narațiunea. Dar cine citește este obligat să se întrebe: „Oare ce ar putea să ne spună nouă acum („acum” însemnând secolul XVIII, XIX, XX, XXI... etc.) un papagal care vine din epoci imemorabile? Oare ce frază, ce adevăruri sau ce minciuni ar rosti?...”

Scriitorul nu se îndură totuși să-și lase cititorul în dilemă absolută și revine, prefăcându-se că explică printr-o „notă”: „Domnișoara Catherine Vade

Confluente culturale • Confluente culturale • Confluente culturale

n-a putut niciodată găsi povestirea papagalului în portofelul răposatului ei văr, Antoine Vade, autorul acestei povestiri. E tare păcat, ținând seama de vremurile în care a trăit papagalul”. E ca o joacă elegantă de-a șoarecele și pisica.

Voltaire are și începuturi remarcabile, narațiuni firești în care se întrezăresc întâmplările neobișnuite ce vor urma, incitând la lectură: „La 12 octombrie 1759, fratele Berthier a avut nenorocirea să se ducă la Paris, la Versailles, împreună cu fratele Coutu, care-l întovărășea de obicei”.

Voltaire ceartă, „ocărăște” în felul lui, ironizează toate moravurile societății în care trăia. Infidelitatea conjugală are un loc aparte. Într-o povestire, Zadig se prefăce mort și roagă un prieten să încerce fidelitatea soției sale, Azora: „Ea plânse, își smulse părul și jură că nu va supraviețui. În seara aceea, Cadour îi ceru îngăduința să-i vorbească și plânseră puțin împreună. A doua zi plânseră și mai puțin și cinară împreună”...

Micromegas este o povestire fantastică, unică, nu numai în opera volteriană, ci și în proza secolului al XVIII-lea. A fost scrisă din admirație pentru Jonathan Swift (1667-1745), care l-a și inspirat, dar pe care îl depășește ca problematică. Este o proză doar aparent suprarrealistă, pentru că în spatele cuvintelor se ascunde o ironie fină și o critică severă la adresa mai ales a clericilor catolici care susțineau că universul a fost făcut „doar pentru om”. În esență, este vorba de un dialog între un sirian (din Sirius) și un saturnian (firește, din Saturn). Absurdul reiese din compararea dimensiunilor personajelor și a modului lor de viață: „Nasul lui fiind o treime din frumoasa lui față și frumoasa lui față fiind a șaptea parte din înălțimea frumosului său trup, trebuie arătat că nasul sirianului (din Sirius!) are șase mii trei sute treizeci și trei de picioare regale plus o fracție; ceea ce era de demonstrat. Piticul din Saturn are talia doar de șase mii de picioare.”

Sirianul îl compătimentește pe saturnian pentru că explorează universul cu doar 72 de simțuri, față de cele aproape o mie ale sale. Și amândoi deplâng scurttimea propriei lor vieți: „Cât timp trăiți? întrebă sirianul. „Ah!, tare puțin, răspunse omulețul de pe Saturn. „Întocmai ca și noi”, spuse sirianul. „Mereu ne plângem. Pesemne că e o lege universală a firii.” „Vai! Spuse saturnianul, trăim doar vreme de cinci sute de revoluții ale soarelui (cam 15.000 de ani tereștri). Îți dai seama că trebuie să mori îndată ce te-ai născut?”... Sirianul, care trăiește de 700 de ori mai mult, exprimă un adevăr inexorabil: „când a sosit clipa metamorfozei e același lucru, fie că ai trăit o veșnicie, fie că ai trăit o zi”.

Cele două ființe stelare – uriașul din Sirius și piticul din Saturn - descoperă la un moment dat pământeni, despre care piticul, afirma că nu există. Foarte mirați, ei află despre războaiele lor

duse „pentru un colț de noroi”, despre certurile religioase și pretențiile antropocentrice ale unui „animal minuscul care afirmă că lumile și ființele de pretutindeni sunt făurite pentru om”... constatând că: „făpturi atât de mici au un orgoliu atât de mare”!...

Atunci uriașul, care se numește Micromegas, se hotărăște să scrie o „preafrumoasă carte” în care să dezvăluie pământenilor tainele universului. O carte de filosofie, scrisă „mărunt de tot”, ca să fie pe înțelesul oamenilor mărunți. „Le dădu într-adevăr cartea, care fu dusă la Paris, la Academia de științe. Dar când bătrânul secretar o deschise, nu văzu altceva decât file albe. „Ah! spuse el, îmi închipuiam eu”.

Voltaire avea arta de a spune doar pe jumătate ce avea de spus, lăsând cititorul să înțeleagă și să completeze restul. Dar nu numai atât. Voltaire știa cum să stârneasă râsul pentru situații voit ridicole care să trimită gândul la cu totul altceva decât părea să spună la o citire neatentă: „Domnul Baron era unul dintre cei mai puternici seniori din Westfalia, căci castelul lui avea porți și ferestre.” („Candide”). Pangloss „preda metafizico-teologico-cosmologia” și „demonstra admirabil că nu există efect fără cauză și că în cea mai bună dintre lumile posibile, castelul înălțimii sale Baronul era cel mai frumos castel posibil și doamna, cea mai bună din baronelele posibile”...

Criticul francez Émile Faguet îl caracterizează pe Voltaire ca „cel mai bun poet al unei epoci fără poezie”.

Spirit iscoditor și veșnic neîncrezător, Voltaire spunea despre istorici, în prefața la „Istoria lui Carol XII”, în 1748: „Nu-i cred nici pe martorii oculari când îmi spun lucruri care sfidează bunul simț. Degeaba mă asigură Joinville (Jean de Joinville, 1224-1317, unul din marii cronicari ai Franței medievale) că emirii din Egipt, după ce l-au ucis pe sultan, au oferit coroana prizonierului lor, Sfântul Ludovic; tot atât pe cât aș crede dacă mi s-ar spune că noi am oferit tronul Franței unui turc. Cum să crezi că mahomedanii s-au gândit să aducă pe tron pe un om pe care-l luaseră prizonier în luptă, care nu le cunoștea nici legile, nici limba și era dușmanul de moarte al religiei lor?”

Și astăzi, critica surselor prin confruntarea mai multor mărturii este la fel de necesară. Despre unele lucrări istorice prost scrise, „Înțeleptul din Ferney” recomandă consultarea istoricilor pentru a culege din ele rămășițele adevărului, „ca un arhitect care utilizează ruinele unei clădiri”: „Nu tot ce s-a întâmplat merită scris. Să ne ocupăm de ceea ce merită atenția tuturor timpurilor, de ceea ce e în stare să zugrăvească geniul și moravurile oamenilor, ceea ce poate să instruiască și să-i îndemne spre virtute, arte și patrie”.

Și nu avea dreptate?

Pierre Larousse (1817–1875)

Radu Moțoc
inginer, publicist

Recenta expoziție de la Biblioteca „V.A. Urechia”, consacrată enciclopedistului francez Pierre Larousse cu prilejul împlinirii a 195 ani de la naștere, m-a determinat să cercetez viața și opera acestuia care a devenit de mult timp un instrument de lucru indispensabil. Este cunoscut ca pedagog, lexicograf, enciclopedist și editor.

S-a născut la Toucy (Yonne) în data de 23

octombrie 1817 și a decedat la Paris la 3 ianuarie 1875.

După terminarea studiilor la Școala Normală din orașul natal, este profesor la Versailles, după care îndeplinește funcția de director al unei școli profesionale din Toucy (1837), fondată de Guizot ¹.

În anul 1840 pleacă la Paris unde activează ca profesor la Institutul Jauffret (1848-1851)². În această perioadă o cunoaște pe Suzanne Caubet, care îi va deveni soție după douăzeci și unu de ani.

Preocupat de metodele de învățământ privind limba franceză, publică mai multe lucrări pedagogice începând cu anul 1849 ³.

Lexicologia școlilor primare va apărea în 20 de volume, în anul 1872.

În 1852 înființează, împreună cu Augustin Boyer, *Librairie Larousse* care va deveni celebră datorită lucrărilor editate de el. Având contact cu învățământul școlar, își dă seama de necesitatea de a edita o lucrare care să reunească noțiuni de vocabular și enciclopedice, precum și locuțiuni latine (pe care le tipărește pe hârtie roz). Această lucrare, care avea să fie editată în anul 1856, va purta numele de *Le Nouveau Dictionnaire de la langue française* și va fi îmbunătățită în anul 1860, când se vor introduce și numele proprii.

Conștient de faptul că vechile dicționare enciclopedice aveau tendințe exclusiv spre lexicomanie, cu multe cuvinte inutile, Larousse își propune să editeze o lucrare fundamentală, care va fi: **Marele Dicționar universal al secolului al XIX-lea**. Această monumentală lucrare, la care au contribuit personalități din diferite ramuri științifice caracterizate prin erudiție și libertate de spirit, va apărea în perioada anilor 1866-1876 în

cincisprezece volume și două suplimente. Primul supliment în anul 1878, iar cel de al doilea va fi editat în anul 1890. Pentru că autorul a decedat în 1875, finalizarea ultimului volum și a celor două suplimente au fost coordonate de nepotul lui, Jules Larousse Hollier.

Editura Larousse se specializează în publicarea dicționarelor enciclopedice pe care le actualizează mereu:

- *Dictionnaire complet illustré* – 1889.
- *Petit Larousse illustré* – 1906, 1924, 1935, 1948, 1956, 1959, etc.
- *Larousse universel* – 1922
- *Larousse du XX-e siècle* – 1927
- *Le plus petit Larousse* - 1946
- *Grand Larousse encyclopédique* – 1960-1964 ⁴.

I. Colaboratorii la editarea dicționarelor.

Era imposibil ca un singur om să redacteze o lucrare de mare complexitate cum este **Marele Dicționar universal al secolului al XIX-lea** care tratează subiecte precum: istoria, filozofia, politica, științele, arta, filologia, literatura etc. Conform unui elegant obicei, cel care a coordonat această lucrare prezintă în prefață numele fiecărui colaborator și domeniul lui de activitate. Enumerarea este în ordine alfabetică și conține 27 de personalități din diferite domenii precum: medicină, muzeografie, matematică, lexicografie, compoziție muzicală, orientalism, geografie, economie, filologie etc.

Este citat în mod special filozoful francez Proudhon Pierre-Joseph, în calitate de colaborator, cel care a scris un articol *Dieu et Propriété* în care apare expresia: *Dieu, c'est le mal, et la Propriété c'est le vol*.⁵

Această frază, greu de acceptat și pentru vremurile noastre, avea să atragă multe critici asupra filozofului. Poate din acest motiv coordonatorul unei lucrări enciclopedice intitulată *Nouveau Dictionnaire des Dictionnaires illustré*, Paul Guérin, avea să facă următoarea precizare referitoare la **Marele Dicționar universal al secolului al XIX-lea** coordonat de Larousse : *Lucrare considerabilă, dar indigestă, având o parte ostilă sistematic îndreptată contra instituțiilor religioase și monarhice; condamnată și pusă la index de către Sfântul Scaun (1873)*⁶.

Dacă Larousse a început să lucreze la enciclopedie în anul 1866 cu numai 27 de colaboratori, Paul Guérin, în anul 1886, a apelat la un număr impresionant de colaboratori, 114 specialiști în

Confluente culturale • Confluente culturale • Confluente culturale

diferite domenii. Dintre aceștia au fost zece academicieni, patru laureați ai Academiei Franceze și un număr de 19 profesori universitari. Cu atât mai mult, trebuie apreciată activitatea lui Larousse care, cu un asemenea număr redus de colaboratori, a editat 17 volume în comparație cu cele 8 volume editate de Paul Guérin ⁷.

Această tradiție inaugurată de Pierre Larousse prin editarea **Marelui Dicționar Universal al secolului al XIX-lea**, din fericire, a fost continuată și perfecționată de Claude Augé (1854-1924) prin editarea **Nouveau Larousse illustre** (1897-1904, cu un supliment în anul 1907). Pentru o mai mare precizie, dar și pentru a responsabiliza colaboratorii, Claude Augé publică o listă cu numele fiecărui colaborator și denumirea articolului unde este autor.

La apariția primului dicționar de mici dimensiuni, în anul 1906, cunoscut sub denumirea de **Petit Larousse illustré**, Claude Augé avea să nominalizeze colaboratorii, care nu au fost mai mult de șapte specialiști, din domenii precum: fizică, chimie, matematică, litere, medicină, drept, istorie și geografie ⁸.

Tot în această perioadă de mare efervescență editorială a lucrărilor enciclopedice, avea să apară și **La Grande Encyclopédie inventaire raisonne des sciences, des lettres et des arts** sub coordonare lui André Berthelot și al altor unsprezece personalități din comitetul director. Cele 31 de volume au apărut în perioada anilor 1886-1902. Ambiția acestui colectiv de a edita o lucrare de foarte mari dimensiuni a impus pe măsură și un important număr de colaboratori din toate domeniile abordate. Acești colaboratori, nominalizați în ordine alfabetică, au ajuns la un număr surprinzător de mare - 469, dintre care trebuie remarcați, în mod special, pe cei 51 de bibliotecari, arhiviști și paleografi de la diferite biblioteci importante din Franța și străinătate.

Printre colaboratori sunt semnați și doi români:

- Teodoru, ambasadorul guvernului român la Paris;
- Nicolae Iorga, profesor la Universitatea din București ⁹.

II. Care au fost sursele din antichitate până în secolul al XVI-lea, analizate de Pierre Larousse pentru redactarea **Marelui Dicționar Universal al secolului al XIX-lea**.

Pentru a redacta o asemenea lucrare care și-a propus să trateze: limba franceză cu toate regulile ei, istoria, geografia, mitologia, biografiile personalităților remarcabile, științele exacte, dar și pe cele morale și politice, era nevoie de un concept și de o analiză a tot ce s-a scris până la acea dată.

Conștient de importanța acestui dicționar, avea să plaseze încă de la prima pagină de titlu două citate care îl vor însoți pe întregul parcurs de elaborare a dicționarului:

- *Le dictionnaire est à la littérature d'une nation ce que le fondement, avec ses fortes, est à l'édifice.* (Dupanloup)

- *La vérité, tout la vériteé, rien que la vérité.*

Aflat într-un secol obsedat de dicționare, autorul va mărturisi în prefața primului volum, faptul că a fost marcat de trei prefețe ale unor lucrări celebre, care au influențat istoria literaturii franceze:

- *La grande Encyclopédie du XVIII-e siècle*, scrisă de d'Alembert;

- *Dictionnaire de l'Académie*, ediția a VI-a, scrisă de M. Villemain;

- Prefața la *Cromwell* a lui Victor Hugo ¹⁰.

Este demn de reținut și principiul pe care îl enunță autorul în prefață, atunci când a luat inițiativa de a redacta această lucrare: *Vom proceda precum legiuitorul atunci când promulgă o lege nouă, eliminând o lacună din legislația în vigoare.*

Așa se explică motivul pentru care va trece în revistă tot ce s-a scris în acest domeniu până la acel moment.

II-a. Prima grupare de surse se referă la glosare și lucrări lexicale din antichitate.

- *Lexique homérique*. Cuprinde cuvintele întrebuințate de Homer în lucrările sale și a fost editată de sofistul Apollonius, care a apărut la Alexandria, în perioada împăratului Augustus. A fost publicată în două volume de către Villoison la Paris, în anul 1773;

- *Recueil des mots qui se trouvent dans Hérodote*. Autorul este Erotianus care dedică lucrarea lui Andromachus, medicul lui Nero;

- *Lexique des mots qui se trouvent dans Hérodote*. Autorul este necunoscut. A fost publicată de Henri Estienne la Paris, în anul 1563;

- *Lexique sur Platon*. Autor este sofistul Timée. Lucrarea a fost publicată de către D. Ruhnken la Leyde în anul 1754;

- *Onomastique*. O veritabilă metodă enciclopedică, scoasă în nouă volume, fără să fie ordonată alfabetic de către Julius Pollux. Ea constituie o compilație prețioasă pentru cunoașterea limbii grecești și a antichității. A fost publicată de Alde l'ancien la Veneția, în anul 1502;

- *Lexique des dix orateurs attique*. Lucrare concepută de Harpocration din Alexandria, perceptorul posibil a lui L. Verus. A fost publicată de Alde l'ancien la Veneția, în anul 1503;

- *Dictionnaire étymologique*, scrisă de lexicograful din secolul al IV-lea, Orion. Lucrarea a fost publicată de G. Sturz la Leipzig, în anul 1820;

- *Lexique*, scrisă de Helladius, care a trăit în jurul anului 408. Lucrarea în prezent este pierdută, dar grație lui Photius știm că era compusă din cinci volume și era ordonată alfabetic;

- *Lexique*, autor Ammonius. A fost intitulată

de către autor: *Des locutions semblables et différentes*. Lucrare prețioasă care a fost scrisă în secolul al V-lea;

- *Glossaire*, a lui Hesychius din Alexandria. Lucrarea este importantă pentru cunoașterea limbii grecești. Fiind pierdută, o parte din această carte a fost salvată de Alde l'Ancien prin publicarea primei ediții din 1514 la Veneția;
- *Glossaire*, scris de consulul din Orient, Flavius Philoxenus, în anul 525. Este un dicționar latin-grec în care cuvintele latine sunt explicate în limba greacă în ordine alfabetică. O ediție îngrijită de H. Estienne apare în anul 1573;
- *Lexique technologique* care are drept autor pe Philemon din secolul al V-lea. Lucrarea este concepută în opt secțiuni. S-au păstrat numai prima și ultima secțiune. La Berlin apare sub îngrijirea editorului Osann, în anul 1821;
- *Glossaire* aparține patriarhului din Constantinopol, Photius, de la care s-au păstrat mai multe exemplare foarte diferite între ele. Au fost publicate două volume la editura Porson din Londra, în anul 1822;
- *Glossaire* care aparține lui Lasaris și constituie cel mai celebru dicționar vechi grec. Se remarcă prin consemnarea autorilor celebri cu lucrările lor. Apare o ediție la Milano, în anul 1499, și o altă ediție la Cambridge în trei volume, în anul 1705;
- *Etymologicum magnum* este un glosar grec cu autor anonim, posibil posterior celui scos de Lascaris. Este valoros prin observațiile gramaticale, titlurile unor autori celebri și multitudinea de noțiuni mitologice și istorice. Apare o primă reeditare la Veneția, în anul 1499, și alta la Goettingue, în anul 1765;

Din păcate, toate aceste lucrări imperfecte pot fi comparate, după cum sugerează chiar Pierre Larousse, cu o pictură făcută cu un creion pe un perete în care figura este doar conturată în timp ce expresia și fizionomia personajului, atât de necesară, lipsește cu desăvârșire.

II - b. A doua grupare a surselor lexicale din perioada sec. al IX-XVI-lea.

Începând cu secolul al IX-lea, se pot remarca încercări serioase de redactare a unor dicționare precum cel supranumit *Lombard* a lui Papia și care va apărea cu denumirea de *Elementarium*. Este un dicționar latin în care a introdus multe texte grecești.

Ajungem în secolul al XV-lea când călugărul carmelit din Plaisance, Jean Crestone, traduce gramatica greului Jean Macaris, transformând-o într-un dicționar grec-latin. Pentru epoca respectivă (1476) această activitate prezenta mari dificultăți.

O remarcabilă lucrare a secolului al XVI-lea, publicată la Roma, în anul 1523, poate fi considerată lexicul grec intitulat *Magnum ac perutile... tionarium* a lui Guarino de Tavera, care utilizează și combină lucrările unor autori nominalizați mai sus,

precum: Hesychius, Suidar și Phrynicus. Acest lexic cu siguranță a fost foarte util în acele vremuri, dar rămâne interesant și astăzi din punctul de vedere al evoluției acestor tipuri de lucrări.

Tot în acel secol, Henri Estienne va continua lucrarea tatălui său și va edita celebrul *Thesaurus lingue greco*, care va apărea în anul 1572, în cinci volume, constituind o adevărată comoară de erudiție elenă.

Urmează primul dicționar unde cuvintele franțuzești erau aranjate în ordine alfabetică, care a fost redactat de Nicot și publicat după moartea acestuia de către librarul Jacques Dupuys. Acest dicționar a fost publicat în mai multe ediții, cu remarcă interesantă a unei prefețe din anul 1584, care amintește de intenția autorului de a utiliza limba franceză la egalitate cu cea greacă și latină¹¹.

Diversitatea lucrărilor apărute după secolul al XVI-lea, analizate de Pierre Larousse, care au influențat substanțial redactarea *Marelui Dicționar Universal*, a impus o departajare riguroasă a surselor, rezultând trei tipuri de lucrări:

- lucrări lexicografice;
- lucrări enciclopedice;
- lucrări biografice.

Note:

1. Jules Troussset, *Nouveau Dictionnaire Encyclopédique*, Paris, 1886, vol. III, pag. 354.
2. Paul Guérin, *Nouveau Dictionnaire des Dictionnaires illustré*, Tomul V, Ed. Arthur Savaète, Paris, 1886, ediția a IV-a, 1898, pag. 872
3. Angela Ion, *Dicționar de scriitori francezi*, Ed. Polirom, 2012, pag. 876. Lucrările publicate în această perioadă sunt: *Lexicologia școlilor primare-1849*, care devine în anul 1850, *Gramatica lexicologică*. Urmează: *Tratat complet de analiză gramaticală și Tratat complet de analiză și sinteză logică*.
4. *Petit Larousse*, Paris, 1965, pag. 2.
5. Pierre Larousse, *Grand Dictionnaire Universel*, Paris, Preface, 1865, pag. LXXVI.
6. Paul Guérin, *Nouveau Dictionnaire des Dictionnaires illustré*, Vol. 5, Editeur Arthur Savaète, ediția 1898, Paris, pag. 872. Textul despre Larousse a fost scris de lexicograful Leroux Edouard, colaborator al editurii. Paul Guerin, literat, teolog, profesor de filozofie la Colegiul Saint-Dizier, camerier al Sfântului Scaun și protonotar apostolic (1896).
7. Ibidem, pag. 1
8. Claude Augé, *Petit Larousse illustré*, Librairie Larousse, Paris, 1907, Aux lecteurs:
  - Augé Paul, licențiat în fizică și chimie
  - Boucheny Gaston, licențiat în fizică și matematică
  - Coquelin Louis, licențiat în litere
  - Guillemonat Auguste, doctor în medicină
  - Haurigot Georges, literat
  - Legrand Max, avocat
  - Treffel Georges, istoric și geograf
9. *La Grande Encyclopédie*, Editată de Société Anonyme de la Grande Encyclopédie, Paris, vol. 24, pagina de introducere cu lista colaboratorilor.
10. Pierre Larousse, op. cit., prefață, pag. V.
11. Pierre Larousse, op. cit., pag. VI.

(Va urma)

Spiritul gălățean în tentații metafizice (II)

Ionel Necula
filosof, scriitor

Oricum, gălățenii se pot mândri cu discursul său metafizic și trebuie să-l asume ca cetățean al orașului de la Dunăre, [Dimitrie Cuclin, n. red.] ca și obligația de a-i ține amintirea trează, de a-i cinsti memoria și de a-i populariza ideile. Știu că moștenitorii săi mai dețin și alte manuscrise care n-au văzut încă lumina tiparului și mai știu că cineva pregătește o teză de doctorat cu această temă.

O așteptăm cu interes și ne exprimăm nădejdea că efortul, de va lua o formă livrescă, va însemna încă un pas în procesul trudnic și anevoios al valorizării moștenirii filosofice gălățene.

Ce-ar mai fi de spus în problema tentațiilor metafizice gălățene? S-a tot speculat, și chiar noi am subliniat la începutul acestor rânduri, că Galațiul nu are o tradiție filosofică prea viguroasă, precum Tecuciul, Brăila sau alte localități, care au furnizat istoriei și culturii românești personalități rezolubile și cu sporitoare contribuții la evoluția filosofiei românești și europene. Galațiul n-a fost traversat de o mișcare filosofică ostensibilă aptă să antreneze oameni și idei într-o direcție care să atragă atenția celor cu apetență pentru gândul speculativ.

Sigur, asta nu înseamnă că reședința fostului județ Covurlui nu trebuie explorată cu atenție pentru a-i descoperi eventualele semne de zbatere metafizică, atâtea câte s-au putut activa într-o localitate animată în special de activități negustorești, de angrosiști și de elanuri industriale. Prejudicata cu absența elanului metafizic local nu se confirmă și nici nu trebuie asumată ca fatalitate. Au existat și în orașul Galați câteva școli performante – Liceul Vasile Alecsandri, Școala Normală – unde s-a cultivat apetența pentru disciplinele umaniste și, bineînțeles, pentru filosofie. În programa de învățământ a acestor instituții, disciplina filosofică era predată de profesori cu o bună pregătire umanistă și cu aplecare pentru cultivarea gândirii înalte și adânci.

Chiar dacă nu s-au remarcat prin lucrări ostensibile, profesorii s-au implicat în climatul cultural al orașului, al țării chiar, au luat atitudine și-au reacționat la evenimentele vremii, dintr-o perspectivă neînfeudată imediatității și episodului. Dacă prin viziune filosofică înțelegem o cuprindere

de ansamblu, logică și structurată, o aptitudine specială pentru asumarea gnoseologică a esenței și generalului, atunci putem concede că și profesorii gălățeni s-au situat, de cele mai multe ori, la înălțimea cerută de autoritatea disciplinei pe care o predau la catedră. Că și profesorii de filosofie au fost contaminați de politic și s-au lăsat obturați în clarviziunea lor de maladiile veacului, e o altă problemă de care nu ne ocupăm în aceste rânduri. Sunt momente în istorie când răul se lăbărțează așa de acaparant că-i cuprinde și pe cei ce-ar fi trebuit să arate lumii Antaresul. Dacă admitem premisa că filosofia este disciplina regală, nava amiral dintr-o programă școlară, atunci trebuie să admitem și concluzia că el, profesorul de filosofie, este sau trebuie să fie omul providențial, deținătorul busolei care să-i ferească pe oameni de rătăcire. Nu-i ferit nici el de erori și de slăbiciuni, dar are sau trebuie să aibă conștiința lucrului clar, clarviziune, aptitudinea de a se replia, la nevoie, în convingeri remaniate, în opțiuni și principii revizuite, cum la fel de bine poate persista în eroare.

Victor Odobeștianu este un asemenea caz. Cine a auzit vorbindu-se despre el? Numele lui s-a pierdut de mult în pântecoasele nevralgii ale anonimului eliminativ. Dar a fost, într-un moment de istorie devălmășită, profesor de filosofie la Școala Normală din Galați, a format generații, le-a învățat sau trebuia să le învețe tehnica gândirii corecte și n-a ezitat să-și afirme convingerile politice zgomotos, din păcate într-o direcție malignă, nevalidată de istorie.

Insistăm asupra momentului. Erau vremuri tulburi, nu doar în România, dar Europa întreagă era marcată de proliferarea regimurilor autoritare. La noi, șeful statului de atunci, generalul Antonescu a cedat în fața mișcării legionare și-ncerca să înfăptuiască statul legionar cu legislația antisemită aferentă. Printre cei amenințați cu excluderea de la catedrele universitare pe care le ocupau, figura și Tudor Vianu, deși se remarcase printre intelectualii vremii și trecea drept o mare conștiință europeană.

La 20 iulie 1940, un grup de studenți legionari de la Universitatea din București întocmesc un Memoriu prin care se cerea, nici mai mult nici mai puțin decât înlăturarea de la catedră a conferențiarului universitar Tudor Vianu. Instituțiile statului se mișcă. Se alcătuiesc comisii de cercetare, se întocmesc dosare, iar Vianu este supus la tot felul de tracasări.

În acest context se implică în problemă și profesorul gălățean cu scrisoarea sa înaintată Ministerului Educației Naționale la 29 Oct. 1940 și înregistrată sub nr. 1804. *Domnule Ministru,*

subsemnatul, doctor în Litere și Filosofie și profesor definitiv la Școala Normală C. Negri din Galați am onoarea a vă înainta alăturat portretul intelectual schițat numai al d-lui Tudor Vianu. Pentru a face mai multă lumină asupra doctrinei profesate de acest domn conferențiar. Pentru orânduirea estetice în vechile ei făgașuri, cele adevărate, cele conforme cu linia tradițională în neîntinat spirit românesc; spirit îndrumător, vizionar, creator de gândire autohtonă, capabil de a recunoaște și a impune valori poetice stabile și universale, Eminescu, Caragiale, Creangă. Pentru epurația catedrei de critică literară și estetică de la Facultatea de Filosofie și Litere din București, reprezentată de acest domn Tudor Vianu care nu merită acest post. Pentru dreptatea limbii române stropită de d-l Tudor Vianu; dreptate care sunt convins că nu va întârzia să vie. Fiind că nu se poate să nu faceți această dreptate. Primiți, vă rog, domnule Ministru expresia devotamentului meu sincer. Anexez un caiet manuscris. Trăiască Legiunea și Căpitanul! Victor Odobeștianu. Domniei sale, d-lui Ministru al Educației Naționale al Culturii și Artei. (Ion Lungu, *Viața lui Tudor Vianu*, p. 95).

Caietul manuscris despre care se vorbește în scrisoarea reprodușă mai sus avea 19 pagini și încerca să desființeze opera științifică a lui Tudor Vianu. Încerca spun, pentru că prea era bine consolidată ca să poată fi anulată de un profesor anonim, care nu dispunea nici pe departe de resursele intelectuale necesare pentru un act așa haiducesc.

Nu mai insist asupra tuturor detaliilor din manuscris, dar m-am întrebat dacă penibilul profesor gălățean s-a mai remarcat și prin alte reacții, opinii și puncte de vedere epistemice, care să-i legitimizeze în vreun fel statutul de om de cultură, de filosof și de făclier al comunității de la Dunăre. Din păcate, căutările mele n-au mai depistat decât un studiu – *Miorița, concepție de viață și de moarte la Români*, publicat în *Universul literar*, nr. 33, din 15 august 1942.

O decepție. Într-o vreme când toate cercetările privind specificul românesc se formulau în corelație cu teoria blagiană a matricei mioritice, profesorul gălățean nu dă semne c-a auzit de autor și de teoria sa a *Spațiului mioritic. Fondul dac, cristalin până în străfunduri a fost fecundat de spiritul constructivist roman. Numai la suprafață înalta spiritualitate zalmoxiană s-a păstrat nealterată. Și aici nu se putea în altfel. Zeul trecuseră pentru Românul practic în domeniul credințelor defuncte. Apusul zeilor era o realitate trăită. Romanul din Dacia felix aducea cu sine numai experiența culturală a celei mai întinse împărății din antichitate: legea și ultimul cuvânt în formă romană, metropolitană: drumuri, apeducte, așezăminte castre, totul cu un scop precis: armata și castrele pentru apărarea comerțului din noua provincie. Organizarea militară a Daciei era apoi necesară, așa cum au dovedit-o evenimentele de mai târziu. Dar numai atât. Așa se explică de ce lumina serafică a Noului Testament n-a putut veni de la Apus.*

Când ea s-ar fi putut împământeni în poporul nou care se plămădise acesta primise de mai mult botezul. Cuminecarea îi fusese întreagă și deplină: pâine și vin. Ortodoxism luminat în forma lui pură. Euharistie care nu putea fi smulsă decât odată cu stingerea definitivă a Neamului.

Recunoaștem în textul acestei depoziții limbajul și viziunea Căpitanului, care accentua și el asupra elementului dacic, substituia Națiunea cu Neamul și supralicita elementul autohton al *fundamentului dinlăuntru*, cum ar fi spus Maiorescu. Limita influența romană la aspecte de civilizație, deși nu amintește nimic despre Spengler și despre raportul său disjunctiv dintre cultură și civilizație. Nici un cuvânt despre resemnare, despre pasivitatea baciului mioritic, nici un cuvânt despre transgresarea și transfigurarea realului într-o altă lume sau despre felul cum baciul din baladă prototipează însăși firea românească.

Tot din rândurile corpului didactic provenea și Alexandru Bogdan – intelectual rafinat și adânc, bine așezat în principii și doctrine filosofice. Absolvisc Liceul „Vasile Alecsandri” și se remarcase încă de pe băncile școlii ca un spirit deschis, cu propensie pentru studiu și cunoaștere. Publica articole pline de substanță în revista școlii, *Luminișuri*, dar și în alte reviste din arealul Dunării de Jos.

S-a născut la București, în 24 februarie 1904, ca fiu al unui șef de vamă de loc din Rucărul Brașovului și al Stănicăi, născută Stroe din ținutul Sibiului. După terminarea Liceului „Vasile Alexandri” a urmat Facultatea de Filosofie și pe cea de Drept, după care revine în Galați ca profesor la Liceul pe care îl absolvisc. Între anii 1931-1932, a urmat studii de specializare și pentru susținerea doctoratului în Germania – la Berlin, Leipzig și Hamburg.

Revenit în țară, predă filosofia la liceele „Gh. Șincai” și „Spiru Haret”. În 1931, s-a căsătorit cu Emilia Alexandrescu din Vaslui (din familia Donici), absolventă și ea a Facultății de Filosofie, cu specializări în Franța și Germania, profesoară de filosofie la liceele „Carmen Sylva” și „Iulia Hasdeu”. Din această căsătorie au rezultat istoricul Alexandru, stabilit în Franța și Radu, critic de artă, pensionar în București.

Între anii 1941-1942, a deținut funcția de inspector general în Ministerul Culturii Naționale și Cultelor, iar în anul 1946, o dată cu schimbarea de regim, a fost transferat la Liceul „Ion Meșotă” din Brașov. Din nefericire, n-o duce prea mult pentru că încetează din viață repede, la 15 iulie 1948, la Săcele, unde este înmormântat.

Nici soția sa n-a avut un destin mai fericit. Înlăturată din învățământ, în 1947, a supraviețuit până la pensionare ca simplă țesătoare. Vorba lui Blaga: *Venise vreme grea pentru domni*. S-a stins din viață în București, în anul 1978.

Alexandru Bogdan a fost un gânditor autentic și cu evidente posibilități constructive. Din păcate, moartea timpurie, la doar 44 de ani, l-a împiedecat

Confluente culturale • Confluente culturale • Confluente culturale

să-și împlinescă aptitudinile speculative. A fost însă un profesor de filosofie îndrăgostit de profesia sa. Era interesat de statutul disciplinelor filosofice și, bineînțeles, de condiția profesorilor care predau aceste discipline. La vremea aceea filosofia continua încă procesul de diversificare început încă de pe vremea lui Aristotel, din trunchiul ei se desprinseseră ramuri noi și acestea, o dată cu câștigarea autonomiei, își cereau și dreptul de a figura ca discipline distincte în programa liceală. Profesorul gălățean legitima această diversificare și se implica zelos și cu ardoare în optimizarea predării lor. Singur sau împreună cu soția sa, Emilia Bogdan, a elaborat manualele cerute de programa liceală – Etica, Logica, Instrucția civică – sau instrumentele de lucru complementare manualelor aflate în uz. Lucrările sale didactice și de metodică au figurat ani de-a rândul în bibliografia celor ce predau filosofia și aspirau la obținerea de grade didactice. *Filosofia*, spunea în comunicarea susținută la Congresul din 1934, *dă elevului, rătăcit între atâtea științe, criterii de înțelegere și orientare, unitate în multiplicitate și-i mijlocește o formare lăuntrică într-o concepție unitară despre lume, științific fundamentată.*

Ca om de catedră a înțeles cel mai bine nevoile confrăților săi din învățământul preuniversitar și s-a implicat efectiv în organizarea primului Congres de filosofie din februarie 1934 și a celui din 1938 - cu participarea tuturor profesorilor care predau această disciplină. Congresul s-a bucurat de prezența unor personalități de prestigiu ale gândirii filosofice românești, de la C. Rădulescu-Motru (președintele Congresului), Dimitrie Gusti și Ion Petrovici până la C. Narly (reprezentant al Universității din Cernăuți), E. Ștefănescu-Goangă (reprezentant al Universității din Cluj), I. Rădulescu-Pogoneanu și P.P. Negulescu (reprezentanți ai Universității din București) și toți profesorii de filosofie din învățământul secundar.

În cuvântul său, Al. Bogdan a insistat pentru o mai bună distribuire a orelor consacrate disciplinelor filosofice în ansamblul programei liceale și asupra nevoii de 7 ore săptămânale pentru predarea acestor discipline (2 pentru predarea psihologiei în anul al VI-lea, 2 pentru predarea logicii în anul al VII-lea și 3 pentru predarea eticii și introducerii în marile probleme filosofice în anul al VIII-lea de liceu, s-a insistat mai ales asupra predării, a ponderii și asupra valorii morale a disciplinelor filosofice pentru tinerii aflați la vârsta când își construiesc propriul eu.

Ulterior, când Petrovici va ajunge ministru al Educației Naționale, va rezerva disciplinelor filosofice un număr de ore atât de mare, încât și-a atras acuze destul de severe în cadrul dezbaterilor parlamentare. Era, probabil, și un răspuns în surdina la dezbaterile acestui congres, dar lumea nu era pregătită să consimtă la un proiect așa de ambițios. Se pierdea din vedere faptul că filosofia nu urmărește doar o creștere a depozitarului cognitiv, dar și / sau, în primul rând, formarea deprinderilor de gândire corectă a principiilor care girează asumarea gnoseologică a lumii.

De altfel, întreaga contribuție filosofică a lui Al. Bogdan se legitimează din preocupările sale pedagogice activate de autor și se pliază pe această constantă a educației sociale. A militat, cu o perseverență exemplară, pentru ridicarea culturală a societății românești, pentru scoaterea din ignoranță și pentru asumarea unei scări de valori rezolubile. *Poporul românesc*, spunea într-un articol din 1923, când încă era elev la Liceul „Vasile Alecsandri” din Galați, *abia acum deschide ochii spre cultură, deci nu trebuie lăsat să bâjbâie în întuneric, alegând o cale greșită (Către noi înșine și către alții, în revista Luminișuri, nr. 9-10, din 15 iunie 1923).* Și tot în acest articol mai făcea constatarea dureroasă că *țaranii noștri și-au pierdut caracterul de păstrători ai vitalității neamului, fondul profund al perenității neamului.* Mai mult decât de incultură era îngrijorat de cosmopolitismul, frivolitatea, spoiala culturală, absența solidarității și a iubirii de neam în favoarea unui internaționalism păgubos.

Spuneam și mai sus că în ansamblul lucrărilor lui Al. Bogdan predomină scrierile pedagogice, manualele școlare, dar și multe lucrări complementare manualelor, menite să susțină, să lămurească și să completeze informația din manualele școlare. Iată câteva titluri:

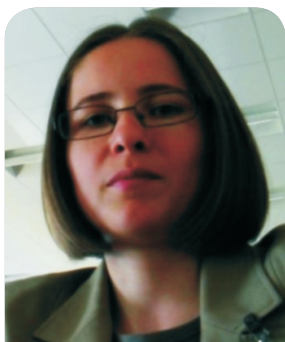
- *Despre suflet*, manual pentru ora de dirigiență a clasei a V-a (în colaborare cu Emilia Bogdan);
- *Om și cetățean*, manual de educație morală pentru clasele a VII-A și a VIII-a de băieți. Licee, licee comerciale, industriale, școli normale și seminarii;
- *Drept constituțional și administrativ*. Pentru clasa a VII-a secundară;
- *Instrucția civică*. Pentru clasa a IV-a secundară.

Nu mai menționăm manualele sale – de logică, psihologie, etică - editate în tiraje de masă și în numeroase ediții, care au stat la baza învățământului liceal și-a servit numeroaselor serii de absolvenți, cel puțin până la reforma din 1948. N-am inclus în această sumară inserare sutele de articole risipite prin diferite reviste de cultură, adunate în anii din urmă de inimosul editor al cărților românești de filosofie, Adrian Michiduță, și Editura Aius din Craiova.

Insist. Alexandru Bogdan nu este născut la Galați, dar a crescut și a făcut studiile primare și liceale la Galați, mai apoi a fost profesor la liceul gălățean pe care-l absolvise câțiva ani mai devreme, deci poate fi asimilat ca om al locului pe care l-a cinstit cu râvnă și cu rigoare și de la care probabil că așteaptă o minimă recunoaștere și cinstire, cum stă bine locului cu care o vreme s-a identificat. E întristător că nici cărturarilor gălățeni, nici instituțiile de cultură responsabile, nu s-au gândit până acum să-i asume, să-i aducă în actualitate, să-i propună receptării publice, și să-i apropie de publicul gălățean prin omagieri, simpozioane sau sesiuni de comunicări științifice. Nădăjduiesc însă că dezinteresul este doar episodic și că actul de rememorare și de cinstire a celor ce-au bătut cândva caldarâmul orașului va fi repus în drepturile lui nescrise.

Felicitări tridimensionale handmade

Frumuseți nebănuite din abilități descoperite

Leonica Roman
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Felicitări tridimensionale handmade este un proiect implementat în Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați, în perioada octombrie 2012-martie 2013 și reprezintă aplicația practică a **Școlii de Vară pentru Tinerii Bibliotecari**, ediția a III-a.

Sub sloganul „Descoperăți măiestria mâinilor”, acest proiect și-a propus să inițieze 15 persoane casnice din județul Galați - cu vârsta între 20 și 50 ani - în arta confecționării

felicitărilor tridimensionale.

În cadrul celor 7 ateliere, cele **15 persoane casnice** au învățat **2 tehnici de realizare a felicitărilor tridimensionale**. Cu ajutorul primei tehnici, care îmi aparține, au fost realizate felicitări tridimensionale cu tematică religioasă, iar cu ajutorul șablonului predefinit, cea de-a doua tehnică, au fost realizate felicitări tridimensionale cu tematică florală.

Dacă la scrierea proiectului, pentru prima tehnică preconizam realizarea a 45 de felicitări, în cadrul a 3 ateliere au fost realizate peste 160 de felicitări cu tematică religioasă, din circa 30 de modele.

Dintre acestea, 50 de felicitări cu specific de Crăciun au fost oferite domnului Radu Clapă, coordonatorul proiectului **ShoeBox**, pentru fi dăruite copiilor nevoiași. Peste 60 de felicitări au putut fi admirate, în perioada 20 decembrie 2012-7 ianuarie 2013, în cadrul expoziției *Primele mele felicitări tridimensionale*. Aproximativ 30 de felicitări au fost oferite membrilor Corului de Muzică Bizantină „Ortodoxia” care a susținut un minunat concert de colinde pe 20 decembrie, la vernisarea acestei expoziții.

Deși nu a fost inclusă în proiect, pe 20 decembrie a fost vernisată și expoziția *Altfel de felicitări tridimensionale*, care a cuprins felicitări cu portretele absolvenților și formatorilor **Școlii de Vară pentru Tinerii Bibliotecari**, ediția a III-a, dar și ale participantelor din cadrul proiectului **Felicitări tridimensionale handmade**, însumând aproximativ 50 de felicitări.

Pe 21 decembrie, împreună cu patru dintre participantele la atelierele proiectului, am mers la **Centrul de Primire în Regim de Urgență „Casa Speranța”** să dăruim celor 20 de persoane vârstnice

asistate câte o felicitare, oferindu-le în același timp și dulciuri sponsorizate cu generozitate de firma Galmopan. Vârstnicii și angajații Centrului s-au bucurat că, după împărțirea darurilor, i-am colindat după datina străbună.

A doua tehnică de realizare a felicitărilor tridimensionale, a șablonului predefinit, a putut fi exersată în cadrul ultimelor trei ateliere din cadrul proiectului.

Deoarece pe 8 ianuarie 2013, când s-a desfășurat atelierul V al proiectului, copiii erau în vacanță, câteva participante au venit împreună cu fiicele lor. În cadrul acestui atelier au fost realizate felicitări tridimensionale din modelul *Lalele* și au fost confecționate măștișoare din hârtie și carton tot cu tematică florală.

Atelierul VI din 22 ianuarie a fost unul rodnic. În cadrul acestuia, fiecare participantă a realizat câte trei felicitări: una după șablonul *Narcisă* și două după șablonul *Lalele*. La atelierul VII au fost realizate felicitări după șablonul *Iris*, cel mai complex model din tematica florală, atelierul încheindu-se cu realizarea de măștișoare cu tematică florală.

În prima zi a primăverii acestui an, 1 martie 2013, urmează să vernisăm expoziția de felicitări tridimensionale cu tematică florală *Frumuseți nebănuite din abilități descoperite*. În cadrul vernisării expoziției cei prezenți

vor viziona filmul implementării proiectului *Felicitări tridimensionale handmade* intitulat *Frumuseți nebănuite din abilități descoperite*. Toți cei prezenți vor primi câte un măștișor confecționat în cadrul atelierelor.

Festivitatea de închidere a proiectului va avea loc în data de 2 martie 2013, într-un cadru festiv, la **Centrul de Primire în Regim de Urgență „Casa Speranța”**. Fiecare participantă de la atelierele proiectului va fi premiată cu o

diplomă pentru că și-a descoperit măiestria mâinilor prin realizarea de felicitări tridimensionale, primind în același timp și o iconiță cu Sfântul apropiat, înrămată artizanal cu sfoară. Persoanele vârstnice, asistate ale Centrului, vor primi felicitări și măștișoare cu ocazia venirii primăverii, dar și dulciuri oferite cu aceeași generozitate de firma Galmopan.

Proiectul *Felicitări tridimensionale handmade* va fi continuat atât în cadrul bibliotecii, cât și în afara ei. În cadrul bibliotecii se vor desfășura câteva ateliere în vacanța de vară, în interiorul manifestărilor „Clubul curioșilor” (copii între 10-14 ani) și „Cafeneaua culturală” (14-18 ani), iar în afara bibliotecii, în școli și în parohiile din municipiu.

Ești informat, ești protejat!

Gabriela Istrate
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Proiectul **Ești informat, ești protejat** a fost implementat cu succes de Biblioteca Județeană „V.A. Urechia”, sub coordonarea subsemnatei, în urma participării la Școala de Vară a Tinerilor Bibliotecari, organizată în luna septembrie de către Fundația IREX, ANBPR (Asociația Națională a Bibliotecarilor și Bibliotecilor publice din România) și TIBRO (Grupul Tinerilor Bibliotecari din România).

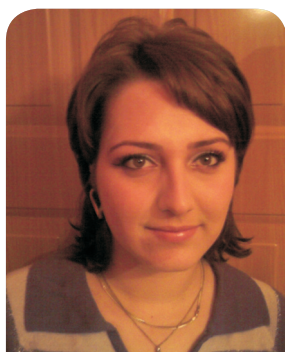
Proiectul reprezintă în fapt o campanie de educație sexuală pentru adolescenți, biblioteca dorind astfel să se implice și în acest segment al comunității sale, într-un domeniu considerat tabu în instituțiile de învățământ și uneori chiar și în familiile tinerilor adolescenți. Pornind de la afirmația dr. Joycelin Elder: „cel mai bun contraceptiv din lume este o bună educație”, ne-am dorit să oferim tinerilor participanți, informații clare, actuale și pe înțelesul lor din teme precum: riscurile și implicațiile actului

sexual, fiziologia și anatomia aparatului genital feminin și masculin, orientările sexuale, bolile cu transmitere sexuală.

Întâlnirile cu adolescenții au avut loc în fiecare vineri din luna februarie, într-o manieră deschisă, interactivă și relaxată, fără bariere în comunicare. Pentru aprofundarea cunoștințelor acumulate în timpul acestor sesiuni de informare, tinerilor li s-au pus la dispoziție blogul proiectului: **eduteenbvau.blogspot.com** și ghidul informațional (în format electronic) pe care fiecare adolescent participant l-a primit pe adresa de e-mail.

Și ei au copilărie...

Andrea Iorga
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

În urma participării la Școala de vară a tinerilor bibliotecari a apărut ideea proiectului „Și ei au copilărie...”, având ca scop integrarea adolescenților defavorizați din Centrul de Plasament „Negru Vodă” și din cadrul Fundației „Inimă de copil” în comunitatea gălățeană, prin oferirea unor oportunități de socializare și dezvoltare personală.

În județul Galați, se află patru centre de plasament și opt case de tip familial, care găzduiesc un număr de aproximativ 400 de copii, dintre care 150 cu dizabilități.

Prin acest proiect am dorit să îi sprijinim în procesul de formare și orientare socială pe tinerii vizați, prezentându-le serviciile bibliotecii, oferindu-le șansa de a beneficia de aceste servicii și de a socializa. Deoarece centrele de plasament nu dispun de resurse umane și financiare pentru a le oferi activități variate, acești adolescenți au tendința de a fi retrași, mai ales în preajma persoanelor din afara sistemului de ocrotire socială, ușor reticenți la tot ce înseamnă comunicare, socializare, interacțiune directă și indirectă cu diferite persoane. În pregătirea pentru viața de adult, adolescenții trebuie să aibă anumite deprinderi de relaționare socială, orientare în dezvoltarea personală, pregătire pentru viață.

Promovarea proiectului am realizat-o în luna noiembrie printr-o prezentare în Power Point, susținută cu ocazia evenimentului „Noaptea în Bibliotecă la Galați”, organizat de Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” în data de 6 octombrie 2012.

În proiect au fost coopțați 20 de adolescenți. În cadrul primei întâlniri cu tinerii, care a avut loc pe 11 noiembrie 2012, au făcut cunoștință cu biblioteca, pe care unii au văzut-o pentru prima dată, dar și cu serviciile pe care aceasta le oferă: împrumut la domiciliu, sală de lectură, referințe

electronice și Internet, multimedia. De asemenea, au primit permis de bibliotecă, unul dintre adolescenți numindu-l „buletinul meu de la bibliotecă”. La următoarea întâlnire, în sala de cursuri a Bibliotecii „V.A. Urechia”, dotată cu zece laptopuri și acces la Internet, tinerii au descifrat tainele calculatorului, în condițiile în care unii vedeau pentru prima dată un laptop, tratându-l cu neîncredere, deoarece „e cam mic calculatorul ăsta, am văzut unele mai mari...”. După ce s-au familiarizat cu echipamentul, toți cei 20 de adolescenți au plecat de la bibliotecă încântați că au cont de email și Messenger, precum și prieteni cu care pot comunica. Folosindu-se de contul de email, adolescenții și-au creat singuri un cont de Facebook, au făcut poze pe care le-au utilizat ca „avatar” la contul de Messenger și pe pagina de profil din Facebook.

La următoarea întâlnire, cu ajutorul bibliotecarilor, au creat blogul <http://AdolescentpeInternet.blogspot.com>, unde au postat primele impresii și câteva cuvinte despre pasiunile și ocupațiile lor cotidiene. În cadrul acestor întâlniri, am fost

Și ei au copilărie!

Proiectul vizează integrarea adolescenților (12-18 ani) defavorizați din cadrul Centrului de plasament „Negru Vodă” și din cadrul Fundației „Inimă de copil”, în comunitatea gălățeană, prin oferirea unor oportunități de socializare și dezvoltare personală

STOP Consumul de etnobotanice și traficul de persoane Bune maniere Artă fotografică IT Povesti digitale

1 octombrie 2012 - 31 martie 2013

Biblioteca Județeană „V.A. Urechia”
Str. Mihai Bravu, nr. 16

ROMANIA
Coordonator Proiect: **Andrea Iorga**
bibliotecar, Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați

ANPR
TIBRO
Tratatul Bibliotecarilor din România

www.bvau.ro

sprijiniți de unul dintre voluntarii bibliotecii, iar activitățile au decurs într-un cadru plăcut, într-o atmosferă destinsă, adolescenții participanți la acest proiect fiind entuziasmați atât de activitățile în sine, cât și de sentimentul lucrului în echipă.

Proiectul derulat de Biblioteca „V.A.Urechia” și ANBPR Filiala Galați a profitat de oportunitatea celor două campanii „Help Portrait” și „Shoe Box”, derulate în județul Galați, ambele având ca scop aducerea zâmbetului pe chipul copiilor în preajma sărbătorilor de Crăciun. Astfel, în data de 20 decembrie 2012, la bibliotecă a avut loc un eveniment concertat al celor două campanii: copiii au

primit în dar câte două fotografii realizate cu sprijinul bibliotecii și al colaboratorilor acesteia din partea reprezentantei Campaniei „Help Portrait”, în persoana doamnei Laura Lupașcu, iar din partea voluntarilor Campaniei „Shoe box”, coordonați de studentul Radu Clapa, câte o cutie „plină cu de toate” cum au spus unii dintre copii. Fotografii au fost realizate în cadrul *Atelierului foto*, desfășurat în data de 15 decembrie la Biblioteca „V.A.Urechia”, în sala Mihai Eminescu, unde 11 fotografi profesioniști, 2 videografi și un stilist, toți voluntari în cadrul Campaniei „Help Portrait” au realizat adevărate sedințe foto pentru fiecare copil în parte. Tot aceștia le-au explicat tinerilor câte ceva din arta fotografiei, ajutându-i chiar să facă câteva poze, folosind aparate foto profesionale.

La următoarele patru întâlniri, am urmărit să dezvoltăm capacitățile de comunicare ale celor 20 de adolescenți prin susținerea cursului de *Povestiri digitale - Digitales*. Acest curs i-a impresionat deoarece participau pentru prima oară la o asemenea experiență și au realizat că lucrul în echipă, colaborarea și creativitatea sunt cheia reușitei. Ei au fost instruiți să folosească două programe: *Audacity* și *Movie Maker* pentru realizarea și crearea unei povești digitale ce prezenta fragmente din propria viață, expusă sub formă de imagini (fotografii), dar și audio. Rezultatul acestui curs a fost realizarea a cinci astfel de povestiri care au fost postate pe Youtube, dar și pe blogul administrat de ei.

La două din întâlniri care au avut loc în februarie 2013, tinerii au reușit să acumuleze un bagaj de cunoștințe utile în cadrul cursului de bune maniere și conduită în societate.

Tot în luna februarie, s-au desfășurat trei întâlniri cu specialiști din diferite domenii care le-au transmis adolescenților un set general de cunoștințe, informații și sfaturi cu privire la riscul consumului de plante etnobotanice, traficul de persoane și s-a acordat consiliere psihologică.

În realizarea acestor întâlniri am fost sprijiniți de către Poliția Galați și un specialist în psihologie care le-au furnizat adolescenților informații benefice.

Doresc să menționez că în realizarea acestui proiect am beneficiat de întreaga susținere și disponibilitate din partea dl Director Zanfir Ilie, a doamnelor directoare adjuncte Geta Eftimie și Letiția Buruiană, a colegelor Titina Dediu, Violeta Opaț, a colegilor de la compartimentul APIS

și a voluntarilor: Marin Adrian Ionuț și Birsan Cătălin Ionuț, a doamnei Laura Lupașcu, voluntar în cadrul Campaniei „Help Portrait”, a domnului Radu Clapa, reprezentant al Campaniei „Shoe box”, a Fundației „Inimă de copil”, a Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului din Galați, a Poliției Galați și, nu în ultimul rând, a jurnaliștilor de la ziarul „Viața liberă”.

Tuturor celor menționați doresc să le mulțumesc pentru sprijinul și înțelegerea acordată pe parcursul celor șase luni în care s-au desfășurat activitățile din cadrul proiectului „Și ei au copilarie...”

O lume mai bună, împreună!

Simona Felea
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

În perioada 3-8 septembrie 2012, am avut ocazia să particip la cursurile Școlii de Vară a tinerilor bibliotecari, desfășurate la Bran. Acolo am învățat să pun bazele unui proiect pentru a-l aplica în biblioteca mea.

Ideea proiectului „O lume mai bună, împreună!” a apărut ca urmare a identificării unei

noi categorii de utilizatori ai bibliotecii, proveniți din Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil. Aici sunt cazate aproximativ 200 de persoane din țări defavorizate, precum: Pakistan, Afganistan, Irak, Algeria, Camerun, Ghana etc. Cei mai mulți dintre solicitanții de azil locuiesc în județul Galați o perioadă limitată de timp – între șase luni și un an și jumătate – atât cât durează „procedurile”, după care se îndreaptă spre o altă țară din Uniunea Europeană. La Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” din Galați se înscriu săptămânal 2-3 persoane care au solicitat azil politic în România și care locuiesc temporar în județul Galați. În anul 2012, la Biblioteca au fost înscrise aproximativ 200 de persoane solicitante de azil. Ei utilizează serviciile oferite de Secția Referințe Electronice și Internet și Secția Audio-Video.

Din observația directă și din discuțiile cu solicitanții de azil, avem date că aceștia se confruntă cu atitudini răuvoitoare în locuri publice, cum ar fi în transportul în comun, în magazine, pe stradă etc.

Proiectul „O lume mai bună, împreună!” a avut ca beneficiar comunitatea gălățeană, care astfel a făcut cunoștință cu solicitanții de azil - „supraviețuitori” - prin intermediul interviurilor și a povestirilor digitale. De asemenea, au fost realizate o serie de afișe cu mesaj „anti-discriminare” ce au fost distribuite în bibliotecă și în locurile special amenajate din Galați. Aflând problemele cu care solicitanții de azil se confruntă în țara de origine și motivele care i-au determinat să-și părăsească casa și familia, comunitatea gălățeană a învățat să fie tolerantă și mai înțelegătoare. Consider că reticența gălățenilor vizavi de solicitanții de azil era

cauzată în mare parte de barierele de comunicare, puțini dintre gălățeni cunoscând limbile engleză sau franceză la nivel conversațional pentru a putea comunica direct cu aceștia.

Promovarea proiectului am realizat-o în luna octombrie a anului 2012, prin realizarea afișului, a unei prezentări în Power Point, susținută cu ocazia evenimentului „Noaptea în Bibliotecă la Galați” (6 octombrie 2012) și printr-un comunicat de presă. Au urmat apoi pașii pregătitori pentru buna desfășurare a proiectului: am participat la un curs de povestiri digitale desfășurat la Biblioteca Județeană „V.A. Urechia”, am obținut o colaborare cu Centrul Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Galați și cu ziarul local *Viața liberă* și am obținut sprijinul unui ONG ce își desfășoară activitatea în cadrul Centrului.

Pe 21 noiembrie 2012 am realizat primul set de interviuri, iar pe data de 27 noiembrie 2012 a urmat cel de-al doilea și ultimul set de interviuri. Interviurile au fost publicate în ziarul *Viața liberă* la sfârșitul lunii decembrie a anului 2012.

Povestirile digitale au fost realizate în lunile ianuarie-februarie 2013. Acestea au fost vizionate în premieră de către tot personalul bibliotecii în vinerea sanitară a lunii februarie (ultima vineri din lună), apoi au fost postate pe pagina de Facebook a Bibliotecii „V.A. Urechia”.

Având în vedere faptul că refugiații stau o perioadă limitată de timp în localitatea noastră, consider că este nevoie ca acest proiect să se aplice pentru fiecare alt grup ce tranzitează teritoriul. Mai mult decât atât, în țară există și alte Centre Regionale de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil, iar bibliotecile publice din localitățile respective ar putea prelua, ca model, acest proiect.

Cu toate că ideea proiectului mi-a aparținut, nu aș fi putut realiza nimic fără sprijinul acordat de echipa de proiect: domnul Director Ilie Zanfir, doamnele directoare adjuncte Geta Eftimie și Letiția Buruiiană, precum și colegile: Violeta Opaț, Titina Dediu, colegii de la compartimentul APIS, domnul director adjunct al Centrului Regional de Cazare și Proceduri pentru Solicitanții de Azil Galați - comisar de poliție Dorel Hurduc - și, nu în ultimul rând, tânărul jurnalist Gabriel Kolbay de la ziarul *Viața liberă*.

40 + Activ, informat, valoros

Titina Dediu
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Biblioteca „V.A. Urechia” a câștigat grantul oferit de Fundația IREX pentru linia de finanțare **Bibliotecile județene: Centre de excelență** la categoria **Centru de excelență care oferă servicii pentru adulți cu vârsta cuprinsă între 41 – 60 ani**, cu accent pe servicii dedicate șomerilor și persoanelor casnice.

Grantul are o valoare de 30.000 de dolari, iar perioada de implementare a proiectului este de 9 luni, pe parcursul

anului 2013. În selectarea câștigătorului s-a ținut cont de faptul că biblioteca a demonstrat o bogată experiență în implementarea unor servicii de înaltă calitate și cu impact mare pentru publicul țintă vizat.

Publicul țintă este format din 150 de adulți cu vârsta între 41-60 de ani din județul Galați, casnice și șomeri, care vor participa, în funcție de interese, la diferitele sesiuni organizate în cadrul acestui serviciu. Necesitatea implementării noului serviciu a rezultat în urma aplicării unor chestionare precum și în urma solicitărilor directe, persoanele chestionate exprimându-și dorința de a învăța, de a se informa, de a socializa, într-un spațiu prietenos. Biblioteca dispune de o sală de 33 mp, pregătită pentru a fi folosită în acest scop.

Acest nou serviciu are ca scop realizarea unor sesiuni și ateliere practice pe diferite domenii, pentru dezvoltarea unor aptitudini și competențe pentru grupul țintă vizat de proiect, menite să schimbe pozitiv modul de viață al acestora. Noul serviciu are ca obiective:

1. Formarea de abilități IT în utilizarea tehnologiei, pe diferite teme, pentru 50 de șomeri și casnice, prin folosirea echipamentelor de ultimă generație (iPad, eBookreader), pe parcursul a 10 sesiuni.

2. Dezvoltarea personală a 50 de adulți, șomeri și casnice, prin abordarea unor teme necesare în viața cotidiană: alimentație sănătoasă, banqueting, bugetul familiei, sănătate, drepturile consumatorului, cum să ne înțelegem adolescenții, pe parcursul a 12 sesiuni.

3. Formarea de abilități practice, pe parcursul a 4 ateliere de lucru, pentru 50 de adulți, pe următoarele teme: confecționare obiecte handmade, cosmetică, confecționare bijuterii, design interior.

Serviciul va consta în organizarea unor sesiuni de curs, împărțite pe 3 module:

- Competențe IT

- Informare: sănătate, alimentație, drepturile consumatorului, bugetul familiei
- Abilități practice: cosmetică, handmade, design interior.

Sesiunile de IT vor avea 3 ore și se vor desfășura în cadrul Centrului de Formare al bibliotecii. Programul sesiunilor va cuprinde:

1. „Ce este un email?”;
2. „Știm să căutăm pe net?”;
3. „Cum să facem un CV”;
4. „Și noi suntem prezenți pe Facebook”;
5. „Și noi putem folosi tableta”;
6. „Să citim cu eBookreader”;

Sesiunile privind informarea (2ore/sesiune) vor cuprinde:

1. „Mâncăm sănătos?”;
2. „Banqueting”;
3. „Of... bugetul familiei”;
4. „Țin la sănătatea mea”;
5. „Cum să citim o etichetă”;
6. „Să ne înțelegem adolescenții”

Atelierele practice (3ore/atelier):

1. Confecționare obiecte handmade;
2. „Să ne machiem”;
3. „Haideti să bijuterim”;
4. Design interior.

Ne dorim ca noul serviciu să aibă un impact social puternic în rândul beneficiarilor, prin creșterea calității vieții sociale a adulților șomeri și casnici, care vor căpăta încredere în forțele proprii și nu se vor mai simți inactivi. Aceste sesiuni vor constitui un imbold de a-și pune în aplicare ideile, de a-și conștientiza propriile capacități, de a comunica, de a se informa, de a socializa. Prin cunoștințele și informațiile dobândite la sesiuni și ateliere, adulții se vor descurca mai ușor într-un mediu de tranziție, ceea ce duce la creșterea calității vieții.

Prin noul serviciu creat, **Biblioteca „V.A. Urechia”** va dobândi experiență de lucru cu adulții cu vârsta 41-60 ani și va putea organiza pe viitor și alte servicii dedicate. De asemenea, va crește vizibilitatea bibliotecii în rândul comunității prin diversificarea serviciilor și adaptarea la noile cerințe ale publicului. Rolul bibliotecii în comunitate va fi conștientizat și de către partenerii implicați în proiect, care, pe termen lung, vor dori să colaboreze în derularea altor proiecte cu Biblioteca Județeană. Serviciul va continua și după încheierea proiectului, iar temele pentru sesiuni vor fi adaptate în funcție de nevoile publicului țintă. Va crește astfel numărul de beneficiari ai serviciilor bibliotecii, adulți de peste 41 de ani, casnici și șomeri.

Aspecte comune ale infracțiunilor contra demnității persoanei

Insulta și calomnia

Laurențiu Onoșă
avocat, Baroul Galați

Omul, singura ființă capabilă să creeze relații sociale și capabilă de rațiune, are un atribut aparte față de celelalte viețuitoare: demnitatea. Libertatea de gândire, integritatea corporală, sănătatea, viața, toate atributele dobândesc o valoare în viața fiecăruia dintre noi și în raport de propria persoană, numai dacă acestea se bucură de demnitate. Numai în măsura

în care omul prețuiește persoana, pe semenii săi, el se bucură de toate atributele unei aprecieri corecte: stimă, respect, considerația celorlalți, găsim în jurul lui toate resursele interioare pentru a dezvolta o personalitate sănătoasă.

Omul lipsit de demnitate are o apreciere negativă asupra colectivității, bazându-se pe o presupusă suspiciune a societății.

De-a lungul timpului, demnitatea persoanei a cunoscut trasee sociale dintre cele mai sinuoase, trasee legate de nume, reputație, stima și considerația altor persoane. În antichitate și evul mediu, era suficient ca o persoană cu o anumită poziție să facă o afirmație, afirmație chiar capitală după anumite interese oculte legate de o presupusă erezie, averi, rude, aspecte sociale etc., iar cel învinovat era eliminat din societate din toate punctele de vedere: argumentul suprem de eliminare era din partea regelui, a ducelui, a episcopului etc. Cel în cauză nu avea nicio posibilitate de apărare sau apărarea sa era luată în derizoriu.

Ca obiect juridic comun, insulta (art. 205 Cod penal) și calomnia (art. 206 Cod penal) privesc relațiile sociale referitoare la demnitatea persoanei.

Așa cum omul are dreptul la viață, tot așa are dreptul la integritate sufletească, la demnitate. Există o strânsă legătură între viața omului și demnitate: dacă prin fapta de omor, viața omului este suprimată, prin insultă și calomnie este suprimat sufletul omului, este suprimată însăși esența vieții omului.

Subiect al acestui gen de acte și fapte antisociale poate fi orice persoană, legea nu cere o anumită calitate în acest sens. Dacă făptuitorul are o anumită calitate, atunci fapta sa are o altă încadrare juridică.

Din punct de vedere al participației penale, adică fapta să fie săvârșită de mai multe persoane, acest lucru este posibil, numai în cazurile în care fapta se săvârșește pe altă cale decât verbal. Dacă mai multe persoane adresează aceleași persoane, cuvinte

ofensatoare, fiecare dintre aceștia săvârșește în mod direct o infracțiune contra demnității.

Insulta sau calomnia sunt infracțiuni care se săvârșesc numai cu intenție. Ca infracțiuni contra demnității persoanei, acestea au ca urmare imediată o stare de încălcare a demnității persoanei; urmarea se produce chiar în momentul săvârșirii acțiunii ofensatoare, astfel încât această urmare nu trebuie să fie dovedită.

Atunci când aceste infracțiuni se realizează prin alte mijloace decât cele verbală, sunt susceptibile de săvârșire în timp, fiind posibile și acte de pregătire, chiar tentativă, dar legea nu sancționează aceste aspecte. Infracțiunile contra demnității persoanei când se săvârșesc pe cale orală, se consumă în momentul în care începe executarea, iar atunci când se săvârșesc pe altă cale decât cea orală, în momentul în care executarea se duce până la capăt. Ele pot deveni infracțiuni continue sau infracțiuni continuate, iar în această situație avem și un moment al epuizării lor, este momentul ultimului act material cu caracter ofensator.

Ca sancționare, azi legiuitorul a considerat că este necesar ca aceste fapte să fie sancționate doar cu amendă penală, trecându-se treptat de la pedeapsa închisorii la o pedeapsă alternativă a închisorii sau a amenzi.

Potrivit art. 207 Cod penal, proba verității celor afirmate sau imputate unei persoane constituie cauză de nepedepsire, de exonerare de răspundere penală.

În detrimentul libertății de exprimare, legiuitorul a înțeles să reducă drastic limitele de pedeapsă pentru acest gen de comportament antisocial, iar nouă ne rămâne azi doar capacitatea de a suporta caracterul și comportamentul de subdemnitate umană al multor semenii. Acest gen de infracțiuni încă prezente în codul penal al unor state care se pretind a fi civilizate, arată faptul că până la civilizarea și maturizarea unei națiuni mai sunt foarte muți pași de făcut.

De la o insultă aparent minoră, până la prima palmă aplicată unei persoane și apoi primul omor nu este decât un pas; un exemplu negativ azi îl avem la manifestările sportive de pe stadioane, unde o parte a celor prezenți: public simplu sau galeria de suporteri au alte scopuri în sinea lor. Adresarea de injurii, aducerea de ofense sunt primele manifestări de voință, iar excitarea nervoasă a creierului la stimulii nervoși exogeni, fiind cu încărcătură mare, face ca pragul psihologic care frânează pornirile animalice cu manifestări de devastare a bunurilor și în mod implicit încăierări și loviri cu alte persoane sau cu forțele de ordine să nu mai existe.

Ziua Culturii Naționale

Ediția a III-a

Data de 15 ianuarie 2013 - celebrarea a 163 de ani de la nașterea „poetului nepereche”, dar și Ziua Culturii Naționale, așa cum a fost instituită prin lege încă din 2010 - a fost sărbătorită la Galați, cum se putea altfel decât la statuia din parcul ce-i poartă numele. Sute de gălățeni s-au strâns pentru a evoca valoarea celui care „a fost și rămâne cea mai copleșitoare mărturie despre forma inegalabilă pe care o poate atinge geniul creator românesc, atunci când se alimentează din adâncimile fertile și insondabile ale unui fond autentic”, așa cum afirma Ștefan Augustin Doinaș.

Poeta Florina Zaharia, de la Centrul Cultural „Dunărea de Jos”, a fost prezentatoarea acestei întâlniri de suflet, inițiată de **Biblioteca Județeană „V.A. Urechia”** și **Centrul Cultural „Dunărea de Jos”**.

Au luat cuvântul, pe lângă reprezentanții instituțiilor organizatoare, personalități exponențiale ale culturii gălățene: Cătălin Negoită, directorul Direcției Județene pentru Cultură și Patrimoniu Național, care și-a exprimat încrederea în puterea cuvântului eminescian ce „exercită, din toate punctele de vedere, o presiune asupra noastră ca neam și asupra jurnaliștilor – pentru că articolele sale se potrivesc perfect societății actuale”, Gheorghe Bugeac, președintele Comisiei de Cultură a Consiliului Municipal, care a vorbit de motivul internării pentru prima dată într-un ospiciu a poetului, Sterian Vicol, președintele Filialei Galați a Uniunii Scriitorilor din România, dar și profesori, poeți, actori și elevi de la Școala Nr. 28 „Mihai Eminescu”, care au recitat poezii din creația eminesciană.

Redăm mai jos o parte din alocuțiunea rostită în deschiderea manifestării de către Directorul Bibliotecii Județene „V.A. Urechia”, profesorul Zanfir Ilie:

„...Veșnicia lui Eminescu se constituie în cheia cu care vom putea să descifrăm istoria culturii universale și, prin ea, revoluția conștiinței: *Cultura este puterea popoarelor*, a insistat poetul să se înscrie pe flamurile special confecționate cu ocazia împlinirii a 400 de ani de la sfințirea Mănăstirii Putna. *Fiecare popor are dreptul odată în istorie să*

devină o mare națiune. Un popor fără cultură dispare din istorie, ținea să precizeze mai târziu marele nostru filosof Emil Cioran.

Omul care ne înalță în universalitate, stăpânindu-ne cu universul cuvântului poetic, nu a pus niciodată la socoteală consecințele relațiilor incomode din presa vremii - făcute din perspectiva patriotismului său - și s-a dăruit necondiționat ca un genial om de cultură: *Nu bani vă cer, ci vremea și auzul./ Aprinde-ți pipa și așază-ți jețul/ La gura sobei, cum o cere uzul;/ Citește cartea ce îți cade-n mână...*

Ca bibliotecar, **Eminescu** are conduita unui (re)formator, năzuind să construiască o bibliotecă pe temelia vechilor cărți, păstrătoare ale filonului autentic de spiritualitate și cultură românească. A fost bibliotecar în patru rânduri de-a lungul vieții și Director al celei mai mari biblioteci universitare, cea din Iași, fapt care pentru noi, bibliotecarii, precum și pentru cei ce trudesc în - și pentru - cultură se constituie într-un mare motiv de mândrie, dar și de înaltă responsabilitate.

Ziua Culturii Naționale ne reamintește că avem o datorie comună față de valorile care ne-au format și pe care trebuie să le transmitem mai departe, aceea de a le pune în valoare creația începând de la clasicii Eminescu, Creangă, Caragiale și continuând cu exponenții generației de aur ai poeziei românești de după al II-lea Război Mondial, generația lui **Nichita Stănescu** care spunea: *Noi suntem clipa care trece prin poarta existenței.*

În anul dedicat *patriarhului poeziei moderniste* - **Nichita Stănescu** - care a reînnoit din temelii limbajul liric, așa cum spunea criticul literar Alexandru Condeescu și odată cu el, prin el, *logosul limbii române ia revanșa asupra poezilor ei*, cum adăuga Ștefan Augustin Doinaș, noi, bibliotecarii de la „V.A. Urechia”, vom continua să materializăm proiectele și programele cultural-educative dedicate evenimentelor locale, naționale și internaționale așa cum îi plăcea poetului să le spună îngerilor: *umbra lăsa-mi-vor pe carte...*

La mulți ani, EMINESCU!

La mulți ani, CULTURĂ ROMÂNĂ!”

Redacția Axis Libri

Inaugurarea Filialei nr. 2 „Paul Păltănea” - Biblioteca Municipală

Cătălina Șoltuz
șef birou, Biblioteca
„V.A. Urechia”

De Ziua Culturii Naționale și la 163 de ani de la nașterea „poetului nepereche” al românilor, Mihai Eminescu, Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați a dat viață unui vis a peste 100.000 de locuitori din partea de nord-vest a municipiului, prin inaugurare celei de-a cincea filiale a sa, Filiala nr. 2 „Paul Păltănea”.

Filiala cu statut de bibliotecă municipală cuprinde peste 40.000 de documente, (cărți, periodice, documente multimedia) oferind acces la informație, lectură, documentare, recreare și studiu, la resurse și servicii relevante, educație și instruire unei comunități formate din toate categoriile socio-profesionale, culturale și etnice prin sălile de împrumut la domiciliu pentru adulți și copii, sala de lectură și Internet.

Filiala poartă numele marelui și distinsului om de cultură gălățean, Paul Păltănea (1924-2008), doctor în istorie și membru al Academiei Internaționale de Genealogie de la Paris, cercetător, profesor, muncitor, funcționar, muzeograf, iar o perioadă de timp bibliotecar la Biblioteca Județeană „V.A. Urechia”, instituție căreia i-a trecut pragul zilnic și după pensionare. Paul Păltănea a publicat, de-a lungul vremii, mai multe volume, dar opera sa de căpătâi rămâne „Istoria orașului Galați de la origini până la 1918”, publicată în 1994, lucrare considerată una dintre cele mai bune monografii a unui oraș scrise în România, fiind recompensată cu premiul „A.D. Xenopol” al Academiei

Române. Pentru meritele deosebite de a-și face orașul cunoscut în țară și în lume, Galațiul l-a recompensat pe inegalabilul istoric gălățean cu titlul de Cetățean de Onoare, Muzeul de Istorie primind numele său, iar începând cu 15 ianuarie 2013 Filiala nr. 2 a Bibliotecii Județene „V. A. Urechia” Galați primindu-i, de asemenea, numele.

Inaugurarea s-a realizat prin tăierea panglicii de către președintele Consiliului Județului Galați, dr. Nicolae Dobrovici-Bacalbașa, primarul municipiului Galați, ing. Marius Stan, împreună cu deputatul Aurel Nechita.

La acest eveniment au fost prezenți numeroși reprezentanți ai administrației locale și județene, viceprimarul Florin Popa, consilierul Marius

Mitroff, de la Direcția pentru Cultură și Patrimoniu Național Galați, directorul Muzeului de Istorie „Paul Păltănea” Galați, Cristian-Dragoș Căldăraru, familia remarcabilului istoric și cercetător, precum și iubitori de carte și oameni de cultură. Slujba de sfințire a noului sediu a fost oficiată de un sobor de preoți: Eugen Buruiană, Eugen Drăgoi și Ioan Jalbă. Câțiva copii de la grădinița „Otilia Cazimir”, îndrumați de doamnele educatoare Carmen

Chiurtu și Alina Lazăr i-au întâmpinat pe invitați cu pâine și cu sare, iar după discursul oficialităților a urmat un moment emoționant de recitări ale poeziilor aniversatului, Mihai Eminescu. Au mai susținut momente artistice elevi de la Liceul de Arte „Dimitrie Cuclin” Galați: Adelina Chiciuc, vioară, și George Vârban, voce.

În alocuțiunea sa, directorul Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați, prof. dr. Zanfir Ilie a menționat că deschiderea Filialei nr. 2 „Paul Păltănea” - Bibliotecă Municipală este o realizare deosebită a instituției, cu sprijinul autorităților locale și județene, pentru locuitorii din nord-vestul municipiului, și nu numai. De asemenea și-a exprimat intenția de a înființa, pe viitor, și o bibliotecă dedicată exclusiv copiilor.

Spațiile generoase, estetic amenajate ale filialei sunt echipate cu tehnologie IT ultramodernă: calculatoare performante la Internet, multifuncțională și un nou sistem computerizat de eliberare a permiselor-carduri. De asemenea, în următoarea perioadă prin Programul „Biblionet – lumea în biblioteca mea”, finanțat de Fundația *Bill și Melinda Gates*, vor sosi în cadrul filialei încă 10 calculatoare complet utilizate, precum și o imprimantă, un scanner și un videoproiector.

Filiala pune la dispoziția tuturor cetățenilor următoarele servicii: împrumutul la domiciliu pentru adulți și copii; rezervări de documente pentru cărțile împrumutate de alți utilizatori; consultarea documentelor de referință în spațiul de lectură special amenajat; acces la bazele de date ale bibliotecii (catalogul automatizat al bibliotecii); acces internet (acces la resurse electronice globale de informare, acces la serviciul de poștă electronică); servicii specifice de informare atât direct, cât și prin telefon; printare și fotocopiere la cerere, contra cost; asistență de specialitate pentru utilizare instrumentelor de informare.

Prin deschiderea acestei filiare cu statut de bibliotecă municipală, Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” și-a propus să îndeplinească o serie de

cerințe și nevoi ale locuitorilor municipiului, printre care pot aminti: îmbunătățirea calității vieții prin crearea unui loc de petrecere plăcută a timpului liber, un spațiu accesibil tuturor, de consfătuire și de îndrumare, adaptat diferitelor categorii de public vizat (copii, adolescenți, adulți, colectivități); creșterea numărului de utilizatori ai bibliotecii, astfel încât procentul de atragere la lectură să crească cu 10 % după primul an de funcționare a filialei; reducerea inegalităților sociale și combaterea excluderii sociale prin

oferirea posibilității tuturor persoanelor de a se dezvolta cultural; crearea, prin activitățile de animație culturală, de legături sociale care vizează solidaritatea, conviețuirea și colaborarea interetnică; dezvoltarea și facilitarea deschiderii culturale (în special la copii și tineri); favorizarea comunicării cu alți

Actul de constituire al Filialei „Paul Păltănea”

parteneri sociali din municipiu, județ sau chiar din țară; favorizarea socializării, a spiritului cetățenesc al tinerilor, precum și prevenirea delincvenței juvenile.

Toți utilizatorii Filialei nr. 2 „Paul Păltănea”, toți cetățenii municipiului și județului Galați, precum și oricare persoană, indiferent de sex, religie, etnie, cultură vor putea beneficia de aceste servicii de bibliotecă, viabile și de calitate.

Prelecțiunile Junimii: Nicolae Bacalbașa. *Nevoia de a scrie și empatia*

Președintele Consiliului Județului Galați, domnul profesor universitar doctor Nicolae Bacalbașa, a fost invitat la Iași în perioada 17-18 decembrie 2012. Deplasarea a fost o reușită culturală și un real schimb de opinii și experiențe, având în vedere calitatea de prelector pe care a avut-o la cea de-a XV-a ședință a PRELECȚIUNILOR JUNIMII (serie nouă) cu tema „Nevoia de scris și empatia”. Întrunirea a fost organizată de Muzeul Literaturii Române Iași și Societatea Culturală „Junimea’90” luni, 17 decembrie 2013, începând cu ora 17⁰⁰, în Galeria „Pod – Pogor”, iar moderatorul întâlnirii a fost poetul Daniel Corbu, director interimar al MLR Iași. De altfel, aici i s-a înmănat și carnetul de proaspăt membru al Uniunii Scriitorilor din România - Filiala Iași și a fost premiat pentru opera „Trilogia marină”.

În data de 18 decembrie, președintele Consiliului Județean Iași, Cristian Adomniței, a ținut să-l invite pe domnul Bacalbașa la ședința de CJ, pentru a se întâlni cu aleșii acestui județ. În scurta sa intervenție, domnul președinte al Consiliului Județului Galați a ținut să precizeze: „aveți privilegiul de a fi capitala culturală a Moldovei, în bună parte chiar capitala României”

Redăm mai jos o parte din prelegerea „Nevoia de scris și empatia”. (N.R.)

Apariția limbajului a schimbat radical relațiile din colectivitățile umane și criteriile de ierarhie.

A putut apărea COMLOTUL CELOR SLABI.

Așa cum a arătat Wrangham, datorită limbajului, cei slabi s-au putut coaliza împotriva celui puternic.

Dacă *homo erectus* era un solitar, prin limbaj grupurile mici de oameni au devenit „societăți”. Și aici a funcționat coevoluția: în cadrul colectivității a scăzut stresul și s-a putut modifica grosimea craniului și structura creierului.

La cimpanzeu rata agresiunilor interne este de 1000 de ori mai ridicată decât la om. Și noi cu cimpanzeii avem în comun 98-99% din gene! Cimpanzeii au comportament politic, sunt într-o

permanentă și febrilă activitate de ajustare, de refacere și desfacere a alianțelor. Care este diferența... majoră față de societatea umană? Răspuns: numărul. Sistemul de solidaritate la cimpanzei se bazează pe recrutarea unui număr mic de aliați.

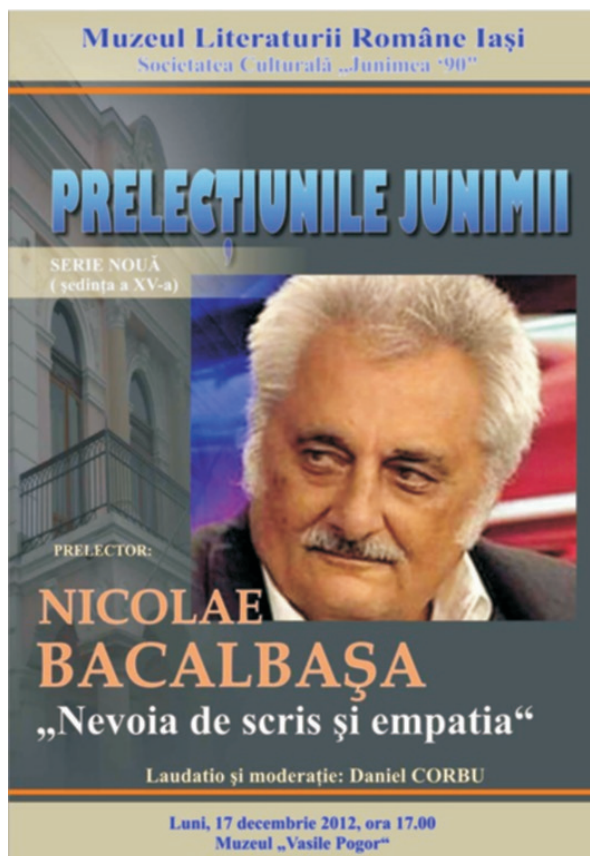
Caracteristică omului este COALIȚIA EXTINSĂ.

Una dintre dificultățile coaliției extinse este luarea deciziilor colective. În cadrul deciziilor colective un rol cheie joacă COMPETENȚA INFORMAȚIONALĂ. „Cine stăpânește informația stăpânește situația” îmi declara obraznic și sigur pe el un fost securist devenit un mare om de afaceri.

Cum poți proba public competența informațională? Prin publicitate.

Caracteristic oricărui sistem de coaliție este competiția publicitară.

Limbajul este modalitatea de a se afișa, o calitate esențială pentru succesul coalițiilor. Așa zisa competență informațională este testată în mod regulat de ceilalți membri ai coaliției. Conversațiile regulate între membri sunt de fapt acte de testare reciprocă.

Comunicarea evenimentială specifică este dublată de argumentație, garanție a fiabilității informațiilor. Un sistem care favorizează doar pe cei deștepți? Nu, pe toată lumea, de aceea rezistă.

Orice sac își găsește peticul. Fiecare își va găsi un loc adecvat (și onest) într-un sistem de alianțe. Alianțele umane sunt extinse, dar și autolimitate. Sunt destule hore, fiecare poate intra într-o asemenea structură conform posibilităților sale.

Trăncăneala se valorifică și pe terenul esențial al valorilor biologice, reproducerea. Fitnessul, cum îl califică „specialiștii”

Sexul poate fi oral din cel puțin două puncte de vedere. Cel ce este bun vorbitor, care stă bine la capitolul „vrăjeală” își crește media capacităților de reproducere, după Dessalles. „Les femmes jouissent d'abord par l'oreille” susține scriitoarea franceză Marguerite Duras. Orgasmul femeii vine prin ureche.

Sigur că orice sistem de adaptare conține germenele dezadaptării prin exces. „**Sola dosis facit venenum**” a statuat marele medic și alchimist al Evului Mediu, Paracelsus. Este un fenomen biologic general. Toată lumea vie este unică în modul său de a reacționa la agresiune.

Aceleași mecanisme care asigură adaptarea organismelor superioare, prin exces de durată și intensitate produc ceea ce se numește „șoc” – adică, mai exact, insuficiența organică multiplă.

Un exemplu al malignizării competiției publicitare este demagogia în cadrul democrației. Drama bolșevismului a avut ca deschizător de cale în Rusia un avocat foarte bun de gură, mason care a înnebunit masele cu discursuri și a șubrejit statul în suficientă măsură ca un mic grup de complotiști hotărâți și sprijiniți din exterior (Germania și, astăzi, se știe că și New Yorkul, și cine anume) să poată să-l captureze. Refugiat în SUA și întrebând dacă revoluția bolșevică (de fapt lovitura de stat) putea fi evitată, Kerenski a declarat: „Da, dacă ar fi fost ucis la timp Kerenski”.

Suntem predestinați comunicării. Aceasta are și ea legi biologice imuabile.

Paul Valéry afirma: „L'homme est un animal enfermé. A l'extérieur de sa cage il s'agite hors de

soi”. Cușca noastră, a omului, este empatia și imitația. Empatia, difuzarea afectului către terți, reprezintă o formă de socializare și de compatibilizare a colectivităților. Baza filogenetică a empatiei este „emoția contagioasă”. Empatia combină mai multe caracteristici, fiecare bazată pe un substrat

neuronal distinct și funcționând mai mult sau mai puțin sinergic, în funcție de individ. Este un construct multidimensional.

„Sunt tot ce-am întâlnit în calea-mi”, declara într-o poezie Kipling. Numai că întâlnitul se reflectă într-un sistem complex de oglinzi. Particularitățile reflectării fac deosebirea între scriitor și celălalt. Și mai este o componentă esențială și aproape imposibil de cuantificat a celui cocktail vrăjit care transformă pe debitorul de cuvinte în scriitor: ritmul. „Stilul este ritm” definea una dintre problemele esențiale ale creației Caragiale. „În fiecare modalitate a unduirii și șerpuirii se revelează caracterul propriu al fiecărei ființe” considera Leonardo da Vinci. Pentru om, ritmul este un element fondator, structurant. „La început a fost ritmul” susține și Hans von Bülow.

Homeostazia, element fundamental al viului (W. Cannon – 1929) implică și ritmurile biologice. Sistemele homeostatice activ instabile stau la originea bioritmurilor, o dictatură în cadrul independenței pe care o reprezintă homeostazia, o dictatură care leagă orologiile siderale de cele biologice. După yoghini, ritmul individului, constanta în mișcare, periodicitatea trăită sunt cele ce dau forma individului. Nevoia de ritm ar reprezenta nevoia biologică de dezagajare periodică.

Ce este până la urmă un scriitor? *Eu nu strivesc corola de minuni a lumii...* Scriitorul nu poate fi definit decât în raport cu cititorul. Ești amant dacă poți stăpâni femeia. Sigur că poți să o plătești. Dar atunci nu ești amant, ci doar beneficiar. La fel și cu societatea.

„În era nouă începută

Rahații scriu în loc să pută

Iar scriitorii adevărați

Nu pot să scrie de rahați”

... A constatat cândva Păstorel. Astăzi cum o fi?

Premiul „Valeriu Braniște” pentru lucrări științifice din domeniul istoriei jurnalismului

Ilie Rad

publicist, președinte ARIP,
prof. univ. dr. Universitatea
„Babes-Bolyai” Cluj

Pentru a recompensa și stimula cele mai importante lucrări din domeniul cercetării mass-mediei (presă scrisă, radio, televiziune, on-line), Asociația Română de Istorie a Presei (ARIP) va institui Premiul “Valeriu Braniște”.

Acest premiu se va acorda anual, cu ocazia Congreselor Naționale de Istorie a Presei din România organizate de

ARIP și va avea în vedere exclusiv lucrările de profil, apărute în anul anterior Congresului.

Premiul nu se poate acorda retroactiv și nu este obligatoriu ca el să fie acordat în fiecare an. De asemenea, într-un an, premiul se poate acorda unei singure lucrări sau unei singure personalități.

Premiul va consta într-o diplomă marca ARIP, urmând ca în viitor, pe măsură ce ARIP va dispune de resurse financiare, diploma să fie asociată și cu stimulente materiale al căror quantum va fi stabilit de către conducerea ARIP.

Alegerea numelui lui Valeriu Braniște pentru denumirea acestui premiu are două motivații importante.

În primul rând, este un nume care nu a fost „antamat” de Academia Română, pentru numeroasele premii pe care le acordă cel mai important for științific al țării, și nici de alte asociații sau organizații, astfel încât posibilitatea creării unor confuzii, privind instituția care acordă aceste premii, este exclusă.

În al doilea rând, Valeriu Braniște a fost unul dintre marii ziariști și publiciști ai României, fondator de ziare, ministru, membru de onoare al Academiei Române, unul din ctitorii Universității „Daciei Superioare” din Cluj (al cărei act de înființare l-a semnat, în februarie 1920, în calitate

de conducător al resortului de Culte și Instrucțiune Publică de pe lângă Consiliul Dirigent din Ardeal și Banat), cu o operă impresionantă și pe tărâmul cercetării istorico-literare.

A fost unul dintre primii intelectuali din România care a susținut necesitatea unui învățământ superior jurnalistic (visa „o catedră de gazetărie” la Universități) și a condus (împreună cu Elie Dăianu) primul Birou de Presă din Transilvania (instituit în primăvara anului 1894, cu ocazia procesului politic intentat de către Guvernul maghiar „memorandiștilor”, proces în urma căruia 14 membri ai Comitetului Central al Partidului Național Român au fost condamnați la închisoare), el însuși făcând mai multe luni de închisoare pentru

Valeriu Braniște (1869-1928)

ideile sale patriotice, de apărare a naționalității, libertății și demnității umane.

Prin asocierea dintre moștenirea lui Valeriu Braniște și ARIP, se reactualizează memoria unui ziarist exemplar, care poate servi ca model pentru jurnaliștii de azi, iar ARIP își consolidează statutul de asociație care pune pe primul plan ideile de adevăr, dreptate, libertate și demnitate.

Pagini din istoria Galațiului

Concurs devenit tradiție la Biblioteca Județeană „V.A.Urechia”

Camelia Găvănescu
bibliotecar, Biblioteca
„V.A. Urechia”

Concursul intitulat *Pagini din istoria Galațiului* a fost organizat de Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” în parteneriat cu Inspectoratul Județean Școlar Galați. Prilejuit de sărbătoarea Sfântului Apostol Andrei, patronul spiritual al orașului, concursul a avut în vedere promovarea culturii, promovarea monumentelor

istorice și a personalităților gălățene în rândul elevilor. Bucurându-se de interes încă de la prima ediție din anul 2011, concursul a continuat și în anul 2012.

Tematica și bibliografia au fost pregătite de domnul Ovidiu Florea, profesor de istorie la Școala Gimnazială „Grigorie Teologul” și transmisă la Inspectoratul Județean Galați. Cu sprijinul domnului inspector prof. Mihai Șonei s-a trimis tematica și bibliografia către școlile din Galați și din județ. La concurs s-au înscris zece unități școlare, dar în ziua concursului au participat doar șapte școli în echipe de câte doi elevi, respectiv: Colegiul Național „Vasile Alecsandri”, Școala Gimnazială „Ludovic Cosma”, Colegiul Național „Alexandru Ioan Cuza”, Școala Gimnazială „Mihail Sadoveanu”, Școala Gimnazială „Sfântul Grigorie Teologul”, Școala Gimnazială „Sfinții Împărați” și Școala Gimnazială „Slobozia Conachi”.

Manifestarea în sine a presupus o prezentare în power-point a Galațiului la începutul sec. al XX-lea și un scurt periplu în istoria de secole a orașului nostru, prezentare susținută de către prof. Ovidiu Florea. A urmat apoi concursul propriu-zis. Întrebările au fost formulate direct, cu mai multe variante de răspuns, iar concurenții au avut la dispoziție 3-5 minute pentru a răspunde în scris. Juriul, format din:

inspector prof. Mihai Șonei, lector univ. Enache George și prof. Nazare Ghiță, a urmărit desfășurarea concursului, apoi a verificat răspunsurile și a stabilit câștigătorii. Cât timp membrii juriului au deliberat, elevii și părinții prezenți în sala „Mihai Eminescu” din cadrul Bibliotecii „V.A. Urechia” au asistat la un scurt moment artistic susținut de membrii corului „Vocile Primăverii” și de elevii coordonați de către prof. Baniță Cristian și înv. Pațilea Ioana de la Școala Gimnazială „Sf. Grigorie Teologul”, precum și de înv. Tănase Jenica de la Școala Gimnazială nr. 26 din Galați. După corectarea răspunsurilor, s-au acordat următoarele premii: locul I a fost câștigat de elevii Școlii Gimnaziale „Mihail Sadoveanu” (31 puncte), locul II de elevii Școlii Gimnaziale „Sf. Împărați” (30 puncte), locul III de elevii Școlii Gimnaziale „Grigorie Teologul” (26 puncte). S-au mai acordat două premii speciale și două mențiuni, iar ceilalți elevi au primit diplome de participare. La final, profesorul Ovidiu Florea și-a exprimat dorința ca pe viitor să participe la concurs și liceenii.

Considerăm că ar fi bine dacă în școlile noastre s-ar generaliza predarea ca materie opțională, a istoriei orașului Galați, cu tradiții locale, personalități politice și culturale autohtone și chiar înțelegerea marilor momente din istoria românilor prin evidențierea rolului gălățenilor la aceste evenimente. Sperăm să continuăm concursul și în acest an, iar numărul participanților să fie cât mai mare.

Pana de dinozaur de Sissel-Jo Gazan

Petru Iamandi

traducător, conf. univ. dr.
Universitatea „Dunărea
de Jos” Galați

Cel mai bun roman polițist danez din primul deceniu al secolului XXI, **Pana de dinozaur** (2008), semnat Sissel-Jo Gazan, este de fapt mai mult psihologic interesat să justifice acțiunile a trei personaje principale (masteranda Anna Bella, polițistul Sören Marhaug și biologul Clive Feeman), prinse în hățișul unor crime inexplicabile. Cu doar două săptămâni înainte de a-și prezenta disertația despre originea păsărilor, Anna Bella află că îndrumătorul ei, Lars Helland, a fost ucis. Foarte curând, aceeași soartă îl așteaptă și pe colegul ei de birou, Johannes Trøjborg. În timpul anchetei, Marhaug descoperă mai multe secrete din trecutul celor care lucrează la Departamentul de Biologie al Universității din Copenhaga, capabili să treacă peste orice pentru a-și asigura o reputație internațională.

Bogat în detalii de ordin științific (autoarea e biolog de profesie), care nu distonează deloc cu trama polițistă ci, dimpotrivă, accentuează senzația de autenticitate, romanul lui Gazan este un adevărat mozaic de destine legate ingenios de imperfecțiunile naturii umane, păcate din trecut cu urmări tragice în prezent.

Fragment

Peste mai puțin de treizeci de minute auzi un ciocănit în ușă. Era Sten.

- Deranjez?

- Nu, intră.

Sten închise ușa în urma lui.

- În sfârșit am terminat de citit toate email-urile lui Johannes Trøjborg. Au fost o mulțime, zise Sten și se așeză în fața lui Sören. Știam deja că s-a certat cu Helland, din computerul acestuia dar...

Sten căută într-un teanc de hârtii.

- Da, ăsta e. Se pare că Lars Helland nu a fost singura persoană din cadrul Departamentului de Biologie Celulară și Zoologie Comparativă care a primit e-mail-uri misterioase.

Sören se aplecă spre el, intrigat.

- O persoană care își spune *Amicultău* i-a trimis trei email-uri lui Johannes în ultimele patru săptămâni.

Sten citi ce scria pe foaia de hârtie:

- *Vreau să ne vedem din nou. Nu înțelegi? Sună-mă! Și următorul: Sunt nebun după tine. Tremur de dorință când mă gândesc cât de multe mă lași să-ți fac. Sună-mă!*

Sören și Sten schimbă o privire plină de subînțeles. Sten continuă:

- *Salut, Jo! Ieri am întrecut măsura. Scuze. M-am pierdut cu firea din cauza farmecului tău irezistibil. Toată săptămâna am încercat să dau de tine, dar n-ai*

Sissel-Jo Gazan

deschis ușa și nici la telefon nu mi-ai răspuns. Respect hotărârea ta, dar măcar să lămurim lucrurile putem, nu?

Sten lăsă foaia jos.

Sören bătu darabana pe masă și privi pe fereastră.

- Despre ce crezi că e vorba? Întrebă el într-un târziu. O idilă între homosexuali?

- Uitați-vă la asta, spuse Sten de parcă nu l-ar fi auzit pe Sören și îi dădu o fotografie.

O persoană cu trăsături androgine, care lui Sören i se păru a fi un bărbat datorită pieptului plat din dosul corsetului. Părul era dat pe spate, în șuvițe uleioase, hainele din piele neagră stăteau să plesnească

pe el, ca și ciorapii-plasă. Avea buzele stacojii, rujul mânjindu-i un colț al gurii, semn că gura îi sângera sau că tocmai fusese sărutat. Machiajul era ca la teatru. Tușe negre în jurul ochilor și o pânză de păianjen argintie care se întindea spre tâmpla stângă.

- Cine-i?

- Sunt convins că e Johannes.

Sören privi mai atent și îi dădu dreptate lui Sten. Într-o fracțiune de secundă, trăsăturile lui Johannes deveniră vizibile sub machiaj. Simți cum i se taie respirația.

- Ei, drăcie, exclamă el.

- Johannes e got, explică Sten.

- Got? repetă Sören și se încruntă.

- E un fel de subkultură. Am citit despre ea pe Internet. Bărbați și femei care idolatrizează întunericul și se îmbracă în tot felul de costume, de la contele Dracula la femei în corsete de piele și cu biciul în mână. Preferă machiajul în alb și negru și își fac piercing peste tot. Fotografia e de la *Masca roșie*, care pare a fi cel mai activ club de goți din Copenhaga. Clubul e deschis în prima zi de vineri a fiecărei luni și, din câte înțeleg eu, faima lui depășește hotarele Danemarcei. Pe site-ul clubului apar tot timpul fotografii. Sub fotografia asta e scris doar „3 septembrie 2007”. De asta m-am gândit că el trebuie să fie.

Sten zâmbi strâmb și continuă:

- Pe site își spune Orlando, dar nu ca să-și ascundă identitatea ci mai degrabă ca să se încadreze în jocul la care participă goții.

Sten sesiză privirea sceptică a lui Sören și adăugă repede:

- Vorbesc serios!

Organizează petreceri Dracula. Clubul are mulți adepți fiindcă practică toleranța, acceptarea necondiționată și egalitatea. Mișcarea gotică, din câte mi-am putut da seama până acum, a apărut ca o reacție la mișcarea punk din anii '80. Punkștii trebuie să arate într-un anumit fel și să aibă aceleași concepții despre viață. Goții nu au timp de așa ceva. *Fără*

cod, fără inimă, fără adevăr. Asta-i sloganul lor. Expresia personală, unică, e totul.

- E un club de gay?

- Nu. Cum spuneam: fără cod, fără reguli. Gay, ne-gay, ești binevenit. Mulți vin acolo în haine de stradă și nu arată în niciun fel din ce echipă fac parte.

- Fără sex?

- Fără sex. Poate tocmai de aceea nimeni nu se sinchisește să-și ascundă identitatea. Johannes nu e singurul membru al cărui nume apare pe site. Secretă e numai locația diverselor evenimente. Dacă vrei să participi, te înscrii pe o listă. Primești un mesaj cu câteva ore înainte de începerea evenimentului respectiv. Locația se schimbă de fiecare dată. Probabil ca să nu aibă probleme cu neonaziștii sau alți scandalagii.

Sten ridică din umeri și continuă:

- Nu cred că se petrec lucruri necurate acolo. În esență, e vorba de un grup de adulți care se dau în vânt după chestii de groază și senzații tari, îmbrăcați în tot felul de costume fistichii. Deși unii mai fac și altceva.

- Cum adică?

- Participă la mișcarea gotică, dar sunt activi și pe scena fetișurilor. Dacă scena gotică e

deschisă tuturor, cea a fetișurilor este închisă ermetic, ca o stridie băgată în sperieți. Clubul lor se numește *Inkognito*. Aceleași persoane organizează evenimentele lunare, dar după reguli stricte. Fotografii sunt interzise. Fetișiștii sunt de obicei mai în vârstă decât goții, au familie și posturi de răspundere, prin urmare sunt mai interesați să-și protejeze intimitatea. Diferența fundamentală dintre mișcarea gotică și cea fetișistă o face, evident, sexul. Evenimentele fetișiste se desfășoară în camere obscure, unde oamenii se distrează păstrându-și anonimul. Activitățile sexuale sunt radicale. Poți fi bătut la fund, sfârcurile sânilor îți pot fi prinse în cârlige, poți fi suspendat în aer printr-un sistem de scripeți și greutăți, poți fi legat după tipicul japonez și multe alte lucruri despre care evident n-am știut până n-am citit pe Internet aseară.

Sten zâmbi larg și adăugă:

- Oricum, toți sunt anonimi, chiar și atunci când fac sex. Găsești pe cineva și-ți faci treaba. Johannes a primit câteva e-mail-uri în care se anunțau diverse evenimente fetișiste, de aceea cred că tipul activa pe ambele scene. Bănuiesc că Orlando l-a întâlnit pe Amicultău la un eveniment într-unul din cele două cluburi și acum se dă dispărut fiindcă se ascunde de Amicultău. Pe mine mă înfioară treaba asta, adăugă el, arătând spre fotografii.

Sören cugetă câteva clipe.

- Dar nu crezi că Amicultău pur și simplu suferă din dragoste și că tonul lui e un pic cam aspru fiindcă așa vorbesc ăștia între ei?

Sten clătină din cap.

- S-ar putea să aveți dreptate, dar ceea ce m-a pus pe gânduri a fost adresa lui Amicultău, care e anonimă sau fictivă: „Donald Duck, 2200 Ducktown”. Poți face asta cu conturi de e-mail gratuite. Creezi o adresă anonimă, la fel ca persoana care i-a trimis amenințări lui Helland, și-ți poți spune cum vrei, Donald Duck sau Bill Clinton, iar dacă te folosești și de o cafenea Internet, atunci nu te mai descoperă nimeni. Contul a fost creat pe 3 septembrie anul acesta și de

la el s-au trimis numai trei e-mail-uri: pe 12 și 16 septembrie și acum patru zile, pe 7 octombrie. Sigur, am vorbit cu proprietarul cafenelei de unde au fost trimise dar a început să râdă când a auzit ce vreau de la el. În cafenea sunt 20 de computere, plasate în trei încăperi mici, cu aproximativ 200 de utilizatori pe zi. Habar nu are cine vine și cine pleacă, prin urmare oricine ar fi putut scrie e-mail-urile alea. Singurul lucru de care putem fi siguri e că expeditorul nu a vrut să fie identificat... De ce atâta secretoșenie dacă e vorba de o simplă pasiune?

Sören înclină încet din cap.

- De ce credeți că Johannes e gay? întrebă Sten. Ați sugerat asta de câteva ori.

- Încă nu s-a confirmat. Eu cred că este, dar Anna Bella Nor spune că nu e. De ce?

Sten privi gânditor.

- Am căutat Orlando pe google. Este numele personajului principal dintr-un roman de Virginia Woolf, scris în 1928. Orlando e un tânăr care trăiește 400 de ani și, în tot acest timp, se transformă în femeie...

- Și?

- Eu cred că Johannes nu e gay. Goții postează comentarii după petreceri pe site-ul *Măști roșii*. Johannes pare să aibă mare succes la femei, cu care flirtează atât de mult încât temperatura din realitatea virtuală crește considerabil. Cred că mai degrabă își pune la încercare partea de feminitate și că, în ignoranța noastră, noi nu facem decât să luăm asta drept homosexualitate.

Se auzi un ciocănit în ușă.

Sten se ridică la apariția lui Henrik.

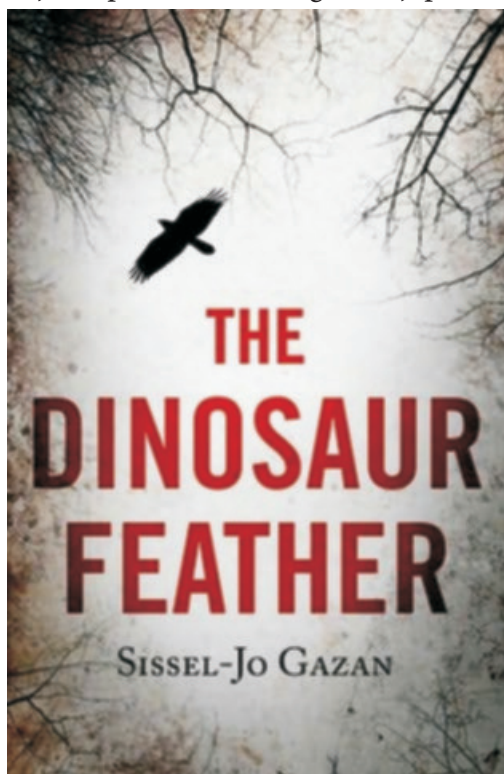
- Oricum eram pe terminate, zise Sten și înclină din cap spre Henrik. Mult noroc în urmărirea noii piste.

După plecarea lui Sten, Sören se dădu cu fruntea de masă.

- Hei, ce se-ntâmplă aici? întrebă Henrik, încrucișându-și brațele pe piept cu un aer fioros.

- Mi-am pierdut îndemânarea, gemu Sören, venindu-i să muște din sugativă.

(Roman aflat în curs de apariție la Editura Univers)

Teodor Vișan 70 de ani

Pictorul Teodor Vișan a împlinit la 31 ianuarie o vârstă venerabilă, 70 de ani, pe care fizicul său nu o arată. La acești ani, el este de mult un artist cu un discurs plastic bine definit, cunoscut în lumea iubitorilor de artă și a criticii de specialitate, mai ales pentru dăruirea cu care s-a aplecat asupra peisajului citadin al Galațiului, immortalizând pe pânză imagini care aduc parfumul și nostalgia străzilor și construcțiilor orașului, unele deja dispărute astăzi, dar și frumusețea noilor edificii, modernitatea falezei, poezia Dunării și Siretului, freamătul vieții portuare.

Teodor Vișan nu s-a cantonat doar numai într-un gen al picturii, vocația sa de artist născut și nu făcut l-a condus spre abordarea - în paralel cu peisajul - a naturii statice, compoziției, portretului, nudului, florilor. S-a manifestat, de asemenea, în grafică, descoperind un procedeu de imprimare în gravură ce-i este propriu. Avem în vedere folosirea în locul tușurilor și a cernelii tipografice a prafului de cărbune, tehnică în care a obținut o fuziune a tonurilor și o catifelare a suprafeței suportului cum numai în acuarela folosită pot fi realizate.

În portretistică, paleta aceloră asupra chipului cărora a stăruit, punându-le în lumină importante trăsături fizice și morale, este largă, de la personalități ca Bogdan Petriceicu Hasdeu, Mihai Eminescu, Nicolae Mantu, Vasile Onuț, Emilia Dumitrescu, Paul Păltănea până la reprezentanți contemporani ai culturii naționale și locale: Gheorghe I. Anghel, Ion Țărălungă, Ion Sălișteanu, Marcel Grosu, Lică Rugină, Simion Mărculescu, Crișan V. Mușețeanu, Vlad Vasiliu, Zanfir Ilie, Nicolae Staicu-Buciumeni, Lică Dănilă, Sterian Vicol etc. Dar multe portrete ale sale reprezintă oameni simpli, mulți aflați în suferință, alții epuizați de muncă sau apăsați de sărăcie și nevoi, pe care pictorul i-a studiat cu atenție, a pătruns în psihologia lor și le-a evidențiat stările sufletești, trăsăturile caracteristice.

Pasiunea manifestată pentru studierea corpului omenesc, în special a celui feminin, s-a materializat în elaborarea unei suite de nuduri prin care Teodor Vișan și-a arătat preferința pentru formele rotunde, voluptuoase, incitante, armonios construite. Tablourile sale pe această temă au devenit recognoscibile, aceasta tocmai datorită stilului propriu în care le-a conceput, modulului prin care el a înțeles să-i dezvăluie iubitorului de artă frumusețea anatomică a corpului feminin și mișcărilor sufletești ale modelelor.

Calitățile de foarte bun desenator și colorist ale pictorului le pun în lumină și uleiurile sale în care cultivă motivul floral, adevărate poeme cromatice dedicate delicateței, grației, suavității, exuberanței și proșteșimii florilor. Indiferent din lumea cărei specii acestea aparțin, florile din pânzele lui Vișan încântă, îți șoptesc din snopul vertical, din firul solitar, crescut parcă în ulcică, din buchetele închipuite în formă de arbore sau din cele în care lujerele s-au mlădiat peste buza vasului.

Un aspect inedit în peisajul plasticii gălățene îl constituie și faptul că studioul artistului este întotdeauna deschis celor care vor să-i cunoască creația. Pereții acestuia sunt pur și simplu tapetați cu tablouri de pictură și grafică, ele îți vorbesc despre munca neobosită a pictorului, despre acribia cu care lucrează pentru a găsi subiecte incitante și soluții plastice în consonanță cu realizările artei contemporane românești. Un pictor destoinic, clasic și modern în același timp, lucid, echilibrat, care creează cu sentimentul perenității artei sale, cu bucuria de a aduce satisfacții estetice tuturor celor care vin în contact cu pictura și grafica sa.

Acum, la 70 de ani, îi urăm multă sănătate, inspirație, mari împliniri artistice și să ne încante cu tablourile sale de pictură și grafică încă mult timp, spre binele artei românești și a beneficiarilor ei!

La Mulți Ani!

Corneliu Stoica

Grigore Vieru

COBOARĂ, GRIGORE !...

*Reînviați, părinți, mi-e dor de voi,
În lipsa voastră, noaptea mă inundă,
De unul singur văd că mă-ncouci
Și tot ce am crezut în lut se-afundă.*

*Reînviați, părinți, sunt mai sărac,
De când plecați, totul ne lipsește,
Cu-averea ce-ati lăsat, ce pot să fac
Când fiii mei visează-n englezește ?*

*Reînviați, părinți, ca să vedeți
Cum stârpea noastră e dezmoștenită
Și am ajuns din băștinași, drumetei
Pe-o cale de rușine nedorită.*

*Reînviați, părinți, dacă puteți,
Și dacă nu, rămâneți într-un nor,
Speranța noastră nu mai are pret,
Fără trecut n-avem nici viitor.*

*Coboară-te, Grigore, jos, din slavă
Și sparge cupa noastră de otravă!*

VIOREL DINESCU

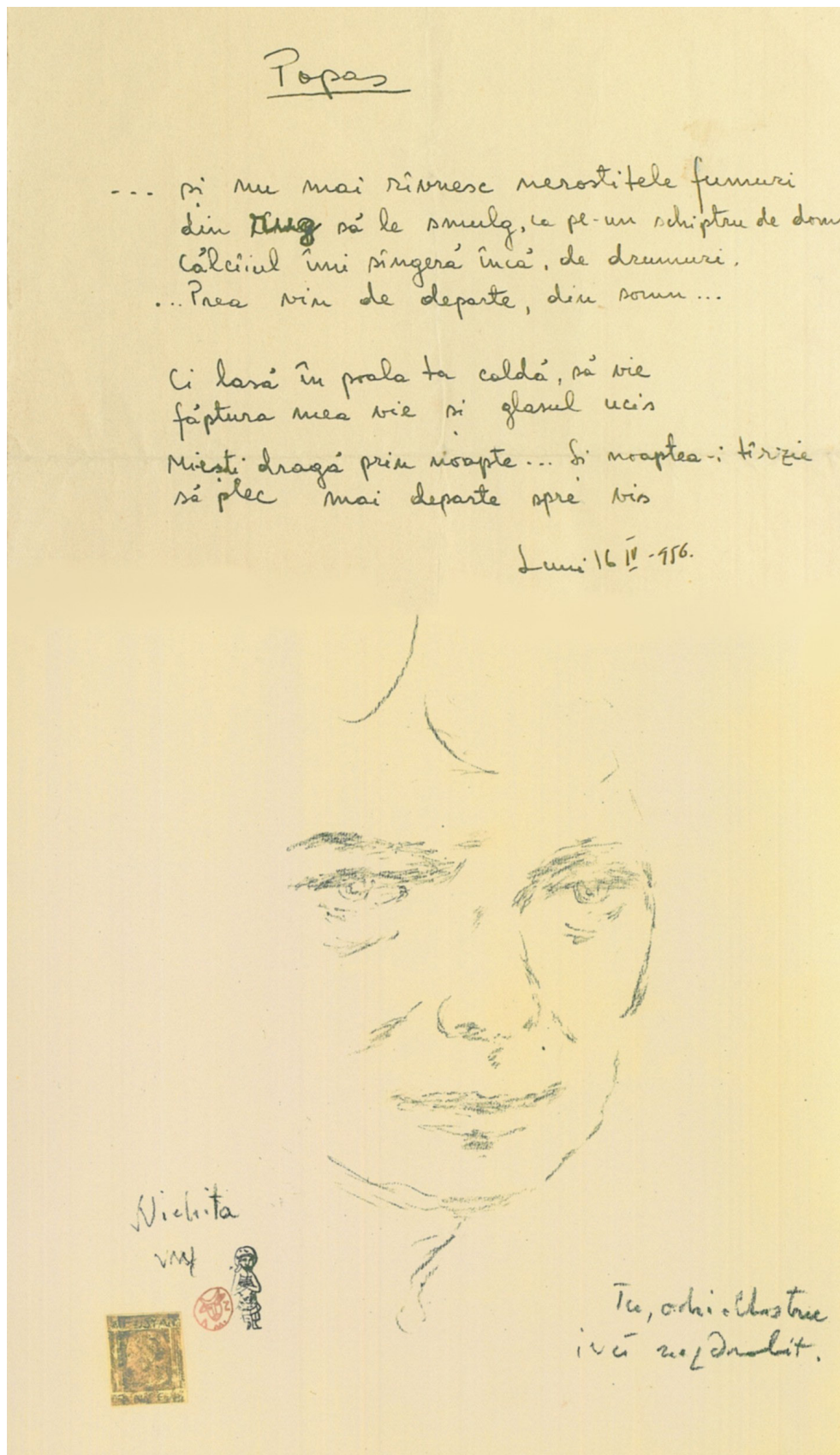
Vladimir Zamfirescu

N.R. Extras din *Albumul unei prietenii*. Nichita Hristea Stănescu și Vladimir Zamfirescu, București: Alexis, 2012.

Nichita Stănescu

Editura „AXIS LIBRI”

a Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați
semnalează următoarele apariții:

2011

Puzzle cu Vasile / Katia Nanu
Domnul Darwin de Veneția / Theodor Parapiru
Corupție de majori / Theodor Parapiru
Arhipelag stelar / Viorel Dinescu
Limbaje de indexare: structură, compatibilitate, multilingvism - Indexing languages: structure, compatibility, multilingualism / Victoria Frâncu
Galați : ghid turistic / Zanfîr Ilie, Pompiliu Comșa
Spectacolul liric la Galați / Laura Sava
Mozart și Brahms în paginile muzicale dedicate clarinetului. Corespondențe spirituale / Florin Melinte
În ghearele râsului / Vasile Ghica
Rezervație gri / Vasile Ghica
Căderea în gol / ALDYN
Fiarele / Virgil Tănase
Filmul american / Grid Modorcea
Remember... / Ioan Acterian
Moartea dinaintea morții / Mihai Vișoiu
A fost odată... un arbitru român / Nicolae Rainea

2012

Ion Ionescu's Story / Ion Manea
A șaptea poartă / Maximilian Popescu-Vella
Animale politice / Ilie Z. Pleșcan
Visuri ilegale / Ilie Z Pleșcan
Valori din două veacuri / Theodor Codreanu
Între Dionys și Afrodita / Rareș Strat
The American Film / Grid Modorcea
Lumea fotografie pe internet / Ștefan Andronache
Evadări ratate / Constantin Vremuleț
Parabola: Scarabeul... albastru / Ilie Tănăsache
Caragiale și Galațiul / Biblioteca Județeană „V.A. Urechia” Galați
Surâsul spiritului: Convorbiri elective / Tănase Dănăilă
Emil Cioran: Mărturii și referințe / Ionel Necula
Moșia / Ioan Toderiță
Galați: Travel guide / Zanfîr Ilie, Pompiliu Comșa
Fum negru, fum alb / Ion Grosu
Pluta din Bădălan la New York / Grid Modorcea
Amorul la binea / Grid Modorcea
Ninsori pe clape de pian / Gheorghe Gurău
Umbre chinezești / Kai Xin
Expectația nobelului / Oana Dugan
Anuarul evenimentelor culturale 2013

SUMAR

NICHITA STĂNESCU - 2013 - Anul Nichita Stănescu	Coperta II
ZANFIR ILIE - Rezistența prin cultură. De la Alecsandri la Nichita Stănescu	pag. 3
BIBLIO-BREVIAR	
ALEXE RĂU - Cunoașterea locală și bibliotecile	pag. 2
DORU BĂDĂRĂ - O nouă problemă în biblioteci. Evaluarea cărții bibliofile (I)	pag. 5
VALENTINA ONEȚ - Giovanale Vegezzi-Ruscalla (1798-1885), patriarhul floromânilor	pag. 7
MARK K. EHLEERT - RDA: Modalități de construcție (III)	pag. 10
IONELA BURZ - Împrumutul interbibliotecar fără frontiere (II)	pag. 11
MIHAELA BĂRBULESCU - O nouă modalitate de comunicare globală: TED - idei ce merită răspândite	pag. 12
SALONUL LITERAR AXIS LIBRI	
SILVIA MATEI - Salonul Literar „Axis Libri”	pag. 14
RECENZII	
VIOLETA MORARU - Naum, Geo. <i>Năzărimea lui Haralamb</i> . București: Editura Eminescu, 2012, 243 p.	pag. 16
DORINA BĂLAN - Gurău, Gheorghe. <i>Ninsori pe clape de pian</i> . Galați: Axis Libri, 2012, 217 p.	pag. 17
MARIANA PAVEL - Georgescu, Oana. <i>Alexandru Jula</i> . București: Biblioteca Bucureștilor, 2012, 220 p.	pag. 18
CATRINA CĂLUIAN - Georgescu, Adrian. <i>Anul putorii</i> . Ed. a 2-a. București: Sieben Publishing, 2012	pag. 19
SIMONA MILICA - Păunescu, Coriolan. <i>Ne pleacă poveștile din aripi</i> . Iași: Tipo Moldova, 2012, 492 p.	pag. 20
MARICICA TĂRĂLĂ-SAVA - Spiridon, Cassian Maria. <i>Cumpăna</i> . Iași: Tipo Moldova, 2011, 508 p.	pag. 21
RUXANDA BELDIMAN - <i>Castelul Peleş: expresie a fenomenului istoric de influență germană</i>	pag. 22
MARIUS MITROF - <i>Castelul Peleş: expresie a fenomenului istoric de influență germană</i> - o lucrare completă	pag. 23
LOCALIA	
EUGEN DRĂGOI - „Surpriza” din Palatul Episcopal - Galați. O descoperire după 111 ani	pag. 25
MARIA STANCIU - Biserica „Sf. Spiridon” ctitorită de „breașla cismarilor”	pag. 28
GALERIA DE ARTĂ	
NĂSTASE MARIN - Pictura Janei Andreescu - o simfonie în alb, cu picuri de <i>rhapsody in blue</i>	pag. 30
CORNELIU STOICA - Ștefan Buțurcă: <i>Vraja Bucovinei</i>	pag. 32
MARIA DUNAVĂȚU - Floare albastră (M. Eminescu)	pag. 34
TEODOR VIȘAN - Strada Universității Galați	pag. 35
MARCEL COBLAȘ - Artterapia	pag. 36
PERSONALIA	
ADRIAN DINU RACHIERU - Maria Grapini, o luptătoare	pag. 37
REFLECȚII DIALOGICE	
GHIȚĂ NAZARE - Interviu speranțelor încă neimplinite	pag. 38
GEORGE ARION - Nicolae Manolescu	pag. 40
DANA VLAD - Medicul cardiolog și consilierul local, Mihai Bucatanschi, pune stetoscopul pe România (II)	pag. 42
CUTIA DE REZONANȚĂ	
NICOLAE BACALBAȘA - My dog, too	pag. 45
GRID MODORCEA - Bântuirea	pag. 46
IOAN GH. TOFAN - Culiță (II)	pag. 48
GINA DĂNESCU - Vampirul de zăpadă	pag. 50
ILIE TĂNĂSACHE - Vara în care a înviat Lori (II)	pag. 52
GHEORGHE GURĂU - Strâmbălemn în legea lui	pag. 54
SIMÓN AJARESCU - Poeme	pag. 55
CORIOLAN PĂUNESCU - Poeme	pag. 56
EUGEN TUDORACHE - Poeme	pag. 57
ILIE MATEI - Poeme	pag. 58
DENISA LEPĂDATU - Poeme	pag. 59
ION GROSU - Poeme	pag. 60
VASILE MANOLE - Epigrame	pag. 61
CONFLUENȚE CULTURALE	
THEODOR PARAPIRU - „Lira lui Orfeu”/„La lyre d’Orphée”/„Orpheus’ lyre”	pag. 62
GEORGE MOTOI - Criza teatrului de actualitate	pag. 63
ȘTEFAN BORBELY - Tristan (I)	pag. 65
VIRGIL NISTRU ȚIGĂNUȘ - Amintiri de pe „Tărâmul uitării”	pag. 68
MIRELA SAVIN - Între spaimă, noapte și hiene - I.P. Culiianu	pag. 70
ANASTASIA SAVIN - Jocul dintre simțire-gândire în poezia onirică mazilesciană	pag. 72
DOINA MARCU MATEI - Kazuo Ishiguro. <i>Rămășițele zilei/ The Remains of the Day</i>	pag. 73
VIOLETA IONESCU - Voltaire și „ocara” sa periculoasă	pag. 74
RADU MOȚOC - Pierre Larousse (1817 - 1875)	pag. 77
IONEL NECULA - Spiritul gălățean în tentații metafizice (II)	pag. 80
PROIECTE ÎN DERULARE	
LEONICA ROMAN - <i>Felicitări tridimensionale handmade</i> . Frumuseți nebănuite din abilități descoperite	pag. 83
GABRIELA ISTRATE - <i>Esti informat ești protejat</i>	pag. 84
ANDREA IORGA - <i>Și ei au copilărie...</i>	pag. 85
SIMONA FELEA - <i>O lume mai bună, împreună!</i>	pag. 87
TIȚINA DEDIU - <i>40 + Activ, informat, valoros</i>	pag. 88
CURIER JURIDIC	
LAURENȚIU ONOSĂ - Aspecte comune ale infracțiunilor contra demnității persoanei. Insulta și calomnia	pag. 89
EVENIMENT	
Ziua Culturii Naționale, Ediția a III-a	pag. 90
CĂTĂLINA ȘOLTUZ - Inaugurarea Filialei nr. 2 „Paul Păltănea” - Biblioteca Municipală	pag. 91
Prelecțiunile Junimii: Nicolae Bacalbașa. <i>Nevoia de a scrie și empatia</i>	pag. 93
ILIE RAD - Premiul „Valeriu Braniște” pentru lucrări științifice din domeniul istoriei jurnalismului	pag. 95
CAMELIA GĂVĂNESCU - <i>Pagini din istoria Galațiului</i> . Concurs devenit tradiție la Biblioteca Județeană „V.A.Urechia”	pag. 96
SEMNALE EDITORIALE	
SISSEL-JO GAZAN - <i>Pana de dinozaur</i> , trad. Petru Iamandi	pag. 97
MEMENTO	
TEODOR VIȘAN 70 de ani	pag. 100
GRIGORE VIERU	pag. 101
VLADIMIR ZAMFIRESCU	pag. 102
NICHITA STĂNESCU	pag. 103

Director: ZANFIR ILIE

Redactor-Șef: Letiția Buruiiană

Secretar general de redacție: Dorina Bălan

Redactori: Silvia Matei, Camelia Toporaș, Violeta Moraru

Tehnoredactare: Cătălina Ciomaga, Adina Vasiliică, Sorina Radu

Ilustrația revistei a fost realizată după colecțiile

Bibliotecii Județene „V.A. Urechia” Galați.

Adresa: Galați, Str. Mihai Bravu, nr. 16.

Tel: 0236/411037, Fax: 0236/311060

E-mail: axislibri@gmail.com; axislibri@bvau.ro

Web: <http://www.bvau.ro/axislibri>

ISSN: 1844-9603

Revista Axis Libri este membră ARPE (Asociația Revistelor, Publicațiilor și Editurilor).

